

Jaarstukken 2018

GEMEENTE
SON EN BREUGEL

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Algemene inleiding	7
Resultaatbestemming	10
Doorschuiven onttrekking reserves	13
Algemene toelichting en inleiding bij programma's	18
Algemene toelichting en inleiding bij programma's	19
Programma 1. Bestuurlijke zaken	20
Programma 2. Publieke dienstverlening	28
Programma 3. Veiligheid en handhaving	32
Programma 4. Verkeer en vervoer	39
Programma 5. Onderwijs, sport en cultuur	44
Programma 6. Openbaar groen en openluchtrecreatie	52
Programma 7. Sociale Zaken	57
Programma 8. Zorg en welzijn	61
Programma 9. Milieu en Duurzaamheid	72
Programma 10. Ruimtelijke inrichting	80
Programma 11. Economie	89
Programma 12. Algemene dekkingsmiddelen	95
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	99
Overzicht onvoorzien, overhead en Vennootschapsbelasting	100
Inhoudelijke rapportages	101
Bijlage: Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2018	111
Inleiding	112
Wat is een vangnetuitkering?	113
Voorwaarden voor het recht op vangnetuitkering over 2018	114
Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?	115
Oorzaken tekort	117
E. Instemming gemeenteraad	134
Maatschappelijk verantwoord inkopen	135
Paragrafen	137
Lokale heffingen	138
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	146
Onderhoud kapitaalgoederen	162
Financiering	170
Bedrijfsvoering	174

Verbonden partijen	184
Inleiding	184
Gemeenschappelijke regelingen	185
Vennootschappen en coöperaties.....	197
Stichtingen en verenigingen.....	200
Grondbeleid	211
Beleidsindicatoren	215
Jaarrekening	218
Balans	219
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	223
Toelichting op de balans.....	229
Vaste activa.....	229
Vlottende activa.....	234
Vaste passiva	237
Vlottende passiva.....	238
Niet in de balans opgenomen verplichtingen.....	240
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	244
Het overzicht van baten en lasten per taakveld.....	247
Toelichting op het overzicht van baten en lasten.....	253
Vennootschapsbelasting	253
Begrotingsrechtmatigheid	253
Analyse overzicht van baten en lasten.....	257
Overzicht onvoorzien	284
Overzicht van de incidentele baten en lasten	284
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	286
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	286
Overzicht van investeringen en projecten.....	288
Reserves en voorzieningen	304
Overzicht van reserves en voorzieningen	304
Toelichting op de reserves	309
Toelichting op de voorzieningen	324
Bijlage Single Information Single Audit (SISA)	327

Controleverklaring.....	332
Bijlage	333
Subsidieoverzicht.....	334

Algemene inleiding

Inleiding

In deze jaarrekening leggen we verantwoording af over het gevoerde beleid en de financiële resultaten over 2018. Voor dit college, dat in juni van start is gegaan, is het de eerste jaarrekening. We sluiten het jaar af met een positief resultaat van € 1.797.743,00. Als we terugkijken op het afgelopen jaar is er ondanks de late totstandkoming van ons college toch veel bereikt. Zo is dit de eerste jaarrekening waarin we per programma terugkijken op de duurzaamheid en klimaat, heeft uw (nieuwe) raad veel energie gestoken in de voorbereidingen van een eerste initiatiefvoorstel over subsidiebeleid en is er hard gewerkt aan de nieuwbouw van het gemeentehuis. Investerings waarvan we in 2019 de resultaten zien.

Er waren ook grote uitdagingen. Door de verkiezingen en de collegevorming hebben diverse dossiers tijdelijk stil gelegen, zijn in de regio beleidswijzigingen zoals bijvoorbeeld op beschermd wonen doorgevoerd en we hebben binnen de Dommelvallei te maken gehad met de bestuurlijke toekomst van onze buurgemeente, die ook gevolgen zou hebben voor onszelf.

Collegeprogramma

Op basis van het coalitieprogramma 2018 heeft het college 8 thema's benoemd die komende jaren extra aandacht krijgen naast de bestaande programma's. Deze thema's vormen het flexibele collegeprogramma en zijn gelijktijdig met de begroting 2019 in november jongstleden vastgesteld. Dit collegeprogramma keert terug in elke kadernota, begroting en jaarrekening. Het betreft de volgende thema's:

- 1. Breugel Bruist
- 2. Centrum/dorpshuis
- 3. Duurzaamheid (energietransitie);
- 4. Mobiliteit (veiligheid in het verkeer)
- 5. Nulde lijn samenleving (Wonen, Welzijn en Zorg)
- 6. Regionale samenwerking
- 7. Veiligheid (a. woonomgeving / b. ondermijning bedrijven)
- 8. Burgerparticipatie en Bestuursstijl/werkwijze raad

Na vaststelling van dit collegeprogramma op 8 november 2018 is er nog maar kort tijd geweest in 2018 om resultaten te boeken. Toch hebben we niet stil gezeten. Wij verwijzen u hierbij naar het digitale voorwoord in de vorm van een korte videofilm.

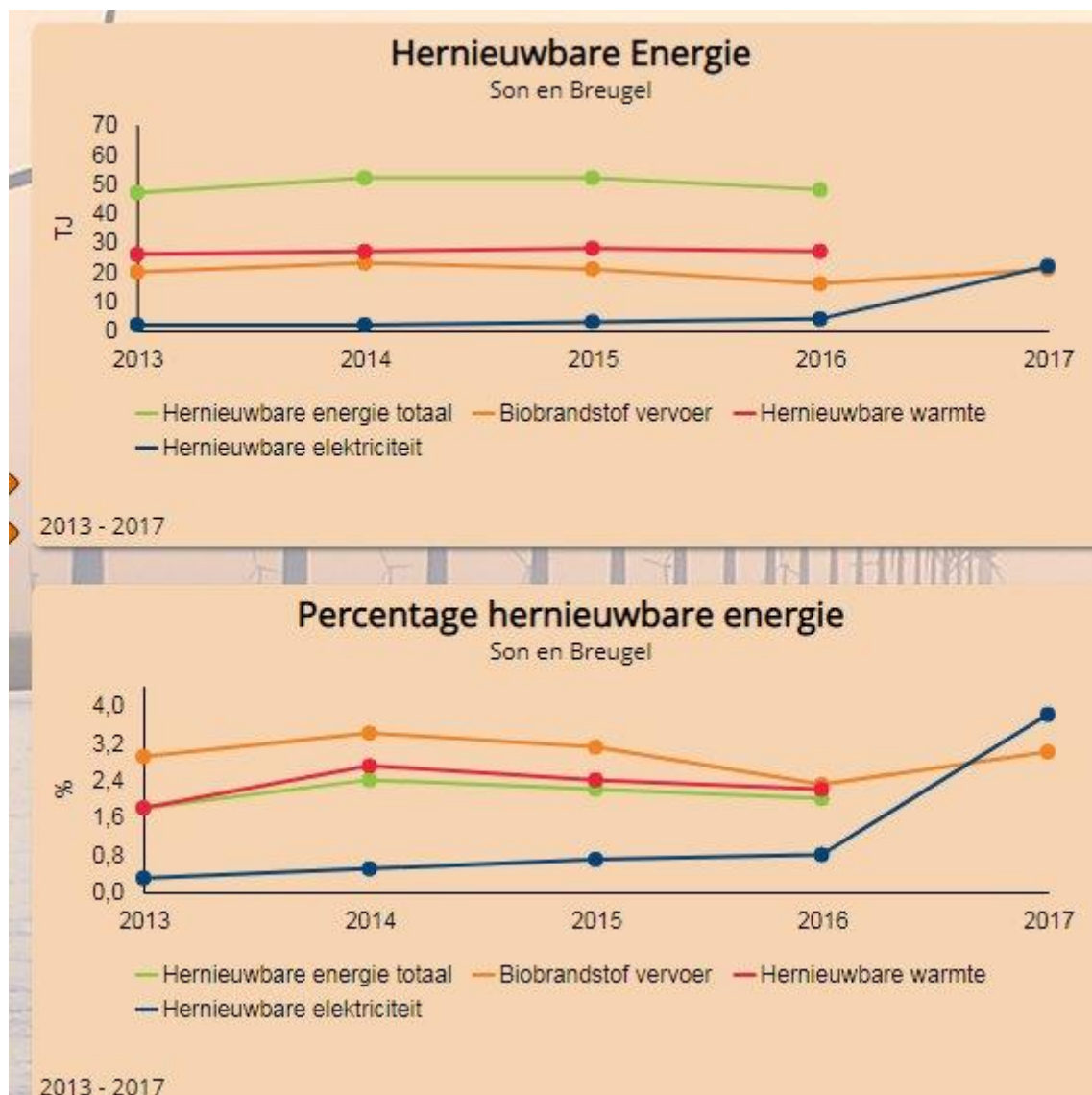
Klimaat

In 2018 is voor het eerst het onderdeel klimaat opgenomen in de begroting van 2018. Daarbij is per programma gekeken naar de CO2 impact van de verschillende programmaonderdelen. De basis van de CO2 toekenningen is de klimaatmonitor die ook gebruikt wordt voor de landelijke berekeningen. De klimaatmonitor geeft een beeld van de totale CO2 opgave per gemeente en waaruit deze opgave wordt veroorzaakt. De gegevens zijn ijlen echter na, waardoor de gegevens voor de jaarrekening niet een beeld geven over 2018, maar over 2016/2017. In de jaarrekening 2018 is er voor gekozen om per programma te kijken wat de maatregelen zijn die genomen zijn in 2018 en deze zijn voor zover mogelijk en met de nodige aannames doorgerekend. Uit de berekeningen blijkt dat de effecten op het gebied van CO2 beperkt zijn, echter wat opvallend is dat binnen alle programma's veel meer aandacht is gekomen voor klimaat en duurzaamheid. Dat dit getalsmatig beperkt terugkomt is logisch gezien de beperkte impact die een gemeente heeft op de totale CO2 uitstoot en dat het tijd duurt voordat iets effect heeft. Zo heeft in 2018 veel tijd gezeten in het opzetten van de Groene Zone en zijn de eerste zonnepanelen pas geplaatst in het laatste kwartaal van 2018. Daarnaast is het mooi om te zien dat in de verruimde reikwijdte procedure voor Sciencepark, klimaatneutraliteit wordt meegenomen, maar dat resultaat pas over een aantal jaar tot resultaten. Met de campagne Wat we doen is groen is in 2017/2018 geprobeerd om ook buiten het directe bereik van de gemeente zelf invloed uit te oefenen op de CO2 uitstoot zoals bij bedrijven, woningbouwverenigingen en woningeigenaren.

In de klimaatmonitor zijn een aantal belangrijke trends te onderscheiden die laten zien dat er een verandering in Son en Breugel plaatsvindt die past bij de beleidsnota Duurzaamheid 2016 en verder (zie plaatje). Er is een trendbreuk te zien in Son en Breugel voor de opwekking van duurzame elektriciteit tussen 2016 en 2017 en de indruk over 2018 is dat deze zich gaat doorzetten. Dat is ook terug te zien in de verschillende projecten onder programma 9.

Door het opstelde actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en de samenwerking met het Bizob worden in nagenoeg alle inkooptrajecten de maatschappelijke en duurzaamheidsdoelstellingen meegenomen, waarbij het opvallend is om te zien dat ook bedrijven serieus werk maken van onze duurzaamheidsdoelstellingen door meer gebruik te maken van duurzame voertuigen, hun eigen bedrijfsvoering verduurzamen en echt meedenken bij hoe onze opdrachten duurzamer uitgevoerd kunnen worden.

De verantwoording over Klimaat is met name terug te zien in programma 9 en voor specifieke programmagerelateerde projecten bij de individuele programma's zelf.

Resultaatbestemming

De jaarrekening 2018 begint met een overzicht van de gevraagde resultaatbestemming. Het resultaat over 2018 komt uit op € 1.797.743,00. Van dit resultaat is € 1.223.002,00 afkomstig van de tussentijdse winstneming Soniuspark. Hiervan wordt voorgesteld het bedrag te storten in de reserve grondexploitaties. Van het resterende resultaat wordt voor € 310.570,00 voorgesteld mee te nemen naar 2019. Het restant van € 264.171,00 wordt gestort in de reserve vrije bestedingsruimte.

Voorstel resultaatbestemming 2018	Bedrag
Programma 4 Verkeer en vervoer	
Groenbeleidsplan grijs voor groen In enkele straten is nog geen ruime meerderheid bereikt onder de bewoners voor het al dan niet vervangen van de aanwezige straat- en laanbomen. Zodra hier overeenstemming bereikt wordt, gaan er meerdere bomen verwijderd en aangeplant worden op diverse locaties. Het straatwerk zal hierop aangepast gaan worden. Het bedrag zal begin 2019 uitgegeven gaan worden.	30.000
Fietsbrug Stakenburgstraat In de begroting 2018 is rekening gehouden met de vervanging van de fietsbrug Stakenburgstraat. Door de gebiedsontwikkeling rondom de bruggen in de Gentiaan en de burgerparticipatie is de vervanging van deze brug doorgeschoven naar 2019.	10.365
Programma 6 Openbaar groen en openluchtrecreatie	
Openbaar groen. Een deel van de inboet 2018 (vervanging planten/bomen bij einde levensduur) wordt pas begin 2019 geleverd.	27.416
Programma 8 Zorg en welzijn	
Taalpunt Het taalpunt (samenwerkingsverband) is op 5 november geopend in Het Vestzak in Son en Breugel. De geplande activiteiten hebben niet allemaal kunnen plaats vinden in 2018 en schuiven door naar 2019 en verder.	4.298
Programma 9. Milieu en Duurzaamheid	
QuickScan Energievisie Vervolgaanpak Greendeal Ekkersrijt / via berap bijgeraamd voor 2e helft 2018. Vanwege het vertrek medewerker wordt dit in 2019 opgepakt.	25.000
Programma 10 Ruimtelijke inrichting	
Resultaat grondexploitaties Als uitvloeisel van veranderingen in het BBV wordt er bij de grondexploitatie tussentijds winst genomen. Het resultaat kan gestort worden in een reserve. In 2017 is een reserve grondexploitatie gevormd. Wij stellen voor om het resultaat van de winstneming te storten in deze reserve. Per saldo een bedrag van € 1.223.002,00.	1.223.002
Programma 12 Algemene dekkingsmiddelen	
Opleidingsbudget Scholing omgevingswet € 10.000,-. Project is inmiddels gestart.	10.000
Teambuildingsbudget Jaarlijks wordt door iedere afdeling een teambuildingsactiviteit georganiseerd. Hiervoor wordt per persoon een budget beschikbaar gesteld. Uitvoering is per afdeling verschillend. De afdeling is zelf verantwoordelijk voor de organisatie van een teambuildingsactiviteit. De afdelingen zijn vrij het beschikbare bedrag te besteden binnen de kaders die worden gesteld aan teambuildingsactiviteiten. Het is binnen de gemeente Son en Breugel bestaand beleid dat het restant bedrag van het voorgaande jaar meegenomen mag worden naar het nieuwe jaar. Een afdeling die niet alles besteed heeft kan op die manier in het volgende jaar een extra of duurdere activiteit organiseren. Ook wordt het te veel uitgegeven bedrag (negatief) in een	3.491

	jaar gecorrigeerd met het nieuw te ontvangen budget.	
	Groeipad majeure infrastructurele werken	200.000
	Elk jaar staat er bij de beleidsvoornemens een bedrag voor € 200.000,- gereserveerd voor grote infrastructurele werken, zoals de 2e ontsluiting Ekkersrijt. In 2018 zijn deze gelden niet gebruikt. Het voorstel is om deze middelen toe te voegen aan de Reserve Infrastructurele werken Ekkersrijt. Op deze manier blijven de middelen beschikbaar voor infrastructuur. Uit deze reserve worden in de toekomst projecten zoals de herstructurering Eindhovenseweg, aanleg HOV, aanleg Slowlane en herinrichting Meubelboulevard bekostigd (onderdeel beleidsvoornemens uit reserve).	
	Restant resultaat storten in reserve	
15	Toevoeging aan reserve vrije bestedingsruimte Het restant toe te voegen aan de reserve vrije bestedingsruimte.	264.171
	Totale resultaatbestemming	1.797.743

Doorschuiven onttrekking reserves

 De raad heeft gevraagd om bij de jaarrekening duidelijk inzicht te krijgen over de verschuivingen van onttrekkingen aan de reserves. Bij de jaarrekening 2017 is besloten deze onttrekking aan de reserves voor 2018 beschikbaar te stellen. Uitvoering van de werkzaamheden heeft niet gedeeltelijk plaatsgevonden. Bij deze jaarrekening wordt voorgesteld onderstaande verschuivingen beschikbaar te stellen voor 2019. In totaal wordt voor € 1.755.265,00 voorgedragen.

Voorstel doorschuiven onttrekking reserves	Bedrag
Programma 1 Bestuurlijke zaken	
Bedrijfsvoering Ekkersrijt (inclusief uitvoering Masterplan Ekkersrijt) Ten behoeve van de nieuwe samenwerkingsagenda van het Stedelijk Gebied is € 100.000,00 gereserveerd vanwege de verwachte inzet extra personele capaciteit en verwachte hogere kosten. 2018 was een overgangsjaar, waarin veel projecten uit de nieuwe samenwerkingsagenda wel zijn opgestart, maar nog niet direct leiden tot hogere kosten. Pas in 2019 wordt extra capaciteit vrijgemaakt.	99.000
Programma 2 Publieke dienstverlening	
Project dienstverlening In 2018 zijn er alleen kleinschalige verbeteringen van dienstverlening doorgevoerd in afwachting van keuzes rond de invoering van zaakgericht werken. Voorgesteld wordt om € 20.000,00 als resultaatbestemming op te nemen voor kleinschalige verbeteringen in 2019 en versterking adresonderzoek ihkv aanpak ondermijnende criminaliteit.	20.000
Programma 4 Verkeer en vervoer	
Uitvoeringsplan verkeer In vervolg op de vaststelling van de visies Masterplan Ekkersrijt en Visie Science Park (de laatste eind 2017), is in 2018 ten behoeve van de verbetering Verkeerscirculatie Meubelboulevard € 25.000,00 besteed. Restant bestemmen voor uitvoering in 2019 en verder.	81.500
Civiele kunstwerken In de begroting 2018 is rekening gehouden met de vervanging van een 4-tal fietsbruggen in de Gentiaan, herstel brug Dommelpas, MJOP en renovatie fontein Europalaan. Door de gebiedsontwikkeling rondom de bruggen in de Gentiaan en de burgerparticipatie is de vervanging van deze bruggen doorgeschoven naar 2019 (+ € 45.000,00). Omdat besloten is om klimaat- en circulariteitsdoelstellingen aan dit project toe te voegen was uitvoering in 2018 niet meer mogelijk. Project is doorgezet naar 2019 (+ € 30.000,00). Bij maaierwerkzaamheden van de vijver is de bestaande fontein dusdanig beschadigd dat deze compleet moest worden vervangen. De reparatie was pas kort voor de winter afgerond, zodat deze niet meer in 2018 konden worden terug geplaatst (+ € 15.000,00). Dit gaat gebeuren in april/mei 2019. Verder is er minder onderhoud nodig geweest dan beschreven in MJOP (+ € 20.000,00).	109.000
Verkeer diverse projecten Verkeer was ook in 2018 een permanent aandachtsveld. In 2018 is uitvoering gegeven aan de in 2014 vastgestelde mobiliteitsvisie middels projecten zoals: - het uitbreiden van de 'Blauwe Zone'; - het aanbrengen van rode suggestiestroken bij de herstructurering van de Boslaan; - het aanbrengen van de straatjuwelen op de oost-westroute; - de grondspots bij zebraleden in het centrum zijn gerealiseerd; - opwaardering van het fietspad aan de noordzijde van de Gentiaanlaan. Projecten lopen ook in 2019 door.	121.000
Toegankelijke bushaltes In 2017 zijn een 4-tal toegankelijke bushaltes aangepast. Voor realisatie van een toegankelijke knooppunthalte HOV Meubelboulevard is budget benodigd. Concretisering is in 2018 voorzien, uitvoering in 2019. Restant nu doorzetten naar 2019.	113.000
Programma 5 Onderwijs, sport en cultuur	
Cultuurhistorisch beleidsplan/ Erfgoedplan (incl. waardenkaart 2e fase)	16.700

<p>In 2016 is begonnen met het opstellen van een concept beleidsplan en bijbehorende waardenkaart. De verwachting was om dit eind 2016 door uw raad vast te laten stellen. Door de ontwikkelingen rondom de potentieel gemeentelijke monumentenlijst is in 2016 geheel en 2017 met de waardenkaart een pas op de plaats gemaakt. Deze ontwikkelingen zijn van invloed op de totstandkoming van een lokaal gedragen cultuurhistorisch beleidsplan dat - los van de wettelijke verplichting - uitgangspunt en essentieel is in dit project. In 2017 en 2018 zijn al wel enkele stappen gezet m.b.t. het verder vormgeven van dit plan. Echter, daarmee zijn geen externe kosten gemoeid. Het verder vormgeven hiervan loopt door in 2019. Daarmee zullen ook externe kosten gemaakt worden. Voorgesteld wordt om het restantbudget van € 16.700,- over te hevelen naar 2019.</p>	
<p>Containers archeologie</p> <p>In 2015 is een budget beschikbaar gesteld om een tweetal containers ten behoeve van opslag van archeologische vondsten mogelijk te maken. Dit onder de nadrukkelijke voorwaarde dat er een plan van aanpak zou worden ingediend om daadwerkelijk te komen tot een nadere sortering, uitwerking en uiteindelijke documentatie van deze archeologische vondsten. Dit plan van aanpak is in het najaar van 2016 ingediend en daarvoor is reeds een bedrag van ca. € 4.100,- (incidenteel) en € 1.000,- (structureel) in de begroting opgenomen. Daadwerkelijke overeenstemming over en goedkeuring van dit plan van aanpak is dus een voorwaarde om voornoemde bedragen beschikbaar te houden en om tot aanschaf van de containers over te gaan. Duidelijkheid hierover zou naar verwachting volgen in 2018. In 2018 is geen overeenstemming bereikt over dit plan van aanpak. In 2019 zal een nieuwe strategie m.b.t. een plan van aanpak tot behoud van archeologisch materiaal voor Son en Breugel uitgewerkt worden. Voorgesteld wordt om het beschikbaar gestelde budget van € 2.200,- voor de aanschaf van deze containers over te hevelen naar 2019.</p>	2.200
<p>Aanpassingen Sporthal de Landing</p> <p>Bij de Landing dienen een aantal bouwkundige gebreken te worden hersteld. Daarnaast is geconstateerd dat de Landing een aantal functionele tekortkomingen heeft. Het was de bedoeling dat in 2017 de gebreken en tekortkomingen gelijktijdig uitgevoerd zouden worden. De commissie Burgerzaken is in januari 2018 bericht dat de werkzaamheden vertraagd zijn doordat we in 2017 de aannemer daarover hebben aangesproken. Complicerende factor daarbij was dat we in 2017 met deze firma onderhandelingen hebben gevoerd voor de aankoop van parkeer capaciteit in het centrum. Om deze onderhandelingen niet te frustreren is het proces voor de aankoop parkeer capaciteit eerst afgerond.</p> <p>Daarnaast worden er - mede op verzoek van het CG-platform - nog maatregelen getroffen om de toegankelijkheid en bruikbaarheid van de Landing te verbeteren. Alle werkzaamheden zouden, voor zover mogelijk, in 1 bouwstroom meegenomen worden in 2018. Dit is niet gerealiseerd en uitvoering is verschoven naar 2019.</p>	54.990
<p>Kunst op rotondes</p> <p>In 2017 zijn er inzendingen ontvangen voor dit project. Twee schetsen zijn reeds akkoord bevonden en uitgewerkt. In 2018 zijn deze twee kunstwerken gerealiseerd en geplaatst. Eind 2018 is gestart met de overige twee rotondes, vervolgens worden de kunstwerken geplaatst in 2019.</p>	10.000
Programma 8 Zorg en welzijn	
<p>Opvang Vluchtelingen</p> <p>Er loopt een meerjarig project tbv opvang vluchtelingen. Uit de reserve is een bedrag van € 126.000,00 beschikbaar gesteld. Het niet gebruikte deel moet meegenomen worden naar 2019.</p>	42.690
<p>Maatwerk chronisch zieken</p> <p>Tegemoetkoming Wtcg en Cer gaat pas starten vanaf 2018. Budget is in 2019 nodig om de tegemoetkomingen uit te keren. Voorstel budget overhevelen naar 2019.</p>	100.000
Programma 9. Milieu en Duurzaamheid	

<p>Beleidsnota duurzaamheid</p> <p>Visie grootschalig zonne- en windenergie via berap bijgeraamd voor 2e helft 2018. Vanwege vertrek medewerker wordt dit in 2019 opgepakt.</p>	18.964
Programma 10 Ruimtelijke inrichting	
<p>Omgevingswet</p> <p>Project 4.16.01: In 2017 is gestart met het implementatie proces. Dit is in september 2017 tijdelijk on hold gezet. In 2018 heeft een herstart plaatsgevonden. De kosten komen ten laste van de reserve projectmatig werken en de reserve vrije bestedingsruimte.</p>	326.828
<p>Actualisatie bestemmingsplan bebouwde kommen</p> <p>Project 41101.33: Actualisatie is een meerjarig project. De kosten komen ten laste van de reserve vrije bestedingsruimte.</p>	14.337
<p>Verkoop groenstroken</p> <p>Bij de jaarrekening 2017 is besloten een deel van de opbrengsten in te zetten ter dekking van de kosten inhuur. Er is € 147.000,00 meegenomen. De kosten bedroegen in 2018 € 68.000,00. Het project is nog niet volledig afgewerkt.</p>	79.000
Programma 12 Algemene dekkingsmiddelen	
<p>Zaakgericht werken (opleidingen):</p> <p>In 2017 zijn er budgetten geraamd om de opleidingen en trainingen uit te voeren vanwege het project zaakgericht werken. In 2018 is gestart met zaakgericht werken. De aanbesteding heeft plaatsgevonden. Vanaf 2019 wordt gestart met de uitwerking van het zaakgericht werken is het wenselijk dat er in 2019 beschikt kan worden over een bedrag van € 125.000,00.</p>	125.000
<p>Organisatieontwikkeling/kwaliteitsontwikkeling (opleidingen):</p> <p>Er is een bedrag van € 50.000,00 gereserveerd als gevolg voor o.a. uitkomsten Medewerkers tevredenheidsonderzoek (MTO) en uitkomsten evaluatie Dienst Dommelvallei. Er is in 2018 een traject van kwaliteitsontwikkeling van start gegaan. Het is daarom wenselijk dat er hiervoor in 2019 een bedrag van € 20.000,00 beschikbaar is.</p>	20.000
<p>Vorbereiding Breugel, Bongerd, Boerderij en Dorpsplein</p> <p>Project 4.15.09: Uitvoeringsprogramma is vastgesteld. Uitvoering is gestart in 2018. De kosten komen ten laste van de reserve vrije bestedingsruimte.</p>	51.556
<p>Groeipad Centrumontwikkeling Son en Breugel</p> <p>Ten behoeve van de centrum ontwikkeling is in 2018 minder uitgegeven dan begroot. Er is ongeveer € 100.000,00 besteed ten behoeve van de verhuizing bibliotheek (huur en afwaardering activa).</p>	40.000
<p>MFA kerkplein Son</p> <p>Project 4.16.02: Budget wordt gebruikt voor de voorbereiding van de ontwikkeling en realisatie van het MFA en andere centrum gerelateerde ontwikkelingen in de meest brede zin (bijvoorbeeld parkeren i.r.t. bestemmingsplan, activiteiten vlermuizen, begeleiding nieuwbouw kerk, contractvorming enz.). Voor zover van toepassing, zijn kosten die thuis horen in de Grex centrum Son verplaatst naar dit complex. Het resterende budget dient gehandhaafd te blijven tot het moment dat er een bouwkrediet wordt aangevraagd of eerder, totdat duidelijk is via welk proces het dorps huis weer verder wordt opgepakt. Ook eventuele extra kosten in verband met eerdere ontwerpen MFA moeten hieruit gedekt worden. De kosten komen ten laste van de reserve centrumontwikkeling Son en Breugel.</p>	117.500
1.563.265	

Algemene toelichting en inleiding bij programma's

Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen. Hiermee wordt er toelichting gegeven over het in 2018 gerealiseerde beleid.

Algemene toelichting en inleiding bij programma's

In de programmaverantwoording worden de toelichtingen per programma weergegeven. Ingegaan wordt op de drie "wat"-vragen:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we ervoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

In ieder programma staat bij "Wat heeft het gekost?" een tabel met de begrote en werkelijke baten en lasten en het saldo:

- Het "saldo 2018" lasten staat met een "-" bedrag indien de lasten hoger zijn dan begroot en met een "+" bedrag als de lasten lager zijn dan begroot.
- Het "saldo 2018" baten staat met een "-" bedrag indien de baten hoger zijn dan begroot en met een "+" bedrag als de baten lager zijn dan begroot.
- Het "saldo 2018" baten/lasten per programma staat met een "-" bedrag indien er sprake is van een voordeel ten opzichte van de begroting en met een "+" bedrag indien er sprake is van een nadeel ten opzichte van de begroting.

De afwijkingen \geq € 10.000,- tussen begroting na wijziging en de realisatie over 2018 van de programma's 1 t/m 12 worden toegelicht in het onderdeel "Analyse overzicht baten en lasten" van de jaarrekening.

Programma 1. Bestuurlijke zaken

Portefeuillehouder(s)

Hans Gaillard, Paul van Liempd (Communicatie, nieuw bestuursstijl, burgerparticipatie)

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Betrokkenheid en interactie: Participatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klimaat creëren waarin de gemeenschap mag, kan en wil participeren 2. Inzetten van communicatie als strategisch instrument 3. Toegankelijke en begrijpelijke beleidsvoorlichting 4. Intensiever gebruik digitale en interactieve communicatiemiddelen 5. Actieve pers- en publieksvoorlichting: actieve openbaarheid 6. Communicatie-inzet bij verschillende grote projecten
B. Integere overheid	<ol style="list-style-type: none"> 7. Integriteitstoets kandidaat-wethouders
C. Betrekken jongeren bij bestuur	<ol style="list-style-type: none"> 8. Evaluatie Jeugdgemeenteraad
D. Versterken positie gemeente	<ol style="list-style-type: none"> 9. Bestuurlijke Toekomst: vervolg 10. Intensiveren samenwerking in de regio op 3 niveaus
E. Adequate regelgeving	<ol style="list-style-type: none"> 11. Actualiseren Reglement van orde voor de raad 12. Bezien wenselijkheid aanpassen Verordening op het burgerinitiatief
F. Continuïteit in bestuur na gemeenteraadsverkiezingen	<ol style="list-style-type: none"> 13. samenstellen overdrachtdossiers en opstellen inwerkprogramma

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidskader integriteit gemeente Son en Breugel 2015	N.v.t.	26 maart 2015	N.v.t.
Integriteit en kandidaat-raadsleden en -wethouders	rondom gemeenteraadsverkiezingen 2018	22 december 2016	N.v.t.
Bestuurlijke toekomstvisie	N.v.t.	18 juni 2015	N.v.t.
Jeugdgemeenteraad	N.v.t.	4 februari 2016	N.v.t.
IBP 2016-2020	2016-2020	2 december 2015 (Commissie AZ)	N.v.t.

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Betrokkenheid en interactie: participatie

01. Klimaat creëren waarbij de gemeenschap mag, kan en wil participeren

Het college heeft een open en actieve houding in communicatie en samenwerking met inwoners, organisaties en ondernemers. Zij hebben bij verschillende projecten en onderwerpen de gelegenheid gekregen om mee te denken en mee te doen. Diverse instrumenten voor participatie zijn bedacht en ingezet om inwoners, ondernemers en andere partners te betrekken in het beleidsvoorbereidings-, besluitvormings- en uitvoeringsproces. Bij ieder onderwerp of project is grondig nagedacht over een passende participatievorm en wijze van communiceren.

Enkele voorbeelden: groenbeleidsplan (bomenplannen per straat en dunningsproject wonen in het bos in 't Harde Ven), subsidiebeleid, gebiedsvisie Oderlaan, inrichting speelweides in Sonniuspark, voorbereiding Visie Eindhovenseweg en plaatsing fietsnieten in overleg met winkeliers centrum.

02. Inzetten van communicatie als strategisch instrument

Communicatie is zo veel mogelijk ingezet als strategisch instrument in verschillende fases van beleidsontwikkeling- en beleidsuitvoering. Bij verschillende grote projecten is in een vroegtijdig stadium nagedacht over de rol, inzet en vorm van communicatie. Om de strategische denkkraft van de organisatie te vergroten is een senior beleidsmedewerker communicatie aangetrokken (start 1 januari 2019).

03. Toegankelijke en begrijpelijke beleidsvoorlichting

Communicatie is gericht op toegankelijke en begrijpelijke publieks- en ook persvoorlichting. Het gebruik van begrijpelijke taal in alle lagen van de gemeentelijke organisatie is op verschillende manieren gestimuleerd, d.m.v. coaching, workshops en het gebruik van formats.

04. Intensiever gebruik digitale en interactieve communicatiemiddelen

Het college stimuleert in haar dienstverlening en communicatie naar inwoners -waar mogelijk- het gebruik van digitale communicatiekanalen en – middelen: e-mail, website, apps, digitale borden en sociale media. In 2018 is het aanbestedingstraject gestart voor een nieuwe website (inclusief social intranet), waarmee ook de dienstverlening aan inwoners verder kan worden uitgebreid en verbeterd. De toepassing en het gebruik sociale media is verder uitgebreid. Het gebruik van beelden (foto en

film) heeft daarbij veel aandacht gekregen. De gemeentelijke begroting en jaarrekening zijn voortaan digitaal beschikbaar. Communicatiemiddelen op papier (o.a. bewonersbrieven en gemeentepagina) zijn nog steeds belangrijk in onze communicatie met inwoners.

05. Actieve pers- en publieksvoorlichting: actieve openbaarheid

Als gezicht van de gemeente hebben de collegeleden de woordvoering naar pers en het publiek actief ter hand genomen. Wekelijks zijn n.a.v. de collegebesluiten persberichten verstuurd en persgesprekken gevoerd. Indien nodig werd de pers individueel (telefonisch) te woord gestaan en zijn verschillende keren samen met andere betrokken partnerorganisaties, extra persgesprekken of – conferenties georganiseerd.

06. Communicatie-inzet bij verschillende grote programma's en projecten

In 2018 hebben diverse grote projecten en gebeurtenissen gevraagd om gerichte en specifieke communicatieactiviteiten. Voorbeelden zijn het groenbeleid, de overgang naar LED voor de openbare verlichting, zonnepanelenproject "De Groene Zone" en opkomstbevordering bij de gemeenteraadsverkiezingen, alsook advies en ondersteuning bij inwerken het nieuwe college en opstellen van het collegeprogramma.

B. Integere overheid

07. Integriteitstoets kandidaat-wethouders

In december 2016 besloot uw raad rond de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 kandidaat-wethouders te verplichten mee te werken aan een integriteitstoets en een Verklaring Omtrent het Gedrag (screeningsprofiel Politieke ambtsdragers) te laten inleveren. Voor genoemde toets diende de notitie "Werkwijze Integriteitstoets Kandidaat-Wethouders gemeente Son en Breugel" van mevrouw Gaby van den Biggelaar als uitgangspunt genomen te worden. Een en ander is in lijn met het in maart 2015 vastgestelde "Beleidskader integriteit gemeente Son en Breugel".

Vóór hun benoeming tot wethouder in de raadsvergadering van 28 juni 2018 is deze toets afgenomen bij Jan Boersma, John Frenken en Tom van den Nieuwenhuijzen. Ook leverden zij een VOG-verklaring in. Uit de toetsen en de VOG'en bleek dat er geen belemmeringen tegen benoeming waren.

C. Betrekken jongeren bij bestuur

08. Evaluatie Jeugdgemeenteraad

De Jeugdgemeenteraad is het hele jaar 2018 actief geweest. De onderwerpen waar zij aandacht aan besteed hebben zijn o.a. verkeersveiligheid rondom scholen, voorzieningen voor de jeugd in het dorp, natuur voor steen en een schoon Son en Breugel.

Verder hebben zij deelgenomen aan activiteiten zoals een bezoek aan de jeugdprins en prinses met carnaval, de oliebolparty, de opening van een kunstwerk op de rotonde en de duurzaamheidsprijs. Ook is er een bezoek gebracht aan o.a. de Tweede Kamer.

D. Versterken positie gemeente

09. Bestuurlijke Toekomst: vervolg

De gemeenteraad heeft een visie op zijn eigen bestuurlijke toekomst geformuleerd. De kern van deze visie komt op het volgende neer:

- a. Intensiveren van de samenwerking binnen Dommelvallei.
- b. Intensiveren van de samenwerking binnen het stedelijk gebied.
- c. Visie op bestuurlijke vorm.

In een eerder stadium is er een tijdsschema aan de verschillende stappen gehangen. Voor de eerste stap werd 2 jaar tijd ingeruimd, voor de tweede stap ook en na 4 jaar zou de visie op de bestuurlijke toekomst opnieuw worden bekeken. Door de ontwikkelingen rond de bestuurlijke toekomst in Nuene is dit echter in een stroomversnelling geraakt. Zowel de samenwerking binnen de Dommelvallei alsook de samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven zijn hiervan afhankelijk.

In november 2017 heeft de gemeenteraad bovengenoemde visie herbevestigd. In 2018 hebben Gedeputeerde Staten van de provincie een herindelingsontwerp voor de gemeente Eindhoven en de gemeente Nuene c.a. vastgesteld. Hierop is onder meer door Son en Breugel een zienswijze ingediend. Het herindelingsontwerp is vervolgens samen met de zienswijzen en een antwoord daarop aan Provinciale Staten voorgelegd. Het voorstel is vervolgens van de agenda gehaald tot er meer duidelijk is over nieuwe landelijke regels met betrekking tot herindelingen. Pas in 2019 hebben Provinciale Staten besloten het herindelingsadvies tot het samenvoegen van de gemeenten Nuene en Eindhoven te verwerpen. Daarmee is de herindeling tussen Nuene en Eindhoven van de baan.

10. Intensiveren samenwerking in de regio op 3 niveaus

In 2018 is wederom prioriteit gegeven aan de regionale samenwerking. Dit wordt versterkt door de visie op de bestuurlijke toekomst. De regionale samenwerking valt onder te verdelen in 3 niveaus: op het niveau van Zuidoost Brabant, op het niveau van het Stedelijk Gebied Eindhoven en op het niveau van Dienst Dommelvallei.

- I. Op het vlak van Zuidoost Brabant zijn diverse organisaties actief waarin alle 21 gemeenten in deze regio participeren. Dit zijn de GGD, de Veiligheidsregio (VRBZO), de omgevingsdienst (ODZOB) en de Metropoolregio (MRE). De eerste drie samenwerkingsverbanden betreffen sectorale beleidsvelden en zullen, indien nodig, in het desbetreffende programma aan bod komen. De Metropoolregio heeft een meer algemeen bestuurlijke taak en valt inhoudelijk onder dit programma. In 2018 is een doorontwikkelingsproces worden gestart. Zowel college als raad zijn intensief betrokken bij het proces om te komen tot een nieuw Samenwerkingsakkoord. Er heeft in september 2018 onder meer een 'lokaal gesprek' plaatsgevonden hierover. In december 2018 is het conceptakkoord vastgesteld en aan de gemeenten voorgelegd voor zienswijzen.
- II. In het stedelijk gebied (SGE) werken Eindhoven, Helmond en de randgemeenten samen op het terrein van wonen, economie, voorzieningen & evenementen en ruimte. 2018 is het eerste volle jaar dat met de nieuwe samenwerkingsagenda is gestart. In 2018 zijn echter ook veel nieuwe portefeuillehouders gestart, mede vanwege de verkiezingen in maart. Dit leidde tot veel nieuwe kennismakingen; zowel binnen de samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven als met samenwerkingsagenda. Wel zijn in de portefeuillehoudersoverleggen de opdrachten onder de bestuurders verdeeld.
- III. Vanaf 2014 worden vele gemeentelijke taken uitgevoerd door de dienst Dommelvallei: personeel en organisatie, informatisering en automatisering, archief, financiën, control voor de drie gemeenten en dienstverlening en sociale zaken voor de twee gemeenten Nuenen en Son en Breugel. De gemeente blijft zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van de dienstverlening en ook de kaderstelling binnen de planning en control cyclus. We hebben afgelopen jaar de ontwikkeling van Dienst Dommelvallei intensief gevolgd. De aansturing en de monitoring is op drie niveaus gebeurd: strategisch, tactisch en operationeel. De samenwerking is reeds eerder geëvalueerd, er zijn in 2018 wel verkennende gesprekken gevoerd, maar vooralsnog zijn er geen stappen ondernomen voor verdere doorontwikkeling of intensivering van de samenwerking. Dit is namelijk afhankelijk van de bestuurlijke toekomst van Nuenen en de besluiten die dientengevolge worden genomen.

E. Adequate regelgeving

11. Actualiseren Reglement van orde voor de raad.

Ons huidige Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad is in 2007 vastgesteld.

Planning was uw raad in 2018 een voorstel tot actualisatie van deze verordening voor te leggen, waarbij als uitgangspunt het medio 2016 ontvangen modelreglement van de VNG genomen zou worden.

In overleg met de commissie algemene zaken op 28 november 2018 is echter besloten de actualisatie voorlopig aan te houden, in afwachting van de afronding van de werkzaamheden van de raads werkgroep bestuursstijl. Wellicht leiden de adviezen van die werkgroep namelijk tot verdere aanpassingen van de verordening.

12. Bezien wenselijkheid aanpassen Verordening op het burgerinitiatief.

In het presidium is stilgestaan bij de Verordening op het burgerinitiatief, meer in het bijzonder bij de reikwijdte van de bepaling dat een burgerinitiatief ongeldig is als het inhoudt "een voorstel tot het nemen van een besluit over een zaak waarover korter dan 12 maanden voor indiening van het burgerinitiatiefvoorstel door de raad een besluit is genomen."

Afgesproken werd dat nader gezien zou worden of de tekst en toelichting beter op elkaar afgestemd konden worden.

In de raadsvergadering van 20 september 2018 werd besloten de tekst van art. 4 van de Verordening en de toelichting daarbij te wijzigen, waardoor duidelijker wordt wanneer wel en wanneer geen burgerinitiatiefvoorstel kan worden ingediend.

F. Continuïteit in bestuur na gemeenteraadsverkiezingen

13. Samenstellen overdrachtdossiers en opstellen inwerkprogramma

In maart 2018 vonden gemeenteraadsverkiezingen plaats. Uitvloeisel daarvan was een nieuw samengestelde raad en college. Met het oog op de continuïteit in de besluitvorming is gezorgd voor overdrachtdossiers en een inwerkprogramma, inclusief aandacht voor de regionale samenwerking.

Klimaat

Er was geen CO₂ –doelstelling verbonden aan dit programma.

Toch zijn er maatregelen genomen die een positief effect hebben op het klimaat. Een voorbeeld hiervan is verdergaande digitalisering. Dit leidt tot minder printwerk. Daarnaast leidt meer digitaal vergaderen tot minder vervoersbewegingen.

Op regionaal vlak is in het concept-samenwerkingsakkoord van de Metropoolregio Eindhoven de Energietransitie als thema opgenomen. Het opstellen van de verplichte Regionale Energie Strategie valt hieronder. In Programma 9 staan we nadrukkelijk hierbij stil.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Metropoolregio Eindhoven (MRE)

Per 1 januari 2015 is de Metropoolregio Eindhoven (MRE) actief. Het doel van deze samenwerking is het behouden en het verstevigen van de internationale concurrentiepositie en spitst zich toe op de behartiging van de gezamenlijke belangen op de thema's economie, mobiliteit en ruimte.

Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei is het samenwerkingsverband van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel. In deze dienst zijn de bedrijfsvoeringstaken financiën, belastingen, personeel & organisatie, informatievoorziening en planning & control voor de drie gemeenten ondergebracht. Daarnaast hebben de gemeenten Son en Breugel en Nuenen de taken met betrekking tot werk en inkomen en dienstverlening in Dienst Dommelvallei ondergebracht.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
0.1 Bestuur	1.321	1.344	1.303	41
Totaal Lasten	1.321	1.344	1.303	41
Baten				
0.1 Bestuur	0	0	0	0
Totaal Baten	0	0	0	0
Saldo (baten)	-1.321	-1.344	-1.303	-41

-/- lasten)

-/- lasten)				
-------------	--	--	--	--

Programma 2. Publieke dienstverlening

Portefeuillehouder(s)

Hans Gaillard

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Klant centraal	1. Inspelen op ontwikkelingen zoals digitalisering en behoefte aan directe informatie
B. Iedereen moet kunnen meedoen	2. Versterking sociaal maatschappelijke initiatieven 3. Versterken van de organisatie van de eigen kracht van de leefomgeving en de burger
C. Tevreden klanten	4. Dienstverlening via cmd, publieksbalie, internet, telefoon, post vanuit één-loketgedachte 5. Dienstverlening met hoge kwaliteit en gericht op maatschappelijk effect 6. Verdere ontwikkeling dienstverlening (implementatie digitaal systeem burgerzaken)

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Persoonlijk en dichtbij	N.v.t.	21 juni 2012	N.v.t.
Visie op dienstverlening	2014-2018	Commissie AZ 14 januari 2015	N.v.t.
Programmaplan Betere Dienstverlening en bedrijfsvoering	2018 en verder	n.v.t. Dit plan wordt wel regelmatig genoemd in andere notities.	

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Klant centraal

01. Inspelen op ontwikkelingen zoals digitalisering en behoefte aan directe informatie

In 2018 heeft rondom burgerzaken een verdere digitalisering van de diensten voor inwoners en bedrijven plaatsgevonden.

Daarnaast zijn we gestart met het programma BetERe dienstverlening en bedrijfsvoering. Hierin is onder meer de aanbesteding van het zaakstelsel voorbereid.

Ook hebben we een aanbesteding gedaan voor de nieuwe internetomgevingen van de gemeente.

B. Iedereen moet kunnen meedoen

02. Versterking sociaal-maatschappelijke initiatieven

We hebben als gemeente in 2018 sociaal-maatschappelijke initiatieven ondersteund. Zo zijn we samen met de eigenaar van de kringloopwinkel op zoek gegaan naar een andere locatie die we gevonden hebben op Ekkersrijt.

03. Versterken van de organisatie van de eigen kracht van de leefomgeving en de burger

De inwoner staat centraal door het leveren van maatwerk vanuit de gedachte 'één gezin, één plan, één aanpak'. Dit organiseren we vanuit het Centrum Maatschappelijke Deelname (CMD). We hebben meer zicht gekregen op onze financiële verplichtingen die we voor onze inwoners bij zorgverleners zijn aangegaan (verplichtingenadministratie).

Daarnaast verzorgen wij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte met hulp van inwoners en onze vier wijkteams.

Tevens werken we aan duurzaamheid door gescheiden afvalinzameling en geven we ondersteuning aan energieopwekking voor en door inwoners (De Groene Zone, Son-Energie en Woningstichtingen).

C. Tevreden klanten

04. Dienstverlening via cmd, publieksbalie, internet, telefoon, post vanuit één-loketgedachte

Het samenwerken op het sociaal domein in het CMD is verder verfijnd. Door de toename van het aantal arbeidsgehandicapten in de bijstand begeleiden we, met partners als WSD, jaarlijks inwoners naar zorg en werk. Ook zijn we gestart met kijken welke mogelijkheden er zijn voor de bijstandsgroep met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, naar ondersteuning, zinvolle dagbesteding en werk.

05. Dienstverlening met hoge kwaliteit en gericht op maatschappelijk effect

We werken continu aan het optimaal organiseren van de dienstverlening vanuit alle kanalen (web, telefonie, balie en post). De digitalisering van burgerzakenproducten helpt hierbij. Daarnaast handelen we de eerstelijnsafhandeling in het Telefonisch InformatieCentrum (TIC), met 60% en de meldingen openbare ruimte voor 97%, binnen de gestelde termijnen af.

We voeren structureel klantmetingen uit, met zogenaamde klantreizen en meten onze prestaties. Aan de hand van de kwalitatieve resultaten verbeteren we onze dagelijkse dienstverlening.

We hebben de noodzakelijke personele capaciteit door de toenemende naturalisaties geregeld.

06. Verdere ontwikkeling dienstverlening (implementatie digitaal systeem burgerzaken)

Met de implementatie van het digitaal systeem burgerzaken heeft in 2018 een verdere ontwikkeling van de dienstverlening plaatsgevonden. Geboorte, huwelijk, overlijden (burgerlijke stand) en enkele andere digitale diensten zoals verhuizingen, zijn via de website van de gemeente beschikbaar. Van deze mogelijkheden wordt door inwoners en ondernemers volop gebruik gemaakt.

Klimaat

Digitalisering dienstverlening

In 2018 is sprake van een daling van het aantal baliebezoeken in het gemeentehuis. Ook stijgt het aantal web-bezoeken in 2018. De verwachting is dat deze aantallen tot nu toe niet of nauwelijks bijdragen aan een daling van de CO₂-uitstoot.

2.5 Gemeentelijke gebouwen

Er is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor CO₂-reductie bij het gemeentelijk vastgoed. Dit wordt vertaald in een plan van aanpak en de MeerjarenOnderhoudsPlanning (MOP). In 2018 zijn in afwachting van dit plan van aanpak en de MOP geen verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd. Daarnaast is en wordt er strategisch nagedacht over het beoogde doel van het vastgoed, zodat er alleen doelmatige investeringen worden gedaan in ons vastgoed. De nieuwbouw van het gemeentehuis wordt klimaatneutraal opgeleverd in 2019.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei geeft uitvoering aan de dienstverlening van onze inwoners en zorgt voor de ontwikkeling van de dienstverlening.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
0.2 Burgerzaken	691	721	701	20
Totaal Lasten	691	721	701	20
Baten				
0.2 Burgerzaken	180	180	320	-140
Totaal Baten	180	180	320	-140
Saldo (baten -/- lasten)	-511	-541	-381	-160

Programma 3. Veiligheid en handhaving

Portefeuillehouder(s)

Hans Gaillard

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Sociale kwaliteit	1. Burger voelt zich veiliger dan in 2013
B. Fysieke kwaliteit	2. Minimaal twee wijken worden gecheckt op brandveiligheid 3. Meldingen huiselijk geweld <30></30> 4. Controle alle risicovolle bedrijven 5. Controle van minimaal 20 bedrijven in kader van ondermijning 6. Risicobeheersing brandweer 7. Rampenbestrijding en crisisbeheersing 8. Incidenten jeugdoverlast < 55></ 55> 9. Aanpak signalen en fenomeen ondermijnende criminaliteit 10. Toezicht buitengebied 11. Toezicht-handhaven Drank- en Horeca sportkantines
C. Beïnvloeding gewenst maatschappelijk gedrag	12. Burger wordt steeds meer regisseur van zijn eigen leven

Bij de kadernota heeft uw raad een amendement aangenomen om de gelden, die door de Veiligheidsregio worden teruggestort over 2016 voor een periode van 2 jaar te besteden aan de controle van bedrijven op Ekkersrijt, het buitengebied en buurtpreventie. Hiermee is gestart in 2017.

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Nota integrale veiligheid Son en Breugel 2015 - 2018	2015 - 2018	18 december 2014	
Beleidsplan Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost 2015-2019	2015-2019	N.v.t.	2019

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Sociale kwaliteit

01. *Burger voelt zich veiliger dan in 2013*

Sociale en fysieke kwaliteit:

Rapportcijfer woonomgeving is minimaal 7,8.

Burger voelt zich onveilig Rapportcijfer sociale cohesie Woninginbraak incidenten

10%

Minimaal 6,8

50

De sociale kwaliteit van een buurt, wijk of kern heeft betrekking op de 'intermenselijke relaties' in een buurt: tussen bewoners en eventueel andere aanwezige personen. De sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door woonoverlast, burengerucht, multi-probleemgezinnen en -huishoudens, overlast gerelateerd aan illegale bewoning, drank- en drugsoverlast, overlast van prostitutie en overlast van zwervers.

De fysieke kwaliteit van een buurt, wijk of kern heeft betrekking op fysieke kenmerken van de woonomgeving: in het bijzonder de inrichting, het onderhoud en het beheer van de openbare ruimte. Het veiligheidsgevoel verbetert door de criminaliteit terug te dringen. Dit hebben we gedaan door preventieve acties zoals het geven vakantietips, meedoen aan de week van de veiligheid, het houden wijkschouwen, het houden van woningchecks in het kader van brandveilig leven en het versterken van de rol van de burger door die rol te faciliteren en te stimuleren.

De samenwerking in actieve Whatsapp-groepen die in 2017 gestalte heeft gekregen, is voortgezet in 2018. Wij faciliteren en stimuleren.

B. Fysieke kwaliteit

02. *Minimaal twee wijken worden gecheckt op brandveiligheid*

De ambassadeurs hebben in de wijken Harde Ven en een deel van de Gentiaan huis aan huis woningen gecheckt op brandveiligheid. Zij hebben preventieadviezen gegeven en rookmelders geplaatst. Doel: brand voorkomen, eerder melden, minder schade en creëren goede vluchtweg. Er zijn in totaal (inclusief de wijken Breekker, De Vloed en het centrum) 912 woningen bezocht (vanaf

2015), waar een check heeft plaatsgevonden. Er zijn 1.461 rookmelders geplaatst. Er zijn ook 58 CO melders geplaatst.

De ambassadeurs zijn door hun bezoeken ook de "ogen en oren in het kader van verwaarlozing, vereenzaming, enzovoort". Signalen geven zij door aan het CMD.

03. Meldingen huiselijk geweld maximaal 30

We passen een uniforme werkwijze (ketensamenwerking) toe en bemiddeling door het CMD. Het CMD pakt signalen op en handelt met een coach op basis van een gezinsplan. Interventie vindt plaats in samenwerking met Veilig Thuis n.a.v. opleggen tijdelijk huisverbod. Het CMD is het lokale zorg- en veiligheidshuis. Hier vindt casusoverleg plaats met zorg- en, waar nodig, veiligheidspartners. Voor proces regie in complexe zaken wordt een beroep gedaan op het Veiligheidshuis, waar zorg en veiligheid bij elkaar komen.

Er zijn 17 meldingen van huiselijk geweld bij Veilig Thuis gedaan.

04. Controle alle risicovolle bedrijven

De ODZOB (Omgevingsdienst) controleert alle risicovolle bedrijven. Deze bedrijven zijn volgens planning in 2018 gecontroleerd. We hebben het jaarverslag 2018 van de Omgevingsdienst nog niet ontvangen.

05. Controle van minimaal 20 bedrijven en panden in kader van ondermijning

De extra gelden die in 2017 door de gemeenteraad zijn vrijgemaakt, zijn besteed aan extra controles van bedrijven op industrieterrein en op andere locaties, waaronder (agrarische) bedrijven in het buitengebied.

Er zijn 25 agrarische bedrijven bezocht in het buitengebied waarvan bekend was of het vermoeden bestond dat ze zijn gestopt of dat ze voornemens waren om te stoppen. Dit ivm het "faciliteren" van ondermijnende (criminele) activiteiten door middel van leegstaande stallen.

Er zijn 13 bedrijven op Ekkersrijt bezocht en 4 bedrijven elders in de gemeente. Meeste aandachtspunten liggen op het gebied van brandveiligheid. Ondernemers worden voorgelicht over ondermijning in het kader van weerbaarheid.

06. Risicobeheersing brandweer.

- Van regelgericht naar risicogericht in de benadering van het voorkomen, beperken en bestrijden van brandgevaar.

- VBRZO realiseert integrale advisering m.b.t. multidisciplinaire samenhang in beleid en uitvoering.
- Brandveilig leven: VBRZO ontwikkelt en implementeert methoden en programma's die het veiligheidsbesef en de handelingsbekwaamheid van de burger vergroten.
- Zorgcontinuïteit: de GHOR maakt zorginstellingen bewust van hun eigen verantwoordelijkheid om voorbereid te zijn op calamiteiten en het op orde hebben van hun crisisorganisatie.
- Risicocommunicatie: de veiligheidsregio's Midden- en West-Brabant, Brabant Zuidoost en Brabant-Noord ontwikkelden een beleidsplan "Risicocommunicatie Brabant". Doeltreffende risicocommunicatie vergroot de effectiviteit van crisiscommunicatie: 'de koude fase helpt de warme'.

Uitgangspunt in de taakuitvoering van VBRZO voor gemeenten is een risicogerichte benadering. VBRZO realiseert integrale advisering en multidisciplinaire samenhang in beleid, advisering en uitvoering. VBRZO faciliteert gemeenten en ontwikkelt methoden en programma's die het veiligheidsbesef en de handelingsbekwaamheid van de burger vergroten. Tav risicocommunicatie reikt VBRZO via een toolkit en aan de hand van de actualiteit (droogte 2018) aan gemeenten producten aan voor communicatie aan burgers en bedrijven.

07. Rampenbestrijding en crisisbeheersing

In de voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing is de Veiligheidsregio verantwoordelijk voor de multidisciplinaire coördinatie, opschaling en opleiding van de crisisteams. In dit kader wordt gewerkt aan een geactualiseerde visie op crisisbeheersing. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de planvorming, het opleiden en oefenen van de processen en teams Bevolkingszorg.

In 2018 heeft het Algemeen Bestuur een geactualiseerde visie op crisisbeheersing vastgesteld. Son en Breugel participeert in de opleidingen en oefeningen die de Veiligheidsregio organiseert voor de multidisciplinaire teams en voor de regionaal georganiseerde processen Bevolkingszorg. Op gemeentelijk niveau worden zowel bestuurders als medewerkers opgeleid en beoefend voor hun taak en rol in de rampenbestrijding en crisisbeheersing.

08. Incidenten jeugdoverlast < 55

Door samenwerking en structureel overleg met jongerenwerkers, politie en boa's zorgen we ervoor dat jongeren geen overlast geven in de woonwijken. Via het CMD ontplooiën we activiteiten en hebben we een persoonsgerichte aanpak, voor jongeren die dreigen te ontsporen. Voor complexe zaken is er contact met het Veiligheidshuis.

09. Aanpak signalen en fenomenen ondermijnende criminaliteit

Het informatieknooppunt (medewerkers gemeente, CMD en DDV met een publieke functie) hebben 4x per jaar structureel overleg. Het informatieknooppunt is een netwerk, dat de doorsnee organisatie vertegenwoordigt en waar alle informatie bij elkaar komt. Er is nadere training gegeven in het kader van ondermijning, zoals weerbaarheid en mensenhandel.

Informeel en doorlopend worden signalen gedeeld, die kunnen duiden op ondermijning, en nader onderzocht. De signalen zijn lokaal onderzocht en waar nodig opgepakt. Het heeft niet geleid tot een casus die onder het RIEC-convenant is aangepakt. Het RIEC is een expertise centrum en een convenant faciliteert het delen van informatie.

De nieuwe beleidsregel Bibob (integriteitsonderzoek) is voor Drank- en Horecawet, Wabo, milieu, aanbestedingen, vastgoed, subsidies, APV en evenementen vastgesteld. Alle betrokken medewerkers hebben hiervoor een training gehad.

Er zijn 2 Bibob onderzoeken positief afgerond voor de Drank- en Horecawet. 1 aanvraag in het kader van aanvraag omgevingsvergunning is door de aanvrager niet doorgezet.

10. Toezicht buitengebied

De gemeente coördineert een netwerk voor toezicht in het buitengebied voor Son en Breugel en Nuenen. Het netwerk heeft 4x overlegd. Politie, Samen Sterk in Brabant, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Dassenwerkgroep, Nuenens Wildbeheer en beide gemeenten nemen deel aan dit netwerk. Speerpunten zijn motor(wild)crossen, wildstroperij en afvaldumpingen. We ondersteunen initiatieven en treden bestuursrechtelijk op tegen wildcrossen.

In 2108 hebben we een onbezoldigde groene Boa (domein 2) aangesteld, die toezicht houdt in het buitengebied, speciaal op loslopende honden.

Er is integraal gecontroleerd op motorcrossen bij Oud Meer en op loslopende honden bij Oud Meer. Er zijn geen motorcrossen aangetroffen en er zijn 7 processen-verbalen voor loslopende honden opgemaakt. Er zijn veel hondenbezitters aangesproken die hun hond hadden aangeliend.

Meldingen van (drugs)afval worden door het netwerk gemonitord. Er wordt incidenteel gedumpt, maar is geen aanleiding geweest voor nadere (opsporings)acties.

11. Toezicht en handhaving Drank- en Horecawet

Er hebben door externe omstandigheden geen handhavingsacties en (leeftijds)controles plaatsgevonden. Een handhavingszaak tegen een horecaondernemer, die een dwangsom verbeurde is na de behandeling door de bezwarencommissie beëindigd.

C. Beïnvloeding gewenst maatschappelijk gedrag

12. Burger wordt steeds meer regisseur van zijn eigen leven

We initiëren, stimuleren en faciliteren meer (structurele) en andere vormen van samenwerking met inwoners bij de aanpak van veiligheidsproblemen.

We betrekken inwoners bij veiligheid en leefbaarheid via bijvoorbeeld wijk- en buurtpanels, buurtschouwen, gezamenlijke onderhoudsprojecten, buurtpreventie, brandveilig leven, Burgernet. We breiden het gebruik van Whatsapp verder uit en brengen initiatieven bij elkaar via "Son en Breugel Verbindt". We gaan op zoek naar nieuwe vormen van burgerparticipatie en maken gebruik van good practices.

Uitgangspunt is dat het initiatief moet uitgaan van de inwoners zelf en dat vanuit die inwoners draagvlak, draagkracht en continuïteit ontstaat. De gemeente stimuleert en faciliteert. De inwoner wordt onderdeel van de netwerken die bestaan uit bedrijven, organisaties en overheid. Partners van het maatschappelijk werkveld zijn onze ambassadeurs.

Klimaat

Er zijn in 2018 via dit programma geen maatregelen genomen die een positief effect hebben op het klimaat.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) voert de taken uit voor de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: brandweezorg, ambulancezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing en de gemeenschappelijke meldkamer, door:

- Adequaats te reageren op spoedeisende hulpvragen van burgers, instellingen en bedrijven.
- Het organiseren en coördineren van geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen.
- Het voorkomen en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar en/of ongevallen bij brand en alles wat hiermee verband houdt. Ook de coördinatie van de werkzaamheden op dit gebied behoort tot onze taak.
- Het - samen met de GGD BZO - organiseren, coördineren en uitvoeren van ambulancezorg, de bijbehorende procesregistratie en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevalsslachtoffers in ziekenhuizen of andere instellingen voor intramurale zorg.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Begroting 2018	Primaire begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	794	794	790	4
1.2 Openbare orde en veiligheid	384	384	396	-12
Totaal Lasten	1.178	1.178	1.186	-8
Baten				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4	4	4	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	8	8	17	-9
Totaal Baten	12	12	21	-9
Saldo (baten -/ lasten)	-1.166	-1.166	-1.164	-1

Programma 4. Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder(s)

Jan Boersma

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Mobiliteit: veilig, bereikbaar, leefbaar	1. Uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie
B. Kwalitatieve goede en duurzame openbare verlichting	2. Verledden openbare verlichting
C. Veilige wegen	3. Onderhoud/beheer verharde wegen o.b.v. CROW normen

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Mobiliteitsvisie Son en Breugel	2014-2030	13 maart 2014	N.v.t.
Beheerplan wegen	2016-2018	6 januari 2016 aan de GZ ter kennisname aangeboden	N.v.t.
Beleidsnota openbare verlichting	N.v.t.	6 oktober 2016	N.v.t.
MJOP civieltechnische kunstwerken	2017-2036	N.v.t.	N.v.t.

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Mobiliteit: veilig, bereikbaar, leefbaar

01. Uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie

Verkeer was ook in 2018 een permanent aandachtsveld. In 2018 is uitvoering gegeven aan de in 2014 vastgestelde mobiliteitsvisie met projecten zoals:

- het uitbreiden van de 'Blauwe Zone';
- het aanbrengen van rode suggestiestroken bij de herstructurering van de Boslaan;
- het aanbrengen van straatjuwelen op de oost-westroute;
- het realiseren van de grondspots bij zebrapaden in het centrum;
- opwaardering van het fietspad aan de noordzijde van de Gentiaanlaan.

In 2018 was er ook speciale aandacht voor de majeure infrastructurele projecten op Ekkersrijt:

- De 2e ontsluiting van Ekkersrijt vormt één van de 5 projecten uit het Bereikbaarheidsakkoord waarvoor een planstudie wordt opgesteld.
- De tweede fase van de aanleg van de Slowlane is ter hand genomen evenals de 'Slowlane-inprikker' Eindhovenseweg.
- Openbaar Vervoer: de dienstregeling naar de Meubelboulevard Ekkersrijt uitgebreid met de zondag.
- Er is een studie opgestart naar de verkeerscirculatie op de Meubelboulevard.

Verder is in 2018 ook het project 'verledden' afgerond. Een goed functionerende openbare verlichting levert een belangrijke bijdrage aan de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid van de gemeentelijke wegen. Met het 'verledden' is hierin voorzien.

B. Kwalitatieve goede en duurzame openbare verlichting.

02. Verledden openbare verlichting

Onderhoud/beheer en vervanging:

De gemeente heeft zich enige jaren geleden geconformeerd aan het landelijk energieakkoord om in 2020, ten opzichte van 2013, op het energieverbruik van de openbare verlichting 20% bespaard te hebben. In 2030 dient de besparing 50% te zijn. In lijn met dit akkoord heeft de gemeenteraad in 2016 besloten om de einddoelstelling van 50% besparing al eerder te realiseren, door in één keer het totale bestaande areaal van de openbare verlichting (4.500 armaturen) te verduurzamen met ledverlichting. De verledding van deze bestaande installatie is in 2018 afgerond waarmee de einddoelstelling is behaald. Op dit moment zijn er nog wel een aantal nieuwe projecten zoals de fietspaden langs de Rooijseweg en Planetenlaan in voorbereiding en in uitvoering, waardoor het project nog niet financieel afgesloten is.

Omdat energieleveranciers met voorschotnota's op basis van eerder verbruik werken, is de financiële besparing nog niet in te zien. Dit zal met de eindafrekening met Greenchoice (leverancier) duidelijk worden.

C. Veilige wegen

03. Onderhoud/beheer verharde wegen o.b.v CROW-normen

Elke twee jaar worden alle wegen (inclusief industrieterrein Ekkersrijt) visueel geïnspecteerd. Op basis van deze inventarisatie wordt een beheerplanning opgesteld en daarvan wordt het onderhoudsbudget afgeleid. Uitgangspunt hierbij is dat de verhardingen minimaal voldoen aan de C-norm zoals vastgelegd in de CROW-systematiek (Centrum voor onderzoek en regelgeving in de grond,-weg- en waterbouw en verkeerstechniek).

Voor de periode 2018 – 2021 is € 70.000,- per jaar extra onderhoudsbudget beschikbaar gesteld om de onderhoudsstaat van de gemeentelijke trottoirs via een groeipad van C naar B niveau te brengen. In het voorjaar van 2017 zijn de visuele wegininspecties uitgevoerd. Op basis van de inspecties is een planning gemaakt voor onderhoudswerkzaamheden.

Gesloten verharding

Op basis van onze huidige planning is in 2018 groot onderhoud uitgevoerd aan de wegen: Potjesberg, Geuzenberg, Fonteinberg, Muizenberg, Vogezenlaan, Alpenlaan, Karpatenlaan, Oerallaan, Parelmoervlinderlaan, Spanvlinderlaan, Argusvlinderlaan, Heivlinderlaan, Satijnvlinderlaan, Maanvlinderlaan, Lieshoutseweg, Boslaan, Hoberglaan en Kanaaldijk-Noord.

Elementenverharding

Op basis van de huidige planning is in 2018 groot onderhoud gepleegd aan de Europalaan (trottoirs) en de Ruysdaelstraat in Son. Daarnaast is op diverse locaties onderhoud aan verhardingen gepleegd. Afgelopen jaar is er een overschrijding van circa € 50.000,- aan kosten geweest. De overschrijding is tijdig gesignaleerd en kan worden gedekt uit de egaliseringsreserve wegen.

Gladheidbestrijding

In het 3e kwartaal van 2017 is er een aanbesteding gehouden voor de gladheidbestrijding in de gemeente voor een periode van 3 jaar met de mogelijkheid van 1 jaar verlenging. Hiermee wordt voldaan aan de Europese aanbestedingsregels. De financiële consequenties hiervan zijn meegenomen in de 1e Berap van 2018. De uitgangspunten voor de gladheidbestrijding zijn onveranderd gebleven.

Civieltechnische kunstwerken

Aan de hand van een technisch onderzoek van de bruggen is er een meerjarenonderhoudsprogramma opgesteld. De financiële consequenties hiervan dienen als leidraad voor het bepalen van onderhoudsbudgetten voor de komende jaren. Voor de bruggen in de Planetenlaan en de Dommelpas is in 2018 een projectplan opgesteld om in 2019 tot verbetermaatregelen te komen.

Klimaat

2. Concessies openbaar vervoer

Doelgroep: particulieren

Voor het regionale openbaar vervoer worden regionaal afspraken gemaakt. Dit heeft geleid tot een concessie waarbij de verplichting is neergelegd dat het openbaar vervoer, conform de landelijke afspraken, volledig emissieloos is in 2025. In Zuidoost-Brabant werd voorop gelopen doordat eind 2017 43 elektrische, gelede/ harmonica HOV-bussen zijn gaan rijden. Eind 2018 is de HOV-lijn naar Ekkersrijt op zondag gaan rijden (voorheen geen bediening). Mogelijkheden op Ekkersrijt voor een goede aansluiting bij IKEA zijn in voorbereiding voor besluitvorming in 2019. Door het gebruik van elektrische bussen op Ekkersrijt heeft het extra rijden op zondagen geen CO2-effect.

3. Slimladen

Doelgroep: particulieren

In samenwerking met de provincie worden, naast de huidige 3 openbare laadpalen waar de gemeente verantwoordelijk voor is, in de periode tot 2020 ongeveer 12 extra openbare laadpalen geplaatst in de gemeente. In 2018 is 1 extra laadpaal op aanvraag van een e-rijder geplaatst. Het aantal elektrische personenauto's (geregistreerd in Son en Breugel) is van circa 50 in 2014 gegroeid tot 115 stuks in 2018. De groei van het aantal elektrische auto's, gestimuleerd door externe ontwikkelingen, maar ook door een betere infrastructuur, leveren een besparing van ca. 138 ton/jaar op. Kanttekening hierbij is dat elektrische lease-auto's veelal geregistreerd zijn in de gemeente waar de leasemaatschappij gevestigd is. Het daadwerkelijk aantal elektrische auto's in Son en Breugel is dus waarschijnlijk hoger.

3.3 Verledden

Doelgroep: particulieren, projectontwikkelaars en eigen organisatie

In 2017/2018 is de gehele bestaande openbare verlichting voorzien van LED-verlichting. Aangezien de gemeente reeds 100% groene stroom gebruikt is er geen reductie van CO2, maar slechts een beperking van het stroomgebruik.

Bij gebruik van "grijze" stroom zou het effect 452 ton CO2 reductie zijn. Door gebruik van "100% groene stroom" is er geen directe reductie, maar wel een vermindering van het stroomgebruik.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
2.1 Verkeer en vervoer	1.379	1.463	1.348	115
2.2 Parkeren	51	26	17	8
2.5 Openbaar vervoer	13	126	22	104
Totaal Lasten	1.443	1.615	1.388	227
Baten				
2.1 Verkeer en vervoer	55	90	158	-68
Totaal Baten	55	90	158	-68
Saldo (baten -/- lasten)	-1.388	-1.525	-1.229	-295

Programma 5. Onderwijs, sport en cultuur

Portefeuillehouder(s)

Jos de Bruin (onderwijs, sport, kunst & cultuur), Jan Boersma (monumentenbeleid, archeologie, Vestzak)

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Alle kinderen hebben recht op (passend) onderwijs zodat zij zich educatief kunnen ontplooiën in een doorlopende leerlijn	<ol style="list-style-type: none">1. Alle scholen hebben de beschikking over een kwalitatief goed gebouw en buitenruimte2. Onderwijsachterstand wordt voorkomen door het aanbieden van voorschoolse voorzieningen3. Dat iedere peuter gebruikt maakt van een voorschoolse voorziening4. Goede reismogelijkheden voor de leerlingen van en naar school, waarbij de eigen verantwoordelijkheid leidend is.
B. Iedereen kan zich cultureel ontwikkelen	<ol style="list-style-type: none">5. De Bibliotheek blijft een (objectieve) informatievoorziening en voorkomt taalachterstand en laaggeletterdheid6. Het muziekonderwijs is voor alle kinderen toegankelijk
C. Iedereen krijgt de mogelijkheid om te sporten	<ol style="list-style-type: none">7. Integreren van sport in het sociaal domein8. Stimuleren dat het een gewoonte wordt om dagelijks te bewegen door te wandelen of te fietsen9. Het laten aansluiten van kwetsbare doelgroepen bij bestaande organisaties en activiteiten10. Versterking verenigingskader en deskundigheidsbevordering
D. Behoud van cultuurhistorische waarde	<ol style="list-style-type: none">11. Cultuurhistorisch beleidsplan en waardenkaart 2e fase12. Opbouw van een gemeentelijke monumentenlijst en uitvoering gemeentelijk monumentenbeleid13. Selecteren en documenteren archeologisch vondstmateriaal

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Nota Kunst- en Cultuurbeleid 2017		7 november 2017	n.v.t.
Beleidsplan voorschoolse voorzieningen en voor-en vroegschoolse educatie	n.v.t.	n.v.t.	2019
Accommodatiebeleid	n.v.t.	6 februari 2014	n.v.t.
Visie Sport en bewegen	vanaf 2014	6 februari 2014	n.v.t.

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Alle kinderen hebben recht op (passend) onderwijs zodat zij zich educatief kunnen ontplooiën in een doorlopende leerlijn.

01. Alle scholen hebben de beschikking over een kwalitatief goed gebouw en buitenruimte.

De ontwikkeling van de nieuwbouw voor basisschool De Regenboog in het project Breugel Bruist heeft grotendeels stil gelegen i.v.m. de komst van een nieuw college en nieuwe ambitie van het project. Op dit moment werkt het schoolbestuur aan een plan voor beide scholen in Breugel. Het leerlingaantal neemt toe met name in De Gentiaan en het Sonniuspark. De Bloktempel heeft een ruimtetekort.

02. Onderwijsachterstand wordt voorkomen door het aanbieden van voorschoolse voorzieningen

Voor alle peuters uit Son en Breugel met (een risico op) een taalachterstand is extra voorschools onderwijs beschikbaar (VVE). In 2018 hebben we gezamenlijk met de betrokken partijen (Zuidzorg, kinderopvang, gemeente, onderwijs, GGD, CMD) gewerkt aan het herijken van de taken en verantwoordelijkheden in het kader van voorschoolse educatie. Daarnaast hebben we voorbereidingen getroffen om te anticiperen op wettelijke wijzigingen die ingaan vanaf 2020, zoals een aanbodverplichting van 16 uur VVE per week.

03. Dat iedere peuter gebruikt maakt van een voorschoolse voorziening

Met alle (voor)schoolse voorzieningen (kinderdagopvang, peuterwerk), het onderwijs en Zuidzorg overleggen we regelmatig om inhoudelijk af te stemmen over onder andere de toeleiding. In 2018

hebben we nieuw beleid ontwikkeld om alle peuters, met en zonder (risico op een) taalachterstand, te stimuleren gebruik te maken van een voorschoolse voorziening.

04. Goede reismogelijkheden voor de leerlingen van en naar school, waarbij de eigen verantwoordelijkheid leidend is.

Voor deze open-einde regeling voor het leerlingenvervoer hebben we sinds 2014-2015 het beleid aangepast. Bij de uitvoering staat maatwerk centraal vanuit de mogelijkheden van het kind en de verantwoordelijkheid van de ouders. Sinds genoemd schooljaar hebben we een opstapplaats ingesteld.

B. Iedereen kan zich cultureel ontwikkelen.

Er is bij de begroting onder dit beoogd maatschappelijk effect geen doelstelling opgenomen voor kunst en cultuur. Dat betekent niet dat we niks hebben gedaan. Zo zijn er inspanning gedaan op het gebied van straatkunst, openbaar kunstbezit en het Vestzak. Vanaf de begroting 2020 nemen we hiervoor een doelstelling op.

Straatkunst : Er is een uitgebreide collectie kunstbeelden op straat, die past in de gemeentelijke kunstroute. Er zijn in 2018 twee kunstwerken in de openbare ruimte gerealiseerd: een kunstwerk op de rotonde aan de Kometenlaan en een op de rotonde aan de Boslaan.

De doelstellingen voor 2018 zijn voor dit onderwerp gehaald, maar formeel hebben we het eerste kunstwerk (nog) niet overgenomen van het Stakenburgfonds. Op grond van de cultuurnota en het ontbreken van een kunstbudget zijn we in 2018 een strenger onderscheid gaan maken tussen straatmeubilair en kunst op straat. In 2018 werden daarom de nieuwe Gemeentelijke Beleidsregels Schenkingen Kunst geformuleerd en gepubliceerd op gemeentelijke website.

Openbaar kunstbezit: We hebben een uitgebreide kunstcollectie in depot. De objecten zullen in 2019 naar waarde worden getaxeerd. Voornemen was om in 2018 een start te maken met het 'ontzamelen'. De gemeentecollectie is eind 2018 naar een depot verhuisd vanwege de renovatie. Er is in 2018 een drietal exposities geweest in het gemeentehuis.

Vestzak: Er heeft in 2018 een bestuurswisseling plaatsgevonden bij het Vestzaktheater. Er is een heel nieuw bestuur aangetreden. Het nieuwe bestuur is volop bezig met het programmeren van voorstellingen en de activiteiten in het Vestzak uit te breiden. Zo heeft Berkenstate ook activiteiten in het Vestzak. De samenwerking met de bibliotheek verloopt goed. Er wordt gewerkt aan een businessplan en aan het invullen van de beheerdersfunctie.

05. De Bibliotheek blijft een (objectieve) informatievoorziening en voorkomt taalachterstand

Samen met onze buurgemeenten Geldrop, Mierlo en Nuenen hebben we een bibliotheekorganisatie, met in elke gemeente één front-office. Wij hebben een overeenkomst met de bibliotheek om taken uit te voeren volgens een basispakket dat is gebaseerd op de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken:

- Ter beschikking stellen van kennis en informatie
- Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
- Bevorderen van lezen en het laten kennis maken met literatuur
- Organiseren van ontmoeting en debat
- Laten kennis maken met kunst en cultuur

We vinden een taaloffensief belangrijk om laaggeletterden te ondersteunen in het ontwikkelen van hun vaardigheden. Dat offensief is gestart in 2017. Vanaf november 2018 is dit offensief voortgezet in het lokaal Taalpunt.

Er vonden diverse lezingen plaats met betrekking tot opvoedingsondersteuning. Boekstart werd uitgevoerd en er werd onderwezen op het gebied van Mediawijsheid / Digisterker. Boekstart is bedoeld om peuters voor te bereiden op het lezen van boeken. Mediawijsheid is bedoeld om mensen te leren verstandig om te gaan met sociale media en zo beter te kunnen mee doen in de samenleving. Digisterker is bedoeld om mensen hun digitale vaardigheden te laten ontwikkelen en zo beter te kunnen mee doen in de samenleving.

06. Het muziekonderwijs is voor alle kinderen toegankelijk

De huidige mogelijkheden voor bekostiging van muziekonderwijs hebben we in 2018 voortgezet. Het gaat om de individuele subsidiëring van het muziekonderwijs (rugzakje) en subsidiëring van de muzieklessen die door de harmonie gegeven worden.

C. Iedereen krijgt de mogelijkheid om te sporten.

07. Integreren van sport in het sociaal domein

In 2018 hebben voor de instandhouding van onze gemeentelijke sportvoorzieningen twee belangrijke zaken gespeeld. In samenspraak met SBC is een inkooptraject doorlopen voor de vervanging van de drie kunstgrasvelden op het Sportpark Schutterheide. De werkzaamheden voor de vervanging van de kunstgrasvelden zijn eind 2018 gestart en worden in de 1e helft van 2019 afgerond. Door loslatende wand en plafonddelen in sporthal De Landing is de sporthal enige tijd gesloten geweest. De wandplaten zijn voorzien van extra bevestigingsmateriaal. De plafondplaten zijn verwijderd en worden

medio 2019 (zomervakantie) opnieuw bevestigd. Dan worden ook de andere geplande bouwkundige aanpassingen uitgevoerd, waaronder de verbetering van de toegankelijkheid.

In 2018 zijn er twee sportactiviteiten opgezet als vrijetijdsbesteding en dagbesteding voor kwetsbare groepen voor wie het reguliere aanbod niet of minder geschikt is. In het Vestzaktheater is een sportactiviteit opgestart voor overwegend wat oudere inwoners die niet of weinig hebben gesport en vrouwelijke statushouders kunnen in de beweegtuin in Breugel onder begeleiding sporten.

De fittest Max Vitaal voor ouderen is door gebrek aan belangstelling in 2018 niet doorgegaan. In 2016 was de animo groot omdat cliënten persoonlijk zijn aangeschreven, met als gevolg een overschrijving. In 2018 is daarom gekozen voor een publicatie. Weinig ouderen hebben op deze publicatie gereageerd.

08. Stimuleren dat het een gewoonte wordt om dagelijks te bewegen door te wandelen of te fietsen

Het gaat om het op gang brengen van een bewustwordingsproces. Inmiddels is een activiteit Wandelfit vanuit de LEVgroep opgestart.

09. Het laten aansluiten van kwetsbare doelgroepen bij bestaande organisaties en activiteiten

De Stichting Meedoen heeft in 2018 gerichte activiteiten voor deze doelgroep georganiseerd. Verdere integratie van deze doelgroepen bij het reguliere aanbod blijkt voor een deel van de doelgroep lastig.

10. Versterking verenigingskader en deskundigheidsbevordering

Er zijn in 2018 geen verenigingsondersteunende activiteiten georganiseerd. In samenspraak met NOC-NSF en Sportservice Noord Brabant gaan we daar begin 2019 wel in voorzien.

Verbeteren zwemvaardigheid

In 2018 hebben we 104 subsidies aan ouders/verzorgers verstrekt voor de verbetering van de zwemvaardigheid.

Exploitatiebijdrage zwembad Thermae Son

Conform de raadsbesluitvorming in 2017 hebben we in 2018 een exploitatiebijdrage verstrekt. Daarbij is voorzien in een aantal kritische prestatie-indicatoren op basis waarvan wordt bekeken of ook na 2018 een bijdrage aan de orde is. In de raadsvergadering van 10 januari 2019 is een besluit genomen over continuering van de bijdrage.

D. Behoud van cultuurhistorische waarde

11. Cultuurhistorisch beleidsplan en waardenkaart 2e fase

Ter uitvoering van wettelijke verplichtingen (voortvloeiend uit het Verdrag van Malta) om cultuurhistorische waarden in gemeentelijk beleid en alle bestemmingsplannen te verankeren, hebben we in 2018 verder gewerkt aan het beleidsplan "Cultureel Erfgoed (2019-2030) gemeente Son en Breugel". Voor de wettelijk verplichte vertaling van het cultureel erfgoed naar alle bestemmingsplannen is tevens een ontwerpbestemmingsplan in voorbereiding. In de 1e helft van 2019 zullen deze concepten worden afgerond en bruikbaar zijn voor het externe overleg.

12. Opbouw van een gemeentelijke monumentenlijst en uitvoering gemeentelijk monumentenbeleid

Afgelopen jaar heeft de Monumentencommissie zich gericht op het maken van redengevende omschrijvingen als voorbereidend document voor de aanwijzing tot gemeentelijk monument. Er zijn ook redengevende omschrijvingen van de kerk St Petrus Banden en het Vestzaktheater opgesteld, maar besluitvorming tot aanwijzing tot gemeentelijk monument is aangehouden. In 2018 is concreet de Mariakapel aan de Beverlaan aangewezen. Ten behoeve van renovaties en/of onderhoud aan monumenten in eigendom van onze inwoners is in 2018 € 7.750 besteed aan subsidies.

13. Selecteren en documenteren archeologisch vondstmateriaal

In 2009 is het Archeologiebeleid voor Son en Breugel vastgesteld. Dit beleid is vertaald in alle ruimtelijke plannen en wordt ook opgenomen in het cultuurhistorisch beleidsplan en waardenkaart 2e fase (zie ook punt 11). Daarnaast is het van belang dat cultuurhistorisch erfgoed breed, dus ook archeologie, voor de gemeenschap Son en Breugel veilig wordt gesteld, wordt ontsloten en kenbaar wordt gemaakt aan een breed publiek.

Naast een aantal kleinschalige projecten die vanuit het beleidsplan recreatie en toerisme worden vormgegeven, is er in 2018 voor het archeologisch vondstmateriaal in Son en Breugel een werkgroep archeologie aan de slag gegaan met het invullen van het databestand 'GeoWiki'. Daarnaast is het veilig stellen (conservering) in gang gezet van de uitgegraven 'boomstampet', zodat tentoonstelling mogelijk wordt.

Klimaat

1. Zonnepanelen plaatsen bij particuliere woningeigenaren, (sport)verenigingen, verenigingen van eigenaren en scholen

Doelgroep: verenigingen en inwoners van Son en Breugel

Met het zonnepanelenproject De Groene Zone zijn in 2018 alleen zonnepanelen bij particuliere

huiseigenaren gerealiseerd (wordt meegenomen in programma 9). Er zijn in 2018 nog geen zonnepanelen geplaatst op gemeentelijke sportaccommodaties. Ook zijn er geen initiatieven in gang gezet bij verenigingen met een eigen accommodatie.

2. MVI manifest actieplan

Doelgroep: burgemeester en wethouders en interne organisatie

Eind 2018 is gestart met de uitvoering van de vervanging van de drie kunstgrasvelden op het sportpark Schuttersheide. In het inkoop- en aanbestedingstraject is ingezet op een zo duurzaam materiaalgebruik en zo minimaal mogelijke CO2 uitstoot bij de de aanleg en transport en vervoer. Daarnaast is ingezet op SROI en regionale werkgelegenheid.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	7	7	7	0
4.2 Onderwijshuisvesting	988	956	888	68
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	393	397	385	12
5.1 Sportbeleid en activering	121	173	177	-4
5.2 Sportaccommodaties	613	651	640	11
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	376	539	497	42
5.4 Musea	6	29	5	24
5.5 Cultureel erfgoed	145	93	77	16
5.6 Media	402	422	418	4
Totaal Lasten	3.051	3.268	3.093	175
Baten				
4.2 Onderwijshuisvesting	153	141	139	2
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	9	9	16	-6
5.2 Sportaccommodaties	133	133	142	-10
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	61	61	61	0
5.4 Musea	0	0	2	-2
5.5 Cultureel erfgoed	9	9	5	3
5.6 Media	36	36	30	6
Totaal Baten	401	389	395	-7
Saldo (baten -/- lasten)	-2.650	-2.880	-2.698	-181

Programma 6. Openbaar groen en openluchtrecreatie

Portefeuillehouder(s)

Jan Boersma

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Verbeteren en continueren leefbaarheid van de woonwijk	1. Adequaats en goed onderhouden openbaar groen 2. Calamiteiten en meldingen 3. Realisatie Natuurnetwerk Brabant
B. Bewoners een scala aan vrijetijdsactiviteiten geven	4. Organiseren van een attractieve kermis voor jong en oud 5. Goed onderhouden en veilig houden van speeltuinen en openbare buitenfitness 6. Faciliteren van activiteiten en evenementen
C. Sonse Heide loop	7. Onderhoud en beheer van de Sonse Heide loop

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Groenbeleidsplan 2013	2013-2023	6 februari 2014	2022
Evaluatie Evenementenbeleid		zie az: februari 2016	
Evenementenbeleid		15 november 2016	
Duurzaamheid	2016-2020	6 oktober 2016	2019

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Verbeteren en continueren leefbaarheid van de woonwijk

01. Adequaats en goed onderhouden openbaar groen

De openbare ruimte is het visitekaartje van onze gemeente. Belangrijk is, dat de openbare ruimte schoon, aantrekkelijk, goed onderhouden, functioneel en veilig is.

In 2018 hebben we meerdere doelstellingen vanuit het groenbeleidsplan uitgezet en uitgevoerd. Het onderdeel "Bomen" is op drie straten na afgerond. Tevens zijn we gestart met het onderdeel "Onderhoud".

02. Calamiteiten en meldingen

Het gaat hier om meldingen die betrekking hebben op het openbare gebied (groen, verhardingen, water). Calamiteiten worden direct afgehandeld. Overige meldingen nemen we binnen vier werkdagen in behandeling. Per jaar ontvangen we via het meldingsstelsel SIM circa 1200 meldingen. In 2018 hebben we 97% van deze meldingen binnen de servicenorm voor afhandelingstermijnen afgehandeld. De norm bedraagt 95%. De overige 3% hebben we uiteraard ook afgehandeld, maar om uiteenlopende redenen is dit niet binnen de normtijd gelukt. Een reden hiervoor kan bijvoorbeeld zijn dat we afhankelijk zijn van derden of van levering van materialen.

Medio 2018 hebben we het proces nader bekeken en hebben we een projectplan opgesteld om de ontvangen meldingen efficiënter te behandelen.

Stormschade

Na de storm van 18 januari 2018 hebben er veel werkzaamheden plaatsgevonden aan het groen en bomenbestand binnen de gemeente. Vele bomen dienden direct verwijderd en afgevoerd te worden. Aangezien er geen budget geraamd was voor deze werkzaamheden was er een benodigd bedrag geschat van € 45.000. Dit blijkt een te voorzichtige schatting te zijn geweest. De totale kosten bedragen € 100.000.

Inboet

Door de stormschade van 18 januari en de lange droge periode in de zomer is er veel beplanting vergaan. Het totale bedrag voor het leveren en aanplanten van de beplanting bedroeg € 50.000. Daarnaast hebben we extra water toegevoegd aan de reeds geplante bomen. Dit is door een externe partij uitgevoerd, waarbij de kosten € 8.000 bedroegen.

Bladcampagne

Door de droge periode zijn er meerdere bladopruimrondes uitgevoerd. Dit door de vroege en langdurige bladval van de straat- en laanbomen. De extra kosten hiervan bedroegen € 7.500.

03. Realisatie Natuurnetwerk Brabant

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is het Nederlandse netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. In het natuurpact tussen Rijk en provincie is afgesproken om het natuurnetwerk in 2027 gerealiseerd te hebben. Grote delen moeten nog worden ingericht en bestemd als natuur. Als gemeente hebben we een belangrijke rol in het halen van de doelstellingen voor het natuurnetwerk binnen de eigen gemeentegrenzen.

In 2018 hebben we meerdere gesprekken gevoerd met Staatsbosbeheer en grondeigenaren. Mede op basis hiervan heeft een inventarisatie van beschikbare percelen plaatsgevonden. De inventarisatie maakt de mogelijkheden voor grondruil inzichtelijk, zodat het natuurnetwerk vergroot kan worden. Ook

zijn er inmiddels een aantal trajecten om tot grondruil te komen opgestart. Bijvoorbeeld in de omgeving Wolfswinkel en Bokt.

B. Bewoners een scala aan vrijetijdsactiviteiten geven

04. Organiseren van een attractieve kermis voor jong en oud.

Het is jaarlijks een uitdaging om voor jong en oud een aantrekkelijke kermis te organiseren met ca. 23 attracties, waarvan een vijftal grotere en met aantrekkelijke toegangsprijzen voor de kinderattracties. De laatste jaren zien we enige terugval in het aantal bezoekers aan de kermis. Dit is conform de landelijke trend. Op het tijdelijke parkeerterrein nabij de RK Kerk staat een viertal grote attracties. Zodra dit terrein voor een MFA-gebouw wordt ontwikkeld, zal dit een reductie geven van de pachtopbrengst.

Ook in 2018 hebben we samen met de kermisexploitanten, mensen met een lichamelijke en of geestelijke beperking in de gelegenheid gesteld om één uur gratis kermis te vieren.

05. Goed onderhouden en veilige speeltuinen

Met de aanleg van de speelveldjes in het Sonniuspark liggen er in totaal 39 speellocaties (inclusief trapveldjes) in de gemeente. In 2018 zijn de toestellen (evenals voorgaande jaren) door een externe inspecteur gecontroleerd. Daar waar nodig hebben we de reparaties uitgevoerd. De toestellen zijn verder goed onderhouden, waardoor er veilig gespeeld kan worden.

06. Faciliteren van activiteiten en evenementen

Ook in 2018 hebben we een vergunningverlenende en faciliterende rol gespeeld bij diverse activiteiten en evenementen die door inwoners zijn georganiseerd. Voorbeelden hierbij zijn Koningsdag, het Breugels Festijn, het IJsfeest en het Towerfestival.

C. Sonse Heideloop

07. Onderhoud en beheer Sonse Heidelberg

Vanaf 2012 loost Rendac op de Sonse Heidelberg. Hierover is in 2017 veel overleg geweest met o.a. het Waterschap De Dommel en belangengroepen. De Sonse Heidelberg langs het Dutmellapad (vanaf de Bestseweg) is over een afstand van 400 meter gesaneerd. De GGD heeft in 2018 opnieuw onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het water en de waterbodem. Hieruit blijkt dat de gemeten waardes binnen de normen vallen. Het waterschap voert de regie over deze kwestie.

Klimaat

2. Beheer groene hoofdstructuur / klimaatbos

In 2018 is een onderzoek opgestart om te bepalen of het haalbaar is om een klimaatbos met inheemse soorten te realiseren, waarmee flora en fauna worden versterkt en CO₂ duurzaam wordt vastgelegd.

3. Verbeteren waterkwaliteit

In 2018 hebben gesprekken met de Rendac en Waterschap de Dommel plaatsgevonden om de industriële verontreiniging van de Sonse Heidelberg en de Dommel te beëindigen. De laatste metingen hebben aangetoond dat de waterkwaliteit binnen de norm valt.

4. Gebruik groene stroom evenementen

In 2018 is er in de kerktoren van Son een krachtstroominstallatie gerealiseerd waarop evenementen zoals het IJsfeest aan kunnen sluiten. Hierdoor hoeven ze geen dieselaggregaten meer te gebruiken wat een positief effect heeft op luchtkwaliteit.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.439	1.519	1.569	-51
Totaal Lasten	1.439	1.519	1.569	-51
Baten				
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	26	26	49	-22
Totaal Baten	26	26	49	-22
Saldo (baten -/- lasten)	-1.413	-1.492	-1.521	28

Programma 7. Sociale Zaken

Portefeuillehouder(s)

Paul van Liempd

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Inkomensondersteuning	1. Aanbieden inkomensondersteunende voorzieningen
B. Iedereen moet kunnen meedoen	2. Verbinding brengen tussen de transities (transformeren) 3. Huisvesting statushouders
C. Iedereen aan het werk	4. Ondersteunen naar betaald werk

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Persoonlijk en dichtbij	N.v.t.	21 juni 2012	N.v.t.
Uitgangspunten participatiebeleid	2014-2018	Commissie BZ 2 september 2014	N.v.t.
Verordeningen participatiewet	2014-2018	18 december 2014	N.v.t.

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Inkomensondersteuning

01. Aanbieden inkomensondersteunende voorzieningen

De Participatiewet is er voor inwoners die niet (meer) in staat zijn om zelf volledig in hun levensonderhoud te voorzien. Naast het verstrekken van een inkomensvoorziening, is het doel van de Participatiewet om zoveel mogelijk inwoners met arbeidsbeperking naar werk toe te leiden.

Eind 2018 zijn 193 uitkeringen verstrekt. Dit betekent dat er 27 uitkeringen minder zijn verstrekt dan het verwachte resultaat van 220 uitkeringen.

In 2018 zijn 63 nieuwe verzoeken om bijstand toegekend (2 minder dan verwacht). Het positieve saldo is mede toe te rekenen aan de aantrekkende economie en de inzet van maatwerkvoorzieningen.

De kosten voor de bijstand zijn hoger dan de gemeentelijke inkomsten vanuit het Rijk (rijksbudget). De gemeente draagt hierover een eigen risico van 5%. De kosten hiervoor zijn in de begroting opgenomen. Het aanvullende tekort kan worden gecompenseerd met de aanvraag van de vangnetuitkering Participatiewet. De aanvraag van deze uitkering over 2018 wordt aan uw raad aangeboden als bijlage van deze jaarrekening.

B. Iedereen moet kunnen meedoen

02. Verbinding brengen tussen de transities (transformeren)

De samenwerking in het sociaal domein hebben we verder verfijnd. Het taakveld sociale zaken neemt structureel deel aan de casusbesprekingen binnen het CMD. Hiermee geven we uitvoering aan het beleid; één gezin één plan, één aanpak.

Door het opzetten van een verplichtingenadministratie Wmo/Jeugd, hebben we het inzicht in de financiële situatie verbeterd. Om te voldoen aan de AVG hebben we de gegevensverwerking in kaart gebracht.

Door de uitwerking van het prototype 3D samenwerking (WSD, Gemeente en CMD), is voor specifieke doelgroepen binnen het bijstandsbestand meer aandacht geweest. Zo is de groep vergunninghouders, door middel van het opstellen van een POP (persoonlijk ontwikkelingsplan), kwalitatief in beeld gebracht. Voor de nieuwe instroom hebben we een actieve werkdiagnose ontwikkeld (Project AanZet) en met project Kansen hebben we een start gemaakt met het in beeld brengen van zorgcliënten in de bijstand (granieten bestand).

03. Huisvesting en begeleiding statushouders

De taakstelling van de huisvesting van statushouders conform de landelijke taakstelling en regionale planning bedraagt in 2018 voor de gemeente 24. Samen met de woningcorporatie(s) hebben we een 20-tal vergunninghouders in de gemeente Son en Breugel kunnen huisvesten. De toestroom van vergunninghouders naar de gemeente is achtergebleven, waardoor het niet mogelijk was er meer te plaatsen.

C. Iedereen aan het werk

04. Ondersteuning naar betaald werk

In 2018 is het doel geweest om 30 uitkeringsgerechtigden te laten uitstromen naar werk. Het streven was om 9 personen hiervan met loonkostensubsidie te plaatsen (garantiebanen). We hebben nagenoeg het aantal weten te bereiken, 29 personen naar werk waaronder 21 garantiebanen (loonkostensubsidie).

Dit hebben we kunnen realiseren door een intensieve samenwerking met de WSD en gebruikmaking van de instrumenten van 04Werkt. Met de eerder genoemde trajecten en het bieden van maatwerkvoorzieningen, hebben we mensen uit deze steeds complexere doelgroep, aan het werk kunnen helpen. Daar waar andere vormen van ondersteuning het hoogst haalbare is, hebben we samengewerkt met het CMD. De medewerkers binnen de keten zijn hierdoor steeds dichter verbonden.

Ook hebben we in 2018 een actieve werkdiagnose voor bijstandsaanvragers ontwikkeld (Project Aanzet). Daarbij wordt vanuit een werkende positie de ondersteuningsbehoefte naar werk en waar nodig andere inzet in beeld gebracht.

Klimaat

Er zijn in 2018 via dit programma geen maatregelen genomen die een positief effect hebben op het klimaat.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Werkvoorzieningsschap de Dommel (WSD)

Werkvoorzieningsschap de Dommel (WSD) voert de verplichtingen uit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (Wsw) uit voor werknemers uit de gemeente Son en Breugel. Daarnaast begeleidt de WSD inwoners die in het kader van de Participatiewet ondersteuning nodig hebben in het vinden van werk.

Dienst Dommelvallei

Dienst Dommelvallei voert voor de gemeente de sociale dienstactiviteiten uit: Participatiewet, bijzondere bijstand, gemeentelijk sociaal fonds (gsf). Daarnaast wordt de gemeente beleidsmatig op dit taakveld geadviseerd.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
6.3 Inkomensregelingen	3.731	4.080	3.692	388
6.4 Begeleide participatie	994	994	908	86
6.5 Arbeidsparticipatie	388	388	362	26
Totaal Lasten	5.113	5.462	4.961	501
Baten				
6.3 Inkomensregelingen	2.938	3.286	3.370	-84
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
Totaal Baten	2.938	3.286	3.370	-84
Saldo (baten -/ lasten)	-2.176	-2.176	-1.591	-585

Programma 8. Zorg en welzijn

Portefeuillehouder(s)

Jos de Bruin (welzijn, gezondheidsbeleid), Paul van Liempd (zorg en CMD), John Frenken (GGD)

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Veilig opgroeien en opvoeden	1. Alle jeugdigen kunnen deelnemen aan een (sport)vereniging of activiteit 2. Jeugdigen ontwikkelen en benutten hun capaciteiten 3. Jeugdigen groeien op in een veilige (thuis)situatie 4. Jeugdigen zijn op weg naar een gezonde toekomst
B. Iedereen kan meedoen	5. Iedereen moet kunnen participeren 6. Mensen zijn financieel zelfredzaam 7. (Toegang naar) zorg en ondersteuning is laagdrempelig, klantgericht en op maat
C. Samen wonen en leven	8. Mensen kennen en ondersteunen elkaar in Son en Breugel 9. Mensen in Son en Breugel weten waar zij terecht kunnen 10. Mensen zijn sociaal actief

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Persoonlijk en dichtbij	N.v.t.	21 juni 2012	N.v.t.
Lokaal gezondheidsbeleid	2014-2018	21 mei 2014	2020
Subsidiebeleidsplannen	Vanaf 2005	Jaarlijks t/m 2018	N.v.t.
Visie wonen met zorg	N.v.t.	29 augustus 2013	N.v.t.
Beleidsplan jeugd	N.v.t.	13 maart 2014	N.v.t.
Kader Sociaal Domein	N.v.t.	31 augustus 2017	N.v.t.

Doelstellingen

A. Veilig opgroeien en opvoeden

01. Alle jeugdigen kunnen deelnemen aan een (sport)vereniging of activiteit

Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen kunnen meedoen aan activiteiten in ons dorp, ongeacht beperking en financiële situatie. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen. Stichting Leergeld heeft minima gezinnen ondersteund in de vorm van het financieren van contributies voor sportverenigingen. Hierdoor hebben jeugdigen van minima ouders geen financiële belemmering ondervonden bij het beoefenen van sport. Voor een groep kinderen die, vanwege adhd/autisme, minder aansluiting vindt bij het reguliere aanbod is door het jongerenwerk een apart aanbod opgezet. De resultaten hiervan zijn positief en zowel ouders als kinderen zijn tevreden.

Het kunnen deelnemen aan een sportvereniging heeft ook een duidelijke relatie met de uitgangspunten in de nota "Sport en Beweeg" en programma 5.

In 2018 is een participatietraject uitgevoerd om te komen tot preventief, lokaal jeugdbeleid. Het aanwezige voorzieningen- en activiteitsaanbod is een van de aandachtspunten die hierbij naar voren kwam. Het lokale jeugdbeleid wordt in 2019 vastgesteld.

Indicator	2016	2017	2018
Jeugdigen die niet sporten om financiële redenen	1%		
Jeugdigen die lid zijn van een (sport)vereniging of club (4-11 jaar)	82%		86%
Jeugdigen die lid zijn van een (sport)vereniging of club (12-18 jaar)	85%		
Jeugdigen met een zwemdiploma (8-11 jaar)	97%		99%
Jeugdigen die wegens financiële redenen niet op zwemles zitten	1%		1%

02. Jeugdigen ontwikkelen en benutten hun capaciteiten

Er is bij deze doelstelling een samenhang met de doelstellingen die zijn opgenomen in de programma's 5 (onderwijs) en 7 (sociale zaken).

Jeugdigen worden in de gelegenheid gesteld om hun capaciteiten en talenten te ontdekken en ontwikkelen. Dit gebeurt onder andere door het aanbod van verenigingen en andere algemene voorzieningen. In 2018 hebben we voorbereidingen getroffen voor een lokaal beleidsplan Jeugd. Door het participatietraject zijn verschillende aandachtspunten duidelijk geworden. Het betreft onder meer preventieve inzet en de passendheid van algemene voorzieningen in het dorp. Het beleidsplan wordt in 2019 vastgesteld.

In 2018 hebben we subsidie verleend aan de Jongerenraad. Zij hebben onder andere meegedacht over het thema openbaar vervoer en het lokale jeugdbeleid.

Indicator	2016	2017	2018
Jeugdigen die vrijwilligerswerk verrichten (12-18 jaar)	12%		

Aantal vroegtijdige schoolverlaters 13%

Aantal thuiszitters 0%

In 2020 ontvangen wij nieuwe cijfers 12-18 jarigen.

03. Jeugdigen groeien op in een veilige (thuis)situatie

Veilig opgroeien begint met een veilige gezinssituatie. Hierbij hebben CMD, huisartsen, consultatieartsen, maar ook de kinderopvang, de school, consulenten werk en inkomen enzovoort een belangrijke signalerende rol. Wij investeren via het CMD in deze samenwerkingen. Daarnaast hebben we in 2018 voorbereidingen getroffen voor een lokaal beleidsplan Jeugd, dat in 2019 wordt vastgesteld. Het schoolmaatschappelijk werk is meer in positie gebracht op de basisscholen. Daarnaast hebben we actief gewerkt aan het verstevigen van de samenwerking tussen CMD, huisartsen, kinderopvang, scholen en de gemeente. Ook met politie en jongerenwerk wordt intensief samengewerkt. Zie hiervoor ook programma 3 Veiligheid en handhaving.

De samenwerkingsafspraken met Veilig Thuis zijn ook verbeterd in 2018. Er vindt afstemming plaats met het CMD.

Indicator	2016	2017	2018
Jeugdigen die digitaal gepest worden (12- 18 jaar)	2%		
Jeugdigen die (heel) vaak gepest worden (0-11 jaar)	1%	0,8%	
Jeugdigen die vaak gepest worden (13-14 jaar)	2%		
Jeugdigen die niet lekker in zijn vel zitten (13-14 jaar)	6%		
Jeugdigen die zich wel eens onveilig voelen (12-18 jaar)	17%		
Jeugdigen die zich op straat in eigen buurt onveilig voelen (12-18 jaar)	8%		
Jeugdigen die zich op school onveilig voelen (12-18 jaar)	2%		

In 2020 ontvangen wij nieuwe cijfers 12-18 jarigen.

04. Jeugdigen zijn op weg naar een gezonde toekomst

In 2018 zou een nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid aan uw raad worden voorgelegd, maar in afwachting van de rijks preventienota is dit een jaar uitgesteld. Daarom hebben we nog op basis van het door de raad in 2014 vastgestelde gezondheidsbeleid een programma lokaal gezondheidsbeleid uitgevoerd, ter verhoging van geluk en gezondheid, ter voorkoming van schade, en ter verlichting van draaglast. Jong geleerd is oud gedaan. Voor jeugdigen en hun ouders is de voorbereiding op de toekomst belangrijk. In 2018 hebben onder andere de volgende projecten gelopen in het kader van leefstijlen en gezond gedrag van jeugdigen: Rots en water, Move, Sjors Sportief. Daarnaast werden zwemlessen voor kinderen van vergunninghouders georganiseerd. Ook hebben we specifiek ingezet

op jeugdigen met een beperking. Het G- hockey is van start gegaan bij HTC Son en de stichting Meedoen hebben we gesubsidieerd om onder andere ook bewegingsactiviteiten aan te bieden aan deze doelgroep.

Daarnaast hebben we geïnvesteerd in de samenwerking tussen het CMD en het medisch veld (huisartsen, Jeugdartsen GGD en JGZ en de Praktijkondersteuners GGZ en Jeugd), door in 2018 regelmatig met elkaar te overleggen en signalen te bespreken. Ook met veiligheid werken wij samen, daar waar het gaat om het signaleren en tegengaan van alcohol en drugsgebruik.

Indicator	2016	2017	2018
Jeugdigen met overgewicht (2-11 jaar)	7%		7%
Jeugdigen met overgewicht (12-18 jaar)	8%		
Jeugdigen die wel eens hebben gerookt (8-11 jaar)	2%		2%
Jeugdigen die wel eens hebben gerookt (12-18 jaar)	6%		
Jeugdigen die alcohol hebben gedronken in de afgelopen 4 weken (8-11 jaar)	1%		1%
Jeugdigen die alcohol hebben gedronken in de afgelopen 4 weken (12-18 jaar)	35%		
Jeugdigen die in de afgelopen 4 weken softdrugs hebben gebruikt (12-18 jaar)	2%		
Jeugdigen die compulsief internet gebruiken (12- 18 jaar)	4%		

In 2020 ontvangen wij nieuwe cijfers 12-18 jarigen.

B. Iedereen kan meedoen

05. Iedereen moet kunnen participeren

VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

Dit Verdrag is in 2016 door Nederland geratificeerd en geeft de (lokale) overheid de verantwoordelijkheid om maatregelen te nemen die (geleidelijk) toewerken naar een inclusieve samenleving. Naar aanleiding hiervan is in 2016 en 2017 geïnventariseerd in hoeverre de gemeente Son en Breugel voldoet aan de eisen die het VN-verdrag stelt. Onderwerpen of punten die nog niet in lijn zijn met het VN-verdrag worden de komende tijd actief opgepakt. Van de drie voorgenomen projecten voor het realiseren van gebouwen met een publieke functie (Mfa, nieuw gemeentehuis en Breugel Bruist!) is alleen het nieuwe gedeelte van het gemeentehuis ontwikkeld. De nieuwbouw voldoet aan de ITS standaard. Daarnaast zijn met het CG Platform knelpunten in de openbare ruimte geïnventariseerd en aangepakt.

Vergunninghouders/ Stichting Vluchtelingenwerk.

Nieuwe statushouders werden begeleid door de Stichting Vluchtelingenwerk, waarbij ons doel is om deze nieuwkomers zo snel mogelijk te laten integreren en deel te laten nemen aan reguliere activiteiten. Voor complexe financiële en juridische problemen is een beroep gedaan op het sociaalraadsliedenwerk.

Omdat er van rijkswegen steeds meer eisen gesteld worden aan de huisvesting, registratie en begeleiding van vergunninghouders heeft het bestuur van Stichting Vluchtelingenwerk besloten om de registratie en de begeleiding onder te brengen bij een professionele organisatie (LEV-groep). De coördinator was al ondergebracht bij de LEV-groep.

Verder hebben we uitvoering gegeven aan het plan van aanpak vergunninghouders; het voortzetten van de POP gesprekken, de samenwerking met Nuene en de WSD. Vanuit de LEV-groep worden er steeds meer activiteiten georganiseerd met en voor vergunninghouders in combinatie met andere bewoners uit het dorp.

Lokaal gezondheidsbeleid volwassenen

De gegevens uit de gezondheidsmonitors leverden belangrijke input voor het gezondheidsbeleid, niet alleen voor jeugdigen maar ook voor volwassenen en senioren. Om gezond gedrag onder de aandacht te brengen en te stimuleren zijn in 2018 onder andere de volgende projecten uitgevoerd: Ikpas, Stoptober, Max Vitaal, Wandelfit. Daarnaast zijn voor vergunninghouders fietslessen georganiseerd en specifiek voor vrouwelijke vergunninghouders ook zwemlessen.

Daarnaast hebben we in 2018 aanzetten gegeven voor de kennissessies over de Omgevingswet en zijn adviezen gegeven voor een gezonde omgeving in het Sonniuspark.

Indicator	2016	2017	2018
Inwoners die niet geheel zelfstandig gebruik kunnen maken van eigen of openbaar vervoer (65+)	11%	5%	
Inwoners die niet de dingen kunnen doen die ze zouden willen doen (19-64 jaar)	8%	7%	
Inwoners die niet de dingen kunnen doen die ze zouden willen doen (65+)	16%	16%	

06. Mensen zijn financieel zelfredzaam

Voor inkomensondersteuning en toeleiding naar werk, zie programma 7.

Binnen het CMD hebben we gezien dat schuldproblematiek niet op zichzelf staat. In veel gevallen hebben inwoners met schulden ook andere problemen. Het CMD heeft hier passende oplossingen voor kunnen vinden. Het oplossen van schuldproblematiek heeft veelal bijgedragen aan het oplossen van overige problemen. Schuldhulpverlening hebben we daarom afgewogen in combinatie met andere problematiek, zodat we een integrale oplossing hebben kunnen bieden. Door het vroegtijdig inzetten van sociaal raadsliedenwerk hebben we preventief kunnen werken om (herhaling van) het oplopen van schulden te voorkomen.

Daarnaast hebben we in 2018 de samenwerking met Stichting Leergeld voortgezet, met de middelen die we als gemeente vanuit het Rijk hebben ontvangen ter bestrijding van armoede onder kinderen. Kinderen van minima ouders krijgen de mogelijkheid om deel te nemen aan maatschappelijke en sportieve activiteiten. Ook heeft Leergeld ervoor gezorgd dat kinderen volledig kunnen participeren op school door te voorzien in de vrijwillige ouderbijdrage en kinderen en gezinnen te voorzien van een PC. Ook hebben we met Stichting Leergeld afgesproken om tot betere samenwerkingsafspraken met het CMD te komen om zo elk kind de kans te bieden mee te kunnen doen. De signalering vanuit het CMD wordt beter verbonden aan het aanbod vanuit de stichting.

Indicator	2016	2017	2018
Inwoners die moeite hebben om rond te komen (19-64 jaar)	19%	11%	
Inwoners die moeite hebben om rond te komen (65+)	11%	7%	
Inwoners dat onvoldoende geld heeft om lidmaatschap (sport)club te betalen	13%	6%	
Inwoners dat onvoldoende geld heeft om bij familie/ vrienden op bezoek te gaan	7%	3%	

07. (Toegang naar) zorg en ondersteuning is laagdrempelig, klantgericht en op maat

Vanuit de gedachte 1 leefeenheid, 1 plan, 1 casusverantwoordelijke worden casussen in het CMD opgepakt. Hierbij kijken we, voordat wij dure specialistische zorg (2e lijns) inzetten, eerst samen met betrokkenen naar wat iemand zelf kan en wat het netwerk, vrijwilligers en professionele lokale zorg (0de- en 1e lijnszorg) kunnen betekenen. Vanuit Persoonlijk en Dichtbij en vanuit het kader Sociaal Domein is dit ons uitgangspunt.

Het CMD blijft voortdurend in ontwikkeling en is bezig de lijnen met vindplekken als onderwijs, huisartsen, opvang verder te verstevigen. Deze versterkte band heeft ertoe geleid dat inwoners het CMD steeds beter kunnen vinden en er hierdoor een stijging heeft plaatsgevonden in lichte en zware casuïstiek bij jeugd en WMO. Daarnaast is er ook een stijging in de multiprobleem casusregie zaken, waar meerdere professionals bij zijn betrokken.

In 2018 hebben we een regeling vastgesteld voor een financiële compensatie voor inwoners met hoge zorgkosten. Het betreft inwoners die op grond van de Wmo een eigen bijdrage betalen en inwoners die minimaal drie aangesloten jaren het maximaal eigen risico vanuit de Zorgverzekeringswet hebben betaald. Voor beide groepen wordt er wel een inkomensgrens gehanteerd. Die varieert, afhankelijk van leeftijd en gezinssamenstelling, van 130% tot 150% van de geldende bijstandsnorm of AOW-norm. De regeling heeft betrekking op zowel 2017 als 2018 en wordt begin 2019 uitgevoerd.

In 2017 is gestart met een algemene voorziening voor was- en strijkservice voor mensen met een indicatie voor huishoudelijke hulp. Het betrof een samenwerking tussen MeedoenWerkt/SWZ Zonhove, WSD en de gemeente. Gelet op de administratieve aanpassingen, de beschikbaarheid van

een betaalbare locatie en het beperkte aantal Wmo-cliënten dat er gebruik van maakte, is door partijen in goed overleg besloten in 2018 te stoppen met de pilot in de huidige vorm.

De voorgenomen samenwerking met huisartsen, zorgtrajectbegeleiders en zorgverzekeraars voor de intensieve zorg in de thuissituatie voor met name ouderen is in 2018 nog niet tot stand gekomen.

In 2018 zijn ook de nieuwe contracten met aanbieders van jeugdzorg en Wmo begeleiding ingegaan. Er zijn wat aanloopproblemen geweest in de communicatie tussen zorgaanbieders, CAK en CMD, waardoor pas na een aantal maanden de eigen bijdrage is geïnd. Het CMD heeft de cliënten hierover geïnformeerd.

In 2018 hebben we de keuze gemaakt om als 4 inkooporganisaties Jeugdzorg en Wmo begeleiding in Brabant Zuidoost uit elkaar te gaan. De reden hiervoor is zowel inhoudelijke verschillen, als de omvang van de samenwerking (te grote regio, met teveel gemeenten). De Dommelvallei+ gemeenten, waartoe wij behoren, hebben ervoor gekozen om samen met de Peel gemeenten en Helmond de samenwerking op het gebied van inkoop Jeugdzorg (en in een later stadium ook Wmo begeleiding) en het daartoe behorende beleid te verkennen. Dit heeft als werktitel PeelHelDom. Eindhoven gaat met 10 omliggende gemeenten zelfstandig en los van PeelHelDom verder.

Indicator	2016	2017	2018
Gebruikers van CMD die ontevreden zijn over de deskundigheid medewerker	22%	10%	10%
Gebruikers van CMD die de kwaliteit van de ondersteuning als niet goed ervaren	15%	6%	6%
Gebruikers van CMD die vinden dat de ondersteuning niet past bij de behoefte	9%	4%	4%

Deze cijfers worden jaarlijks gemeten.

C. Samen wonen en leven

08. Mensen kennen en ondersteunen elkaar in Son en Breugel

Vanuit zowel de Wmo, het jeugdbeleid, als het gezondheidsbeleid zetten wij in op de versterking van de eigen kracht en nulde lijn. Wij hebben daarbij 3 speerpunten benoemd: mantelzorg, dementie en eenzaamheid. We hebben een coördinator Veerkracht aangesteld die organisaties, vrijwilligers en inwoners ondersteunt en faciliteert bij initiatieven met betrekking tot deze speerpunten.

De formatie voor het Steunpunt mantelzorg is in 2018 uitgebreid, waardoor er meer ruimte is om te signaleren en de casusverantwoordelijke bij te staan met expertise. Daarbij is ook de nieuwe functie mantelzorgmakelaar toegevoegd aan het aanbod vanuit het Steunpunt Mantelzorg.

Er zijn in 2018 twee mantelzorgwerkplaatsen georganiseerd. Doel is om met professionele lokale organisaties de mantelzorgondersteuning in de gemeente Son en Breugel naar een hoger plan te tillen.

Met de werkgroep Dementievriendelijk Son en Breugel zijn we een intentieovereenkomst aangegaan om te komen tot een dementievriendelijke gemeente. De door Alzheimer Nederland aangedragen 7 aandachtspunten vormen daarbij de leidraad voor de ontwikkeling daarvan.

Het bezoek aan de Dementheek bleef achter bij de verwachting. De situering van “de kast” van de Dementheek speelt daarbij ook een rol. De werkgroep houdt nog vast aan de locatie en de opzet.

Op 21 september is in het kader van Wereld Alzheimerdag een inloopmiddag en informatiemarkt georganiseerd door de Werkgroep in samenspraak met de stichting 2109 en de Bibliotheek

Dommelvallei. Ook heeft in die periode de werkgroep een overzicht gemaakt van activiteiten voor mensen met beginnende dementie met of zonder hun mantelzorger (Met dementie de week door).

In het najaar van 2017 hebben we samen met het veld een plan van aanpak Eenzaamheidsbestrijding opgesteld. De concrete acties die voortkwamen uit dit plan van aanpak werden geïntegreerd met de bestaande ontmoetingsactiviteiten, zodat er een totaal aanbod was om onze eenzame inwoners binnenboord te houden en eenzaamheid te bestrijden.

De Vervoersdienst AutoMaatje is uitermate succesvol. In 2018 zijn er total 3223 ritten geweest voor gemiddeld maandelijks 68 verschillende cliënten. De ritten zijn verzorgd door 67 verschillende vrijwilligers. Hiermee is ons AutoMaatje volgen de ANWB het meest succesvolle AutoMaatje project voor een gemeente met een dergelijke omvang. Dit is voor veel opstartende projecten dan ook de reden voor een werkbezoek. In tegenstelling tot de verwachting dat door AutoMaatje het gebruik van het CVV/Deeltaxi zou afnemen, is het gebruik het afgelopen jaar juist toegenomen.

Indicator	2016	2017	2018
Inwoners die af en toe iets voor de burens doen	81%	81%	
Inwoners die sociaal uitgesloten zijn	2%	2%	
Inwoners met een beperkte sociale participatie	3%	5%	
Inwoners die mantelzorg ontvangen (19-64 jaar)	4%	2%	
Inwoners die mantelzorg ontvangen (65+)	13%	8%	
Inwoners die mantelzorg geven (19-64 jaar)	13%	18%	
Inwoners die mantelzorg geven (65+)	13%	21%	

In 2021 ontvangen wij nieuwe cijfers volwassenen en ouderen.

09. Mensen in Son en Breugel weten waar zij terecht kunnen

Het CMD is de deur naar advies en zorg op maat. In 2018 hebben we een plan van aanpak gemaakt om de integrale aanpak te gaan verbeteren met een regiesysteem. Ook is een plan gemaakt om de

vindbaarheid en herkenbaarheid te verbeteren door een mediacampagne en website passend bij deze tijd en bij Son en Breugel. Deze laatste zal dan ook actief worden gekoppeld aan o.a.

Sonenbreugelverbindt.nl.

SonenBreugelVerbindt is het digitale dorpsplein van de gemeenschap in onze gemeente. De insteek van SonenBreugelVerbindt is dat door mensen via het digitale dorpsplein met elkaar in verbinding te brengen (niet alleen virtueel maar ook fysiek) de sociale cohesie ook te bevorderen. De insteek is dat inwoners elkaar eerst moet (leren) kennen om vervolgens ook dingen met en voor elkaar te doen. In 2018 heeft deze organisatie onder andere ingezet op de projecten Automaatje, Buurt whatsappgroepen, live verslagen van evenementen in het dorp, organisatie van de Nationale Burendag en computercursussen.

Indicator

2016 2017 2018

Wil informatie over 1 of meer WMO voorzieningen, maar weet niet waar deze info te verkrijgen is (65+)

14% 17%

In 2021 ontvangen wij nieuwe cijfers volwassenen en ouderen.

10. Mensen zijn sociaal actief

Son en Breugel kent een rijk vrijwilligersleven, waar veel van onze inwoners actief zijn. Ook in 2018 hebben we subsidiemiddelen ingezet om vrijwilligersorganisaties te subsidiëren. Dit heeft bijgedragen aan de continuering en het stimuleren van vrijwilligersorganisaties.

Vaak gaat dat zonder inhoudelijke tussenkomst van de gemeente en draagt dit bij aan onze voorzieningen in de nulde lijn. Daar waar nodig en gewenst bieden wij (tijdelijke) ondersteuning door cursussen, subsidies en begeleiding. Soms nemen we ook het initiatief, bijvoorbeeld met de werkgroepen Wonen, Werken en Welzijn: "De Doorpakkers".

De werkgroep Wonen Doorpakken is in 2018 doorontwikkeld tot een eigenstandige stichting. In samenspraak met de gemeente en 'thuis is in 2018 het 2e wooninitiatief voor Beschermd Wonen aan de Molenstraat opgeleverd. Daarmee komt het aantal plekken voor Beschermd Wonen op 19. Door de aankondiging van centrumgemeente Eindhoven om budgetplafonds en reële (lagere) tarieven in te voeren voor zorgaanbieders van beschermd wonen, is er onder de cliënten en hun ouders/verzorgers en de Stichting Doorpakken Wonen de nodige onrust ontstaan. Eindhoven is daar als centrumgemeente op aangesproken. Eindhoven garandeert dat er op individuele basis adequate zorg wordt verleend, maar is niet voornemens haar beleid aan te passen om projecten zoals in Son en Breugel aan de Heistraat en Molenstraat te financieren.

De werkgroep Welzijn is in 2018 wat minder actief geweest. Deze werkgroep beraadt zich op een doorstart. De werkgroep Werken heeft de koers gewijzigd en mikt op een bredere doelgroep van werkzoekenden. Het heeft daarvoor enkele coachcafés georganiseerd in 2018. Het Knooppunt Jongeren is opgeheven.

Indicator	2016	2017	2018
Inwoners verrichten vrijwilligerswerk (19-64 jr)	32%	29%	
Inwoners verrichten vrijwilligerswerk (65+)	32%	36%	
Inwoners zijn lid van een (sport) vereniging of club (19-64 jaar)	58%	59%	
Inwoners zijn lid van een (sport) vereniging of club (65+)	69%	74%	

In 2021 ontvangen wij nieuwe cijfers volwassenen en ouderen.

Klimaat

Vanuit gezondheidsbeleid is aandacht voor luchtkwaliteit en milieu, zoals fijnstof, houtstook. Ook wordt er vanuit dit thema gewerkt aan de gezonde leefomgeving. Een groene omgeving die uitnodigt om te bewegen, zoals fietsen, wandelen, skaten, enzovoort.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD)

De GGD Brabant-Zuidoost voert voor ons de (verplichte) taken van de Wet publieke gezondheid uit. Daarnaast ondersteunt ze de gemeente bij de invulling van hun (gezondheids)beleid, bijvoorbeeld via de vierjaarlijkse Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV). De digitale VTV 2015-2016 'Gezondheid verbindt in ...' bevat voor elke gemeente kernboodschappen, lokale cijfers en adviezen met betrekking tot de kracht van positieve gezondheid binnen het sociale domein.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.719	1.781	1.770	11
6.2 Wijkteams	827	789	895	-105
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	632	632	513	119
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.085	2.203	1.951	252
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	1.652	1.652	1.822	-170
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	45	45	19	27
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	148	148	263	-115
7.1 Volksgezondheid	604	603	604	-1
Totaal Lasten	7.712	7.854	7.838	16
Baten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	178	162	231	-69
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	4	-4
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	224	224	301	-77
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	123	-123
Totaal Baten	402	386	659	-273
Saldo (baten -/- lasten)	-7.311	-7.468	-7.179	-289

Programma 9. Milieu en Duurzaamheid

Portefeuillehouder(s)

Paul van Liempd

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. De burger en de gemeenschap zijn zich bewust van hun invloed op de leefomgeving en handelen hiernaar.	<p>1. Duurzaamheid</p> <p>1.1. Klimaat</p> <p>In 2020 zijn wij een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie en in 2030 een klimaatneutrale gemeenschap. Hiermee zijn al onze producten, diensten en activiteiten vrij van uitstoot en dragen we actief bij aan een fossiel-vrije energievoorziening.</p> <p>1.2. Fysieke Leefomgeving</p> <p>In 2030 is de fysieke leefomgeving waarin we leven effectief ingericht waarbij het behoud en herstel van de (oorspronkelijke) biodiversiteit centraal staat en waarbij het gebruik van gezonde, natuurlijke en gerecyclede materialen en producten vanzelfsprekend is. In de ruimte waarin we leven gaan we goed om met onze waterhuishouding en zijn we weerbaar tegen klimaatsveranderingen.</p> <p>1.3 Mobiliteit</p> <p>We verplaatsen ons in onze fysieke leefomgeving met behulp van duurzame energiebronnen. Ons wegennet en de publieke ruimte is zo ingericht dat alle plekken eenvoudig zijn te bereiken en er ook ruimte is ontstaan voor alternatieve vormen van mobiliteit en ontmoeting.</p> <p>1.4 Circulaire Economie</p> <p>In Son en Breugel gebruiken we alleen nog materialen van gezonde en natuurlijke herkomst waarbij we zoveel als mogelijk inzetten op hergebruikte materialen. Al onze materialen zijn aan het einde van de levensduur eenvoudig terug te brengen in gesloten natuurlijke of technische kringlopen.</p> <p>1.5 Sociale leefomgeving</p> <p>Wij bieden kansen aan hen die dat nodig hebben en zorgen dat de omgeving waarin gewerkt wordt je inspireert, verzorgt en voedt. Onze omgeving brengt je fysiek en mentaal in balans. We houden een gezond leef- en werkklimaat in stand en met goed werkgeverschap bevorderen we welzijn en geluk.</p>
B. Een verbetering van de ecologische duurzaamheid in de waterketen en kostenbesparing binnen deze waterketen.	<p>2. Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan</p> <p>3. Regionale samenwerking om de kaderrichtlijn water na te leven.</p>

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsnota Duurzaamheid	2016-2020	6 oktober 2016	N.v.t.
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan	2016-2022	6 oktober 2016	N.v.t.
Klimaatbestendig Son en Breugel 2030	2018-2030	2 november 2017	N.v.t.

Doelstellingen

A. De burger en de gemeenschap zijn zich bewust van hun invloed op de leefomgeving en handelen hiernaar.

01. Duurzaamheid

Om de burger en de gemeenschap bewust te maken van hun impact op de leefomgeving en te zorgen dat ze hiernaar gaan handelen, is een behoorlijke inspanning nodig. Om die reden hebben we voor gekozen om strategische doelen op te stellen op basis van The Natural Step-methode, waarbij de duurzaamheidsdoelen gekoppeld worden met andere thema's waar wij als gemeente en gemeenschap mee bezig zijn. Door duurzaamheid te verbreiden wordt het onderdeel van bijna alle programma's binnen de begroting. Daarom is bij alle programma's binnen de begroting een paragraaf klimaatbegroting opgenomen waarin staat aangegeven welke concrete acties we ondernemen per (strategische) doelstelling. Daarbij staat aangegeven wat het effect is van de maatregel, waarbij waar mogelijk is aangegeven wat de CO2 reductie is.

1.1 Klimaat. Dit komt met name terug in de programma's 9 en 10

1.2 Fysieke leefomgeving. Dit komt met name terug in de programma's 6, 9, 10

1.3 Mobiliteit. Dit komt met name terug in Programma 4 en 9.

1.4 Circulaire Economie. Dit komt met name terug in programma 9. De gemeente is verantwoordelijk voor de afvalinzameling van huishoudelijk afval. Deze taal wordt grotendeels uitgevoerd door Baetsen, waarmee we een samenwerkingsovereenkomst hebben afgesloten om in 2020 de hoeveelheid restafval terug te dringen naar 5%.

1.5 Sociale leefomgeving. Dit komt met name terug in programma 3, 5, 7, 8, 10 en 11.

Onder dit thema vallen ook een aantal wettelijke taken in het kader van duurzaamheid. De zogenoemde VTH taken (Vergunningverlening, toezicht en handhaving van bedrijven die onder de

Wet milieubeheer/Wabo vallen) en het adviseren bij ruimtelijke ontwikkelingen over bodem, lucht, geluid en externe veiligheid. Deze taken worden grotendeels door de ODZOB uitgevoerd.

B. Een verbetering van de ecologische duurzaamheid in de waterketen en kosten-besparing binnen deze waterketen.

02. Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

In het verbreed gemeentelijk rioleringsplan hebben we het doel gesteld om invulling te geven aan de hemelwaterzorgplicht. Deze zorgplicht bestaat uit:

- Zorgen voor doelmatige inzameling van het hemelwater;
- Zorgen voor doelmatige verwerking van het ingezameld hemelwater.

Daar waar kansen liggen bij de aanleg van straten en pleinen en bij nieuwbouw- en inbreidingsplannen schenken we hieraan aandacht.

Op 6 oktober 2016 is het nieuwe VGRP 2016-2022 vastgesteld in de gemeenteraad. Overeenkomstig het collegeprogramma is in dit plan ook een paragraaf opgenomen over MEER (Maatschappelijk; Economisch; Ecologisch en Ruimte). Ook wordt in het VGRP een visie neergelegd over de gevolgen van klimaatveranderingen en welke stappen hiertegen worden ondernomen.

Uitvoeringsprogramma Verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (VGRP)

Aan de hand van het nieuwe gemeentelijke rioleringsplan hebben we een uitvoeringsprogramma vastgesteld voor de onderhoud- en vervangingsmaatregelen in periode 2016 – 2022. Tevens wordt hierbij een kostenstaat opgemaakt voor de te nemen maatregelen. Aan de hand hiervan zal een rioolheffing worden vastgesteld.

Verbeteringsmaatregelen

In 2018 was een rioolverzwarening gepland in wijk de Gentiaan (Eemshof en Weserlaan). Tevens was in de kadernota voorgesteld om de bergingsloot van de Gentiaan te baggeren (inclusief vervangen beschoeiing). We hebben bekeken of deze werkzaamheden gelijktijdig kunnen worden uitgevoerd. In 2018 is een omgevingsvisie met een schetsontwerp opgesteld.

In 2017 is de subsidieverordening "afkoppelen hemelwater" vastgesteld. Hierin zijn middelen opgenomen om inwoners te motiveren om het regenwater van hun perceel op te vangen en te infiltreren. In samenwerking met inwoners (burgerparticipatie) is ook in 2018 bekeken hoe regenwater opgevangen kan worden op particuliere terreinen.

Onderhoud en beheer gemeentelijke rioleringsstelsel

In 2018 is het rioolstelsel in de wijk Gentiaan gereinigd en geïnspecteerd. De rioolinspecties zijn beoordeeld. Op basis van de beoordeling zijn onderhoudsmaatregelen bepaald.

In het kader van het gemeentelijk rioleringsplan is in 2018 de elektromechanische installatie van het gemaal Gentiaanlaan vervangen.

03. Regionale Samenwerking om de kaderrichtlijn water na te leven

Binnen het samenwerkingsverband Optimalisering AfvalwaterketenSystemen cluster Eindhoven (OAS) zijn er voor de termijn 2015-2017 maatregelen genomen om de waterkwaliteit van de Dommel en de zijbeken aan de Europese Kader Richtlijn Water (KRW) te laten voldoen. Doel van deze richtlijn is te zorgen dat de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater in Europa uiterlijk 2027 op een goed niveau is en blijft (ecologische duurzaamheid).

Voor de periode na 2018 en volgende jaren is eind 2017/begin 2018 een nieuw voorstel aan de deelnemende partijen voorgelegd. Voor de meerjarenbegroting zijn vanaf 2018-2021 middelen opgenomen voor de uitvoeringsmaatregelen.

Klimaat

Autonome ontwikkelingen:

- Bij bedrijven wordt meer dan voorheen aandacht gevraagd voor de naleving van wettelijke verplichtingen. Ook zullen de energieprestatie-eisen voor gebouwen worden aangescherpt en zal worden ingezet op bv. het gebruik van restwarmte. Technologieën om een compleet CO₂-arme industrie te realiseren in 2050 zijn op dit moment nog niet uit ontwikkeld. Hiervoor zijn innovaties noodzakelijk.

Operationele doelstellingen: duurzaamheidsprojecten die invloed hebben op dit programma:

In onderstaande paragrafen worden de daadwerkelijke acties benoemd (de operationele doelstellingen).

1. Bewustwordingscampagne: wat we doen is groen!

Doelgroep: alle inwoners en verenigingen in Son en Breugel.

Deze campagne is bedoeld om de inwoners van Son en Breugel te laten inzien dat zij door het aanpassen hun eigen gedrag en woning zelf een steentje kunnen bijdragen aan het reduceren van de CO₂-uitstoot.

Resultaat in 2018: Er zijn 15 advertenties geplaatst, verschillende thema advertenties zijn geplaatst en bij verschillende evenementen zoals de Duurzaamheidsdag en de Groene Zone gebruik is gemaakt van banners met het logo Wat we doen is groen. Effect 138 ton CO₂ reductie.

2. Uitreiking duurzaamheidsprijs

Doelgroep: jeugd onder 18 en inwoners en verenigingen die duurzaamheid hoog in het vaandel hebben staan.

Resultaat in 2018: De Buurtuin 't Zand en de kinderen van de basisschool De Sonnewijzer hebben de duurzaamheidsprijzen gewonnen. Daarnaast is het geldbedrag van de duurzaamheidsprijs 2017

gebruikt voor het uitdelen van duurzaam ijs bij de opening van de blokhut bij scouting Dutmella en het plaatsen van plantenbakken bij basisschool De Sonnewijzer, het Vestzaktheater en Berkenstaete.

3. Burgerinitiatief SonEnergie / Sonenbreugelverbindt

"Doelgroep: verenigingen en inwoners van Son en Breugel"

Resultaat in 2018: Het Burgerinitiatief is beëindigd bij gebrek aan concreet resultaat (te weinig duurzaamheidsinitiatieven vanuit inwoners die begeleid konden worden). Er heeft een doorstart met Buurkracht plaatsgevonden, met als resultaat een inwonersavond met meer dan 100 personen.

Daaruit zijn 2 nieuwe initiatieven ontstaan die worden begeleid door Buurkracht (Gentiaan / Breugel). De Buurkrachtactie in De Gentiaan richt zich op het stimuleren van zonnepanelen. Die heeft tot nu toe geleid tot de plaatsing van zonnepanelen op 40 adressen. Dit zorgt voor een CO₂-winst van 74 ton CO₂/jaar.

4. GreenDeal Ekkersrijt

Doelgroep: bedrijven Ekkersrijt.

Resultaat in 2018: Het onderzoek naar een Greendeal is afgerond. Bij 40 bedrijven is een energiescan uitgevoerd en er is een bedrijvenbijeenkomst (20 bedrijven) geweest. Een Greendeal is nu niet haalbaar. In de praktijk zijn er veel bedrijven die reeds maatregelen hebben getroffen: Rhenus, 50.000 m² zonnepanelen (+ 45.000 m² in de planning), Ikea zonnepanelen, Van Loon Vlees (nagenoeg gasloos en energieneutrale productie). Er wordt gekeken naar een vervolg.

5. Zonnepanelen plaatsen bij particuliere woningeigenaren, (sport)verenigingen, verenigingen van eigenaren en scholen

Doelgroep: verenigingen en inwoners van Son en Breugel

Resultaat in 2018: Er zijn vanuit het regionale zonnepanelenproject De Groene Zone 64 installaties voor zonnepanelen geplaatst. Dit levert een CO₂-winst op van 124 ton CO₂/jaar.

6. CO₂ monitoring / klimaatbegroting

Resultaat in 2018: De klimaatbegroting 2019 is vastgesteld en een jaarrekening 2018 is opgesteld met daarin de CO₂ impact.

7. MVI manifest actieplan

Doelgroep: burgemeester en wethouders en interne organisatie

Resultaat in 2018: In bijna alle inkoopstrategieën is de klimaatdoelstelling dat de organisatie in 2020 klimaatneutraal moet zijn, meegenomen in het inkooptraject. De daadwerkelijk CO₂ impact is niet tot nauwelijks meetbaar. Wel is duidelijk dat de meeste opdrachtnemers hier heel serieus in hun eigen bedrijfsvoering mee bezig zijn en bereid zijn om binnen de opdrachten zelf met energiezuinige/klimaatneutrale invulling te komen, voor met name mobiliteit. In 2018 zijn we gestart met een pilot om met steun van de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO) 2 bruggen klimaatneutraal en circulair te vervangen.

8. Project faunaoversteken Lieshoutseweg en Hooijdonk

Bij besluit van 17 mei 2018 werd door de provincie een subsidie toegekend van € 34.984,- voor de

aanleg van een dassentunnel onder de Lieshoutseweg. Daarmee werd 74% van de totale investering van € 47.000,- gedekt. De exacte locatie voor de aan te leggen tunnel werd bepaald iom de Dassenwerkgroep Brabant. De tunnel is in oktober 2018 aangelegd tijdens de renovatie van de Lieshoutseweg.

9. Regenwatervisie afkoppelen en opvangen

Resultaat in 2018: We hebben een start gemaakt met het eerste rioolverzwaringsproject. In dat gebied zal actief gestuurd worden op afkoppelen van regenwater (gesubsidieerd). Afgelopen jaar hebben een tiental bewoners subsidie aangevraagd voor het afkoppelen van regenwater, terwijl in de begroting is uitgegaan van circa 130 subsidies per jaar. Minder bewoners en bedrijven hebben subsidie aangevraagd. In 2018 zijn voorbereidingen getroffen voor de differentiatie van belasting, met als doel om mensen te motiveren meer te gaan afkoppelen. Begin 2019 is hiermee ingestemd door de gemeenteraad.

10. Omgekeerd inzamelen

Resultaat in 2018: Het huidige college heeft het project Omgekeerd inzamelen ter discussie gesteld en het omgekeerd inzamelen is nog niet uitgevoerd. Wel blijkt dat de hoeveelheid restafval nog 19 % (1908 ton restafval incl. milieustraat) is van de totale hoeveelheid afval, waarmee de gemeente Son en Breugel nog steeds tot top van gemeenten zonder tariefdifferentiatie behoort.

11. Eindhoven Airport

In het kabinetsbesluit over de evaluatie van het Aldersadvies Eindhoven Airport is aangegeven dat er een leefbaarheidsfonds moet komen. Het resultaat in 2018 is dat Pieter van Geel inmiddels gestart is met de proefcasus Eindhoven Airport en dat de Raad in Son en Breugel een brief met haar standpunten heeft ingediend bij Pieter van Geel en de regiogemeenten.

12. Regionale Energie Strategie

Op regionaal vlak is in het conceptsamenwerkingsakkoord van de Metropoolregio Eindhoven de Energietransitie als thema opgenomen. Het opstellen van de verplichte Regionale Energie Strategie (RES) valt hieronder. In 2018 is de Raad geïnformeerd over het proces wat hiervoor moet doorlopen, aangezien de RES een complexe opgave is voor 21 gemeenteraden zodat in 2019 een startnotitie kan worden vastgesteld en een concept RES kan worden vastgesteld waarin de MRE aangeeft hoe ze invulling gaan geven aan de kabinetsopdracht om 49 % CO2 reductie te bewerkstelligen in 2030.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) voert namens de gemeente de vergunningverlenings-, toezicht- en handhavingstaken uit op het gebied van milieu. Daarnaast ondersteunt de ODZOB de gemeente op het gebied van allerlei milieugerelateerde zaken zoals bodem, Externe Veiligheid, fijn stof, geuremissies etc.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
7.2 Riolering	912	883	788	95
7.3 Afval	1.395	1.500	1.391	110
7.4 Milieubeheer	451	565	471	94
Totaal Lasten	2.758	2.949	2.650	299
Baten				
7.2 Riolering	1.639	1.396	1.181	216
7.3 Afval	1.802	1.832	1.741	91
7.4 Milieubeheer	0	10	20	-10
Totaal Baten	3.441	3.238	2.942	296
Saldo (baten -/- lasten)	683	290	292	-2

Programma 10. Ruimtelijke inrichting

Portefeuillehouder(s)

Jan Boersma (Centrumvisie (dorpshuis), Grondzaken en Grondbeleid), John Frenken (Ruimtelijke ordening, Volkshuisvesting, Omgevingswet), Jos de Bruin (Breugel Bruist)

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Doelmatige benutting en duurzame inrichting van beschikbare ruimte, een goede balans tussen bepalende factoren en functies zoals wonen, ondernemen, sociale verbinding en groen alsmede het scheppen van de noodzakelijke randvoorwaarden voor een gedifferentieerd woningaanbod	<ol style="list-style-type: none">1. Uitvoering geven aan het uitvoerings-programma van de "Structuurvisie Son en Breugel"2. Uitvoering geven aan de "Woonvisie Son en Breugel" en monitoren woningbouwinitiatieven aan het "Woningbouwprogramma 2016/2020-2030".3. Afronden herzieningen bestemmingsplannen4. Uitvoering geven aan planprocedures t.b.v. nieuwe initiatieven (bebouwde kommen, buitengebied, Ekkersrijt, initiatieven binnen de gebiedsvisies "Wolfswinkel", "Keske" en "Driehoek".5. Uitvoering geven aan gronduitgifte en woningbouw in Sonniuspark met een bij de ruimtelijke kwaliteitsdoelstellingen en woningmarkt passende ontwikkeling met zowel projectmatige bouw (koop en vrije sector huur) als vrije kavel uitgifte.6. Het actualiseren van het bestemmingsplan "Sonniuspark".7. Uitvoeringstrategie versneld completeren Sonniuspark.8. Vorm geven aan, planvoorbereiding van, planprocedures en uitvoering geven aan diverse ontwikkelingslocaties.9. Een bijdrage leveren aan en uitvoering geven aan landelijke, provinciale en regionaal ruimtelijke ontwikkelingen (landelijke omgevingsvisie, Structuurvisie Provincie Noord, Verordening Ruimte 2014, Provinciale omgevingsvisie, Integrale Ruimtelijke Strategie MRE, nieuw regionaal woningbouwprogramma SGE).10. Uitvoering geven aan de uitvoerings-programma's die verbonden zijn aan centrumvisie Son en de centrumvisie Breugel.11. Implementatie Omgevingswet en uitvoering geven aan het "Implementatieplan Omgevingswet Son en Breugel".

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Toekomstvisie voor Son en Breugel	N.v.t.	21 juni 2012	N.v.t.
Structuurvisie voor Son en Breugel	2014 / 2030	6 februari 2014	N.v.t.
Woonvisie voor Son en Breugel	N.v.t.	20 december 2012	N.v.t.
Cultuurhistorisch beleidsplan Son en Breugel (zie programma 5)	N.v.t.	N.v.t.	2018
Woningbouwprogramma Son en Breugel 2016/2020 – 2030	N.v.t.	16 juni 2016	N.v.t.
Centrumvisie Son	N.v.t.	21 juni 2012	N.v.t.
Centrumvisie Breugel en uitvoeringsprogramma	N.v.t.	21 juni 2012 resp. 29 augustus 2013	N.v.t.
Nota Grondbeleid	2017-2020	december 2016	2020
Plan van Aanpak Implementatie Omgevingswet Son en Breugel	2016 - 2019/2022	N.v.t.	n.v.t.
Een ontwikkelingsrichting op weg naar de Omgevingsvisie gemeente Son en Breugel	2017-2020	n.v.t.	n.v.t.
Urgentieverordening gemeente Son en Breugel 2016	n.v.t.	17 december 2015	2019/2020
Cultureel Erfgoed (2019-2030) gemeente Son en Breugel			2019

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Doelmatige benutting en duurzame inrichting van beschikbare ruimte.

01. Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma van de Structuurvisie Son en Breugel

De Structuurvisie (februari 2014) heeft ook in 2018 voor de onderscheiden deelgebieden voldoende kaders geboden om (particuliere) initiatieven qua intentie te beoordelen en al dan niet te honoreren.

02. Uitvoering geven aan de "Woonvisie Son en Breugel" en monitoren woningbouwinitiatieven aan het "Woningbouwprogramma 2016/2020-2030"

In regionaal verband is wonen vanaf 2018 alleen nog een taakveld binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE). Wij zijn hier bestuurlijk en ambtelijk nauwgezet en in grote frequentie betrokken in werkgroepen en projectgroepen. Als vervolg op het in 2017 vastgestelde 'Afsprakenkader wonen 2017 Stedelijk Gebied Eindhoven' is in 2018 gestart met de "Visie op Wonen SGE". In het interactieve

proces hebben ook de gemeenteraden hun inbreng kunnen leveren. Deze visie vormt de opmaat voor een nieuw regionaal woningbouwprogramma 'als ware wij één gemeente'. Daarbij zijn realisme en elkaar versterken vanuit elkaars kracht belangrijke uitgangspunten (vaststelling betrokken gemeenteraden voorzien 2019). Tevens is verdere uitwerking gegeven aan de majeure projecten (grote uitleggebieden), het transparant woningaanbod, regionale urgentieregeling, regionaal woningmarktonderzoek, onderzoek kernvoorraad enzovoort.

Woningbouwprogramma Son en Breugel 2015/2020-2030

Dit woningbouwprogramma is een aanvulling op de reeds vastgestelde woonvisie. De ontwikkelingen in wet- en regelgeving en herziene kaders vanuit de regio zijn gevolgd. Dit om de te volgen koers voor onze woningbouwprogrammering vanuit onze eigen ambities (Toekomstvisie, Structuurvisie en Woonvisie) te monitoren en eventueel bij te stellen. In 2018 hebben we voor de woningbouwprogrammering op de verschillende ontwikkelingslocaties de route, zoals beschreven in het nieuwe woningbouwprogramma, waar mogelijk gevolgd. Dit betekent dat we de bouwopgave in relatie tot de woonbehoefte van de diverse woonconsumenten / doelgroepen concreter vorm hebben gegeven.

Prestatieafspraken

Naar aanleiding van de nieuwe Woningwet zijn in 2017 "prestatieafspraken nieuwe stijl" gemaakt met Woonstichting 'thuis en Woonbedrijf. Ook de huurdersvertegenwoordigers van beide corporaties zijn hierbij betrokken. In 2018 heeft dit na een zgn. 'bod' van beide corporaties op de gemeentelijke woonvisie/ woningbouwprogramma, via een vaste jaarlijkse wettelijke cyclus, tot concept prestatieafspraken (update 2019-2020) geleid, waarbij de gemeente meer "in control" is. De raad is hierover in september geïnformeerd door middel van een aparte bijeenkomst over (de voortgang van) de uitvoering van de prestatieafspraken en actuele thema's die hieraan raken. Tevens worden de mogelijkheden verkend om dit op (sub)regionaal niveau te doen, dan wel met gemeenten (belanghouders) waarbij 'thuis en Woonbedrijf' ook bezit hebben.

Statushouders

We hebben ons ingezet om de taakstellingen te realiseren. Dit vanuit het uitgangspunt dat we onze verplichtingen moeten waarmaken op een wijze die maximaal bijdraagt aan integratie in onze gemeenschap. Integratie is het doel. We hebben blijvend ingezet op gespreide huisvesting, taal, begeleiding, meedoen en werk. Daarvoor zijn prestatie-indicatoren geformuleerd in het plan van aanpak integratie statushouders. Voor de huisvesting hebben we in nauw overleg en met inzet van Woonstichting 'thuis en Woonbedrijf' oplossingen gevonden en gerealiseerd om invulling te geven aan de taakstelling.

03. Afronden herziening bestemmingsplannen

Om te voldoen aan wettelijke verplichtingen uit het rijks- en provinciaal beleid, de doorwerking van bepalingen uit de Structuurvisie Mobiliteit en Ruimte (Rijksbeleid), Erfgoedwet (cultuurhistorische regelingen), bepalingen uit de Structuurvisie provincie Noord-Brabant en de Verordening Ruimte 2014 (provinciaal beleid), dienen de vigerende bestemmingsplannen tijdig te worden herzien.

In 2016 is gestart met de herziening van de vigerende bestemmingsplannen. Het bestemmingsplannen "Bebouwde Kommen; Herziening 2017" is in maart onherroepelijk geworden. Tegen het bestemmingsplan "Ekkersrijt; Herziening 2017" is beroep aangetekend. Uitspraak volgt in 2019. Het ontwerpbestemmingsplan "Buitengebied; Herziening 2017" is medio 2018 in procedure gebracht. Vaststelling en beroepsprocedure volgen in 2019.

In 2018 is naar aanleiding van uitspraken van de Raad van State (RvS) gestart met de reparatie van de bestemming "Wonen - Boswonen". De RvS vond dat percelen met deze bestemming zonder meer gesplitst konden worden met een mogelijkheid (rechtstreeks) om hier meerdere woningen te realiseren. In het nieuwe bestemmingsplan "Bebouwde kom; herziening 2019" zal juridisch helder worden geregeld dat op een perceel maar één woning kan worden gerealiseerd. In dat kader hebben we onderzocht hoe de 'voorzienbaarheid' juridisch te regelen, zodat planschades kunnen worden voorkomen.

Voor de verankering van het erfgoedbeleid in al onze bestemmingsplannen zijn we in de 2e helft van 2018 gestart met de voorbereidingen van het nieuwe bestemmingsplan "Cultureel Erfgoed". Naar verwachting komt dit bestemmingsplan medio 2019 in procedure.

Waar de gemeente initiatiefnemer is, dragen we zelf deze kosten (ten laste van de projectexploitatie). Waar anderen initiatiefnemer zijn, hebben we de kosten via het kostenverhaal, legesverordening en anterieure overeenkomsten, verhaald bij de initiatiefnemer.

In 2018 hebben werkzaamheden plaatsgevonden om bestemmingsplannen af te stemmen op gerechtelijke uitspraken. Daarnaast zijn onderzoeken verricht, heeft inhuur van externe expertise plaatsvonden, zijn extern werkzaamheden uitgevoerd (opstellen ruimtelijke toelichtingen, planregels, digitale verbeeldingen, planologisch stedenbouwkundige studies) en zijn kosten voor 'second opinions' en proces- en gerechtskosten en dergelijke betaald.

04. Uitvoering geven aan planprocedures t.b.v. nieuwe initiatieven (bebouwde kommen, Ekkersrijt, buitengebied, initiatieven binnen de gebiedsvisies "Wolfswinkel", "Keske" en "Driehoek".)

In 2018 zijn diverse procedures van bestemmingsplannen voor woningbouw in het buitengebied (ruimte voor ruimte 't Keske) en de bebouwde kommen gestart en/of afgerond (locaties Planetenlaan - Piet Heinlaan, De Bontstraat - Kanaaldijk Noord resp. Molenstraat). Voor enkele woningbouwinitiatieven hebben we de concept ontwerpbestemmingsplannen voorbereid c.q. beoordeeld (Ijssellaan - Afrikalaan resp. Planetenlaan - Eind). Start van de procedure is voorzien in 2019.

05. Uitvoering geven aan gronduitgifte en woningbouw in Sonniuspark met een bij de ruimtelijke kwaliteitsdoelstellingen en woningmarkt passende ontwikkeling met zowel projectmatige bouw (koop en vrije sector huur) als vrije kaveluitgifte.

Over het project Sonniuspark hebben we de commissie grondgebiedzaken aan de hand van voortgangsrapportages periodiek bijgepraat en geraadpleegd over de ontwikkelingen in Sonniuspark. Belangrijke ontwikkeling is de projectmatige bouw in de plandelen aan de Bijenlaan, Rooijseweg en de noordelijke clusters. Elk in verschillende segmenten (koop/huur). Verder hebben we ingezet op de verdere verkoop van vrije sector kavels. In alle ontwikkelingen hebben we aangesloten bij het behoud van de ruimtelijke kwaliteit in een evenwichtige samenhang met de vraag op de woningmarkt. De verkavelingsvrijheden, zoals ook opgenomen in de Toolbox Sonniuspark, zijn in het nieuwe bestemmingsplan "Sonniuspark; Herziening 2017" vastgelegd.

06. Het actualiseren van het bestemmingsplan "Sonniuspark".

Het bestemmingsplan "Sonniuspark; Herziening 2017" is maart 2018 onherroepelijk geworden. De procedure is daarmee volledig afgerond.

07. Uitvoeringsstrategie versneld completeren Sonniuspark.

Zie doelstelling 5.

08. Vorm geven, planvoorbereiding, planprocedures diverse ontwikkelingslocaties

Overeenkomstig de resultaten van het project "Ontwikkelingslocaties Son en Breugel" (oSB) hebben we in 2018 het werk m.b.t. reeds lopende ontwikkelingslocaties voortgezet. Na maart 2018 hebben we, in afwachting van de gesprekken met de gemeenteraad over een nieuwe procesgang, rol en moment van inbreng door de gemeenteraad (in de vorm van nieuwe kaders), de werkzaamheden aan nieuwe ontwikkelingslocaties stilgelegd. Het doel was om in samenspraak met de raad te komen tot nieuwe kaders. De nieuwe kaders hebben betrekking op een nieuwe procesgang voor de ontwikkelingslocaties (zoeken naar een eerder moment van betrokken zijn), de rol van de raad en de mogelijke invulling van de ontwikkelingslocaties naar eventuele doelgroepen, woonprogramma's (typologie, prijscategorie) enzovoort. In 2018 hebben daarover diverse overleggen plaatsgevonden. We verwachten dat de nieuwe kaderstelling medio 2019 kan worden afgerond.

Monitoring van de ontwikkelingen van de diverse ontwikkelingslocaties vindt plaats in de Stuurgroep oSB'. We hebben de commissie grondgebiedzaken aan de hand van voortgangsrapportages

periodiek over deze ontwikkelingen bijgepraat. In de 2e helft van 2018 zijn nieuwe procesafspraken gemaakt, om de commissie te informeren en consulteren over de individuele locaties.

Na de voorbereidingen, de ruimtelijk planologische visie, de contractvorming en afronding van onderzoeken volgt de procedure van het bestemmingsplan als basis voor de verdere realisatie. De werkzaamheden, organisatie en integratie vinden in hoofdzaak in eigen beheer plaats. Daar waar het initiatieven van derden zijn, zijn de kosten in het kader van het 'kostenverhaal' bij deze initiatiefnemer verhaald. In de gevallen dat we zelf initiatiefnemer zijn, zijn de kosten voor eigen rekening. Deze kosten worden geraamd in het projectplan en worden met de betreffende exploitatie verrekend.

09. Bijdragen leveren aan en uitvoering geven aan rijks-, provinciale- en regionaal ruimtelijke ontwikkelingen

Het gaat met betrekking tot het Rijk om bijdragen in het kader van wetgeving, Omgevingswet (en landelijke omgevingsvisie).

Op provinciaal niveau zijn bijdragen geleverd in het kader van de "Structuurvisie Provincie Noord Brabant", de "Verordening Ruimte 2014", de provinciale omgevingsvisie en deelname aan het RRO (Regionaal Ruimtelijk Overleg, in 2018 getransformeerd naar de Ontwikkeldagen).

Binnen de Stedelijke Regio Eindhoven (SGE) en de Metropoolregio Eindhoven (MRE) wordt binnen de nieuwe structuur uitvoering gegeven aan de nieuwe overleg- en werkstructuur Ambtelijk en Bestuurlijk Overleg Wonen, Ambtelijk en Bestuurlijk Overleg Ruimte, Ambtelijk en Bestuurlijk Overleg Transitie Landelijk Gebied. Voor de overlegstructuren en uitvoering van de werkprogramma's zijn wij bestuurlijk en ambtelijk betrokken in het bijwonen van vergaderingen. Ten behoeve van de bestuurlijke overleggen zijn adviezen en memo's voorbereid. Naast deze reguliere werkzaamheden en overleggen is vanuit het taakveld Wonen in 2018 een extra bijdrage geleverd in de werkgroep 'Visie op Wonen SGE'. Afronding vindt plaats in 2019.

10. Uitvoering geven aan de uitvoeringsprogramma's die verbonden zijn aan centrumvisie Son, de centrumvisie Breugel en de Dommelvisie

In 2018 zijn we gestart met de onderzoeken naar de bouwkundige staat en het mogelijke gebruik van het voormalige kerkgebouw als multifunctionele accommodatie.

In 2018 zijn we opnieuw gestart met de visievorming voor Breugel Bruist!

De follow up van de Dommelvisie is deels gegeven op het terrein van recreatie en toerisme (zie aldaar) en wordt ook deels betrokken bij de ontwikkeling van het natuurnetwerk (programma 6). Op 31 januari 2018 is de intentieovereenkomst getekend door de deelnemende gemeenten en terrein beherende organisaties. Een ambtelijke projectgroep is ingesteld om verder invulling te geven aan het plan van aanpak. Daaruit volgen projecten op basis waarvan financiering gevraagd wordt. Het plan van aanpak is geconcretiseerd wat betreft aankoopstrategie, subsidiemogelijkheden en werkwijze

rond inrichting en beheer. Er loopt één aankoop door de gemeente naar aanleiding van door derden aangeboden gronden binnen het Natuurnetwerk Brabant.

11. Implementatie Omgevingswet en uitvoering geven aan het "Implementatieplan Omgevingswet Son en Breugel"

Medio 2018 zijn we opnieuw gestart met de voorbereidingen van het Implementatieproces Omgevingswet. We hebben er voor gekozen om voor twee onderdelen externe expertise in de vorm van organisaties in te huren. Enerzijds ondersteuning voor het onderdeel 'Programmamanagement'. Deze organisatie is verantwoordelijk voor de totale programmering en vormgeving van de werkzaamheden, dienstverlening, netwerkbeheer, participatie, cultuuraanpassing, werken aan een andere houding en gedrag, organisatieaspect en werkprocessen vanuit en gericht op de intenties en bedoelingen van de Omgevingswet. Anderzijds ondersteuning voor het onderdeel 'ondersteuning omgevingsvisie / omgevingsplan'. Hier vindt de inhoudelijke vormgeving van de wettelijk verplichte documenten als de omgevingsvisie, uitvoeringsprogramma's en het uiteindelijke omgevingsplan plaats.

Alle activiteiten worden gecoördineerd binnen het Programmateam Omgevingswet (bestaande uit één vertegenwoordiger van de onderdelen 'Programmamanagement' resp.

'omgevingsvisie/omgevingsplan', de verantwoordelijk wethouder en de intern projectcoördinator Omgevingswet).

Het inkoopproces is eind 2018 gestart. Gunning vindt plaats begin 2019.

Klimaat

2. Prestatieafspraken woningbouwcorporaties

Doelgroep: woningbouwcorporaties'

Woningstichting Thuis heeft in 2018 bij een deel van de woningvoorraad in Son en Breugel verdere energiebesparende maatregelen getroffen. Bij 90 woningen zijn zonnepanelen geplaatst. Dit levert een CO₂-winst op van 108 ton CO₂/jaar.

3. Zonnepanelen plaatsen bij particuliere woningeigenaren, (sport)verenigingen, verenigingen van eigenaren en scholen

Doelgroep: verenigingen en inwoners van Son en Breugel

Resultaat in 2018: Via het regionale zonnepanelenproject De Groene Zone zijn 64 installaties voor zonnepanelen geplaatst. Het CO₂-effect wordt meegenomen in programma 9.

4. Nieuwbouwlocaties

Doelgroep: particulieren, projectontwikkelaars

Bij alle nieuwbouw of renovatie projecten worden, via een anterieure overeenkomst, afspraken gemaakt over levensloopbestendig bouwen van de woningen, de energie- en klimaatambities (die strenger kunnen zijn dan wetgeving vraagt), het gebruik van duurzame materialen en de waterhuishouding. CO₂-neutrale nieuwbouw zorgt ervoor dat de uitstoot niet toeneemt en de opgave dus niet groter wordt dan hij al is.

6. Het Natuurnetwerk Brabant

Om Natuurnetwerk Brabant te realiseren is op 31 januari 2018 de intentieovereenkomst getekend door de deelnemende gemeenten en terreinbeherende organisaties. Een ambtelijke projectgroep is ingesteld om verder invulling te geven aan het plan van aanpak. Daaruit volgen projecten op basis waarvan financiering gevraagd wordt. Het plan van aanpak is geconcretiseerd wat betreft aankoopstrategie, subsidiemogelijkheden en werkwijze rond inrichting en beheer. Er loopt één aankoop door de gemeente naar aanleiding van door derden aangeboden gronden binnen het Natuurnetwerk Brabant.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	99	245	143	102
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	4	4	38	-35
8.1 Ruimtelijke ordening	613	1.840	1.116	724
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	10.964	10.969	12.744	-1.775
8.3 Wonen en bouwen	572	580	545	35
Totaal Lasten	12.252	13.639	14.587	-949
Baten				
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	195	554	729	-175
8.1 Ruimtelijke ordening	20	772	41	731
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	10.965	10.965	13.940	-2.974
8.3 Wonen en bouwen	629	769	841	-73
Totaal Baten	11.809	13.060	15.551	-2.491
Saldo (baten -/- lasten)	-443	-578	964	-1.542

Programma 11. Economie

Portefeuillehouder(s)

Jan Boersma

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Versterken economische structuur	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voorwaarden scheppen voor versterken Son en Breugelse en regionale economie 2. Uitvoering Masterplan Ekkersrijt
B. Verbeteren verblijfsklimaat en ondernemerschap	<ol style="list-style-type: none"> 3. Structureel kwartaaloverleg met ondernemersverenigingen en samenwerkingsverbanden 4. Deelname aan 1 loket 5. Deelname aan Regionale Adviescommissie Detailhandel 6. Intensiveren relatiebeheer bedrijfsleven 7. Uitvoering geven aan recreatief en toeristisch beleid

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsplan recreatie en toerisme	2015-2017	18 december 2014	N.v.t.
Masterplan Ekkersrijt	N.v.t.	12 november 2015	actualisering programma in 2019

Doelstellingen

A. Versterken economische cultuur

01. Voorwaarden scheppen versterking Son en Breugelse en regionale economie

We scheppen binnen onze mogelijkheden voorwaarden voor bedrijven en zzp'ers om te kunnen bijdragen aan zowel de Son en Breugelse als regionale economische ontwikkeling. Dit is vooral gebeurd via bijdrage in totstandkoming van en uitvoering geven aan regionaal beleid als Brainport next generation, bedrijventerreinenbeleid, detailhandelsbeleid, maar ook door het versterken van een aantrekkelijk ondernemersklimaat met ruimte voor startende, groeiende en herstructurende bedrijven, alsmede een proactieve open houding, gericht op snelle procedures binnen de wettelijke kaders en aandacht voor vermindering van de regeldruk.

02. Uitvoering Masterplan Ekkersrijt

Voor het bedrijvenpark Ekkersrijt hebben we ambities geformuleerd en een visie vastgesteld, die een doorkijk geeft tot 2025 en waarin een breed scala aan thema's wordt beschouwd. Om hieraan een vervolg te geven hebben we het Uitvoeringsprogramma van het Masterplan opgepakt, een tweejarig programma om ervoor te zorgen dat Ekkersrijt in zijn geheel duurzaam en toekomstbestendig is.

In 2018 hebben we aan veel projecten gewerkt:

- Ecologische verbindingzone Ekkersrijt.
Naar aanleiding van de haalbaarheidsstudie hebben we gesprekken gevoerd met provincie, Waterschap en Rijkswaterstaat. Het voorkeursalternatief, een combinatie tussen de Ecologische verbindingzones Ekkersrijt en Wilhelminakanaal, lijkt op steun te kunnen rekenen. In 2019 werken we een en ander verder uit.
- Visie SciencePark.
De visie voor SciencePark is vastgesteld. Samen met de provincie, gemeente Eindhoven de BOM en de gevestigde bedrijven geven we vorm aan nieuwbouw.
- Slowlane.
Het eerste deel van de Slowlane is aangelegd en in 2018 financieel afgerekend. Voor het tweede deel is in 2018 start gemaakt.
- Aanleg HOV.
Met partijen is reeds gesproken over de aanpassingen die moeten worden gedaan om het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) optimaal te laten functioneren. Dit is echter mede afhankelijk van de inrichting van de Meubelboulevard. In 2018 hebben we besloten tot een verkeerscirculatieonderzoek voor de Meubelboulevard.
- Tweede ontsluiting Ekkersrijt.
De 2e ontsluiting van Ekkersrijt maakt onderdeel van de bereikbaarheidsagenda Zuidoost Brabant en is ook opgenomen in het bijbehorende akkoord. De governance en financieringsstructuur voor dit akkoord zijn inmiddels uitgewerkt. Het project is opgenomen in de zogenaamde Bundelroutes, waarmee het verkeer van Laarbeek/Helmond via de bestaande opgewaardeerde wegen op de ring van Eindhoven worden aangehaakt. In 2018 is besloten om voor 5 projecten een planstudie te starten, de 2e ontsluiting van Ekkersrijt vormt 1 van deze projecten. Tevens is een start gemaakt met het reserveren van middelen voor de aanleg van deze 2e ontsluiting.
- 30 kilometerzone Meubelboulevard.
Zie 'Aanleg HOV', deze projecten hangen samen.

Het totale uitvoeringsprogramma van het Masterplan Ekkersrijt bestaat uit 15 projecten. Deels worden deze al via andere programma's tot uitvoering gebracht, zoals het 'verledden' en de uitvoering van de Participatiewet. Bij andere projecten zijn we niet aan zet of als partner, zoals het instellen van de BedrijvenInvesteringsZone (BIZ), Boulevardmanagement, Regionaal Overslagcentrum, aanleg

fietspad Betonsonterrein of de Visplas. Met het project 'Reclamebeleid' hebben we nog geen begin gemaakt.

B. Verbeteren verblijfsklimaat en ondernemerschap

03. Structureel kwartaaloverleg met ondernemersverenigingen en samenwerkingsverbanden

We hebben structureel kwartaaloverleg gevoerd met zowel de Ondernemersvereniging Son en Breugel (OVSB) als de Ondernemersvereniging Ekkersrijt (OVE) en de werkgroepen van deze verenigingen. Hierbij zijn zowel strategische als uitvoeringsvraagstukken besproken, waaronder de voortgang over de uitvoering van het Masterplan Ekkersrijt en het ontwikkelen van gebiedsmanagement voor zowel het centrum als de meubelboulevard. Tevens zijn we zichtbaar aanwezig geweest bij themabijeenkomsten en lunchbijeenkomsten van zowel de OVE als de OVSB. Op het gebied van economische zaken hebben we structureel overleg gevoerd met de Dommelvalleigemeenten, en hebben we actief deelgenomen aan de regionale economische samenwerking in het 1-loket, de werkgroep Werken en de Regionale Adviescommissie Detailhandel (RACD) van het Stedelijk Gebied Eindhoven. Door een goede interne structuur en organisatie hebben we snelle en adequate dienstverlening verleend aan bedrijven en initiatiefnemers. Dit onder toezicht van de stuurgroep Ekkersrijt.

04. Deelname aan 1 loket

Binnen het "1-loket" hebben de negen gemeenten van het stedelijk gebied Eindhoven maandelijks de belangrijkste huisvestingsvragen van bedrijven besproken en de verschillende vestigingsmogelijkheden voor de ondernemers overzichtelijk in beeld gebracht. Het doel van het "1-loket" is om zoveel mogelijk bedrijven te behouden voor, of te laten vestigen in het stedelijk gebied Eindhoven. De gemeentegrens speelt hierbij geen rol meer en er wordt gewerkt onder het motto "ieder bedrijf op de juiste plaats".

In 2018 heeft portefeuillehoudersoverleg economie Stedelijk Gebied Eindhoven ingestemd met de notitie 'doorontwikkeling van het 1-loket'. Hiermee is een startschot gegeven aan een proces om te komen tot kwaliteitsverbetering van de dienstverlening. Het "1-loket" heeft in 2018 zo'n 80 zoekvragen behandeld.

05 Deelname aan Regionale Adviescommissie Detailhandel

Het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) behartigt de gemeenschappelijke belangen van de negen gemeenten binnen het gebied, onder andere op het gebied van detailhandelsvoorzieningen. Binnen dit samenwerkingsverband is een detailhandelsvisie vastgesteld inclusief een regionale uitvoeringsagenda met daarin afspraken om het aanbod van detailhandel af te stemmen op de vraag op subregionaal niveau. De RACD ondersteunt de regio met name bij het toetsen van nieuwe detailhandelsinitiatieven en het informeren over ontwikkelingen die invloed hebben op de retail. Son en Breugel voerde ook in 2018 het secretariaat van deze RACD. Naast het beleggen van de vergaderingen, is een bijdrage geleverd aan totstandkoming van 6 gemeentelijke adviezen, 2 notities over relevante ontwikkelingen en samenstelling leergang retail van de Metropoolregio Eindhoven.

06. Intensiveren relatiebeheer bedrijfsleven

De communicatie met en intensief relatiebeheer van het lokale bedrijfsleven en nieuwe initiatiefnemers is zeer belangrijk, zeker met een groot bedrijventerrein als Ekkersrijt. Door intensief relatiebeheer vangen we vroegtijdig signalen uit de markt en de omgeving op, waardoor we snel kunnen anticiperen op behoeftes of ontwikkelingen.

In 2018 zijn we gestart met 'college on tour'. Een programma waarbij we bedrijven pro-actief bezoeken op basis van bepaalde thema's. De reguliere kwartaaloverleggen met de ondernemersverenigingen hebben plaatsgevonden, we hebben deelgenomen aan (lunch)bijeenkomsten, de verkiezing van ondernemer van het jaar en via accountmanagement zijn tientallen bedrijven fysiek bezocht. We communiceerden daarnaast via de websites en nieuwsuitgaven van de OVSB en OVE (Ekkersrijt Nieuws) over beleidsvraagstukken, parkmanagement en actuele relevante ontwikkelingen.

07. Uitvoering geven aan recreatief en toeristisch beleid

In 2018 hebben we de laatste actiepunten uit het actieprogramma van het recreatief en toeristisch beleid "Recre-actief Son en Breugel" uitgevoerd. De opwaardering en uitbreiding van zowel het wandel-, fiets- als ATB- netwerk heeft bijgedragen aan de realisatie van een aantrekkelijke regionale recreatieve basisvoorziening. Het project is daarmee afgerond.

Klimaat

In 2018 heeft de ODZOB 45 bedrijven in Son en Breugel bezocht. Daar waar dit relevant is, zijn bedrijven gecontroleerd op de naleving van de energievoorschriften uit het Activiteitenbesluit. In 2018 is 12% van het bedrijvenbestand bezocht. Dit levert in potentie een CO2 reductie op van 1.295 ton/jaar.

Concrete duurzaamheidsprojecten die invloed hebben op dit programma zijn:

1.1 GreenDeal Ekkersrijt

Doelgroep: bedrijven Ekkersrijt

Resultaat in 2018: Het onderzoek naar een Greendeal is afgerond. Bij 40 bedrijven is een energiescan uitgevoerd en er is een bedrijvenbijeenkomst (20 bedrijven) geweest. Een Greendeal is nu niet haalbaar. In de praktijk zijn er veel bedrijven die reeds maatregelen hebben getroffen: Rhenus, 50.000 m² zonnepanelen (+ 45.000 m² in de planning), Ikea zonnepanelen, Van Loon Vlees (nagenoeg gasloos en energieneutrale productie). Er wordt gekeken naar een vervolg.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE)

De Stichting Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE) is een verbonden partij waarmee samen wordt gewerkt op het bedrijventerrein. De Stichting verzorgt de beveiliging van het terrein middels camera's die in het openbaar gebied hangen en een beveiligingsteam.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
3.1 Economische ontwikkeling	114	123	125	-2
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	22	127	591	-465
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	23	23	12	10
3.4 Economische promotie	58	69	72	-2
Totaal Lasten	217	342	801	-459
Baten				
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	10	10	361	-351
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	20	20	17	3
3.4 Economische promotie	36	32	29	3
Totaal Baten	65	61	407	-345
Saldo (baten -/lasten)	-152	-281	-394	113

Programma 12. Algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder(s)

Jan Boersma

Wat wilden we bereiken?

Beoogd maatschappelijk effect	Operationele doelstellingen
A. Verantwoording aan de burger	1. Leesbare Planning & Control documenten.
B. Financieel huishouden goed op orde	2. Een reëel en structureel sluitende begroting.

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Nota activering, waardering en afschrijving	n.v.t.	20 juni 2013	n.v.t.
Nota reserves en voorzieningen	n.v.t.	24 mei 2011	n.v.t.
Financiële verordening	n.v.t.	22 juni 2017	n.v.t.

Wat hebben we ervoor gedaan?

A. Verantwoording aan de burger

01. Leesbare Planning & control documenten

Het jaar 2018 was een verkiezingsjaar.

Het zittende college besloot al voor de verkiezingen dat de kadernota een beleidsarm document moest worden. Daarmee werd de initiële besluitvorming rondom de begroting verplaatst van het voorjaar naar de begroting in het najaar.

De onderhandelingen over een nieuwe coalitie namen geruime tijd in beslag, wat ook zijn uitwerking had op het opstellen van de begroting 2019. De behandeling van de begroting 2019 heeft plaatsgevonden in alle commissies en vaststelling heeft plaatsgevonden op 8 november 2018.

Ook hebben we dit jaar twee tussentijdse rapportages opgesteld.

Daarnaast is de jaarrekening 2017 opgesteld. De jaarrekening gaf een positief saldo. Dit saldo werd extra beïnvloed door nieuwe regels rondom de winstneming bij de grondexploitaties.

Zowel de begroting 2019 als de jaarrekening 2017 zijn digitaal gepubliceerd.

In 2018 hebben we in het kader van de planning en controlcyclus de navolgende documenten aan de raad voorgelegd:

- Op 5 juli 2018 is de jaarrekening 2017 vastgesteld.
- Op 5 juli 2018 is de eerste bestuursrapportage 2018 vastgesteld.

- In diezelfde vergadering werd ook kennisgenomen van de kadernota 2018 – 2022 en alleen het onderdeel financiële uitgangspunten vastgesteld.
- De programmabegroting 2019 – 2022 is in de vergadering van 8 november 2018 vastgesteld.
- In de raadsvergadering van 20 december 2018 is de tweede bestuursrapportage 2018 vastgesteld.

B. Financieel huishouden goed op orde

02. Een reëel en structureel sluitende begroting

Om de gemeentefinanciën goed op orde te houden is het belangrijk om voorzichtig en reëel te begroten. De financiële situatie van onze gemeente was bij het vaststellen van zowel de begroting 2018 als de begroting 2019 gezond te noemen. De ratio weerstandsvermogen was bij de jaarrekening 2017 3,16, bij begroting 2018 2,63 en bij de begroting 2019 3,79. De jaarrekening 2018 heeft een ratio van 3,52. Dit zijn ratio's die meer dan toereikend zijn om de risico's op te vangen.

De financiële kengetallen blijven in lijn met de meerjarenramingen uit de begroting.

Uit deze jaarrekening komt naar voren dat de financiële positie van de gemeente Son en Breugel onveranderd goed te noemen is .

Algemene uitkering

De algemene uitkering vormt een belangrijk deel van de inkomsten van een gemeente. Dat geldt ook voor de gemeente Son en Breugel. De mutaties als gevolg van de mei- en septembercirculaire zijn bij de begroting 2018 betrokken. In de vastgestelde begroting was geraamd dat er in totaal € 17.558.534,00 ontvangen zou worden. Na begrotingsbijstellingen vanwege diverse circulaire's in 2018 komt de bijgestelde raming uit op € 17.868.398,00. In werkelijkheid is er inclusief een aantal verrekeningen over voorgaande jaren € 17.882.571,00 ontvangen. De algemene uitkering bestaat in 2018 nog uit twee onderdelen, het onderdeel Algemene Uitkering en het onderdeel Uitkering Deelfonds Sociaal Domein.

Belastingen

In de tweede bestuursrapportage 2018 is gemeld dat er in 2018 een lagere opbrengst OZB te verwachten was. Na bijstelling van het de raming met € 127.000 is de opbrengst van de OZB nagenoeg op de bijgestelde raming uitgekomen.

Ontwikkelingen op financieel gebied

Na de verkiezingen in maart 2018 is er een nieuwe coalitie gevormd en worden de plannen met betrekking tot het centrum opnieuw bekeken. In de begroting 2019 is voor de jaren na 2021 extra

ruimte opgenomen voor de realisatie van de plannen. Door de dienst Dommelvallei is een medewerker in het kader van de gegevensbescherming aangenomen.

Ontwikkelingen BBV

De ontwikkelingen op het gebied van het BBV zijn gevolgd. Op deze jaarrekening is de BBV-check uitgevoerd. De conclusie van deze check is dat de jaarrekening voldoet aan het BBV.

Vennootschapsbelasting

Voor de Vennootschapsbelasting is de voorlopige aangifte over 2016, 2017 en 2018 gedaan. De voorlopige aanslagen zijn betaald, voor 2018 € 115.673. Voor de definitieve aangifte 2016 en 2017 geldt nog steeds uitstel. De belastingdienst heeft al wel uitgangspunten voor de onderdelen Afval en Grondexploitaties opgesteld en deze worden nog afgestemd. Er is nog uitstel verleend tot 1 juni 2019.

Klimaat

Er was geen CO₂ –doelstelling verbonden aan dit programma.

Bijdrage verbonden partijen aan dit programma

Dienst Dommelvallei

De financiële administratie, financieel beleid en advies en belastingen zijn uitgevoerd door Dienst Dommelvallei.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door afronding kunnen er verschillen ontstaan omdat tellingen uit het financieel systeem komen en daarom soms afwijken.

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Lasten				
0.10 Mutaties reserves	5.800	8.035	7.835	200
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	4	-40	1.798	-1.838
0.4 Overhead	4.984	5.493	5.065	428
0.5 Treasury	85	105	73	31
0.61 OZB woningen	86	86	93	-7
0.62 OZB niet-woningen	12	12	14	-2
0.64 Belastingen overig	29	29	32	-3
0.8 Overige baten en lasten	612	560	-2	562
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	472	472	116	356
Totaal Lasten	12.084	14.751	15.024	-273
Baten				
0.10 Mutaties reserves	7.779	11.556	8.989	2.567
0.4 Overhead	39	39	166	-127
0.5 Treasury	459	479	516	-37
0.61 OZB woningen	1.936	1.936	1.939	-2
0.62 OZB niet-woningen	1.842	1.715	1.724	-10
0.64 Belastingen overig	9	9	11	-3
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	17.559	17.868	17.883	-14
0.8 Overige baten en lasten	308	308	0	308
Totaal Baten	29.931	33.911	31.229	2.682
Saldo (baten -/- lasten)	17.848	19.160	16.205	2.955

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Algemene uitkering	17.559	17.868	17.883	-14
Dividenden	30	30	75	-45
Lokale heffingen	3.660	3.533	3.536	-3
Overige algemene dekkingsmiddelen	-232	-118	0	-118
Treasury	345	345	368	-23
Totaal algemene dekkingsmiddelen	21.361	21.658	21.862	-204

Overzicht onvoorzien, overhead en Vennootschapsbelasting

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Onvoorzien	-72	-133	2	-135
Overhead	-4.944	-5.454	-4.899	-554
Vennootschapsbelasting	-472	-472	-116	-356
Totaal onvoorzien, overhead en Vennootschapsbelasting	-5.488	-6.059	-5.013	-1.046

Inhoudelijke rapportages

Inleiding

Leerplichtverslag 2016-2017

Op 1 augustus 2016 woonden er 2.649 leerplichtige en kwalificatieplichtige jonge-ren in de regio Zuidoost Brabant. Het is belangrijk te realiseren dat verreweg de meeste leerlingen niet in contact komen met de leerplichtambtenaar. Het grootste gedeelte gaat 'gewoon' naar school. Voor in totaal 60 jeugdigen, 2,3%, is in schooljaar 2017-2018 contact ge-weest met leerplicht, bijvoorbeeld wegens verzuim, het aanvragen van een vrij-stelling of via een leerlingbespreking (gemiddelde regio 4,8%).

Relatief verzuim

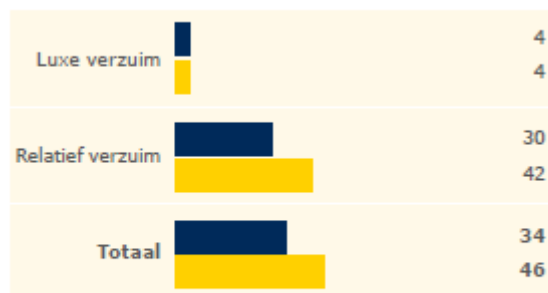
Wettelijk Verzuim

In het schooljaar 2017-2018 is over 16 leerlingen een melding van wettelijk verzuim (relatief verzuim van 16 uur in vier lesweken) gedaan. Dit is 0,6% van alle jeugdigen (gemiddelde regio: 1%).

Totaal aantal verzuimmeldingen

In 2017-2018 zijn 34 meldingen van ongeoorloofd verzuim ge-daan. Deze meldingen betroffen 30 leerlingen. Dit betekent dat 1,1% van alle jongeren woonachtig in de gemeente Son en Breugel in verband met relatief verzuim in aanraking is gekomen met leerplicht (gemiddelde regio 1,9%) Ouders van vier jongeren hebben vanwege luxe verzuim met leerplicht te maken gekregen. Het totaal aantal verzuimmeldingen is met 26% afgenomen sinds vorig schooljaar (gemiddelde toename in de regio 8,6%). Het aantal meldingen relatief verzuim is met 31% afgenomen (gemiddelde toename in de regio 11,8%).

Aantal verzuimmeldingen

Bron: CLR

■ 2017-2018 ■ 2016-2017

Haltstraf en Justitiële afdoeningen

In 2017-2018 is een jongere voor een Haltstraf naar Halt gestuurd. Deze Halstraf is met een goed resultaat afgesloten.

In 2017-2018 is een proces-verbaal wegens relatief verzuim opgemaakt. Er is geen proces-verbaal wegens luxe verzuim opgemaakt. In 2016-2017 werden twee processen-verbaal opgemaakt tegen ouders vanwege luxe verzuim.

Aantal en resultaat Halt-afdoeningen

	2017-2018	2016-2017
Geslaagd	1	2
Niet geslaagd	0	0
Niet in behandeling	0	0
In uitvoering	0	0
Eindtotaal	1	2

Bron: Bureau Halt

Vrijstellingen

De vier kinderen met een vrijstelling op medische en/of psychische gronden, verblijven na het bereiken van de leerplichtige leeftijd (5 jaar) nog wat langer bij bijv. Lunetzorg, een MKD of een zorginstelling. Het merendeel van deze kinderen stroomt op een later moment door naar het regulier of speciaal onderwijs. Een leerling is met ingang van schooljaar 2018-2019 ingestroomd in een school voor speciaal basisonderwijs.

Twee van de drie leerlingen die in 2017-2018 onderwijs in het buitenland volgden, gingen naar school in de Verenigde Staten. Een leerling volgde onderwijs in Schotland. Met ingang van schooljaar 2018-2019 volgen deze leerlingen weer onderwijs in Nederland.

Aantal en soort vrijstellingen

Vrijstellingsgrond	2017-2018	2016-2017
Lichamelijke en/of psychische gronden	4	3
Overwegende bedenkingen richting onderwijs	0	0
Schoolbezoek buitenland	3	1
Volgen ander onderwijs kwalificatieplichtigen	0	1
Totaal	7	5

Bron: leerplichttelling

Absoluut verzuim

In de gemeente Son en Breugel waren in schooljaar 2017-2018 geen absoluut verzuimers.

Totaaloverzicht incidenten leerplicht

Naast meldingen over verzuim of vrijstellingsaanvragen wordt er ook om andere redenen contact opgenomen met en inzet gevraagd van leerplicht om schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Bijvoorbeeld vanwege leerlingen met gedrags- of motivatieproblemen, conflicten tussen ouders, leerlingen en de school, vragen over verlof. Dit worden incidenten genoemd.

Onderstaande cijfers betreffen incidenten die in schooljaar 2017-2018 zijn afgehandeld. Deze cijfers komen niet een-op-een overeen met de cijfers processen-verbaal en vrijstellingen van de jaarlijkse leerplichttelling.

In schooljaar 2017-2018 is in totaal 70 keer inzet gevraagd van leerplicht in de regio Zuidoost Brabant. Deze inzet had betrekking op 60 jongeren woonachtig in de gemeente Son en Breugel. Voor een aantal van deze jongeren geldt dus dat er meerdere malen een melding bij leerplicht is gedaan. In schooljaar 2016-2017 is 83 keer inzet gevraagd voor 70 jongeren.

Totaaloverzicht incidenten en
afhandelingen jongeren woonachtig
in Son en Breugel

Afhandeling	Aanleiding										
	Absoluut verzuim	Beroep op vrijstelling	Conflict ouder(s)/leerling/school	Leerlingbespreking/consultatie	Overig	Problemen met gedrag/motivatie	Relatief verzuim	Uitstroomprofiel	Verlofaanvraag	Aanleiding niet geregistreerd	Totaal Son en Breugel
Advies/consultatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Advisering	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	4
Afwijzing verlof/vrijstelling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blijft op dezelfde school	0	0	2	0	0	1	2	0	0	0	5
Gedooagbeschikking (geen art.15)	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	4
Inschakeling Hulpverlening	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Maatwerktraject	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Melding HALT	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
Melding JCO-LP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mondelinge waarschuwing	0	0	0	1	0	0	7	0	0	0	8
Monitor Kwetsbare jongeren - Leeftijd 23 jaar bereikt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Naar (tijdelijk) project	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Naar internaat/psychiatrische inrichting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Niet meer kwalificatieplichtig	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Onbemiddelbaar wegens gedrag betrokkene	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onbemiddelbaar wegens weglopen/spoorloos leerling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Op school/onderwijsinstelling geplaatst	1	0	0	2	2	1	0	0	0	0	6
Overdracht RMC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Proces verbaal n.a.v. absoluut verzuim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Proces verbaal n.a.v. luxe verzuim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Proces verbaal n.a.v. relatief verzuim	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Schriftelijke waarschuwing	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	7
Ter kennisgeving aangenomen	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Trajectbegeleiding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uit voorzorg gemeld/besproken, maar geen verdere actie noodzakelijk	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	4
Verhuisd/vertrokken	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verzuim beëindigd	0	0	0	0	1	0	4	0	0	0	5
Vrijstelling art.11 g (verlof meer dan 10 schooldagen)	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Vrijstelling art.5 sub a (lichamelijke of psychische gronden)	0	4	0	0	0	1	0	0	0	0	5
Vrijstelling art.5 sub b (bezwaar richting)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vrijstelling art.5 sub c (bezoek buitenlandse school)	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Vrijstelling vervangende leerplicht art.15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vrijstelling vervangende leerplicht art.3a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Nog in behandeling</i>	0	0	1	2	1	0	1	0	0	1	6
Eindtotaal	1	9	3	12	7	3	32	1	1	1	70

Bron: CLR

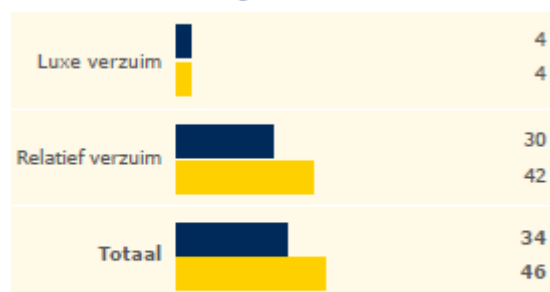
RMC: Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) ten behoeve van voortijdig schoolverlaters Jongeren tussen 18 en 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten kunnen RMC-loopbaanbegeleiding krijgen en worden begeleid naar school, werk of een combinatie van beide.

Verzuim 18+

Het oppakken van verzuim van 16 uur in een periode van 4 weken bij jongeren van 18 tot 23 jaar is een extra (niet wettelijke) taak van het RMC die preventief wordt ingezet om voortijdig schoolverlaten te voorkomen.

In het schooljaar 2017-2018 waren er 14 verzuimmeldingen over leerlingen woonachtig in Son en Breugel.

Aantal verzuimmeldingen

Bron: CLR

■ 2017-2018 ■ 2016-2017

Jaarverslag bezwaarschriften, klachten en juridisch kwaliteitszorg opgenomen

Jaarverslag bezwaarschriftencommissie en juridische zaken

Bezwaarschriftencommissie

Inleiding

De gemeente Son en Breugel beschikt over een onafhankelijke bezwaarschriftencommissie, als bedoeld in artikel 7:13 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De bezwaarschriftencommissie voorziet de burgemeester, het college en de gemeenteraad van advies ten aanzien van ingediende bezwaarschriften van burgers en bedrijven tegen besluiten van de gemeente. In de meeste gevallen vindt er een hoorzitting plaats waarbij alle partijen worden uitgenodigd.

De commissie is bevoegd ten aanzien van alle bezwaarschriften met uitzondering van de bezwaarschriften die zijn ingediend tegen besluiten op grond van de artikelen 23, 24 en 26 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen of de Regeling functiebeschrijving en –waardering 1999.

Samenstelling bezwaarschriftencommissie

De bezwaarschriftencommissie bestaat uit de volgende personen:

- de heer mr. W.A.M. Waarma, voorzitter;
- de heer mr. P.A.J.S. Lathouwers, lid;

- de heer mr. A.H.C.M. Spapens, lid;
- de heer mr. J.F.H.M. van der Velden, lid.

De secretaris van de bezwaarschriftencommissie is mevrouw mr. M.J.M. Bellemakers. De hoorzittingen van de bezwaarschriftencommissie vinden plaats op donderdagavond in het gemeentehuis te Son en Breugel. De hoorzittingen zijn in beginsel openbaar.

Aantal bezwaarschriften

In 2018 zijn er in totaal 44 bezwaarschriften ontvangen. In onderstaand overzicht is opgenomen hoeveel bezwaarschriften er per onderwerp zijn binnengekomen.

Onderwerp	Aantal
Participatiewet	15
Handhaving	6
Wet maatschappelijke ondersteuning	5
Omgevingsvergunning strijdig gebruik	3
Omgevingsvergunning kap	3
Omgevingsvergunning bouw	2
Leerlingenvervoer	2
Huisnummer	1
Verkeersmaatregel	1
Subsidie	1
Dwangsom (wegens niet tijdig beslissen)	1
Jeugdwet	1
Milieu	1
Algemene plaatselijke verordening	1
Zwemonderwijs	1
Totaal	44

Er zijn opvallend meer bezwaarschriften binnengekomen met betrekking tot de Participatiewet. In 2017 waren er 6 bezwaarschriften gericht tegen besluiten op grond van de Participatiewet binnengekomen en nu 15. Het aantal bezwaarschrift gericht tegen besluiten op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning is aanzienlijk verminderd. In 2017 waren dat er 25 en nu 5.

Adviezen

De bezwaarschriftencommissie heeft de volgende adviezen gegeven in 2017.

Advies	2015	2016	2017	2018
Gegrond	7	5	1	1
Ongegrond	16	11	23	16

Niet-ontvankelijk	12	10	9	9
Geen advies	20	16	33	28
Totaal	55	42	66	54

De aantallen bij “geen advies” hebben betrekking op ingetrokken bezwaarschriften. Bezwaarschriften worden veelal ingetrokken na een bemiddelend gesprek met iemand van de vakafdeling waarin het bestreden besluit nog eens wordt toegelicht. Het komt soms ook voor dat gedurende de procedure meer informatie bekend wordt waardoor het bestreden besluit wordt aangepast. Als dit aangepaste besluit volledig aan het bezwaar tegemoet komt, wordt het bezwaar meestal ingetrokken.

Aantal hoorzittingen

In 2018 is de bezwaarschriftencommissie 15 keer bijeengekomen voor één of meer hoorzittingen. Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Jaar	Aantal hoorzittingen
2015	14
2016	12
2017	16
2018	15

Juridische zaken

Klachten

Wanneer een burger vindt dat hij of zij door een ambtenaar of bestuurder in een bepaalde aangelegenheid niet naar behoren is behandeld, kan hij of zij een klacht indienen. Klachten worden in behandeling genomen volgens de Klachtenregeling 2009.

Wij vinden het belangrijk om met een burger in gesprek te gaan naar aanleiding van de klacht. Daarom staat in de gemeente Son en Breugel de informele klachtenprocedure centraal. Tijdens de informele klachtenprocedure wordt contact opgenomen met de burger en wordt de klacht met de burger besproken. Slechts in enkele gevallen wordt de formele procedure opgestart.

In 2018 zijn er 8 klachten ingediend die conform de klachtenregeling moesten worden behandeld. 1 klacht is in 2017 binnengekomen, maar is in 2018 afgehandeld.

Onderwerp klacht	Procedure	Afgehandeld
Uitblijven reactie op verzoeken	Informele klachtenprocedure	Ja, klacht is afgehandeld door vaststelling van het woonwagenbeleid 2018.
Communicatie	Informele klachtenprocedure	Ja, partijen zijn in overleg getreden en er zijn afspraken gemaakt over het vervolg.
Communicatie	Informele	Ja, partijen zijn in overleg getreden en er zijn afspraken

	klachtenprocedure	gemaakt over het vervolg.
Uitblijven reactie op verzoeken	Informele klachtenprocedure	Ja, er is tegenmoet gekomen aan de verzoeken.
Niet nakomen van afspraken en het uitblijven van reactie	Formele klachtenprocedure	Ja, de klacht is middels de formele klachtenprocedure behandeld en er is een beslissing genomen op de klacht. Naar aanleiding van deze klacht zijn er maatregelen genomen om de administratieve ondersteuning op onderdelen beter te organiseren. De organisatie is er op gewezen dat het belangrijk is om tijdig te communiceren en voorzichtig te zijn met het doen van toezeggingen.
Uitblijven reactie op verzoeken	Informele klachtenprocedure	Ja, partijen zijn in overleg getreden en er zijn afspraken gemaakt over het vervolg.
Wachttijd bij een elektronisch gemaakte afspraak	Informele klachtenprocedure	Ja, de klacht is afgehandeld na telefonisch contact.
Communicatie	Informele klachtenprocedure	Ja, partijen zijn in overleg getreden en de situatie is uitgelegd.
Communicatie met betrekking tot de Wet maatschappelijke ondersteuning	Informele klachtenprocedure	Ja, partijen zijn in overleg getreden en er zijn afspraken gemaakt over het vervolg.

Wob-verzoeken

Ingevolge de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) kan een ieder een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan. Het uitgangspunt van de Wob is dat alle overheidsinformatie openbaar is, tenzij er uitzonderingsgronden van toepassing zijn op grond van de Wob of andere wetgeving.

Het afhandelen van verzoeken in het kader van de Wob kan veel tijd in beslag nemen. De informatie waar naar wordt gevraagd moet worden verzameld en er moet worden bekeken of er uitzonderingsgronden van toepassing zijn. Een beslissing op een Wob-verzoek moet binnen vier weken gerekend vanaf de dag na die waarop het verzoek is ontvangen worden genomen. Deze beslistermijn kan eenmalig gemotiveerd met vier weken worden verlengd. Zeker bij omvangrijke Wob-verzoeken is de beslistermijn kort. Vanaf 1 oktober 2016 is de Wet Dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen niet meer van toepassing op de Wob. Dit betekent echter niet dat er niet tijdig een beslissing

moet worden genomen. Bestuursorganen blijven verantwoordelijk voor een tijdige beslissing op Wob-verzoeken. Als dat niet gebeurt, kan er rechtstreeks beroep worden ingesteld bij de rechter.

In 2018 zijn er 12 Wob-verzoeken ontvangen. In 2017 waren dit er 14.

Contractenbank

In Contractenbank zijn alle contracten die we binnen de gemeente Son en Breugel hebben gesloten opgenomen. Via Contractenbank kan worden bijgehouden wanneer een contract afloopt en wanneer een contract eventueel moet worden verlengd. Wanneer een contract dreigt af te lopen wordt er een signalering gestuurd naar de betrokken medewerkers. Deze medewerkers weten dan dat het contract bijna afloopt en dat daar wellicht iets mee moet gebeuren. Op deze wijze beogen we de juridische – en daarmee samenhangende financiële – risico's nog verder te verminderen.

Mandaten

De mandatenlijst wordt periodiek nagekeken en waar nodig aangepast. De mandaten voor Dienst Dommelvallei worden binnen de dienst beoordeeld.

Juridisch overleg Dienst Dommelvallei

De juristen van de gemeenten Son en Breugel, Nuenen en Geldrop-Mierlo en een afgevaardigde van Dienst Dommelvallei hebben periodiek overleg over uiteenlopende (juridische) onderwerpen.

Daarnaast worden zaken besproken die door alle 4 de organisaties kunnen worden geharmoniseerd.

Jaarverslag bestuurlijke en ambtelijke integriteit 2018

Integriteitstoets kandidaat-wethouders.

In maart 2018 vonden gemeenteraadsverkiezingen plaats. In het verlengde daarvan werd een nieuw college van burgemeester en wethouders gevormd. Vóór de benoeming van de wethouders Jan Boersma, John Frenken en Tom van den Nieuwenhuijzen op 28 juni 2018 vond met betrekking tot hen een integriteitstoets plaats. Deze toets werd uitgevoerd door mevrouw mr. dr. Gaby van den Biggelaar, adviseur / intermediair bij overheidscontacten en vond plaats conform de door haar opgestelde notitie "Werkwijze Integriteitstoets kandidaat-Wethouders gemeente Son en Breugel".

Daarnaast leverden de kandidaat-wethouders een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG), screeningsprofiel politieke ambtsdragers in.

Uit de toetsen en VOG'en bleek dat er geen beletselen tegen benoeming waren.

Tweejaarlijkse themabijeenkomst integriteit

Volgens het in 2015 vastgestelde Beleidskader integriteit gemeente Son en Breugel vindt iedere twee jaar een themabijeenkomst plaats voor raads-, commissie- en collegeleden.

Een dergelijke bijeenkomst vond in 2018 plaats op 13 december, verzorgd door mevrouw Gaby van den Biggelaar.

Meldingen vermoeden misstand

Ingevolge de “Regeling melding vermoeden misstand” wordt jaarlijks een rapportage opgesteld over de uitvoering van deze regeling. Deze rapportage bevat in ieder geval “Informatie over het aantal meldingen en een indicatie van de aard van de mededingen, de uitkomsten van de onderzoeken en de standpunten van de werkgever.”

In 2018 zijn dergelijke meldingen niet ontvangen; noch intern noch bij het externe meldpunt, de Afdeling onderzoek van het Huis voor Klokkenuiders.

Wel heeft op verzoek van een persoon die werkzaam is geweest voor onze gemeente een informatief gesprek plaatsgevonden rond de regeling, met de gemeentesecretaris en de vertrouwenspersoon. Dat was voor de betrokkene afdoende; er werd geen melding gedaan.

Vangnetregeling Son en Breugel

Bijlage: Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2018

Versie: uitgebreid verzoek

Inleiding

Het BUIG-budget is een gebundelde uitkering van het rijk voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ en het BBZ 2004 (voor zover deze laatste betrekking heeft op levensonderhoud voor startende ondernemers). Daarnaast wordt hieruit ook het instrument loonkostensubsidie door gemeenten gefinancierd. Het door het rijk beschikbaar gestelde inkomensdeel ofwel BUIG-budget 2018 voor de uitvoering van de Participatiewet heeft een tekort opgeleverd voor de gemeente Son en Breugel. Ter compensatie geldt een Vangnetregeling Participatiewet die ook bestaat voor 2018.

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Voorwaarden voor het recht op vangnetuitkering over 2018

Om over 2018 in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering moet worden voldaan aan de volgende financiële en procedurele voorwaarden:

- a. over 2018 moet sprake zijn van een tekort dat meer bedraagt dan 5% van de definitief over dat jaar toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet;
- b. over 2016, 2017 en 2018 moet sprake zijn van een gecumuleerd tekort dat meer bedraagt dan 5%, berekend over alleen de definitief over 2018 toegekende gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 Participatiewet;
- c. het college moet in 2019 tijdig een verzoek indienen volgens het daartoe vastgestelde modelaanvraagformulier, zie daarvoor de aanvraagprocedure;
- d. bij het indienen van het verzoek moet het college verklaren dat het maatregelen heeft genomen om tot tekortreductie te komen. Deze verklaring moet de instemming hebben van de gemeenteraad. Ook moet deze verklaring worden toegelicht, zoals gevraagd in het aanvraagformulier (onderdelen A, B en C).
- e. bij een aanhoudend tekort – dat wil zeggen dat het college in een aaneengesloten periode van drie jaar meer dan één keer aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering – moet het college verklaren dat (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

Er dient uitvoering te worden gegeven aan de volgende vier onderdelen, A t/m D:

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

De uitgaven van de Buig in 2018 geven voor de gemeente een negatief beeld. Op basis van het definitieve budget en de uitgaven in 2018 bedraagt het uiteindelijke tekort in 2018 € 149.155,00. Dit is meer dan 5% van het toegekende budget. Vanuit de vangnetregeling kunnen aanspraak maken op 50% van de meerkosten van 5% tot 12,5% van het tekort.

Tot 105% van het BUIG budget is voor eigen rekening, voor Son en Breugel is dit een bedrag van $2.866.759,00 \times 105\% = € 3.010.096,95$.

Het overige tekort (totale uitgaven € 3.015.913,53 - € 3.010.096,95 =) € 5.816,58 wordt voor 50% vergoed, zijnde € 2.908,29.

In totaal wordt er een compensatie gevraagd van de kosten van € 2.908,29.

Tabel 1 geeft een overzicht weer van het toegekende inkomensdeel van de afgelopen jaren, de daadwerkelijke kosten voor het verstrekken van uitkeringen, het tekortpercentage (toegekende BUIG budget afgezet tegen de gemaakte kosten) en het tekort van de gemeente.

Tabel 1

<u>Jaar</u>	<u>BUIG budget</u>	<u>Kosten</u>	<u>Tekortpercentage</u>	<u>Tekort</u>
<u>Son en Breugel</u>			<u>Afgerond</u>	<u>gemeente</u>
2014	€ 2.562.654	€ 2.681.124	5%	€ 118.470
2015	€ 2.584.695	€ 2.554.668	-1%	-€ 30.027
2016	€ 2.586.029	€ 2833047	10%	€ 247018
2017	€ 2.549.386	€ 2549386	17%	€ 438487
2018	€ 2.866.759	€ 3.015.914	5% (5.2)	€ 149.155

De kolom is exclusief de toegekende of aan te vragen vangnetuitkeringen en exclusief het aanvullend BUIG budget voor vergunninghouders.

Afbeelding 1

Basisgegevens berekening vangnetuitkering Participatiewet 2018

Naam gemeente + CBS-code	Son en Breugel	848		
Jaren referentieperiode	2016	2017	2018	
1. Opgave lasten en baten Pw op basis van:	Sisa-bijlage 2016	Sisa-bijlage 2017	Versie A: inschatting gemeente	Toelichting
Besteding (jaar T) algemene bijstand	€ 2.670.467	€ 2.809.638	€ 3.015.914	In de b
Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	€ 21.913	€ 83.554		D7-D1:
Besteding (jaar T) IOAW	€ 152.255	€ 191.106		voor ux
Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	€ 901	€ 1.258		lasten
Besteding (jaar T) IOAZ	€ 20.529	€ 20.755		fouten,
Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	€ -	€ -		invulle
Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	€ -	€ -		
Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	€ 71	€ -		
Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	€ -	€ -		
Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	€ 12.681	€ 55.602		
Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	€ -	€ 4.416		
2. Berekening relevant tekort vangnetuitkering op basis van:	Sisa-bijlage 2016	Sisa-bijlage 2017	Versie A: inschatting gemeente	Toelichting
A) Lasten artikel 69 Pw	€ 2.855.932	€ 3.077.101	€ 3.015.914	Het res
B) Baten in kader budget artikel 69 Pw	€ 22.885	€ 89.228	€ -	Ingevu
C) Netto lasten artikel 69 Pw (A-B)	€ 2.833.047	€ 2.987.873	€ 3.015.914	ziet u i
D) Totaal fouten en onzekerheden (Verslag van bevindingen van de accountant) Participatiewet (indien geen sprake is van fouten en onzekerheden, is een 0 ingevuld)	€ -	€ -	€ -	t/m D2
E) Relevante bestedingen voor vangnet (C-D)	€ 2.833.047	€ 2.987.873	€ 3.015.914	dient u
F) Budget Pw 2016, 2017 en 2018 (incl.toepassing artikel 7 Besluit Pw)	€ 2.586.029	€ 2.549.386	€ 2.866.759	vullen
G) Relevant resultaat in bedrag voor vangnet: (F-E)	€ -247.018	€ -438.487	€ -149.155	beschl
G1) Relevant resultaat in % (G/F)	-9,55%	-17,20%	-5,20%	gegeve

Oorzaken tekort

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) komt, in zijn advies over de financieringssystematiek van de bijstand aan staatssecretaris Van Ark van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, met de raming dat het macrobudget voor het bijstandsbudget (BUIG) niet klopt.[1] Dat concludeert de ROB op basis van onderzoek dat hij deed op verzoek van het Rijk en de VNG naar het BUIG-budget. Gemeenten hebben de afgelopen jaren te maken met grote tekorten op de uitvoering van de bijstand. Het tekort beloopt ruim 270 miljoen euro in zowel 2016 als 2017. Deze tekorten zijn gecompenseerd en drukken op het macrobudget van 2018. Hierdoor zullen gemeenten per saldo in 2018 eveneens een tekort behouden.[2]

De belangrijkste oorzaak daarvoor is dat bij de raming van het benodigde budget ten onrechte geen rekening is gehouden met het beroep dat vergunninghouders doen op de bijstand. De ROB adviseert het Rijk dan ook om de ramingsmethodiek aan te passen en rekening te houden met deze niet-conjuncturele, niet-beïnvloedbare, externe effecten.

Landelijke ontwikkelingen

Door de (naweeën van de) economische crisis is het aantal aanvragen voor bijstand toegenomen de afgelopen jaren. De economie zit weer in een stijgende lijn en de werkloosheid daalt. De bijstandspopulatie is echter een doelgroep die hier niet direct van heeft kunnen profiteren. Het merendeel van de bijstandspopulatie heeft een grote afstand tot de arbeidsmarkt en zijn niet direct inzetbaar op de arbeidsmarkt. Daarnaast melden de nieuwe doelgroepen (vergunninghouders en arbeidsgehandicapten) zich nog veelvuldig bij de gemeente.

De gemeente Son en Breugel spant zich ervoor in om te zorgen dat de bijstandspopulatie daalt. Om de lokale ontwikkelingen te duiden, wordt er eerst een beeld gegeven van de landelijke ontwikkelingen in de bijstand.

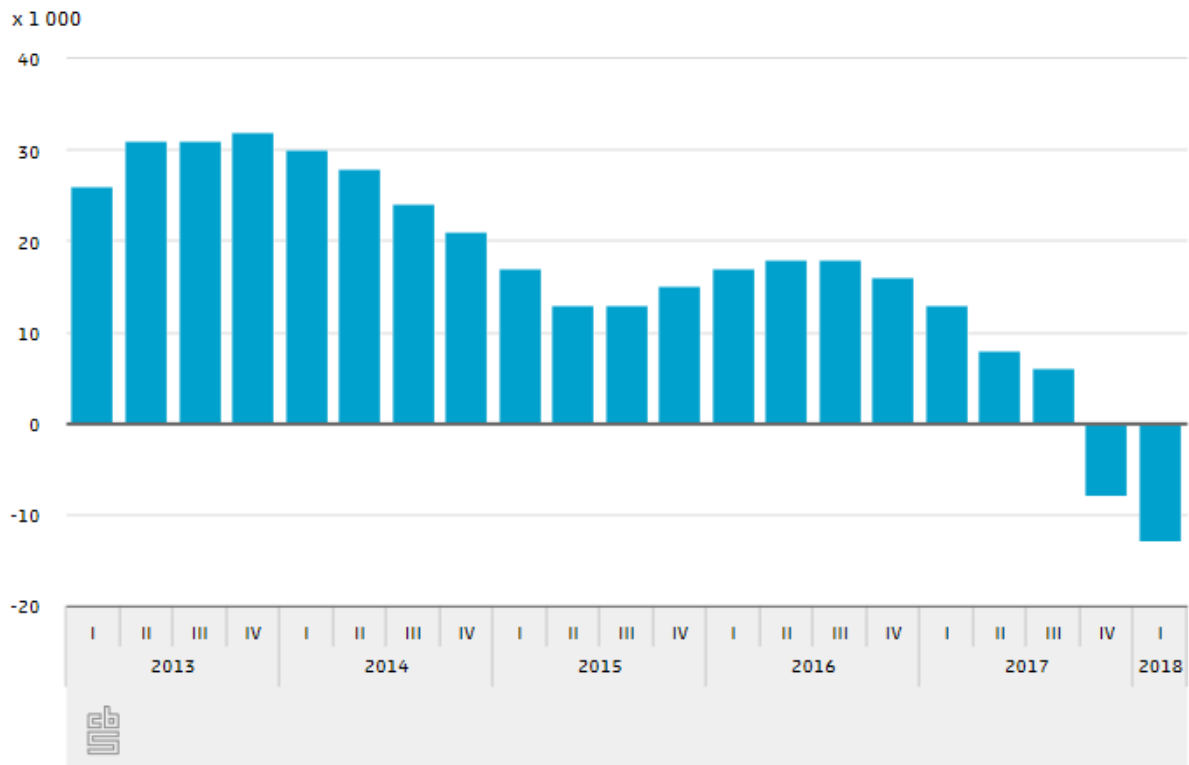
Pas sinds de afgelopen twee jaar is er een afname. In 2018 is de bijstandspopulatie landelijk met 5% gedaald. Dat komt omdat de arbeidsmarkt stabiliseert. Het aantal uitkeringen is het sterkst gedaald bij jongeren tot 27 jaar. Dit blijkt uit nieuwe cijfers van het CBS. Wat volgens het CBS verder nog opvalt, is dat het aantal bijstandsontvangers met een niet-westerse migratieachtergrond flink is gedaald en dat 45-plussers minder te lijken profiteren van de gunstige arbeidsmarkt dan de jongere leeftijdsgroepen. [3]

Deze landelijke trend geldt niet voor de gemeente Son en Breugel. In Son en Breugel is het aandeel vergunninghouders in de gemeente toegenomen. Ondanks de lagere huisvestingsopgave in 2018 ten opzichte van een aantal jaren geleden. Wij sluiten ons dan ook achter de verklaring van het ROB dat er sprake is van foutieve macroramingen.

Tabel 2

Personen met een bijstandsuitkering, mutatie t.o.v. een jaar eerder

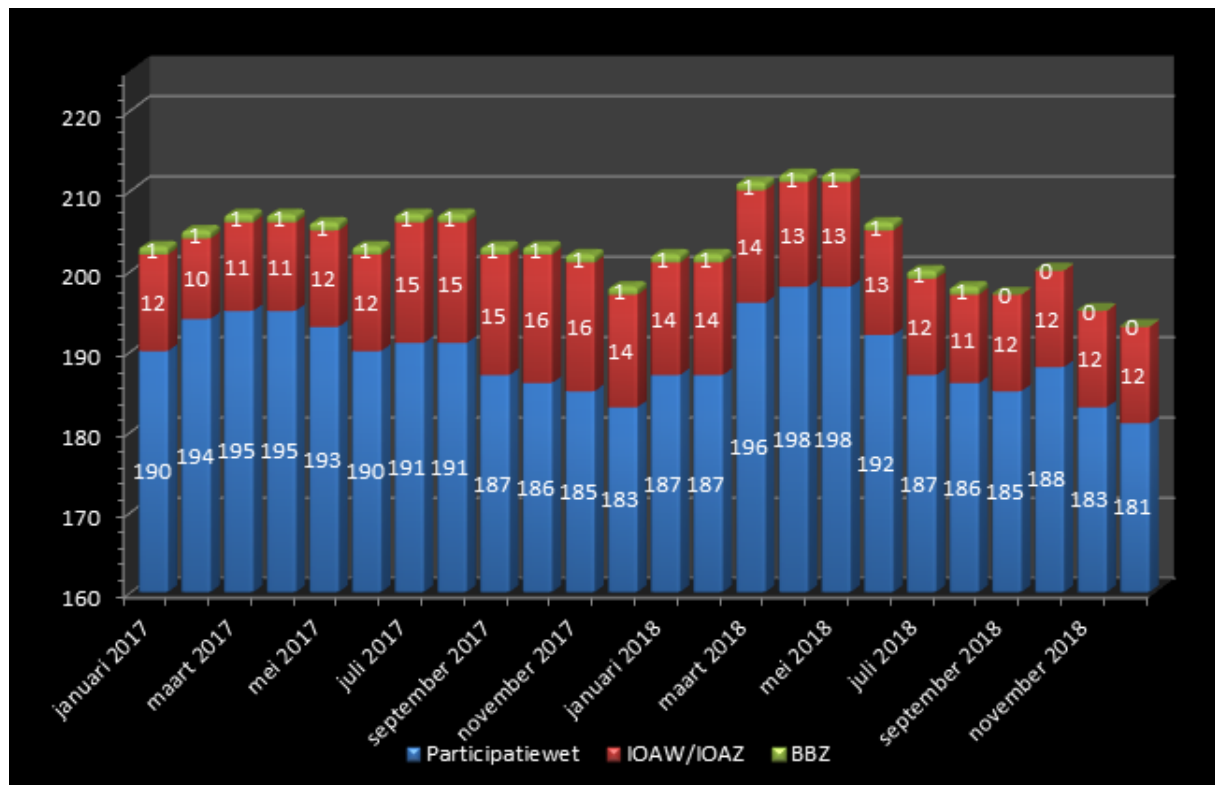
Lokale ontwikkelingen – gemeente Son en Breugel

In Son en Breugel zien we het aandeel van vergunninghouders in ons bestand toenemen. Een andere ontwikkeling die de instroom beïnvloedt is het aantal jonggehandicapten die nog wel arbeidscapaciteit hebben en daarom geen beroep meer kunnen doen op een Wajong-uitkering en de doelgroep die voorheen tot de Wsw-doelgroep zou hebben behoord. Deze laatste groep zou tot 2015 in dienst zijn gekomen bij een Wsw-bedrijf.

Deze nieuwe doelgroep kan mogelijk werk krijgen. Daar is vaak een voorziening voor nodig, zoals een loonkostensubsidie, beschut werk of een jobcoach. De doelgroep is in hoge mate afhankelijk van de voorzieningen die de Participatiewet biedt om aan het werk te gaan en van ondernemers die iemand uit deze doelgroep in dienst wil nemen. Daarmee is dit een zwaardere groep om te bemiddelen.

We zetten sterk in op begeleiding van jongeren die praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs verlaten. We hebben een intensieve samenwerking binnen de arbeidsmarktregio voor de begeleiding van deze doelgroep naar werk. Hierbij maken we gebruik van de kennis en expertise van de WSD. De gemeente pakt hierin het aandeel voor de begeleiding naar werk. De resultaten die we hierin boeken overtreffen de (regionale) doelstellingen (zie tabel 6, onderdeel B3 Aantal arbeidsgehandicapten naar werk).

Tabel 3

Tabel 3 laat zien wat de maandelijkse mutatie is van het aantal bijstandsdossiers van de gemeente. In tabel 4 wordt een beeld gegeven van de jaarlijkse instroom- en uitstroomcijfers van de bijstand (2017 en 2018).

Op 1 januari 2019 verstrekken we 194 uitkeringen. Het BUIG budget is gezien de instroom, de daarmee gepaard gaande bijstandskosten en de kosten voor de loonkostensubsidies niet toereikend. Ook niet in 2018, terwijl ons saldo bij de instroom- en uitstroomcijfers -6 is en er dus meer mensen zijn uitgestroomd dan ingestroomd.

Tabel 4

Son en Breugel		
	2017	2018
<u>Instroom</u>	74	63
<u>Uitstroom</u>	75	69
<u>Saldo</u>	-1	-6

Tabel 5 geeft een schematisch overzicht van de samenstelling van het bestand. Per onderdeel wordt dit kort toegelicht.

Tabel 5

Son en Breugel	Dossiers <u>Bijstand</u> 01-01-2018	Dossiers <u>bijstand</u> 01-01-2019
<u>Totale bestand</u>	198	194
<u>Vergunninghouders</u>	44	55
<u>Langdurig werklozen langer dan 1 jaar uitkering</u>	159	156
<u>Langdurig werklozen langer dan 3 jaar uitkering</u>	99	109
50-plussers	65	69
<u>Woonwagewoners/Sinti</u>	28	28

Vergunninghouders Son en Breugel

Van de 194 lopende uitkeringsdossiers per 1 januari 2019 hebben 55 uitkeringsdossiers betrekking op mensen die vanuit een AZC in de gemeente Son en Breugel zijn komen wonen. De groei van het

aantal vergunninghouders in de bijstand van 44 naar 55 is te verklaren door de invulling van de gemeente van de taakstelling in 2018.

Naast de aandacht op het huisvestingscomponent heeft de gemeenteraad in 2017 een plan vastgesteld om de begeleiding gericht op onder meer betaald werk te intensiveren. Dit gebeurt in de vorm van een POP (Persoonlijk ontwikkelplan) voor vergunninghouders.

Langdurig werklozen Son en Breugel

Het aandeel langdurig werklozen binnen de bijstandspopulatie is aanzienlijk. Met 80,5% van de lopende uitkeringsdossiers die op 31 december 2018 langer dan 1 jaar een uitkering heeft en 56% die op 31 december 2018 langer dan 3 jaar een uitkering heeft. Het is bekend dat bemiddeling naar betaalde arbeid langer duurt naarmate men langer een uitkering heeft. In sommige gevallen is dit zelfs onhaalbaar. In 2017 zijn we gestart met een pilot om, samen met de ondersteuningscomponenten in het lokale zorgloket (het zogenoemde CMD), de doelgroep te benaderen voor gerichte ondersteuning. Hierbij gaan we gebruik maken van het arbeidspotentieel die we via ons SW-bedrijf beschikbaar hebben. De eerste resultaten zijn in 2018 behaald (zie onderdeel B3).

50-plussers Son en Breugel

Son en Breugel kent een groot bestand 50-plussers. Er zijn 65 uitkeringen in de leeftijdscategorie 50 jaar tot de AOW-gerechtigde-leeftijd. Dit is 35,5% van het gehele bestand. Ook van deze groep is bekend dat de kansen op uitstroom beperkt zijn.

Aandeel woonwageneigenaren Son en Breugel

Son en Breugel kent een aanzienlijk bestand woonwageneigenaren (vooral Sinti) in de uitkering. Van de 194 lopende uitkeringsdossiers worden er 28 verstrekt aan woonwageneigenaren. Dit is 14% van het gehele bestand. Een groot deel van deze groep heeft meer dan drie jaar een uitkering. De uitstroom is in deze groep ook beperkt.

B. Uitgevoerde interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

B1. Interne maatregelen

Visie uitgangspunten Participatiewet

De gemeente heeft voor de Participatiewet in 2015 de volgende uitgangspunten geformuleerd: arbeid draagt bij aan een stabiel inkomen, zelfontplooiing en participatie. De gemeente stelt daarom 'werk boven uitkering', waarbij wij mensen zonder werk helpen aan werk en anders mogelijkheden daarvoor ontwikkelen. Daarnaast is er een vangnet voor burgers die niet zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien. Activering staat bij dan voorop. In het kader hiervan wordt de Participatiewet voor Son en Breugel vormgegeven.

Bij het ondersteunen van mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt speelt een groot aantal partijen een rol. Onder andere (regio)gemeente, werkgevers, UWV en WSD dragen hier aan bij. Met de komst van de Participatiewet is de rol van de gemeente vergroot en neemt de noodzaak, en ook de mogelijkheden, om hier als gemeenten gezamenlijk regie op te voeren toe.

Ontwikkeling nieuw beleid

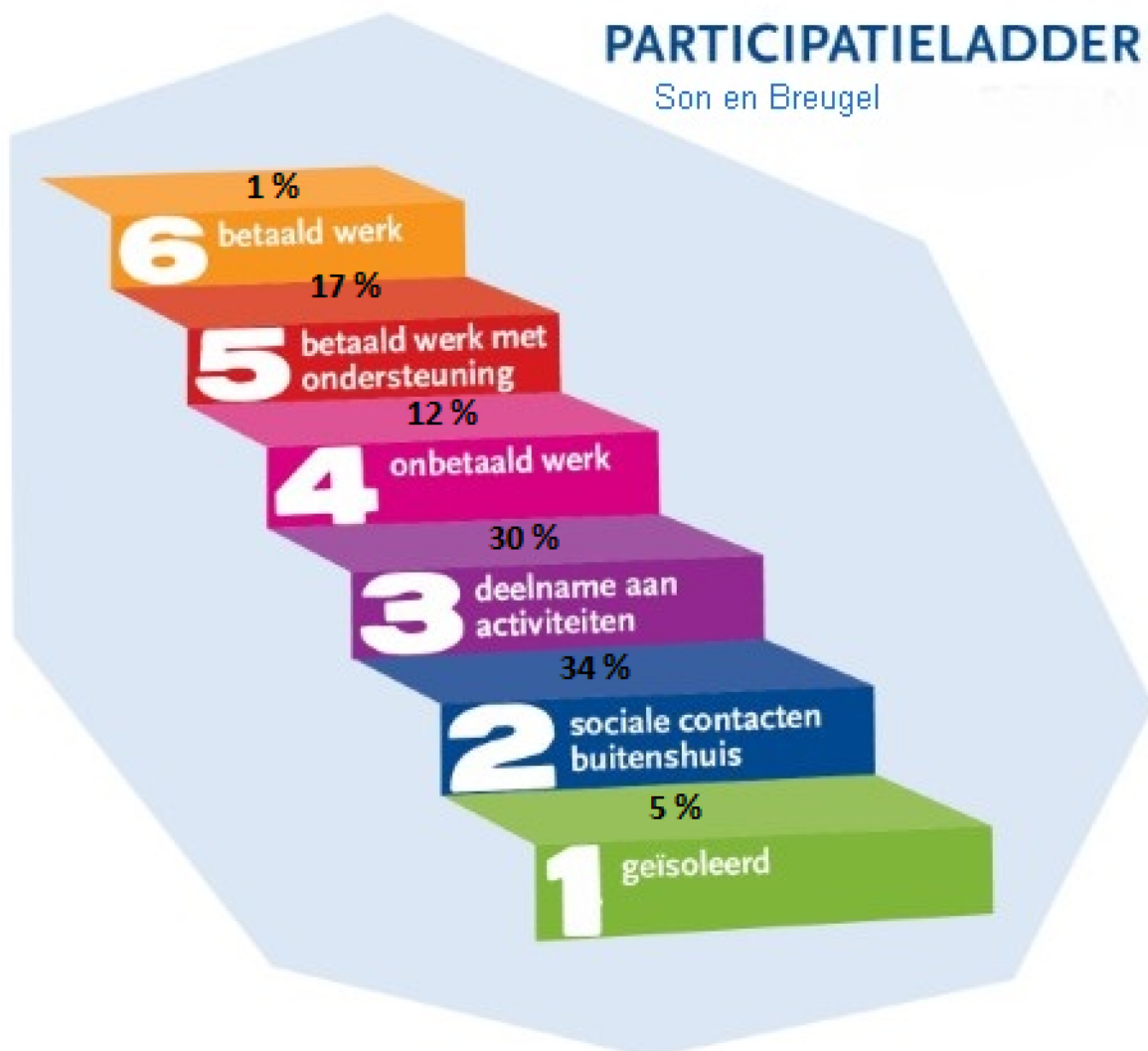
We hebben in 2017 nieuw beleid geschreven met prioriteiten op welke wijze de re-integratie en handhaving worden vormgegeven. De gemeente Son en Breugel heeft de beleidsplannen re-integratie en handhaving sociale zaken vastgesteld. De gemeente heeft met de uitvoerende organisatie Dienst Dommelvallei afspraken gemaakt over de resultaten van sociale zaken. Hierover wordt periodiek gerapporteerd.

In 2018 is er gestart met een pilot van het traject Aanzet. Deze pilot was zo succesvol dat in februari 2019 is besloten om de het traject door te zetten. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar onderdeel B3.

Begin 2019 zijn de nieuwe beleidsregels re-integratie aangeboden aan het college. De uitvoering en burgers hebben nu een duidelijke leidraad.

We hebben een werkgeversbenadering en de focus om bijstandsgerechtigden zo snel mogelijk naar werk te begeleiden. Om deze reden hebben we ervoor gekozen om onze uitvoering te specialiseren. De uitvoerende organisatie Dienst Dommelvallei werkt met twee specialismen. Eén specialisme houdt zich specifiek bezig met het begeleiden van bijstandsgerechtigden naar de reguliere arbeidsmarkt, zijnde team werk. Het andere specialisme, team inkomen, houdt zich bezig met rechtmatigheid en inkomensverstrekking. We houden inzicht in het bestand om actief de participatieladder te vullen. Hieronder staat een overzicht per 1-1-2019.

Afbeelding 2

Heronderzoeken

Handhavingsonderzoeken worden signaal gestuurd opgepakt. Daarnaast voeren we intensieve controles uit. Intensieve controles worden uitgevoerd als er opmerkelijke zaken in het dossier aanwezig zijn. Vanuit handhaving is er dan extra controle op dat dossier. Ook worden iedere maand de signalen van het inlichtingenbureau gecontroleerd.

Woonwagengewoners/Sinti

Met afstemming tussen diverse disciplines, waaronder de medewerkers van de Dienst Dommelvallei vanuit de Participatiewet, wordt ingezet op een beter resultaat op het gebied van uitstroom naar werk en regelgeving van bijstandsgerechtigden.

Samenwerking Sociaal Domein

De gemeente streeft naar een intensievere samenwerking tussen de professionals die de dienstverlening van de drie transities verzorgen. De samenwerking in het zorgloket van de gemeente, zijnde Centrum Maatschappelijke Dienstverlening (CMD), is versterkt door onder andere de intakeprocedure voor

bijstandsaanvragen daar te integreren. Ook werken sinds 2017 klantmanagers van Sociale zaken minimaal één keer in de week op de locatie van het CMD. Daarnaast wordt casuïstiek besproken in het CMD, waardoor er meer aansluiting is gevonden met het CMD. Voor andere doelgroepen wordt geparticipeerd in een bredere samenwerking, zoals schoolverlaters van voortgezet speciaal onderwijs (vso) en praktijkonderwijs (pro). Twee consultants van de WSD zijn ingezet in onze uitvoerende organisatie om het aanbod voor nieuwe doelgroepen te vergroten.

Lokale werkgevers en social return

Er is aansluiting gezocht met de lokale initiatieven en werkgevers. Vanuit de Dienst Dommelvallei worden deze actief bezocht of nemen we eraan deel. We werken nauw samen met lokale werkgevers, zoals Stichting Meedoen Werkt, de Kringloopwinkel, de WSD voor groenwerkzaamheden en PostNL op Ekkersrijt. We passen vraaggerichte bemiddeling toe met als uitgangspunt de behoefte van de klant.

Met het toepassen van social return wordt bij inkooptrajecten en aanbestedingen bedongen dat de gegunde opdrachtnemer bij de uitvoering van de werkzaamheden kandidaten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt inzet of op een andere manier invulling geeft aan social return. We kopen bij de WSD dienstverlening in van het adviespunt social return om bij elk traject zo veel mogelijk kans te maken op een goed resultaat op de social return.

Regionaal werkbedrijf 04werkt

04Werkt is de uitvoeringsorganisatie van het Regionaal Werkbedrijf en het werkgeversservicepunt voor Zuidoost-Brabant. Gemeente, UWV en sociale werkbedrijven werken samen voor een betere afstemming van vraag en aanbod van de arbeidsmarkt. Accountmanagers ondersteunen werkgevers bij het vinden van medewerkers, sociaal ondernemen en het invullen van de banenafpraak. De eerste resultaten laten zien dat we hiermee als regio goed scoren op het realiseren van vacature invullingen en zo ook een bijdrage leveren voor de banenafpraak. De gemeente pakt hierin het aandeel voor de begeleiding naar werk, aantal arbeidsgehandicapten naar werk (garantiebanen) en aantal cliënten naar werk. De resultaten die we hierin boeken overtreffen de (regionale) doelstellingen van de gemeente. Zie hiervoor onderdeel B bij externe maatregelen en advisering: tabel 6, doelstellingen Participatiewet Son en Breugel 2018.

Vso/pro

We hebben in de regio met alle voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs scholen afgesproken dat zorgen rondom leerlingen en gezinnen uit onze gemeente gemeld kunnen worden bij het CMD. Er wordt dan een koppeling gelegd naar leerplicht/werk/begeleiding. Als de leerlingen of potentiële schoolverlaters niet in beeld zijn gekomen gedurende het schooljaar, dan krijgen we informatie via het samenwerkingsverband 04werkt. We bezien op welke wijze we de kandidaten kunnen benaderen voor regulier werk en/of een uitkering. Hiermee komen alle schoolverlaters bij ons in beeld.

ESF subsidie

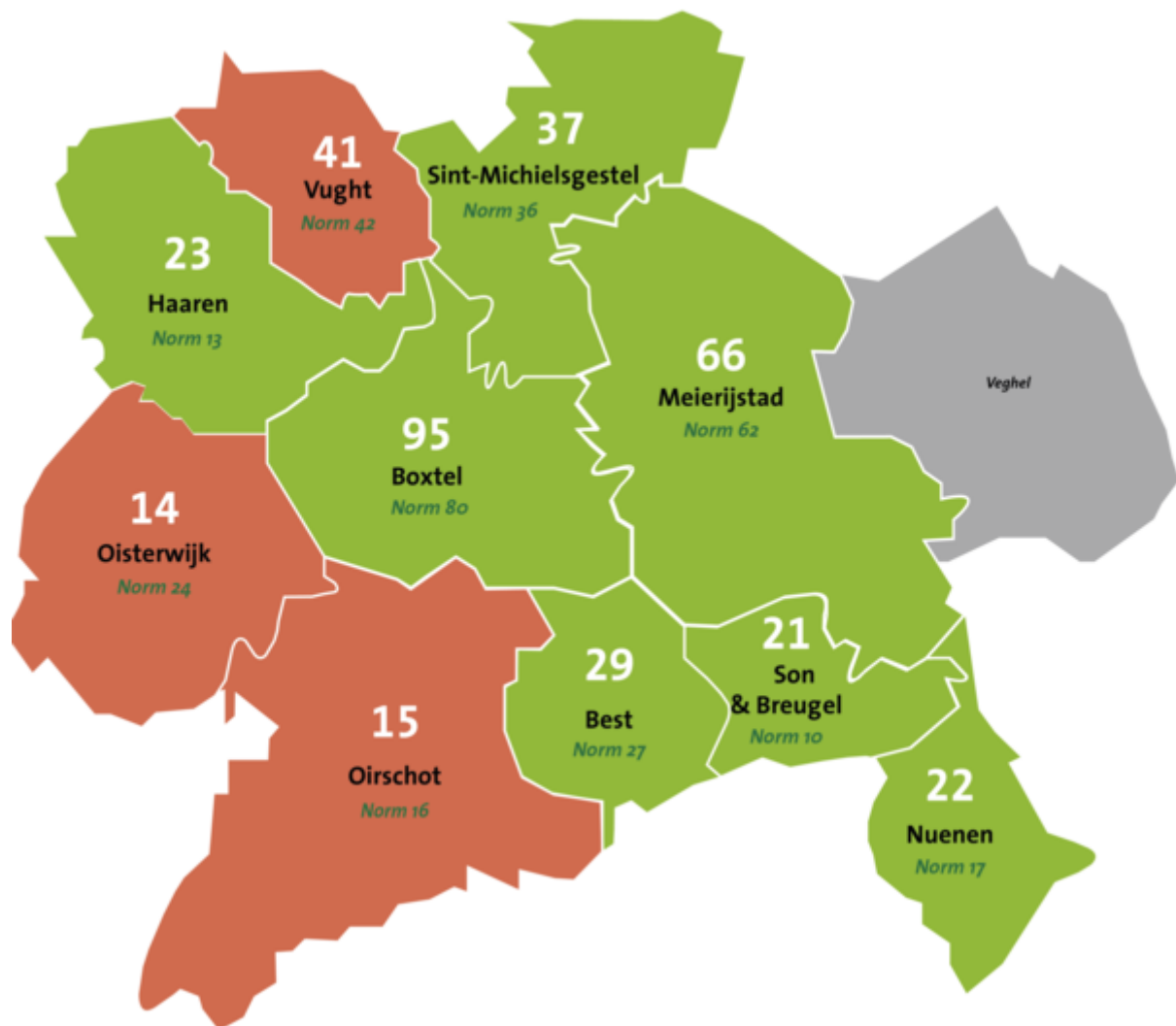

In het kader van de bestrijding van jeugdwerkloosheid participeert de gemeente in een regionaal project. Vanuit dit project worden, mede door de inzet van ESF middelen, diverse instrumenten ontwikkeld die de jeugdwerkloosheid in de regio moeten tegengaan. Zo zijn er startersbeurzen en werkcheques aangeboden. Dit zijn instrumenten waarmee jeugdigen eerder een stageplek of betaalde baan kunnen bemachtigen.

Toekomst en afspraken WSD

Als gevolg van de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015, is geen nieuwe instroom in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) meer mogelijk. Dit betekent dat het aantal Wsw-medewerkers dat bij WSD (Werkvoorzieningsschap de Dommel) in dienst is vanaf die datum door natuurlijke uitstroom afneemt met circa 150 personen per jaar. Omdat dit grote gevolgen heeft voor de bedrijfsvoering van WSD, hebben de 11 deelnemende gemeenten van de Gemeenschappelijke Regeling besloten een "transitiearrangement" te treffen met concrete afspraken. De uitstroom uit de Wsw wordt aangevuld met instroom vanuit de Participatiewet. Dit geeft gemeenten de ruimte om na te denken over de lange termijn en de rol van WSD daarin, terwijl dit tegelijkertijd de noodzakelijke helderheid geeft voor de bedrijfsvoering van WSD voor de korte termijn. Met het transitiearrangement kan de expertise en infrastructuur van WSD geborgd blijven. Dit is ook van belang voor de uitvoering van de taken vanuit de Participatiewet. In 2017 heeft de gemeente er voor gekozen om, met WSD, te experimenteren met het toekomstscenario (prototypen) 3D ketensamenwerking (samenwerking sociaal domein). De gemeente scoort hoog (zie onderstaande afbeelding).

Afbeelding 3

B2. Toelichting consultatie t.b.v. externe maatregelen

Screening bestand

Door een externe partij is in 2017 op basis van no cure no pay het gehele bijstandsbestand gescreend op voorliggende voorzieningen. Dit heeft geleid tot enkele verwijzingen naar voorliggende voorzieningen waardoor uitkeringskosten bespaard zijn gebleven. De screening heeft tot een directe besparing geleid van 23.000,00 voor 2017 en een tot een jaarlijkse besparing van € 18.000,00 voor volgende jaren.

Ketensamenwerking Sociaal Domein met externe ondersteuning

De gemeente wil de ketensamenwerking in het sociaal domein verbeteren. Er zijn twee concrete projecten gestart in 2017 waarbij de gemeente wordt ondersteund. Deze projecten lopen door in 2019. Het gaat om de projecten POP Vergunninghouders en het Project Kansen voor langdurige bijstandsontvangers. Voor de projecten is een externe projectleider aangesteld om verbeterlagen te maken en hiermee ondersteunende maatregelen te nemen om het tekort te verkleinen. Ook zorgt hij

voor samenwerking met Vluchtelingenwerk, WSD en het CMD. (De projecten worden inhoudelijk besproken in B3)

Project Aanzet

Dit project is met de WSD samen ontwikkeld en zorgt voor de mogelijkheid om direct werkervaring op te doen voor iedereen die in staat is om werkzaamheden uit te voeren. Het doel van de inzet van dit instrument is om nieuwe instroom snel en actief op te pakken. Dit heeft zowel effect op de klant als op ons interne werkproces. Het is een diagnose instrument dat niet direct leidt tot uitstroom maar een duidelijk beeld oplevert wat de problematiek t.a.v. werk is. Het geeft antwoord op de vraag wat een klant nodig heeft om te kunnen werken. (Het project wordt inhoudelijk besproken in B3)

Divosa – Benchmark

Voor het taakveld sociale zaken zijn we vanaf 2016 aangesloten bij de benchmark van Divosa. Door te vergelijken met 200 andere sociale diensten wordt gezocht naar verbeterpunten in de bedrijfsvoering. Daarnaast ontvangen we jaarlijks een aantal consultdagen van Stimulansz om de verschillen met andere gemeenten te vinden en op basis hiervan onze interne bedrijfsvoering verder te optimaliseren en mogelijkheden te vinden voor verbeteringen. Concrete maatregelen die we hebben genomen is het inrichten van een dashboard met doelstellingen. Deze doelstellingen en realisaties leiden tot bijstellingen die we in de organisatie inrichten. (zie voor tabel 6, doelstellingen Participatiewet Son en Breugel 2018 B3).

Daarnaast heeft onze beleidsadviseur SD deelgenomen aan de bijeenkomst “Sturen op BUIG voor kleine gemeenten” in Zwolle op 7 februari jl.. Uit deze bijeenkomst is een belangrijke reden aangegeven waardoor er een tekort is, namelijk dat de verdeling van het BUIG budget foutief gebeurt volgens de ROB, zie onderdeel A.

Namens de gemeente Son en Breugel is bij Divosa en Stimulansz aandacht gevraagd voor deze problematiek, die ook door andere kleinere gemeenten wordt ervaren. Er is aangedrongen op gedegen onderzoek en belangenbehartiging voor de problemen van onze en andere gemeenten.

B3. Externe maatregelen

Ketsamenwerking projecten POP Vergunninghouders en het Project Kansen

De gemeente Son en Breugel heeft een externe projectleider aangesteld om twee nieuwe projecten in goede banen te leiden en zo het BUIG tekort te verkleinen.

1. POP Vergunninghouders

Vanaf juli 2017 wordt er gewerkt met persoonlijke ontwikkelplannen (POP) voor vergunninghouders. Deze POP's worden opgezet met de klantmanagers en andere betrokkenen van de gemeente, Vluchtelingenwerk, de sociale werkvoorziening WSD en de Dienst Dommelvallei. De begeleiding bij dit project is onder andere gericht op betaald werk en duurzame uitstroom.

Sinds de start van het project in 2017 hebben we onderstaande voortgang geboekt. Er zijn 31 Pop's opgezet. Hiervan zijn al 7 zorgtrajecten ingezet, 12 werktrajecten en zijn 3 mensen regulier uitgestroomd. Voor een aantal zijn er op dit moment nog vervolgacties nodig.

1. Project Kansen

Door het CMD, Dienst Dommelvallei en de WSD is een deelproject voorbereid voor zorgcliënten SZ. Dit zijn cliënten behorende tot de treden 1 t/m 4 van de participatieladder. Met de integrale werkwijze in dit project willen we een betere ondersteuning bieden aan deze doelgroep via zorg en activering. De gemeente gaat de doelgroep benaderen voor gerichte ondersteuning. Hierbij gaan we gebruik maken van het arbeidspotentieel die we via ons SW-bedrijf beschikbaar hebben.

Het transitiearrangement, waarbij de gemeenten voor voldoende instroom van bijstandsgerechtigden zorgt, is het fundament onder alle prototypes en loopt door zolang hiermee geëxperimenteerd wordt.

Project Aanzet

Er wordt vanaf 2017 ingezet op invulling van de jaarlijkse vacatureruimte van de sociale werkvoorziening in 'het groen'. Een mogelijkheid om direct werkervaring op te doen voor iedereen die in staat is om werkzaamheden uit te voeren. Met de aanpak zijn 18 personen (6,6 fte) in het werkgebied aan het werk gegaan. Na evaluatie door de Dienst Dommelvallei en de WSD is deze aanpak verder ontwikkeld. Vanaf februari 2018 kunnen alle nieuwe bijstandsaanvrager deze en andere werksoorten aanbieden via het project Aanzet.

Voor alle nieuwe instroom wordt direct een activeringstraject ingezet met keuze uit een aantal werksoorten, zoals de groenwerkzaamheden, maar ook pakketsortering en inzet in een kringloopwinkel. Het doel van de inzet van dit instrument is om nieuwe instroom snel en actief op te pakken. Dit heeft zowel effect op de klant als op ons interne werkproces. Het is een diagnose instrument dat niet direct leidt tot uitstroom maar een duidelijk beeld oplevert wat de problematiek t.a.v. werk is. Het geeft antwoord op de vraag wat een klant nodig heeft om te kunnen werken.

Voor Aanzet zijn er in 2018 in totaal 27 mensen aangemeld en 19 zijn er daadwerkelijk gestart met een traject. Hiervan zijn al 5 mensen geheel uitgestroomd en 2 mensen ontvangen nog slechts een gedeeltelijke bijstandsuitkering. Ook zijn er 5 mensen regulier uitgestroomd na aanmelding bij Aanzet en is 1 iemand uitgestroomd door een dienstverband in combinatie met een loonkostensubsidie.

De aanpak van Aanzet wordt als succesvol ervaren en zal ook in 2019 worden doorgezet als standaardaanpak (van project naar reguliere werkwijze).

Ontwikkeling dashboard doelstellingen

In 2017 heeft het college door deelname aan de Benchmark van Divosa de maatregelen verwoord in een dashboard om doelen en prestaties tegen elkaar af te zetten en te kunnen bijsturen. De Dienst Dommelvallei, die voor meerdere gemeenten (waaronder Son en Breugel) de beleidsontwikkeling van de Participatiewet vorm geeft, heeft geadviseerd bij de uitwerking van het dashboard. Ook Stimulansz heeft hierin ondersteuning geboden. Verdere input voor de inhoud van het dashboard is opgedaan bij netwerkbijeenkomsten met andere gemeenten.

Nieuwe doelgroepen, zoals beschreven in A, zijn mede de reden waar onze tekorten vandaan komen. Door resultaatmeting wordt de specifieke doelgroepaanpak voor arbeidsgehandicapten en vergunninghouders inzichtelijk. Daarnaast zijn er doelen gesteld om de uitstroom te vergroten en de instroom te beperken.

In 2017 is deze specifieke inzet en aandacht voor het eerst verwoord. De effectiviteit van de ingezette aandachtspunten kunnen we daarom van 2018 tegen 2017 afzetten. In het overzicht komen de doelen en realisatiecijfers Participatiewet over 2018 tot uitdrukking. Eveneens zijn onze doelstellingen voor 2019 verwoord. Onder tabel 6 wordt elke doelstelling verder toegelicht.

Tabel 6

<u>Doelstelling Pw gemeente Son en Breugel</u>	<u>Doelstellingen 2017 vs. Realisatie 2017</u>	<u>Doelstellingen 2018 vs. realisatie 2018</u>	<u>2019</u>	<u>Toelichting</u>
Percentage niet gehonoreerde aanvragen (1)	20% vs. 16%	20% vs. 21%	20%	Resultaten afgelopen drie jaren worden als doelstelling genomen – in 2018 72 verzoekers waarvan 15 afgewezen.
Percentage niet doorgezette aanvragen jongeren (zoek-tijd) (2)	50% vs. 56%	50% vs. 23%	25%	17 jongeren hebben een verzoek ingediend, in de wachttijd zijn vijf jongeren afgevallen. Doelstelling wordt o.b.v. resultaat 2018 bijgesteld.
Aantal uitstroom door handhaving (3)	8 vs. 12	6 vs. 4	6	10% van de uitstroom van bijstandsonvangers in lijn met de benchmark (bijgesteld in 2018).
Aantal arbeidsgehandicapten naar werk (garantiebanen) (4)	22 vs. 5	10 vs. 21	14	Doelstelling gemeentelijk aandeel is vastgelegd binnen 04Werk, een regionaal werkbedrijf.
Aantal vergunninghouders naar werk (5)	5 vs. 4	4 vs. 6	4	Doelstelling is vastgelegd in Projectplan Vergunninghouders (gemeenteraad april 2017).
Clënten naar werk (6)	27 vs. 20	20 vs. 29	20	Doelstelling is vastgelegd in de begroting 2019 en eveneens vastgelegd binnen 04 Werk, een regionaal werkbedrijf.
Terugvordering, verhaal, debiteuren (7)	77% vs. 23%	50% vs. 28%	25%	O.b.v. Benchmark gegevens Stimulansz is een gemiddeld incassoquote van 23%. We scoren door actief incassobeleid boven gemiddeld en door het feit dat we een aantal grote vorderingen innen. Deze vorderingen zijn geëindigd in 2018.
Beschut werk (8)	0 vs. 1	2 vs. 0	3	Landelijke verplichte taakstelling (jaarlijks 1 voor Son en Breugel).

Streng aan de poort (1+2)

We hebben doelen gesteld om enerzijds streng te zijn aan de poort om verzoeken waarbij sprake is van voldoende mogelijkheden zelfstandig een inkomen te vergaren niet te laten instromen in de bijstand. Anderzijds hebben we een specifiek doel opgenomen om jongeren tot 27 jaar te bewegen in de zoektijd actief op zoek te gaan naar werk.

We behalen grotendeels de door ons gestelde doelen op dit vlak. Echter op het gebied van jongeren hebben we onze doelstelling moeten bijstellen om realistisch te kunnen blijven aangezien er veel jongeren binnenkomen met een doelgroepindicatie die niet zelfstandig aan het werk kunnen komen.

Uitstroom door handhaving (3)

In het handhavingsplan hebben we doelen gesteld om de uitstroom door handhaving te bevorderen. Cijfers voor het behalen van doelen m.b.t. handhaving zijn in het begin altijd hoger als de groep voor het eerst wordt aangepakt. Dit jaar hebben we onze doelstelling niet behaald om het aantal voor uitstroom te behalen. Dat wil niet zeggen dat we geen andere resultaten hebben behaald met handhaving, namelijk samenlevingsfraude, vaststellen kostendelersnorm of gezamenlijke huishouding.

Aantal arbeidsgehandicapten naar werk (garantiebanen) (4)

We hebben binnen het regionaal werkbedrijf (04werkt) afspraken gemaakt over het gemeentelijke aandeel voor de realisatie van de banenafpraak. We slagen hier in 2018 ruimschoots in. Voor 2019 hopen we dit ook te bereiken. Met het inzetten op werk kunnen we de bijstand uitgaven beperken.

Aantal vergunninghouders naar werk (5)

De gemeenteraad heeft in 2017 een plan van aanpak vastgesteld voor de integratie van vergunninghouders in de gemeente. Voor alle vergunninghouders is een zogenaamd persoonlijk ontwikkelingsplan gemaakt. Dit plan is de basis voor de begeleiding van de statushouder op weg naar zelfstandigheid, participatie en werk. Een van de doelen is uitstroom naar werk te realiseren. Hieraan voldoen we in 2018. Met het inzetten op werk kunnen we de bijstand uitgaven beperken.

Cliënten naar werk (6)

We hebben nog meer dan voorheen ingezet op de begeleiding van bijstandsontvangers naar werk en onze doelen en samenwerking met externe partijen geïntensiveerd (lokale werkgevers, regionale overheidspartners, scholen en SW bedrijven). Samen met de vergroting van de arbeidsmogelijkheden doordat het economisch beter gaat in de regio hebben we het doel voor 2018 weten te behalen.

Het is de uitdaging dit in 2019 te evenaren en hopen op voldoende instroomkandidaten met potentieel om dit te verwezenlijken. Vanaf medio februari 2018 wordt, van alle personen met een bijstandsverzoek, bekeken of ze geplaatst kunnen worden op werksoorten via de WSD, zoals groenwerkzaamheden, pakketsortering en inzet binnen een kringloopwinkel, via het project Aanzet.

Met het inzetten op werk kunnen we de bijstand uitgaven beperken.

Terugvordering en verhaal (7)

De gemeente heeft een actief beleid met betrekking tot het terugvorderen van ten onrechte verstrekte uitkeringen en heeft een actief debiteurenbeleid. Indien mogelijk wordt ten onrechte verstrekte bijstand direct verrekend met een periodieke uitkering levensonderhoud. Externe debiteuren worden

maandelijks bij een achterstand in de terugbetaling via een rappel en/of aanmaning verzocht om alsnog tot betaling over te gaan. Als blijkt dat een debiteur niet welwillend is om tot terugbetaling over te gaan, dan wordt ingezet om zo veel mogelijk via vereenvoudigd derdenbeslag tot inning over te gaan. Waar dit niet mogelijk is wordt bekeken of de vordering in handen van een deurwaarder wordt gegeven. Uit de Divosa benchmark blijkt dat we op dit onderdeel de afgelopen jaren bovengemiddeld goed scoren t.o.v. andere gemeenten. Hiermee beperken we de netto bijstand uitgaven.

Voor 2019 hebben we de doelstelling naar beneden aangepast omdat de eerste grote winsten zijn behaald in 2017, met een doorloop in 2018. Het actieve beleid blijft van kracht.

Beschut werk (8)

De gemeente zet zich samen met UWV en WSD projectmatig in om de lokale doelgroep voor beschut werk in 2018 te benaderen zodat we kunnen voldoen aan de taakstellingen. Met het inzetten op beschut werk kunnen we de bijstand uitgaven beperken.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

We verwachten met de maatregelen en doelen de uitgaven van het uitkeringsbestand, ondanks de instroom van vergunninghouders en arbeidsgehandicapten, structureel gelijk te kunnen houden, zodat ons uitgavenpatroon niet verder zal stijgen.

In tabel 7 geven we een overzicht van de totale besparingsopties per jaar die als gevolg interne en externe inspanningen worden bereikt. We gaan hierbij uit van een gemiddelde prijs van een uitkering op jaarbasis van € 12.500,00. Per maatregel hebben we een mogelijke besparing op het BUIG budget aangegeven. Voor een toelichting op het betreffende onderdeel wordt verwezen naar de eerdere toelichting bij onderdeel B.

Tabel 7

<u>Effectdoelstelling Pw gemeente Son en Breugel</u>	<u>2019</u>	<u>Toelichting</u>
<u>Percentage niet gehonoreerde aanvragen (1)</u>	20%	14 x € 12.500 = € 175.000 (gebaseerd op aantallen 2018)
<u>Percentage niet doorgezette aanvragen jongeren (zoektijd) (2)</u>	25%	4 x € 12.500 = € 50.000 (gebaseerd op aantallen 2018)
<u>Aantal uitstroom door handhaving (3)</u>	6	6 x € 12.500 = € 75.000
<u>Aantal arbeidsgehandicapten naar werk (garantiebanen) (4)</u>	14	14 x 50% van € 12.500 = € 87.500 (50% besparing uitkering, andere 50% uit BUIG t.b.v. de loonkostensubsidie)
<u>Aantal vergunninghouders naar werk (5)</u>	4	4 x € 12.500 = € 50.000
<u>Cliënten naar werk (6)</u>	20	20 x € 12.500 = € 250.000
<u>Terugvordering, verhaal, debiteuren (7)</u>	25%	25% van € 165.000 (totaal 2017) = € 41.250
<u>Beschut werk (8)</u>	3	3 x 30% van € 12.500 = € 11.250

We hopen met de bovengenoemde inzet en maatregelen er voor te zorgen dat de financiële impact voor de gemeente in 2019 beperkt zal zijn.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Son en Breugel verklaart dat het voor 15 augustus 2019 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

E. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2019.

De gemeenteraad van de gemeente Son en Breugel stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Maatschappelijk verantwoord inkopen

In 2017 heeft gemeente Son en Breugel het manifest Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) ondertekend. Dit manifest wordt jaarlijks gemonitord door PIANOo, onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Daarvoor moet per gemeente de zelfevaluatiETOOL MVI worden ingevuld. Dit is inmiddels in samenwerking met Bizob voor 2018 tijdig (voor 31 maart 2019) gebeurd. Met de gemeenteraad is afgesproken jaarlijks ook een evaluatie op te nemen in de jaarrekening. Op basis van de informatie die we van Bizob hebben ontvangen, is bij de volgende aanbestedingen in 2018 rekening gehouden met duurzaamheid en/of Social return.

Projectnaam	Contract waarde	Duurzaam ingekocht	Social Return	Status	Procedure	Gunning
Arbeidsdeskundige advisering	19.823,05	N.v.t.	Ja, Toegepast	Afgerond	Meervoudige onderhands	Utility index
CVV vervoer Son & Breugel (verlenging)	221.000,00	Nee	Ja, Toegepast	Opgestart	Enkelvoudige onderhandse	Laagste prijs
Herinrichting Ruysdaelstraat Son en Breugel	173.000,00	Ja	Ja, Toegepast	Afgerond	Meervoudige onderhands	Laagste prijs
Kunstgrasvelden SBC (heraanbesteding)	887.000,00	Ja	Ja, Toegepast	Opgestart	Meervoudige onderhands	Beste prijs kwaliteit
Levering diesel - Son en Breugel	54.461,40	Ja	Nee, Niet toegepast	Afgerond	Meervoudige onderhands	Laagste prijs
Reconstructie Lieshoutseweg	356.000,00	Ja	Ja, Toegepast	Afgerond	Meervoudige onderhands	Laagste prijs
Rehabilitatie Kanaaldijk Noord & Hoberglaan	577.000,00	Ja	Ja, Toegepast	Afgerond	Meervoudige onderhands	Utility index
Reinigen gemalen en kolken Son en Breugel	87.170,82	Ja	Ja, Toegepast	Afgerond	Meervoudige onderhands	Utility index
Renovatie en reparatie vrijvervalriolering Son en Breugel	1.235.607,08	Ja	Ja, Toegepast	Opgestart	Europees openbaar	Utility index
renovatie gemeentehuis Son en Breugel - Bouwteam	170.000,00	Ja	Nee, Niet toegepast	Afgerond	Meervoudige onderhands	Beste prijs kwaliteit
Rioolreiniging en -inspectie	154.492,70	Ja	Ja,	Afgerond	Meervoudige	Utility

fase 2 Son en Breugel			Toegepast		onderhands	index
Service provider PV- installaties (zonnepanelen)*	2.673.501,60	N.v.t.	Ja, Toegepast	Afgerond	Europees openbaar	GOW
Sorteren en vermarkten Oud Papier en Karton	662.711,50	Ja	Ja, Toegepast	Opgestart	Meervoudige onderhands	Beste prijs kwaliteit
Trapliften A2 en Dommelvallei 2017	370.500,00	Ja	Ja, Toegepast	Afgerond	Europees openbaar	Laagste prijs
Vegen van Wegen incl. onkruidbestrijding verhardingen	98.434,69	Ja	Ja, Toegepast	Afgerond	Meervoudige onderhands	Utility index

Voor duurzaamheid is geen aparte rapportage gemaakt. Voor Social Return is een rapportage gemaakt door het Adviespunt Social Return van de WSD. Deze is bij de gemeente opvraagbaar. Hieronder volgt een korte samenvatting.

In 2018 is het adviespunt Social Return gestart. Ondanks de aanloopmoeilijkheden heeft dit in 2018 toch al geleid tot een totaal van 12 projecten die actief in het systeem worden gevolgd. Van deze projecten is gedurende 2018 1 project afgerond. Op een totaal van € 3.560,- te realiseren waarde Social Return is € 3.889,- gerealiseerd.

Negen gesignaleerde nog actieve projecten hebben een doelstelling van € 89.932,- Social Return waarde. Hiervan is ultimo 2018 reeds € 48.515,- ingevuld. Deze realisatie komt volledig voor rekening van de twee projecten. Met andere gegunde opdrachtnemers is het adviespunt in overleg. Gedurende het eerste kwartaal van 2019 worden de eerste realisaties op drie projecten verwacht.

Een tweetal projecten van de gemeente die zijn voorgelegd aan het adviespunt voor de toepassing van Social Return, hebben een negatief advies gekregen.

Inmiddels heeft het adviespunt alweer 12 projecten in onderzoek. Voor meer informatie over de resultaten 2018 van het adviespunt Social Return.

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen op hoofdlijnen.

Beleid

Bij het heffen en invorderen van belastingen zijn we onder meer gebonden aan:

- de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR);
- de Algemene wet bestuursrecht (Awb), (inclusief de algemene beginselen van behoorlijk bestuur);
- de Invorderingswet 1990;
- de Gemeentewet;
- diverse Uitvoeringsbesluiten.

De wet geeft duidelijke kaders aan voor de heffing, invordering en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Het maken van uitzonderingen op de regels uit de wetgeving is niet toegestaan, dit om rechtsongelijkheid voor de burger te voorkomen.

In het verlengde daarvan liggen de beleidsregels. Er kunnen zich gevallen voordoen die in de wet niet specifiek zijn geregeld. Dan is het noodzakelijk en wenselijk dat regels worden gesteld die een uniforme, praktische en doelmatige uitvoering mogelijk maken.

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten, bepaald in de kadernota, zijn de tarieven over 2018 als volgt aangepast:

- De OZB is verhoogd met de inflatiecorrectie (1,1%);
- Leges en tarieven zijn verhoogd met de inflatiecorrectie (1,1%);
- De tarieven voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op 100% kostendekkendheid waarbij rekening is gehouden met een zo reëel mogelijke inschatting van zowel de baten- als de lastenontwikkeling binnen het meerjarenperspectief 2018-2021.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

We heffen op grond van artikel 220 van de Gemeentewet twee directe belastingen op de onroerende zaken die binnen de gemeente liggen, de zogenaamde onroerendezaakbelastingen:

- Een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak (die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom) bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
- Een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De hoogte van de OZB is afgeleid van de WOZ-waarde (een percentage). Jaarlijks worden nieuwe WOZ-waarden vastgesteld. De aanslagen zijn gebaseerd op de WOZ-waarden met een

waardepieldatum die 1 jaar voorafgaand aan het belastingjaar ligt.

De maximaal verwachte opbrengst OZB wordt als percentage van de totale WOZ-waarden van alle onroerende zaken in Son en Breugel uitgedrukt. Dit percentage is bepalend voor de hoogte van elke individuele aanslag OZB.

Bij de vaststelling van de tarieven is rekening gehouden met de waardeontwikkeling. Op basis van de nieuw gewaardeerde onroerende zaken is de gemiddelde waardestijging voor woningen becijferd op 5,86% en de gemiddelde waardeontwikkeling voor niet-woningen op 2,47%. Binnen deze categorieën onroerende zaken kunnen zich bij individuele objecten zowel afwijkingen naar boven als naar beneden voordoen. Al geruime tijd is beleidsuitgangspunt geweest dat bij een daling of stijging van de WOZ-waarde de OZB-opbrengst gelijk blijft. Conform voornoemde regelgeving zijn de tarieven voor 2018 bijgesteld aan de hand van de ontwikkeling van de nieuwe WOZ-waarden en wel zodanig dat uiteindelijk sprake is van een gelijkblijvend niveau van de opbrengst OZB, exclusief de areaal uitbreiding en de tariefaanpassing.

Afvalstoffenheffing

De gemeente is verplicht om huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer wordt afvalstoffenheffing geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel waarvoor krachtens artikel 10.21 en artikel 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt.

De tarieven van zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing worden zodanig vastgesteld dat de geraamde kosten niet boven de geraamde baten uitkomen. Binnen Son en Breugel is 100% kostendekkendheid uitgangspunt voor de berekening van de tarieven.

De laatste jaren maken we een slag in het scheiden van afval en daardoor het terugdringen van de hoeveelheid restafval. Dat betekent ook dat de kosten omlaag kunnen. Verbranden van afval is momenteel immers de duurste vorm van verwerking.

In een Circulaire Economie, waarin waardevolle grondstoffen steeds opnieuw worden hergebruikt voor nieuwe producten, streven we naar een afvalloze samenleving. In het door ons college op 15 mei 2012 vastgestelde Manifest voor een afvalloze samenleving is onze ambitie gericht op 95% hergebruik in het jaar 2020. Die doelstelling willen wij bereiken door verdere optimalisatie en innovatie van de afvalinzameling en –verwerking en waarvoor we eind 2012 een samenwerkingscontract hebben gesloten met de firma Baetsen.

In 2017 is samen met het Bizob de inkoopstrategie voor omgekeerd inzamelen vastgesteld wat zeer complex is doordat er maar 1 geschikte leverancier bleek te zijn. De voorbereidingen, zoals de daadwerkelijke gunning, zijn eind 2017 gestart en de invoering van het omgekeerd inzamelen is in 2018.

In 2018 wordt het principe van omgekeerd inzamelen ingevoerd in de bebouwde kom van de hele gemeente Son en Breugel. Dit betekent dat de bewoners, net zo als in 't Zand en de hoogbouwlocaties, hun restafval moeten wegbrengen. Daar staat tegenover dat hun PMD zakken

wekelijks worden ingezameld en bijna heel het jaar door wekelijks GFT kan worden aangeboden. De huidige grijscontainers worden papiercontainers die 4 wekelijks worden ingezameld. Door wegende ondergrondse containers toe te passen krijgen we inzicht in het scheidingsgedrag per huishouden waarop nieuwe maatregelen kunnen worden bedacht om de hoeveelheid restafval verder te laten dalen naar 5% restafval in 2020.

Daarnaast stimuleren we de inwoners om hun voor de milieustraat bestemde afvalstromen nog beter te scheiden. Daarvoor is er een "Happy Hour" op de vernieuwde milieustraat geïntroduceerd.

Inwoners van Son en Breugel kunnen iedere woensdagavond van 18.00 tot 20.00 u een groot aantal afvalstromen waar normaliter voor moet worden betaald, zoals bouw- en sloofafval, gratis aanbieden mits deze afvalstromen goed gescheiden zijn. In de openbare ruimte hebben we de burgers eveneens meer mogelijkheden gegeven om hun afval te scheiden. Daartoe zijn op een aantal druk bezochte locaties nieuwe afvalbakken geplaatst met gescheiden compartimenten voor PMD en restafval.

Bij de sortering en vermarkting van PMD zullen de werkzaamheden waar mogelijk regionaal worden uitgevoerd met uitdrukkelijk aandacht voor social return. De aanbesteding hiervoor is medio 2017 van de markt gehaald, aangezien er een systeemwijziging aankomt, waardoor er geen geschikte partijen zijn geweest die konden inschrijven. Er is een overbruggingscontract afgesloten voor 2018 aangezien de wijziging naar alle waarschijnlijkheid begin 2019 wordt doorgevoerd.

Rioolheffing

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt rioolheffing geheven. De rioolheffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een perceel, van waaruit afvalwater direct of indirect via de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.

De tarieven van zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing worden zodanig vastgesteld dat de geraamde kosten niet boven de geraamde baten uitkomen. Binnen Son en Breugel is 100% kostendekkendheid uitgangspunt voor de berekening van de tarieven.

De noodzakelijke verbeteringen en vervangingen van het rioolstelsel zijn systematisch in beeld gebracht. De hieruit voortvloeiende lasten zijn opgenomen binnen de tariefsberekeningen.

Voornoemde verbeteringen en investeringen zijn opgenomen binnen het overzicht nieuwe activiteiten zoals opgenomen binnen deze begroting.

Binnen het samenwerkingsverband Optimalisering Afvalwaterketen Systemen (OAS) cluster Eindhoven zijn en worden voor de korte termijn 2015-2017 maatregelen getroffen om de ecologische kwaliteit van de Dommel te verbeteren. In 2017 worden de genomen maatregelen geëvalueerd en wordt bezien of er nog aanvullende maatregelen nodig zijn.

De financiële consequenties zijn in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) opgenomen. Medio september 2016 is het nieuwe GRP aan de gemeenteraad aangeboden waarin ook maatregelen zijn opgenomen voor adaptief waterbeheer.

Met deze maatregelen wordt inzicht gegeven wat het toenemende hemelwater voor gevolgen heeft voor onze gemeente en welke maatregelen in de toekomst genomen moeten worden.

Bij de invoering van de verbrede rioolheffing is de mogelijkheid geboden om naast de kosten van afvalwater ook de kosten van verwerking en afvoer van hemelwater in de rioolheffing te betrekken. Voor het afvoeren van hemelwater zijn en worden ook investeringen gedaan. Het afvalwater heeft een minimaal aandeel in de totale hoeveelheid water die verwerkt/afgevoerd wordt via de riolering. Het overgrote deel betreft hemelwater maar dit moet mede in relatie gezien worden tot het weer. Door alleen af te rekenen op basis van afvalwater wordt de afvloeiing van hemelwater (en de kosten daarvan) niet in de berekening van de rioolheffing betrokken. Hiervoor wordt momenteel gezocht naar een oplossing. Mogelijk leidt dit tot het hanteren van een andere grondslag voor de heffing. In 2018 is een voorstel voorbereid om de grondslag voor de rioolheffing te wijzigen. Op 7 februari 2019 heeft de gemeenteraad besloten om met ingang van 1 januari 2020 de rioolheffing te splitsen in een gebruikers- en een eigenarendeel. Het doel is om zoveel mogelijk eigenaren te stimuleren om het hemelwater af te koppelen van de gemengde riolering, om zodoende een klimaatbestendig Son en Breugel te realiseren.

Kostendekkendheid leges

Op grond van het besluit van 5 maart 2016 in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn gemeenten verplicht de berekening van tarieven en heffingen op begrotingsbasis inzichtelijk te maken. Op begrotingsbasis is duidelijk gemaakt dat de tarieven hoogstens kostendekkend zijn. Hiervoor verwijzen we naar de paragraaf in de meerjarenbegroting 2018-2021.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en rioolheffing

Hieronder wordt in de jaarrekening verantwoording afgelegd of de heffingen (afvalstoffenheffing en rioolheffing) inderdaad kostendekkend zijn geweest, ofwel of de werkelijke baten de gerealiseerde lasten niet hebben overschreden. In onderstaande overzichten staan per heffing de totale baten en lasten en het gerealiseerde dekkingspercentage weergegeven.

Dekkendheid rioolheffing	2018
Lasten riool	305.343
Lasten riool, toerekening salaris & overhead	318.449
Lasten riool, kapitaallasten	210.524
Extracomptabele toerekening en BTW	228.191
Dotatie voorziening	82.347
Kosten totaal incl. extracomptabele toerekening en BTW	1.144.855
Baten rioolrechten	1.144.855
Onttrekking voorziening	0
Baten totaal	1.144.855
Dekkendheidpercentage riool	100%

dekkendheid afvalstoffenheffingen

Dekkendheid afvalstoffenheffing	2018
Lasten afval	1.307.271
Lasten afval, toerekening salaris & overhead	171.254
Lasten afval, kapitaallasten	4.084
Extracomptabele toerekening en BTW	312.052
Dotatie voorziening	-
Kosten totaal incl. extracomptabele toerekening en BTW	1.794.661
Baten afval, diversen	463.460
Baten afvalstoffenheffing	1.270.063
Onttrekking voorziening	7.905
Baten totaal	1.742.428
Dekkendheidpercentage afval	97,09%

Marktgeden

Marktgeden worden geheven van degene die een standplaats inneemt (of van degene aan wie een standplaats is toegewezen) op de wekelijkse warenmarkt.

Marktgeden zijn afhankelijk van het aantal strekkende meters frontlengte van de standplaats. Het tarief 2018 is ten opzichte van 2017 verhoogd met de daarvoor geldende inflatiecorrectie (1,1%).

Precariorechten

In 2006 is notitie "Terrassenbeleid Son en Breugel" vastgesteld. Hierin is ingestemd met een gefaseerde verhoging van het bedrag per m² per jaar. Conform deze notitie is dit basistarief per 2011 voor het eerst met bedoelde gefaseerde verhoging en een inflatoire aanpassing verhoogd. Voor de tijdelijke terrasuitbreidingen bij evenementen geldt alleen een inflatoire aanpassing.

Kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen

Als mensen de verschuldigde belasting(en) niet kunnen betalen, komen zij wellicht in aanmerking voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. In het kader van de administratieve lastenverlichting voor de burgers, hanteren we automatische kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen voor onze uitkeringsgerechtigden.

De kwijtscheldingsregels zijn vastgelegd in de Invorderingswet 1990 en de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De gemeente heeft, als gevolg van artikel 255 van de Gemeentewet, slechts op 2 onderdelen beleidsvrijheid:

- de raad kan bepalen dat er helemaal geen dan wel gedeeltelijke kwijtschelding wordt verleend;
- de raad kan regels stellen met betrekking tot de wijze waarop de kosten van bestaan in aanmerking worden genomen die er toe leiden dat in ruimere mate kwijtschelding wordt verleend.

Op grond van het laatste onderdeel heeft de gemeente gekozen voor het voor 100% meenemen van de kosten van bestaan. Het bestaande beleid wordt hiermee voortgezet.

Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de volgende heffingen:

- Onroerendezaakbelastingen;
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing.

Tot op heden werkt de gemeente met de zgn. Rijksleidraad voor het invorderen van belastingen. De VNG heeft een nieuwe Leidraad Invordering ter beschikking gesteld. Aan de hand van het VNG-model is de nieuwe Leidraad invordering voor de gemeente Son en Breugel opgesteld. Deze wordt op korte termijn ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Overzicht tarieven

	2016	2017	2018
OZB Eigenaar Woning	0.0932%	0.0919%	0,0897%
OZB Eigenaar Niet-woning	0.1422%	0.1438%	0,1454%
OZB Gebruiker Niet-woning	0.1272%	0.1286%	0,1300%
Afvalstoffenheffing 1-persoonshh	149,64	150,00	155,04
Afvalstoffenheffing meer-pers.hh	187,58	188,00	194,28
Reinigingsrechten	176,40	176,40	182,28
Rioolheffing t/m 500m3	142,00	148,00	150,00

Vergelijking buurgemeenten

	Son en Breugel	Nuenen	Eindhoven	Best	Geldrop-Mierlo
OZB Eig. woning	0,0897%	0,1497%	0,11081%	0,0956%	0,0803%
OZB Eig. niet-woning	0,1454%	0,2320%	0,24663%	0,1733%	0,1523%
OZB Gebr. niet-won.	0,1300%	0,1862%	0,19882%	0,1407%	0,1238%
Afvalstoffenheffing (*) (meerpers.huishouden)	194	284	231	235	245
Rioolheffing gebruiker	150	241	199	165	175

toelichting vergelijking buurgemeenten

(*): Diftar gemeenten worden door het COELO berekend op basis van vastrecht plus een gemiddeld aantal ledigingen (18 maal een grijze container van 140 liter en 7 maal een groene container van 140 liter). De aantallen van het COELO zijn gebaseerd op een landelijk gemiddelde. In de meeste diftar gemeenten is het gemiddelde aantal ledigingen vaak lager (zie hieronder bij Ontwikkeling lokale lastendruk).

Ontwikkeling lokale lastendruk

Ontwikkeling lokale lastendruk

Jaar	2016	2017	2018
WOZ-waarde	271.000	273.000	289.000
Wijziging WOZ-waarde		0,74%	5,86%
OZB	253	251	259
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	188	188	194
Rioolheffing	142	148	150
Totaal	583	587	603
% wijziging lasten t.o.v. t-1	0,0%	0,7%	2,7%

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf wordt de financiële robuustheid van de gemeente weergegeven.

Onder weerstandsvermogen wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen betreft de relatie tussen:

- (Beschikbare) weerstandscapaciteit:

De middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken

- Benodigde weerstandscapaciteit:

Risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente. Het betreft risico's die eenmalig onverwacht kunnen optreden en geen normale bedrijfsvoeringsrisico's zijn.

Beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

In de raadsvergadering van 21 maart 2013 heeft de raad de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' vastgesteld. In de nota wordt het beleidskader voor het weerstandsvermogen beschreven. Dit kader luidt als volgt:

- De gemeenteraad wordt via de planning- en controldocumenten geïnformeerd over de 15 belangrijkste risico's, de beschikbare weerstandscapaciteit en de ratio van het weerstandsvermogen;
- De 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' wordt als basis gehanteerd voor de opstelling van de verplicht voorgeschreven paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de meerjarenprogrammabegroting en de jaarrekening;
- Voor de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit worden de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves buiten beschouwing gelaten;
- Uitgegaan wordt van een gewenste minimale score voor de ratio weerstandsvermogen van 'voldoende' (ratio > 1);
- Als de ratio weerstandsvermogen door de toename van risico's onder de 1 uitkomt, zal ofwel de beschikbare weerstandscapaciteit worden aangevuld, ofwel extra inspanningen worden gedaan om de benodigde weerstandscapaciteit terug te brengen. In deze situatie zal het college voorstellen doen aan de gemeenteraad die ervoor moeten zorgen dat het weerstandsvermogen weer op het gewenste niveau komt.

In de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' is uitvoerig ingegaan op het wettelijk kader, de inventarisatie van de risico's en de weerstandscapaciteit. De beleidsconclusies zijn hierboven weergegeven.

In deze jaarrekening heeft een actualisatie plaatsgevonden van de weerstandscapaciteit, de risico's en het weerstandsvermogen.

Top 15 inventarisatie van de risico's

In veel gevallen kunnen we de exacte waarde van een risico niet bepalen. Om de risico's toch te kwantificeren werken we met klassengemiddelden. Deze klassengemiddelden leiden tot de financiële gevolgen in onderstaande tabel. De risicowaarde bepalen we vervolgens aan de hand van de volgende berekening:

$$\text{Risicowaarde in €} = \text{percentage 'Kans'} \times \text{'Gevolg in €'}$$

Het totaal aan risicowaarden vormt de benodigde weerstandscapaciteit. Omdat niet alle risico's zich tegelijk manifesteren, wordt gerekend met een zekerheidspercentage van 90%. Hieronder treft u de top 15 van grootste risico's aan.

Risico	Kans in %	Kans in €	Risicowaarde
1. Jeugdzorg	90%	375.000	337.500
2. Ondergrond brandweerkazerne	70%	175.000	122.500
3. Algemene uitkering gemeentefonds	70%	175.000	122.500
4. Crisisbeheersing	10%	1.000.000	100.000
5. Huishoudelijke hulp	50%	175.000	87.500
6. Wolfswinkel	50%	175.000	87.500
7. Stelpost ruimte onder BCF Plafond	Concrete	berekening	55.000
8. Vennootschapsbelasting (Vpb)	30%	175.000	52.500
9. Fiscaliteit	30%	175.000	52.500
10. Inkoop en aanbesteding	70%	75.000	52.500
11. GGD Brabant Zuidoost	Concrete	berekening	50.157
12. Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)	10%	375.000	37.500
13. Verkiezingen	50%	75.000	37.500
14. Beveiligingsincident	10%	375.000	37.500
15. Cybercriminaliteit	10%	375.000	37.500
<i>Subtotaal top 15</i>			1.270.157
<i>Overige risico's</i>			473.318
<i>Totaal</i>			1.743.475
<i>Risico's onvoorzien</i>			250.000
<i>Risico's t.b.v. zekerheidspercentage 90%</i>			1.794.128

Twee keer per jaar worden de risico's opnieuw geïnterpreteerd en berekend. De nieuwe risico's en de risico's die niet meer in de top 15 voorkomen worden hieronder kort toegelicht.

Nieuwe risico's top 15

Ondergrond Brandweerkazerne

Rijkswaterstaat heeft de gemeente erop gewezen dat destijds in de akte een anti speculatiebeding is opgenomen. Rijkswaterstaat maakt nu aanspraak op de meerwaarde.

GGD Brabant Zuidoost

In plaats van een algemeen risico voor de samenwerkingsverbanden wordt, indien van toepassing, een risico van de individuele samenwerkingsverbanden opgenomen. In de top 15 komt daarom het risico van de GGD Brabant Zuidoost.

Beveiligingsincident en Cybercriminaliteit

Omdat een aantal grotere risico's uit de top 15 zijn verdwenen (zie hierna) verschijnen deze risico's nu in die top 15.

Verdwenen risico's top 15

Bestuurlijke toekomst

De Arhi-procedure voor de samenvoeging van de gemeenten Nuenen en Eindhoven is door Provinciale Staten op 22 februari 2019 gestopt.

Inkomensvoorziening (participatie wet)

Niet meer in de top 15 omdat de kosten in 2018 binnen de begroting gebleven zijn en de verwachting is dat deze lijn zich voortzet in 2019 en volgende jaar.

Intergemeentelijke samenwerking

In plaats van een algemeen risico voor de samenwerkingsverbanden wordt, indien van toepassing, een risico van de individuele samenwerkingsverbanden opgenomen (zie GGD Brabant Zuidoost hierboven).

Vestzaktheater

Omdat de risicowaarde van het Vestzaktheater gedaald is, verdwijnt dit risico uit de top 15.

Top 15 risico's

1. Jeugdzorg

Door incidenten (crisis of gesloten jeugdzorg) of nieuwe cliënten met complexe jeugd casuïstiek bestaat het risico dat er beroep wordt gedaan op de zwaardere en duurdere jeugdzorg, zonder dat dit begroot is. Ook kunnen we achteraf geconfronteerd worden met kosten als gevolg van directe verwijzers als huis- en kinderartsen, waarmee we geen rekening hebben gehouden. Een ander risico betreft de kosten van aanbieders die tot 5 jaar na inzet zorgaanbod mogen nafactureren. Deze verplichtingen zijn in kaart gebracht maar gelden voor 1 jaar waardoor eventueel nafacturering van de andere jaren kan drukken op de lopende begroting. Met de invoering van de nieuwe PDC lijkt er meer

controle te zijn op de inzet, echter dit is een doorlopend ontwikkelproces van de producten in de PDC. Een zekerheid of dit niet tot extra kosten gaat leiden kan nog niet worden geboden.

Beheersmaatregel

In afwachting van de daadwerkelijke uitgaven zetten wij nu al in op efficiency en effectiviteit door preventief en integraal te werken in alle lagen van nulde lijn tot 2e lijn c.q. veiligheid. Hierdoor wordt waar mogelijk laagdrempelig gewerkt en vroegtijdig gesignaleerd waardoor er ruimte is om, daar waar nodig, zwaardere ondersteuning in te zetten. Daarnaast worden doorlooptijden waar mogelijk verkort (Lean werkprocessen) en wordt lokale ambulante zorg ingezet in plaats van verblijf wanneer mogelijk. De basisvraag verheldering (triage), casusregie en het integraal werken binnen het netwerk van het CMD leveren hier een belangrijke bijdrage aan. In het kader van de nieuwe PDC wordt het evaluatieproces en samenwerking met verwijzers als de huisartsen verder uitgewerkt om op die manier grip te houden op de juiste inzet waar nodig (en dus ook kosten).

2. Ondergrond brandweerkazerne

De ondergrond van de brandweerkazerne en gemeentewerf is voor € 1 overgenomen van Rijkswaterstaat. In de overeenkomst is een anti-speculatiebeding opgenomen, waardoor, bij het wijzigen van de bestemming, de meerwaarde dient te worden bepaald welke wordt afgedragen aan Rijkswaterstaat. Bij de bouw van de brandweerkazerne is een overeenkomst met de regio aangegaan waarbij geen aandacht was voor de gevolgen van de meerwaarde van de grond.

Beheersmaatregel

Samen met Rijkswaterstaat wordt onderzocht of en tot welk bedrag er sprake is van meerwaarde voor deze ondergrond. De brandweerkazerne en de gemeentewerf hebben een publiek belang.

3. Algemene uitkering gemeentefonds

Via circulaires worden we enkele malen per jaar (meestal mei en september) geconfronteerd met aanpassingen in de totale ontvangsten vanuit het gemeentefonds. De afspraak tussen het Rijk en de gemeenten is dat een systematiek wordt gehanteerd van 'samen de trap op, samen de trap af'. Indien het Rijk gaat bezuinigen wordt er ook minder geld in het gemeentefonds gestort ('samen de trap af'). Schommelingen in de algemene uitkering kunnen problemen veroorzaken voor het sluitend krijgen van de begroting. Op de hoogte van de algemene uitkering kan geen invloed worden uitgeoefend. De totale ontvangst van het gemeentefonds in 2018 bedraagt circa € 17,9 miljoen.

Beheersmaatregel

De algemene uitkering maakt integraal onderdeel uit van de begroting. De schommelingen worden op het eerst volgende moment binnen de exploitatie verwerkt om deze sluitend te houden.

4. Crisisbeheersing

Iedere gemeente kan te maken krijgen met incidenten, die de status van een crisis krijgen. Deze kunnen plaatsvinden in zowel het fysieke als het sociale domein en kunnen lokaal, regionaal of bovenregionaal van karakter zijn.

Beheersmaatregel

Door adequate maatregelen kunnen de effecten van een crisis beperkt worden. Lokale en regionale crisisorganisaties voorzien daarin, wat zich uit in crisiscoördinatie en -organisatie. Goede informatievoorziening, opleidingen en oefenen is daarbij randvoorwaarden voor succes. Implementatie van verbeterpunten uit evaluaties zorgen steeds voor verdere professionalisering van de crisisorganisatie. Daarnaast wordt ruim ingezet op preventie en preparatie om aan de voorkant crises te voorkomen. Met de transities is de gemeente verantwoordelijk geworden voor veel zorgtaken. Hierdoor kan de gemeente vaker partij zijn wanneer een crisis in het sociale domein zich voordoet.

5. Huishoudelijke hulp

In 2017 heeft de reparatie van de huishoudelijke hulp plaatsgevonden en is huishoudelijke hulp weer een Wmo-voorziening geworden. Hiervoor is m.i.v. 2017 extra budget opgenomen in de begroting. Onzekerheid of het budget toereikend zal zijn hangt af van het aantal cliënten. Dat aantal is stabiel maar kan fluctueren. Gelet op de demografische ontwikkelingen is de verwachting daarbij dat het aantal dan eerder toe- dan afneemt. De onzekerheid met betrekking tot aantallen geldt ook voor de ondersteuning bij het huishouden (met regie). De in het regeerakkoord opgenomen eigen bijdrage van € 17,50 per 2019 zou een behoorlijk aanzuigende werking kunnen hebben op het aantal cliënten. Inwoners die het nu zelf hebben geregeld (al dan niet in het grijze circuit) zijn dan aanmerkelijk goedkoper uit wanneer het een maatwerkvoorziening wordt.

Beheersmaatregel

We houden vast aan de uitgangspunten die we hebben geformuleerd ten aanzien van het beleid Wmo (eigen kracht, eigen keuze, participeren indien mogelijk, integraal werken). Dit betekent dat wanneer burgers het zelf kunnen regelen en het ook daadwerkelijk regelen er geen reden is voor het toekennen van een voorziening.

6. Wolfswinkel

Meerjarig gezien is er geen sluitende exploitatie van de begraafplaats. Hierdoor is een negatief eigen vermogen ontstaan. De gemeente loopt het risico dat de stichting begraafplaats en uitvaartcentrum Wolfswinkel niet in staat is aan haar aflossingsverplichting te voldoen.

Beheersmaatregel

Omdat meerjarig gezien er geen sluitende exploitatie van de begraafplaats is, zijn de gemeente en de stichting overeengekomen dat de stichting zal onderzoeken op welke wijze de exploitatie sluitend dan wel positief kan worden gemaakt. Onderdeel daarvan is een onderzoek naar de haalbaarheid van een crematorium.

7. Stelpost ruimte onder BCF plafond

Tot en met 2018 is de ruimte onder het BCF-plafond, bij wijze van voorschot, onderdeel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Met ingang van 2019 wordt in de circulaire voorafgaand aan het begrotingsjaar geen rekening meer gehouden met bevoorschotting via de algemene uitkering. Wij ramen dit bedrag nu apart als een stelpost op basis de laatst bekende definitieve uitkering BCF 2017. Concreet gaat het dan landelijk om € 150 miljoen, waarvan het aandeel Son en Breugel € 110.000,- is.

Beheersmaatregel

Er is vooralsnog sprake van een eenmalige toepassing voor de begroting 2019 en meerjarenraming 2020 – 2022. Wellicht komt er in 2019 meer duidelijkheid over hoe de ruimte onder het BCF-plafond berekend kan worden zodat voor de begrotingen 2020 en verder een reële inschatting gemaakt kan worden. Van de provinciaal toezichthouder mogen we 100% ramen, maar omdat Pauw (onze adviseur op het gebied van AU-berekening) de verwachting uitspreekt dat er de komende jaren minder ruimte onder het plafond overblijft nemen we 50% van dit bedrag als risico op.

8. Vennootschapsbelasting (Vpb)

Met ingang van 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen in werking getreden. Dit houdt in dat jaarlijks een fiscale aangifte moet worden ingediend. Eerst wordt een voorlopige aangifte gedaan, gevolgd door de definitieve. In 2015 en 2016 zijn, met een adviesbureau impactanalyses uitgevoerd en besproken met de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft voor de grondexploitatie en afval inmiddels op de onderdelen waarvoor Vpb-plicht aan de orde is een uitspraak gedaan over de uitgangspunten voor de aangifte. De gevolgen van het (eventueel) ondertekenen van de VSO wordt per gemeente bepaald. Op basis van de nu bekende uitgangspunten wordt de voorlopige aangifte gedaan. Deze wordt besproken met de Belastingdienst. De conclusies/aanbevelingen van de Belastingdienst worden in de definitieve aangifte verwerkt. Dit houdt het risico in dat de voorlopige aangifte afwijkt van de definitieve aangifte.

Beheersmaatregel

Verdere vervolgstappen vooruitlopend op het oordeel van de belastingdienst op het afstemmingsverzoek kunnen nog niet worden genomen.

9. Fiscaliteit

De gemeente is aansprakelijk voor fouten in loonbelasting opgaves, BTW aangiften, opgave BTW compensatiefonds en de WKR. Bovendien kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor belastingschulden van andere bedrijven op basis van inleners of ketenaansprakelijkheid.

Beheersmaatregel

Met het oog op de ontwikkelingen rondom 'Horizontaal Toezicht' met de Belastingdienst wordt er gewerkt aan een 'Tax Control Framework'. Inmiddels zijn er gesprekken geweest met de belastingdienst en de accountant om verdere stappen te zetten in de inrichting. Inmiddels zijn er gesprekken geweest met de Belastingdienst en de accountant om verdere stappen te zetten in de inrichting.

10. Inkoop en aanbesteding

Als gevolg van het niet juist hanteren van de aanbestedingsplicht kan een marktpartij rechtsmiddelen aanwenden tegen een gunningsbesluit. Dit leidt tot een vertraging met zowel financiële als juridische gevolgen. Niet rechtmatige inkopen kunnen bovendien leiden tot een afkeurende verklaring (rechtmatigheid) bij de jaarrekening. Hierdoor bestaat de kans op negatieve publiciteit. Door het niet juist toepassen van de mogelijkheden worden de voordelen van het aanbesteden niet benut.

Beheersmaatregel

De gemeente wordt begeleid door BIZOB. Tevens wordt regelmatig voorlichting gegeven over inkopen en aanbesteden. "Inkoop en aanbesteding" is onderdeel van de verbijzonderde interne controle. Hierbij worden zowel procesgerichte (deelwaarneming) als gegevensgerichte (spendanalyse) controles uitgevoerd. Fouten en/of verbetervoorstellen worden teruggekoppeld.

11. GGD Brabant Zuidoost

De Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant Zuidoost heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg en de ambulancezorg. Op basis van de begroting wordt financieel bijgedragen. Het onafgedekte risico, zijnde € 2.300.000, dient te worden opgenomen in de eigen risicoparagraaf van de deelnemende gemeentes, herrekend naar de risicowaarde per gemeente.

Beheersmaatregel

Via de begroting, jaarrekening en rapportages worden de ontwikkelingen periodiek en intensief gevolgd. Eventuele effecten kunnen rechtstreeks verwerkt worden in de eigen begroting. Daarnaast is sprake van deelname in het bestuur.

12. Algemene verordening gegevensbescherming

Gemeenten slaan allerlei persoonsgegevens op. Deze persoonsgegevens zijn vertrouwelijk en moeten goed worden beschermd. In de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), die

sinds 25 mei 2018 van kracht is, zijn hiervoor regels vastgesteld. Ook de gemeente moet de AVG naleven. Doet de gemeente dit niet, dan is de Autoriteit Persoonsgegevens bevoegd om corrigerende maatregelen te nemen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een waarschuwing of een boete. De AP houdt bij haar beoordeling van de maatregel onder andere rekening met de aard, ernst en duur van de inbreuk, het aantal getroffen betrokkenen en de omvang van de door hen geleden schade. De AP is tot nu toe terughoudend geweest met het opleggen van boetes, maar heeft aangekondigd in 2019 de eerste boetes te verwachten. Deze boetes dienen doeltreffend, evenredig en afschrikkend te zijn. De maximale boete is € 20.000.000,-. Ook het niet melden van datalekken kan een boete tot gevolg hebben. Een datalek is het verlies of de ongeoorloofde toegang tot persoonsgegevens. Voorbeelden hiervan zijn het kwijtraken van een USB-stick, een tablet of een laptop waar persoonsgegevens op staan. Een datalek kan ook ontstaan wanneer er een mail met persoonsgegevens naar een verkeerde persoon wordt gestuurd. Datalekken moeten, afhankelijk van het privacyrisico, bij de Autoriteit Persoonsgegevens worden gemeld. De gemeente is verplicht een datalekkenregister bij te houden en aan te kunnen tonen welke maatregelen er genomen zijn om de nadelige gevolgen van het datalek te beperken.

Beheersmaatregel

Via presentaties en intranet zijn medewerkers geïnformeerd over de AVG en de gevolgen hiervan voor de eigen werkzaamheden. Al in 2016 is er een verwerkingenregister opgesteld, waarin de verwerkingen van persoonsgegevens zijn opgenomen. Ook zijn we gestart met de uitvoer van Data Protection Impact Assessments (DPIA's). Dit is een instrument om het privacyrisico van een beoogde gegevensverwerking voor betrokkenen in kaart te brengen. We zijn bezig om met onze verwerkers verwerkersovereenkomsten af te sluiten. Hierin staan afspraken over de maatregelen die verwerkers moeten nemen om de persoonsgegevens van onze burgers passend te beveiligen. Verder hebben we een procedure Beveiligingsincidenten en datalekken, waarmee we borgen dat datalekken juist en tijdig worden gemeld en afgehandeld. In ons datalekkenregister houden we bij welke datalekken er zijn gemeld en hoe we deze hebben gedicht. De gemeente heeft een privacybeheerder die ondersteunt en adviseert bij privacyvraagstukken. Daarnaast heeft de gemeente een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aangesteld die er op toeziet dat de AVG wordt nageleefd.

13. Verkiezingen

In de meerjarenraming is rekening gehouden met de regulier te verwachten verkiezingen. In het geval dat er extra verkiezingen worden uitgeschreven wordt een financieel risico gelopen.

Beheersmaatregel

Dit is niet beïnvloedbaar. Als sprake is van tussentijdse verkiezingen zullen deze moeten worden georganiseerd.

14. Beveiligingsincident

De Dommelvallei organisaties zijn informatie intensieve organisaties met een primaire focus op de dienstverlening. Deze organisatie kenmerken vragen om een betrouwbare en veilige informatievoorziening. Bij een beveiligingsincident kan er sprake zijn van bedrijfsvoerings- en/of imagoschade. De medewerkers van de gemeente/de organisatie moeten kunnen beschikken over betrouwbare informatie om de klanten optimaal te kunnen helpen en adviseren. Voor een optimale moderne dienstverlening is een koppeling van informatiesystemen noodzakelijk. Bovendien moeten burgers en bedrijven er op kunnen vertrouwen dat hun gegevens in goede handen zijn bij de gemeente. Informatiesystemen zijn het zenuwcentrum geworden van de gemeentelijke organisatie. Kwetsbaarheid van deze systemen en daarmee ook de bescherming van persoonsgegevens vormen een risico. De kans dat er zich een beveiligingsincident voordoet is klein, maar de gevolgen kunnen groot zijn.

Beheersmaatregel

In 2015 hebben de vier organisaties (Geldrop-Mierlo, Nuenen, Son en Breugel en Dienst Dommelvallei) het informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld. In dit beleid wordt op strategisch en tactisch niveau beschreven welke uitgangspunten gelden ten aanzien van de informatiebeveiliging van de Dommelvallei organisaties. Dit document moet samen met de technische beveiligingsmaatregelen en de procedures een adequaat niveau van beveiliging voor de organisatie opleveren waardoor de kwaliteitskenmerken van informatie, te weten: de beschikbaarheid, de integriteit, de vertrouwelijkheid en de controleerbaarheid van de informatie binnen de organisaties zijn gewaarborgd. De uitrol van dit beleid door middel van een informatiebeveiligingsplan en een plan van aanpak wordt geïnitieerd door Dienst Dommelvallei die hiervoor de beschikking heeft over een CISO. Voor de medewerkers wordt een bewustzijn traject gestart. Gemeenten zijn in 2015 aangesloten bij de IBD VNG en hebben de BIG (Baseline Informatieveiligheid Gemeenten) als norm voor hun informatieveiligheid ingevoerd. Middels de ENSIA zelf-audit worden de nog te nemen maatregelen geïnterpreteerd. De ENSIA 2017 wordt door een externe auditor beoordeeld op onderdelen DigiD en Suwinet, de aanbevelingen van deze IT-Audit zijn inmiddels ingevoerd.

15. Cybercriminaliteit

Cybercriminaliteit is criminaliteit met ICT als middel én doelwit. Cybercriminaliteit is anno 2018 veelvoorkomend. Er zijn verschillende vormen van cybercriminaliteit. Een onoplettende medewerker of een goed uitgevoerde vorm van cybercriminaliteit kan leiden tot problemen op financieel gebied, in het verlies van productieve uren of op privacy. Het risico hierop neemt toe (grotere kans), er zijn cyberaanvallen geweest op maritieme doelen en de gezondheidszorg.

Beheersmaatregel

De CISO en FG organiseren acties om het bewustzijn rondom cybercriminaliteit binnen de organisaties te verhogen. Soms vindt cybercriminaliteit plaats buiten de invloedssfeer van de medewerker om. Tevens worden medewerkers actief herinnerd aan de gedragscodes omtrent computergebruik en privacywetgeving, naast de gangbare digitale veiligheidsvoorzieningen.

Weerstandscapaciteit in cijfers

De beschikbare weerstandscapaciteit is de verzamelterm van al die bronnen waaruit niet voorziene financiële tegenvallers bekostigd kunnen worden.

Beschikbare weerstandscapaciteit

	Incidentele weerstandscapaciteit	Peildatum 31-12-2018	
Primair	Algemene risicoreserve	2.681.000	1
	Vrij aanwendbaar deel reserve vrije bestedingsruimte	1.938.000	2
Secundair	Algemene reserve	1.622.000	1
	Stille reserves	p.m.	
	Totaal incidentele weerstandscapaciteit	6.241.000	
	Structurele weerstandscapaciteit		
Primair	Post onvoorzien	72.000	
	Totaal structurele weerstandscapaciteit	72.000	
	Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	6.313.000	

1 Stand 31-12-2018

2 O.b.v. laagste stand meerjarenraming 2019-2022 na verwerking jaarrekening 2017.

Weerstandvermogen

1 Stand 31-12-2018

2 O.b.v. laagste stand meerjarenraming 2019-2022 na verwerking jaarrekening 2017.

Er is veel meer incidentele capaciteit beschikbaar dan structurele capaciteit. Dit is het aandeel dat in principe jaarlijks kan worden vrijgemaakt voor financiële tegenvallers. De incidentele capaciteit kan slechts eenmaal worden aangesproken en kan pas na aanvulling weer worden gebruikt om volgende tegenvallers te kunnen opvangen. Naast de onderverdeling structureel/incidenteel kan ook nog een onderscheid worden gemaakt in primaire c.q. secundaire buffers. In feite kunnen alleen de algemene risicovoorziening, het vrij aanwendbare deel van de reserve vrije bestedingsruimte en de post onvoorzien tot de primaire buffers worden gerekend. Deze zijn direct inzetbaar voor het afdekken van mogelijke risico's, zonder verstrekking gevolgen voor de begroting. De aanwending van de overige

posten (secundaire buffers) heeft wel noemenswaardige consequenties (rentederving op de exploitatie, belastingtarieven verhogen).

Weerstandsvermogen

Er wordt uitgegaan van een gewenste minimale score voor de ratio weerstandsvermogen van 'voldoende' (ratio ≥ 1). Deze verhouding wordt bepaald door de volgende ratio:

Ratio weerstandsvermogen =

Beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

De ratio weerstandsvermogen kan als volgt worden vastgesteld:

Ratio weerstandsvermogen =

€ 6.313.000 = 3,52

€ 1.794.128

Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen van de gemeente met een weerstandsratio van 3,52 meer dan toereikend is om de risico's op te vangen.

Financiële kengetallen

Kengetallen geven inzicht in bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen bijdragen aan het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. De combinatie van de kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de gemeente. Daarnaast bieden kengetallen de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken.

De volgende financiële kengetallen moeten in de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen worden:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit.

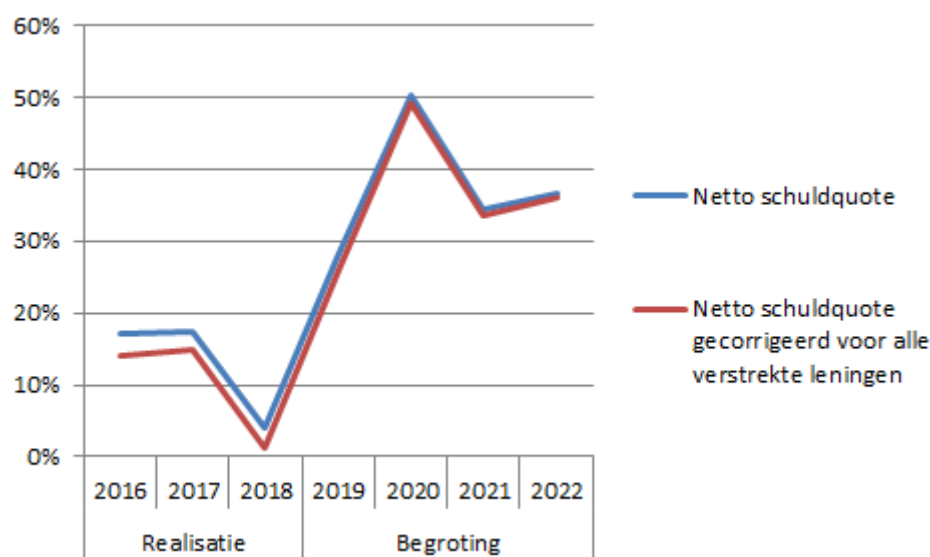
Uitgangspunten

Voor de kolommen realisatie is uitgegaan van de balans zoals opgenomen in de betreffende jaarrekening. De kengetallen voor de begroting 2018 zijn afkomstig uit de meerjarenbegroting 2018-2021. De kengetallen voor 2019-2022 zijn afkomstig uit de meerjarenbegroting 2019-2022.

Omschrijving	Realisatie			Begroting				
	2016	2017	2018	2018	2019	2020	2021	2022
Netto schuldquote	17%	17%	4%	31%	28%	50%	34%	37%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	14%	15%	1%	28%	26%	49%	34%	36%
Solvabiliteitsratio	70%	67%	71%	61%	60%	54%	59%	57%
Grondexploitatie	45%	38%	11%	22%	18%	10%	-15%	-13%
Structurele exploitatieruimte	6%	-2%	1%	1%	1%	1%	1%	2%
Belastingcapaciteit	81%	82%	84%	84%	87%	87%	87%	87%

Hieronder volgt per kengetal een korte toelichting.

Netto schuldquote

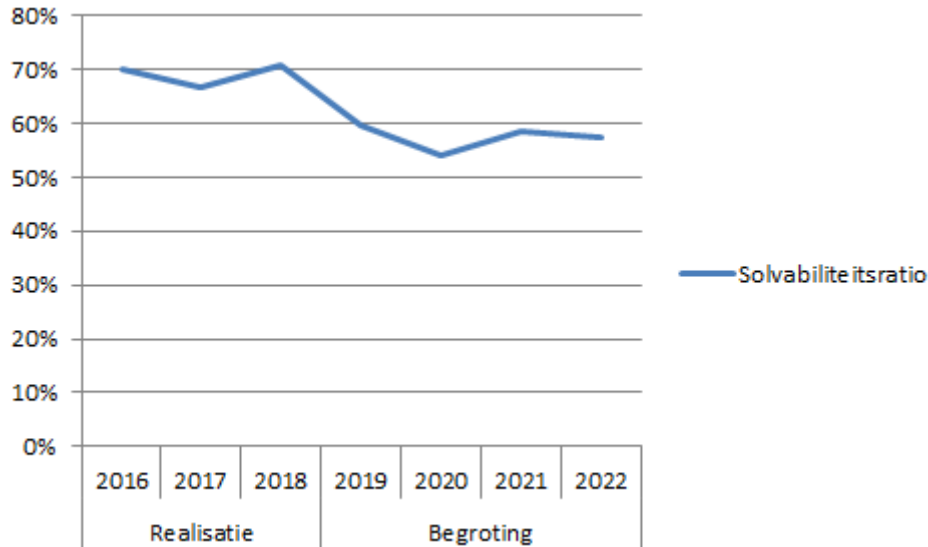

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De nettoschuldquote is in vergelijking met 2017 gedaald. Hoe lager de nettoschuldquote is hoe beter. De nettoschuldquote is vrij laag en kan als goed worden bestempeld.

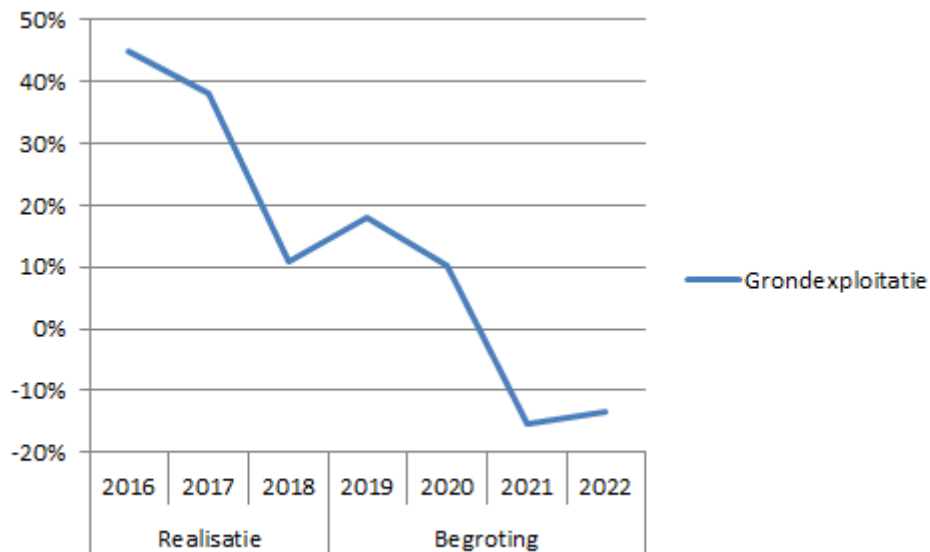
Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van de gemeente.

De financiële weerbaarheid van de gemeente kan met 71% als zeer goed worden bestempeld. Ten opzichte van de realisatie 2017 is er een kleine stijging zichtbaar. Dit komt doordat het eigen vermogen is gestegen en het balanstotaal kleiner is geworden ten opzichte van 2017.

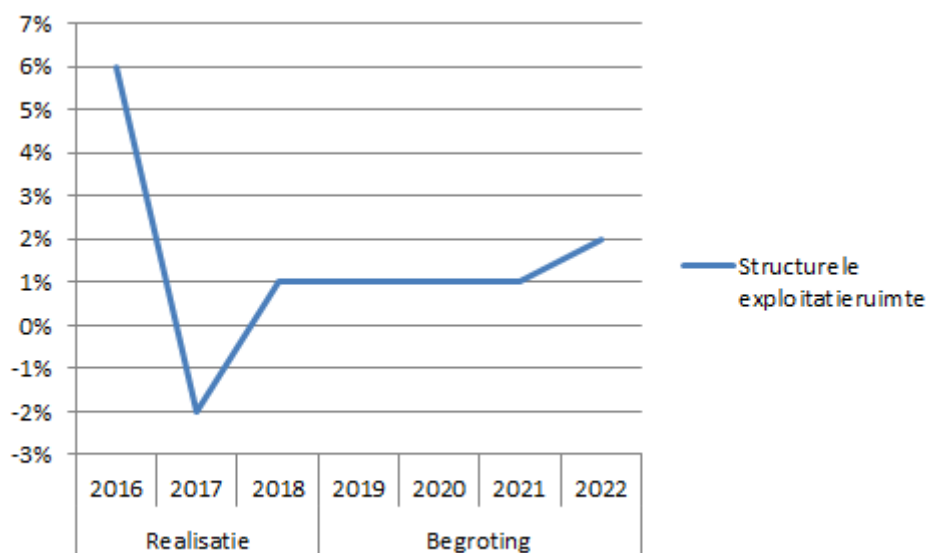
Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Zoals blijkt uit bovenstaande grafiek laat de grondexploitatie een forse daling zien. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de bouwgrond in exploitatie afneemt. Dit is een positieve trend, omdat hiermee de grondexploitatie-risico's aanzienlijk dalen.

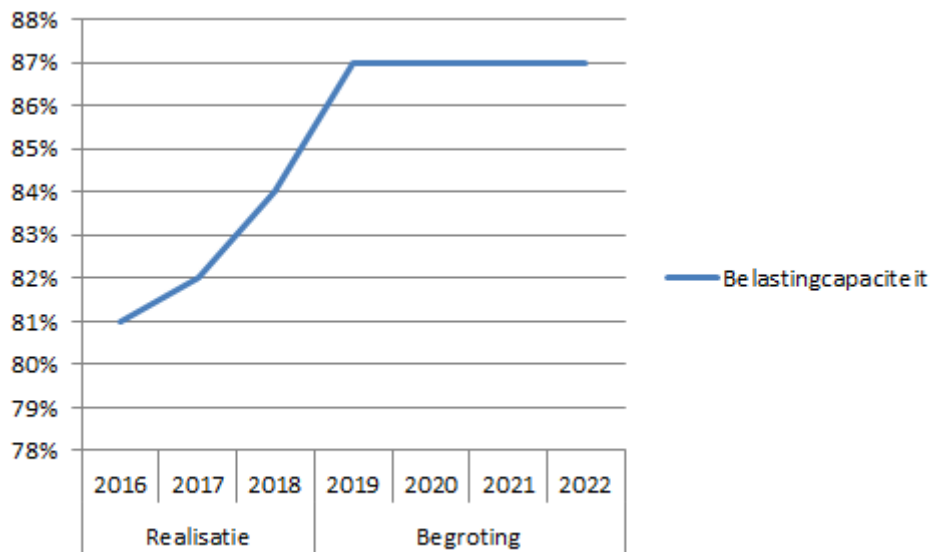
Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

In 2018 is de structurele exploitatieruimte 1%. Hiermee kan de structurele exploitatieruimte als voldoende worden bestempeld.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven.

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld. Voor de provincies wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van het gemiddelde landelijke gehanteerde tarief voor de opcenten.

De belastingcapaciteit is met 1% gestegen naar 82%. Ondanks de stijging is de belastingcapaciteit behoorlijk lager dan het landelijk gemiddelde dat op 100% is gesteld.

Conclusie

Er is sprake van een forse geprognosticeerde verlaging van de grondpositie in de jaarstukken 2018. De Netto Schuldquote (incl. gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) is op basis van de realisatie fors gedaald. Daarnaast draagt de verkoop van grond bij aan het continueren van de solvabiliteit en aan het verminderen van de grondexploitatie-risico's. Dit is tot uiting gekomen in het solvabiliteitsratio voor de realisatie 2018. In tegenstelling tot 2017 laat 2018 wederom een positief percentage zien met betrekking tot de structurele exploitatieruimte.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het beheer en onderhoud van het groen (openbaar groen), grijs (wegen en openbare verlichting) en blauw (riolering; gemalen en grondwater). Een rationeel beheer en onderhoud van dergelijke kapitaalgoederen is gebaat bij geautomatiseerde beheersystemen die tijdig de gewenste informatie verschaffen in het noodzakelijke onderhoud en de daarmee samenhangende kosten. Vandaar dat in deze paragraaf ingegaan wordt op de huidige stand van zaken van deze systemen.

Wegen en weginspectie

Beleid

Vanaf 2016 is het wegenbeheersysteem OBSURV binnen onze gemeente geïntroduceerd. Op basis van tweejaarlijkse inspecties worden de basisgegevens binnen dit systeem geactualiseerd. Het huidige areaal aan verhardingen (inclusief Ekkersrijt) is te onderverdelen in:

- Elementenverhardingen : 651.100 m²
- Asfaltverhardingen: 455.800 m²
- Betonverhardingen: 26.000 m²

Uitgangspunt van het onderhoud aan de gemeentewegen is dat die voldoet aan de normen van het CROW (Centrum voor onderzoek en regelgeving in de grond-, weg- en waterbouw en verkeerstechniek).

Het onderhoudsniveau van wegen is kwaliteitsniveau C. In de CROW- kwaliteitscatalogus wordt dit omschreven als matig. Het onderhoudsniveau van trottoirs bedraagt vanaf 2018 kwaliteitsniveau B (kwaliteit: voldoende).

Algemeen

Begin 2016 is het beheerplan wegen aangeboden aan de commissie grondgebiedzaken. Uit dit rapport is gebleken dat de kwaliteit van de elementenverhardingen goed is. De kwaliteit van de asfaltverhardingen werd als matig gekwalificeerd. De kosten voor het klein onderhoud van de wegen kunnen laag worden gehouden door de inzet van de wijkteams zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de verhardingen.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan wegen	2016-2018	Commissie GZ: 6 januari 2016	N.v.t.

Uitgangspunten

De kosten voor noodzakelijke reconstructies c.q. vervangingen van wegverhardingen worden niet in de reguliere onderhoudsbegroting meegenomen. Aan de hand van de weginspecties zal hiervoor zo nodig een afzonderlijk voorstel aan het college en de gemeenteraad worden voorgelegd. In de kadernota zijn voor 2018 middelen opgenomen voor het uitvoeren van reconstructies aan wegen.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget

In onderstaande tabel staan de beschikbare budgetten voor het groot onderhoud exclusief de eigen uren.

Financieel	2018
Raming groot onderhoud asfaltverhardingen en klinkerwegen	328.603
Realisatie groot onderhoud asfaltverhardingen en klinkerwegen	381.673
Verschil	-53.070

Ultimo 2018 is nog € 289.870,- in de egalisatie reserve wegen beschikbaar.

Achterstallig onderhoud

Er is geen achterstallig onderhoud. Het achterstallig onderhoud aan de wegen op industrieterrein Ekkersrijt is weggewerkt. De kosten voor het groot-en klein onderhoud aan deze wegen worden jaarlijks meegenomen in het regulier budget voor onderhoud aan gemeentewegen.

Openbare verlichting

Beleid

Aan de hand van het databeheersysteem wordt jaarlijks de onderhoud- en vervangingsinvesteringen inzichtelijk gemaakt en opgenomen in de begroting.

Ambitie verleden.

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 6 oktober 2016 besloten om het totaal openbaar verlichtingsareaal (OVL) van ca 4.450 armaturen in één keer te verduurzamen. Daarnaast worden ook nog eens 1441 afgeschreven masten vervangen en 129 masten bijgeplaatst om aan de ROVL 2011 richtlijn te voldoen. De ombouw van de OVL vindt plaats in de periode 2017 - 2019. Met deze ombouw wordt meer dan, wat in het landelijk energieakkoord is afgesproken, voldaan om uiterlijk 2030 50% van de openbare verlichting te verduurzamen. Na de ombouw wordt jaarlijks (van 900.000 Kwh naar 450.000 Kwh) 50% bespaard op het energieverbruik. Hiermee is de gemeente één van de koplopers in Nederland.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsnota openbare verlichting	N.v.t.	6 oktober 2016	N.v.t.

Uitgangspunten

Kwalitatief goede openbare verlichting waarbij de verkeersveiligheid; sociale veiligheid; leefbaarheid en duurzaamheid als speerpunten gelden.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget

In onderstaande tabel zijn de bedragen voor het onderhoud van de verlichting excl. kleine reparaties en eigen uren weergegeven.

Financieel	2018
Raming onderhoud openbare verlichting	72.998
Realisatie onderhoud verlichting	38.645
Verschil	34.353

De raad heeft een krediet van € 3.651.585 beschikbaar gesteld. In 2018 is het grootste deel van de vervanging gerealiseerd. In de 1e bestuursrapportage 2018 is van het krediet € 1.000.000,00 afgeraamd en terug gestort in de reserve. In 2019 vindt er op diverse kruisingen en fietspaden een uitbreiding van de verlichting plaats.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake meer van achterstallig onderhoud. Bij de realisatie van de uitvoering ombouw traditionele verlichting naar duurzame verlichting (led) is een deel van de lichtmasten en behoudens de huidige led-armaturen, alle armaturen vervangen.

Civieltechnische kunstwerken

Beleid

Aan de hand van de in 2015/2016 opgestelde meerjarenonderhoudsprogramma MJOP zouden de financiële consequenties in de begroting c.q. meerjarenbegroting worden meegenomen. Gezien het feit dat de 2 bruggen over de Dommel, Planetenlaan en Dommelpas, achterstallig onderhoud hebben is ervoor gekozen om dit eerste te herstellen. Nadat deze 2 bruggen zijn hersteld, welke voor 2019 staat gepland, kan er een actuele MJOP worden opgesteld voor 2020-2030. Het streven is om het onderhoudsbudget voor de kunstwerken af te stemmen op de thans voorziene gemiddelde onderhoudsnorm.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
MJOP civieltechnische kunstwerken	2020 - 2030	N.v.t.	nvt

Uitgangspunten

De MJOP worden opgesteld om de civiele kunstwerken op een efficiënte en effectieve wijze in stand en veilig te houden. De wijze waarop zal in de MJOP's worden opgenomen.

Jaarlijks onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

In onderstaande tabel zijn de bedragen voor het onderhoud van de civiele kunstwerken excl. kleine reparaties weergegeven.

Financieel	2018
Raming onderhoud civiele kunstwerken	125.842
Realisatie onderhoud civiele kunstwerken	12.198
Verschil	113.644

Naast bovenstaande bedragen is er voor het reguliere onderhoud een investeringskrediet gevraagd voor de herstelwerkzaamheden van de bruggen Planetenlaan en Dommelpas

Achterstallig onderhoud

Uitgezonderd van de bruggen Planetenlaan en Dommelpas is er geen sprake van achterstallig onderhoud. De benodigde middelen om het achterstallig onderhoud aan te pakken zijn in 2019 beschikbaar.

Groenvoorzieningen

Beleid

In 2011 is het volledige groenareaal in de gemeente inclusief industrieterrein Ekkersrijt geïnventariseerd. Deze gegevens zijn verwerkt in het groenbeheersysteem Dg-Dialog. Op basis van deze gegevens wordt snel inzicht verkregen in de onderhoudskosten en de tijdsplanning van personeel en materieel zodat sturing gegeven kan worden aan de onderhoudsbudgetten zoals deze zijn opgenomen in de begroting. Dit is een belangrijk management instrument om op verantwoorde wijze beleidskeuzes te kunnen maken.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Groenbeleidsplan 2013	2013-2023	6 februari 2014	2022

Uitgangspunten

Het hoofddoel van het groenbeleidsplan is om een samenhangend beleid en beheer van het openbaar groen voor de gemeente, naar tevredenheid van bewoners en bedrijven. Een duurzame groenstructuur. Behoud en waar mogelijk versterking van kwaliteiten voor de toekomst.

Jaarlijks onderhoudsbudget

In onderstaande tabel wordt het meerjarenbudget voor het groot onderhoud aan het openbaar groen weergegeven. Het betreft hier de bestekken voor de verschillende wijken.

Financieel	2018
Raming exploitatie openbaar groen	458.834
Realisatie exploitatie openbaar groen	460.094
Verschil	-1.260

Naast de reguliere onderhoudsbudgetten is voor de uitvoering van het groenbeleidsplan € 490.000,- gereserveerd. Naar verwachting resteert hiervan eind 2018 € 132.162,-.

Financieel	2018
Raming besteding uit reserve	153.596
Besteding uit reserve	153.596
Verschil	0

De uitvoering van het groenbeleidsplan zal naar verwachting doorlopen tot en met 2023.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Riolering

Beleid

Het beleid wordt vastgelegd in een Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP). Naast het feit dat een VGRP een wettelijk verplicht plan is dit ook het middel om de gemeentelijke watertaken hierin vast te leggen. Er zijn 4 gemeentelijke zorgplichten: zorgplicht voor stedelijk afvalwater; zorgplicht voor hemelwater; zorgplicht voor grondwater en de zorgplicht voor beheer en onderhoud van de riolering. Daarnaast zijn in het VGRP maatregelen opgenomen die voortvloeien uit de Kader Richtlijn Water (KRW). Het rioleringsplan geeft inzicht in de infrastructuur zoals reconstructies en vervangingen van het stelsel. Het is tot stand gekomen op basis van een theoretisch/strategische benadering ofwel de economische levensduur van de riolering binnen het databestand

Nieuw Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan en operationele planning 2016 – 2022

Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP).

Op 6 oktober 2016 is het VGRP 2016-2022 vastgesteld door uw gemeenteraad. Overeenkomstig het collegeprogramma is in dit plan een paragraaf opgenomen over MEER (Maatschappelijk; Economisch; Ecologisch en Ruimte). Verder zijn in dit plan de ambities voor duurzaamheid opgenomen.

In het VGRP 2016 – 2022 is een overzicht opgenomen van de te nemen verbetering- en vervangingsmaatregelen. Hieraan zijn tevens de financiële consequenties gekoppeld.

Er is aandacht geschonken aan acties die ondernomen moeten worden in het kader van de klimaatverandering waarbij grote droge periodes worden afgewisseld met forse natte periodes. Aandacht voor hittestress en wateroverlast zijn dan ook belangrijke aandachtspunten.

De financiële gevolgen zijn de basis voor het vaststellen van een kostendeekkende rioolheffing.

Samenwerking binnen de afvalwaterketensystemen (OAS) cluster Eindhoven

Binnen het samenwerkingsverband worden maatregelen genomen om de waterkwaliteit van de Dommel en de zij-beken te laten voldoen aan de ecologische Europese Kader Richtlijn Water (KRW). De KRW- richtlijn is bedoeld om te zorgen dat de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater in Europa uiterlijk 2027 op een goed niveau is en blijft. Voor het stroomgebied van de Boven-Dommel en de zij-beken werken dus de betrokken partijen (gemeenten en waterschap De Dommel) samen in het Waterportaal Zuidoost Brabant.

Gezamenlijk is onderzoek gedaan naar maatregelen die nodig zijn om de waterkwaliteit op het vereiste niveau te brengen en te houden tegen de laagste maatschappelijke kosten. De maatregelen bestaan voornamelijk uit het beluchten van de Dommel en zij-beken en maximaal uit nutten van de bestaande infrastructuur (rioolnetwerken).

In 2017 zijn de genomen maatregelen geëvalueerd en is de bestaande overeenkomst vernieuwd voor de periode 2017-2020.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan	2016-2022	6 oktober 2016	N.v.t.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

Bij de overige kapitaalgoederen wordt het groot onderhoud betaald uit of de exploitatie of uit de reserve of uit een voorziening. Bij riolering wordt de voorziening gehanteerd ter egalisatie van de kosten. Onderstaand staan de mutaties en de stand van de voorziening weergegeven

Financieel	2018
Raming voorziening riolering	-475.222
Realisatie voorziening riolering	82.347
Verschil	-557.569

In plaats van middelen aan de voorziening riolering te onttrekken is geld in de voorziening gestort.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Gebouwen

Beleid

Onderscheid moet worden gemaakt in schoolgebouwen en de overige gebouwen zoals gemeentehuis, werf, combigebouw en bibliotheek, Oud Raadhuisje en Vestzaktheater.

Schoolgebouwen

In december 2011 is het Integraal Huisvesting Plan (IHP) 2012-2015 voor de scholen door de raad vastgesteld. In het IHP is nieuwbouw/renovatie opgenomen voor 6 basisscholen. De Ruimte. De Bloktempel, De Stokland, De Regenboog, De Sonnewijzer en De Harlekijn.

In 2014 is besloten het gebouw aan de Zandstraat (Harlekijn) niet uit te breiden. De leerlingen passen vanaf schooljaar 2014 – 2015 weer in het gebouw aan de Zandstraat. De middelen die hiervoor bestemd waren worden besteed aan de parkeer- en groenvoorziening Stokland en Bloktempel.

De bouw van de Bloktempel, De Ruimte, De Stokland en de Sonnewijzer zijn inmiddels gerealiseerd.

Voor de komende jaren is financiële ruimte ingebouwd (groeipad scholen) om de toekomstige kapitaallasten voor nieuwbouw/renovatie te dekken uit het IHP.

Met ingang van 1 januari 2015 is het onderhoud van de scholen volledig naar de schoolbesturen gegaan.

De gemeente blijft verantwoordelijke voor het onderhoud van de Vijverberg Ruysdaelstraat.

Gemeentelijke gebouwen

De fysieke staat van de gemeentelijke gebouwen en daarmee het noodzakelijke onderhoudsniveau zijn in opgenomen binnen een meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP). Eind 2014 is een actualisatie van de MJOP's uitgevoerd en deze zijn aan de raad aangeboden ter vaststelling. Op 2 december 2015 zijn deze vastgesteld in de raad.

Deze actualisatie betreft alleen van gemeentelijke gebouwen waar geen grote

renovatieplannen/nieuwbouw bekend zijn en dat deze in hun huidige vorm intact blijven. Het onderhoudsniveau van sporthal De Bongerd en het Vestzaktheater is terug gezet naar instandhouding. Deze worden nu niet meegenomen in de MJOP gezien de renovatie-nieuwbouwplannen. Daarnaast zijn de MJOP's uitgesplitst in groot onderhoud en dagelijks onderhoud. Het onderhoudsbudget voor de gemeentegebouwen wordt aan de hand van deze MJOP's geactualiseerd.

Daarnaast loopt op dit moment een traject omtrent de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen. Na afronding van dit traject kunnen de MJOP worden geactualiseerd voor weer een periode van 10 jaar. Daarin kunnen dan de laatste inzichten omtrent de gemeentelijke gebouwen in worden meegenomen.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
MJOP gebouwen	N.v.t.	2 december 2015	N.v.t.

Uitgangspunten

Periodiek dienen de bestaande meerjarenonderhoudsprogramma's (MJOP's) te worden geactualiseerd zodat planning en uitvoering in een lijn blijven en de kosten/budgetten actueel blijven. Een MJOP wordt opgesteld voor alle gemeentelijke gebouwen die op de huidige wijze in stand worden gehouden en waarvoor geen nieuwbouw in de planning staat.

Jaarlijks onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

Financieel	2018
Dotatie voorziening	75.000
Besteding uit voorziening	40.804
Saldo voorziening per 31-12	829.471

Achterstallig onderhoud

Momenteel is sprake van achterstallig onderhoud voor de panden waarvoor instandhoudingsonderhoud wordt uitgevoerd. Dit mede doordat geplande renovaties en nieuwbouw worden uitgesteld, waardoor geplande sloop en vervangingsdatums opschuiven terwijl onderdelen einde levensduur zijn. Hiervoor zijn middelen aanwezig in de voorziening.

Speeltoestellen

Uitgangspunten

Uitgangspunt is dat de speeltuinen voldoen aan de veiligheidseisen van het attractie- en speeltuinenbesluit. Om hieraan te voldoen zijn in de afgelopen jaren alle speeltoestellen vervangen. De investeringen zijn afgesloten. Elk jaar worden de speeltoestellen gecontroleerd door een externe partij en eventuele tekortkomingen worden hersteld.

Jaarlijks onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

In onderstaande tabel wordt het meerjarenbudget voor het onderhoud aan de speelvoorzieningen. Dit budget omvat o.a. onderhoud, inspectie kleine vervangen en schoonmaak van de speelvoorzieningen.

Financieel	2018
Raming onderhoud speeltoestellen	23.932
Realisatie onderhoud speeltoestellen	13.441
Verschil	10.491

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering in de begroting en de jaarstukken is in het BBV en in de wet Fido verplicht gesteld. Financiering is de manier waarop wij de benodigde geldmiddelen aantrekken en (tijdelijke) overtollige geldmiddelen beleggen. Dit gebeurt binnen de wettelijke kaders van het BBV en de wet Fido. Naast deze wetgeving geldt voor de gemeente een Treasurystatuut. Dit statuut bevat regels om de financieringsfunctie te sturen, beheersen en controleren. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. Door de afronding op duizendtallen kunnen er afrondingsverschillen ontstaan.

Conform het nieuwe BBV moet deze paragraaf inzicht geven in de rentelasten en -baten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente wordt toegerekend aan investeringen, grondexploitaties en projecten. Toerekening aan de taakvelden is gedaan met de rentepercentages die hieronder zijn genoemd.

Interne- en externe ontwikkelingen

De EMU-tekortruimte voor gemeente in 2018 is vastgesteld op -/- 0,27% BBP.

Voor 2018 zijn er geen individuele referentiewaarden vastgesteld.

Omschrijving	2018
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	644
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	-6.589
3 Mutatie voorzieningen	36
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	10.425
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0
EMU-saldo	4.515

De renteberekening voor activa, bespaarde rente en bouwgrondexploitaties is op grond van de nieuwe BBV-regels gewijzigd. Voor verschillende onderdelen in de begroting gelden verschillende percentages. Volgens de BBV richtlijnen mag de werkelijke rente maximaal 25% afwijken van de begrote rente. We hebben ervoor gekozen om de rentes voor de jaarrekening 2018 te herrekenen omdat er te grote verschillen tussen de werkelijke en de begrote rente zijn. Op basis van de nieuwe berekeningswijze komen de door te rekenen rentepercentages uit op de cijfers zoals in onderstaand overzicht opgenomen.

Renteschema	Begroting	Realisatie
Bespaarde rente over reserves	1,20%	1,20%
Bespaarde rente over voorziening verliesgevende complexen bouwgrond	2,00%	2,00%
Rente grondexploitatie	0,50%	0,34%
Rente activa	1,00%	1,00%

In onderstaand schema is het renteresultaat berekend volgens BBV:

Stap	Renteschema	2018	Totaal 2018
	De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen niet zijnde projectfinanciering	86	
	De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen voor projectgefinancierde grondexploitatie	10	
	De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen die doorgezet zijn aan derden	0	
	De externe rentelasten over de aangetrokken geldleningen voor projectgefinancierd overig	0	
	De externe rentelasten over de verwachte nieuw aan te trekken korte en lange financiering	0	
	De externe rentebaten	-45	
1	Saldo rentelasten en rentebaten		51
	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-63	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-10	
	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
2	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-73
3	Rente over eigen vermogen		406
4	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (1+2+3)		385
5	De aan taakvelden toegerekende rente		-350
	Renteresultaat op het taakveld treasury (4+5)		35

Het genoemde renteresultaat komt terug op het taakveld treasury, maar is niet het enige resultaat op dat taakveld. Ook bijvoorbeeld ontvangen dividend wordt geraamd op het taakveld, maar maakt geen onderdeel uit van het renteschema.

Financieringsbehoefte

Beleidsvoornemen financiering.

Het beleid van 2018 is erop gericht om de financieringsbehoefte af te dekken met kortlopende financiering omdat de rente op de kortlopende middelen lager is dan de rente op langlopende middelen. Hierbij wordt rekening gehouden met de kasgeldlimiet, die bepaalt dat de gemiddelde vlottende schuld, over drie maanden gezien, niet boven de 8,5% van het begrotingstotaal mag uitkomen. Gezien de rentevisie, waarbij er vanuit wordt gegaan dat de rente dit jaar laag blijft en

komende jaren licht kan gaan oplopen, kan voorlopig aan deze strategie worden vastgehouden. Zodra de rentevisie wijzigt en uitgaat van een stijgende rente op korte termijn, kan de overweging gemaakt worden om een groter deel van de financieringsbehoefte te financieren met langlopende leningen.

Liquiditeit

In 2018 zijn de liquide middelen gefinancierd met kasgeld.

Renterisicobeheer

De overheid heeft twee instrumenten bepaald voor het toetsen van het renterisico, namelijk: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijk liquiditeitstekort gefinancierd kan en mag worden met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). Als het liquiditeitstekort een structureel karakter draagt moet een langlopende geldlening worden aangetrokken. Indien voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet wordt overschreden moet de toezichthouder hiervan op de hoogte worden gesteld. Ook moeten we de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring voorleggen aan de toezichthouder. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal.

Stap	Omschrijving	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
	Bepalen toegestane kasgeldlimiet				
	Omvang begrotingstotaal per 2018	49.260	49.260	49.260	49.260
	Percentage regeling	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
1	Toegestane kasgeldlimiet	4.187	4.187	4.187	4.187
	Vlottende korte schuld				
	opgenomen gelden < 1 jaar	3.000	667	0	0
	Schuld in rekening courant	148	0	0	0
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar	12	12	12	12
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
2	Totaal vlottende korte schuld	3.160	679	12	12
	Vlottende middelen				
	Contante gelden in kas	2	0	-2	0
	Tegoeden in rekening courant	1.233	1.960	1.981	2.159
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar	2	2	2	2
3	Totaal vlottende middelen	1.237	1.961	1.981	2.160
4	Totaal netto vlottende schuld (2-3)	1.924	-1.282	-1.969	-2.148
	Ruimte(+)/Overschrijdingen(-) (1-4)	2.264	5.469	6.156	6.335

In 2018 is met kasgeldleningen gewerkt en zijn er geen overschrijdingen geweest.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een grens aan het te lopen renterisico op de vaste schuld. De risiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet hoger mogen zijn dan 20% van het begrotingstotaal (zie tabel hieronder).

Stap	Omschrijving	Begroting	Realisatie
1	Renteherzieningen	0	0
2	Aflossingen	485	485
3 (1+2)	Renterisico	485	485
4	Begrotingstotaal	49.442	49.260
5	Percentage regeling	20%	20%
6 (4 x 5)	Renterisiconorm	9.888	9.852
7	Ruimte(+)/Overschrijdingen(-)	9.403	9.367

In 2018 is de renterisiconorm niet overschreden.

Leningenportefeuille

Een belangrijk onderdeel van het financieringsbeleid vormt de omvang, flexibiliteit, gemiddelde looptijd en rentegevoeligheid van de leningenportefeuille. De leningenportefeuille van de gemeente ziet er als volgt uit:

Opgenomen langlopende leningen						
Leningverstrekker	Looptijd		Rente	Oorspronkelijk	1-1-2018	31-12-2018
	Van	t/m				
BNG	1993	2019	4,12%	4.538	182	0
BNG	1997	2021	3,98%	209	55	42
BNG	1996	2021	3,20%	3.000	600	400
BNG	2005	2020	0,93%	4.000	4.000	4.000
BNG	2015	2022	5,84%	2.269	454	363
Prov. NB	2018	2033	1,13%	1.014	0	1.014
Prov. NB	2018	2033	1,18%	761	0	761
Totaal				15.791	5.290	6.580

Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering heeft als doel het zo optimaal mogelijk ondersteunen en uitvoeren van de programma's. In de praktijk moet dit tot uiting komen in het goed bedienen van de klanten van onze gemeente, interne en externe processen efficiënt te laten verlopen en zorgvuldige besluitvorming te garanderen. Concreet gaat het om een goede dienstverlening aan de burger, namelijk door:

- een efficiënt werkende organisatie;
- een zorgvuldig besluitvormingsproces;
- een gestructureerde planning en beheersing van de beleidsuitvoering;
- waar mogelijk op een verantwoorde manier benutten van ICT-mogelijkheden;
- de beschikbaarheid van gemotiveerd en gekwalificeerd personeel.

Strategisch HRM plan 2016-2020

Strategisch HRM beleid zetten we in om (middel)lange termijnontwikkelingen die van invloed zijn op de ontwikkeling van organisaties te vertalen naar een gezamenlijk HRM-instrumentarium, -planning, borging en sturing. Dat doen we op basis van het gemeenschappelijk kader wat in 2016 samen met de gemeenten is gedefinieerd.

De belangrijkste thema's hierin zijn: Aantrekkelijk werkgeverschap, Leiderschap, Flexibiliteit, Employability en Vitaliteit.

De rol van de werkgever verandert van organisator naar facilitator. Wij scheppen de randvoorwaarden, prikkelen en verleiden de medewerkers tot het zetten van de nodige stappen. De eigen verantwoordelijkheid, het persoonlijk leiderschap van de individuele medewerker voor het realiseren van groei is het uitgangspunt.

Dat ondersteunen we door binnen de genoemde beleidsterreinen onze HRM-instrumenten hierop te enten.

In 2018 zijn er verschillende initiatieven geweest om bovenstaande ambitie waar te maken. Er is vorm gegeven aan een nieuw werving en selectiebeleid waarbij mobiliteit binnen de Dommelvallei-organisaties beter wordt ondersteund. Daarnaast nemen de Dommelvallei-organisatie sinds een paar maanden deel aan het platform Werken in Zuidoost Brabant. De wervingskracht van de gemeenten in de regio wordt hiermee verder verbeterd.

Onderwerpen zoals thuiswerken en flexibele werkconcepten zijn in samenwerking met de organisaties verder opgepakt. De doorontwikkeling vindt in eerste instantie, afhankelijk van behoefte van de gemeente op eigen organisatieniveau plaats.

Invoering WNRA

Een belangrijke ontwikkeling is de implementatie van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). De invoering staat gepland op 1 januari 2020. De ambtelijke rechtspositie is dan voor een groot deel gelijk aan die van werknemers in het bedrijfsleven. In 2018 is gestart met de voorbereidingen. Een projectvoorstel is opgesteld waarin wordt weergegeven welke stappen moeten worden doorlopen tot de invoering. De projectgroep is inmiddels ingesteld en gestart.

Individueel Keuze Budget

In 2018 is de inzet van het individueel keuze budget (IKB) geëvalueerd. Medewerkers kiezen met name voor het uitbetalen van het IKB, het uitruilen van woon-werkverkeer en/of het kopen van verlof. Er is op dit moment geen aanleiding voor aanpassing. De huidige bronnen en doelen blijven in stand.

Leer-/werkbedrijf

Son en Breugel voert een actief beleid op het beschikbaar stellen van stages en werkervaringsplaatsen. Daarnaast wordt de laatste jaren vorm en inhoud gegeven aan traineeships wat leidt tot doorstroom van jonge medewerkers binnen de organisatie.

e-HRM

In 2018 is een projectvoorstel opgesteld voor de verdere digitalisering en automatisering van P&O processen. De uitvoering loopt door in 2019 en 2020. In 2018 is gestart met het optimaliseren van een aantal processen rondom salarisverwerking. Hierdoor is het werk voor de afdeling P&O op onderdelen veel efficiënter is geworden. Tevens zijn in 2018 de processen rondom de inhuur van personeel geoptimaliseerd. Hierdoor is een integraal, organisatiebreed inzicht en overzicht van de inhuur van personeel en bijbehorende budgetten gerealiseerd. In 2019 wordt dit nog verder uitgewerkt en geautomatiseerd.

Ziekteverzuim

De ambitie is om op basis van het eigen regiemodel het ziekteverzuimpercentage te verlagen ten opzichte van het niveau van 2017.

Voor zowel het management als de medewerker zelf is hier een actieve, (zelf)sturende rol weggelegd.

Garantiebanen

Landelijk zijn afspraken gemaakt over het realiseren van 125.000 garantiebanen in de periode van 10 jaar. Hiervan moeten 25.000 banen bij de overheid (in zijn geheel) worden gerealiseerd. Elk jaar wordt er gemeten hoeveel extra banen er zijn gecreëerd en of de doelstellingen van de banenafpraak zijn gehaald. Als dat niet het geval is, kan een quotumheffing opgelegd worden.

2018 was een heffingsvrij jaar om overheidswerkgevers de kans te geven een inhaalslag te maken. De heffing geldt niet eerder dan over 2019.

Op dit moment zijn de percentages in beeld gebracht en wordt onderzocht of taken die geschikt zijn voor garantiebanen maar zijn uitbesteed (o.a. schoonmaak) mee kunnen tellen. Er vindt nog verder onderzoek plaats door het kabinet en daarna overleg tussen VNG en kabinet de uitkomsten van die onderzoeken worden afgewacht. Bij het openstellen van een vacature wordt steeds gekeken of deze zich leent om open te stellen als garantiebaan als dat zo is wordt het wervingsproces hierop aangepast.

Organisatieontwikkeling

In 2018 is de notitie 'de organisatie, die we willen zijn' vastgesteld waarin de ontwikkeling van de organisatie wordt aangegeven. Die gaat uit van het verder inspelen op de samenleving. Dit proces is al een tijdje ingezet. We willen als organisatie mee kunnen bewegen met de voortdurend veranderende samenleving. Welke stappen tot nu zijn gezet vanuit een organisch veranderproces en waar we nu staan met de organisatie met de daaraan gekoppelde vervolgaanpak zijn uitgewerkt in deze notitie. Onze manier van werken staat hierbij centraal. Het vervolgtraject krijgt in 2019 zijn beslag. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van externe begeleiding.

Communicatie

In 2018 is een quick scan uitgevoerd naar de kwantitatieve en kwalitatieve bezetting van het taakveld communicatie. De analyse en daarnaast het ambitieniveau van de gemeente hebben o.a. geleid tot een versterking van de formatie op strategisch niveau.

Informatievoorziening

Voor de ontwikkeling van de informatievoorziening binnen de Dommelvallei-organisaties is een meerjarig beleidsplan 2016-2020 opgesteld. Het beleid volgt de ambities en afspraken zoals vastgelegd in landelijke programma's. Een belangrijk thema is collectivisering.

Gemeenten in Nederland hebben op de VNG Algemene Ledenvergadering van juni 2016 aangegeven meer samen te willen optrekken op het gebied van de digitale overheid. Ook de gemeente Son en Breugel heeft ingestemd met dit voorstel tot collectivisering. Deze ambitie is uitgewerkt in een landelijk initiatief met de naam 'Samen Organiseren', als onderdeel van de Digitale Agenda 2020. Hiervoor zijn landelijk al enkele projecten geïnitieerd. Vanuit de Dommelvallei-samenwerking zullen we zo veel als mogelijk aanhaken bij de landelijke projecten.

Om samenwerking binnen de Dommelvallei te bevorderen zijn we in 2018 gestart met de inrichting van een samenwerkingsplatform per domein: Ruimte, Dienstverlening/burgerzaken, Sociale zaken/maatschappelijke ontwikkeling en Bedrijfsvoering (financiën, P&O). De stuurgroep binnen een domein is samengesteld uit de afdelingshoofden binnen het vakgebied en een strategisch adviseur op het gebied van informatievoorziening. Doel van de platformen is gestructureerd overleg om ambities te delen, samenwerking te bevorderen, samen prioriteiten te stellen en de voortgang te bewaken.

De aanleiding was de doorlichting van de planning- en controlcyclus en de sturingsprocessen binnen het I&A taakveld in 2017.

Om samenhang binnen het applicatielandschap te borgen is er gewerkt aan de invulling van het taakveld informatiearchitectuur. Vanuit lopende projecten komt de architectuurvraag nadrukkelijk naar voren. Projectleiders vragen kaders en richtlijnen en "bouwtekeningen" waar projectresultaten aan moeten voldoen. Hiervoor wordt tijdelijk extra capaciteit ingezet. Ook op lange termijn moet dit taakveld belegd zijn binnen de afdeling. De ervaringen van 2018 nemen we mee bij de begrotingsvoorbereiding van 2020 en verder.

We werken aan een toekomstbestendig applicatielandschap waarin applicaties doelmatig en effectief worden ingezet. Het realiseren van harmonisatie van applicaties tussen de 3 Dommelvallei-organisaties is daarbij een leidend principe.

Een belangrijke ontwikkeling is de harmonisatie van de belastingenapplicatie. Door 3 systemen van 2 leveranciers te vervangen door 1 systeem wordt vanaf 2019 een besparing van € 70.000,- op de exploitatielasten software gerealiseerd. Binnen het GEO-domein is een BGT applicatie ingekocht voor de 3 gemeenten. Tevens is er een project gestart met als doel de aanbesteding en implementatie van een BAG-applicatie voor de 3 gemeenten.

Rechtmatigheid van software contracten is een thema dat steeds nadrukkelijker speelt. Voor de volgende systemen dienen aanbestedingen te starten: Burgerzakensysteem, VTH systeem (Vergunningenverlening, Toezicht, Handhaving), website, P&O-systeem en gegevenslogistiek. De aanbesteding voor het burgerzakensysteem start in 2019. Deze start bleek in 2018 niet mogelijk door de intensieve bijdrage aan het programma BetERe Dienstverlening en bedrijfsvoering van zowel de vakafdelingen van de gemeenten als ook I&A.

De aanbesteding van het VTH systeem is in afwachting van het gezamenlijk traject dat de Omgevingsdienst Zuidoostbrabant (ODZOB) voorbereidt. Het dagelijks bestuur van de ODZOB heeft hiertoe het initiatief genomen. Een gezamenlijke verkenning in 2019 leidt tot een plan van aanpak en inkoopstrategie die voorgelegd worden aan de colleges voor mogelijke deelname.

De aanbesteding van de website en voorbereiding van de aanbesteding van het P&O-systeem zijn gestart. Voor de systemen in het domein gegevenslogistiek is een onderzoek uitgevoerd welke infrastructuur nodig is om efficiënt gegevens uit te wisselen, te ontsluiten en aan te sluiten aan de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur. De resultaten dienen als input voor de aanbesteding in 2019.

Voor de CMD's van de gemeenten Son en Breugel en Nuenen is een inkooptraject afgerond voor een regiesysteem. Belangrijke doelstellingen zijn het realiseren van gegevensuitwisseling tussen ketenpartners en het realiseren van geïntegreerde informatiesystemen waarmee snel inzicht

verkregen kan worden in de situatie van een gezin, het plan en de status van de uitvoering van het plan. De implementatie wordt in 2019 uitgevoerd.

De implementatie en ontwikkeling van zaakgericht werken is ondergebracht in het programma BetERe Dienstverlening en bedrijfsvoering. De focus binnen dit programma ligt op de realisatie van een betere en efficiëntere dienstverlening aan burgers en bedrijven. Dit realiseren we door de dienstverlening digitaal mogelijk te maken en door bedrijfsprocessen efficiënt en klantgericht in te richten.

Continuïteit ICT omgeving

Door een storing in de aansturing van het wifi-netwerk waren we gedwongen dit netwerk vervroegd te vervangen. In zeer korte tijd is alle benodigde apparatuur vervangen en zijn we overgestapt op goedkopere apparatuur zonder in te boeten op functionaliteit.

De impact van de digitale agenda 2020 op onze ICT-infrastructuur wordt steeds groter. Onder deze paraplu nemen we deel aan het landelijke wifi-netwerk GOVROAM. De aansluiting is technisch ingericht en opgeleverd. Door de privacywetgeving is dit netwerk nog niet beschikbaar gesteld. Als de benodigde acties hiervoor zijn uitgevoerd, kan het wifi netwerk door elke medewerker gebruikt worden.

Ook nemen we deel aan de gemeentelijke gemeenschappelijke infrastructuur, GGI. In 2018 hebben we ons aangesloten op het GGI-netwerk en zijn de eerste gesprekken en inrichtingskeuzes gemaakt. Tevens zijn we aangesloten bij de landelijke aanbesteding voor GGI-Veilig. De producten en diensten die uit deze aanbesteding komen verhogen de digitale weerbaarheid van gemeenten.

Voor de communicatie met zorgaanbieders en cliënten is beveiligde e-mail noodzakelijk. Hiervoor zijn de benodigde technische voorbereidingen getroffen en is de beveiligde e-mail beschikbaar gesteld in het zorgdomein.

De ondersteuning op Microsoft Office 2010 en Windows 7 stopt aan het begin van 2020. Daarom zijn we een onderzoek gestart naar geschikte opvolgers en naar de impact hiervan op de ICT infrastructuur. Dit onderzoek moet begin 2019 leiden tot een keuze met een daarbij behorend implementatieplan.

Programma BetERe dienstverlening en bedrijfsvoering

De focus van dit programma ligt op realisatie van een betere dienstverlening aan inwoners en bedrijven door de 4 organisaties én een betere bedrijfsvoering.

De uitvoering van het programma is op dit moment in volle gang. Het 1e project hierbinnen is de uitvoering van een Europese aanbesteding en is eind 2018 afgerond. De partij die als eerste eindigde in deze aanbesteding is niet gegund. Op grond van de eisen die gesteld zijn aan de inschrijving is de gunning naar een andere partij gegaan, ondanks het prijsverschil. Dit heeft geleid tot een kort geding.

Begin 2019 heeft de rechtbank ons in het gelijk gesteld. De partij die uiteindelijk de aanbesteding heeft gewonnen, heeft de hoogste kwaliteitsscore.

Na de gunning is begin 2019 de Proof of Concept (PoC) gestart. In de PoC wordt getoetst of de winnende inschrijver daadwerkelijk voldoet aan de eisen uit het aanbestedingsdocument.

Naast deze projecten zijn ook andere projecten in voorbereiding waaronder het “vervangingsbesluit” en “klanttevredenheidsmeting”. Met het project Vervangingsbesluit realiseren we dat digitale documenten leidend worden volgens wet- en regelgeving. Hiermee kunnen we in de toekomst digitaal archiveren in plaats van in een papieren archief. Op korte termijn starten ook de voorbereidingen voor de technische en organisatorische implementatie.

Extra projectcapaciteit

De belangrijkste projecten in 2018 zijn de projecten die vallen binnen het programma betERe dienstverlening en bedrijfsvoering. Voor dit programma is een programmamanager en zijn projectleiders ingehuurd. De kosten zijn gedekt uit de gezamenlijke budgetten binnen de begroting Dienst Dommelvallei.

Onderzoek I&A processen

Om meer grip te krijgen op de planning- en controlcyclus binnen het I&A taakveld is in 2017 een doorlichting uitgevoerd op de sturingsprocessen. In 2018 is tussen de gemeenten de afspraak gemaakt de informatievoorziening richting de raden van de drie gemeenten te uniformeren en te richten op de behaalde resultaten. In 2e kwartaal 2019 volgt de voortgangsrapportage. Dit is gekoppeld aan een raadsinformatieavond over informatievoorziening en informatiebeveiliging.

Informatiebeveiliging

Binnen de Dommelvallei-gemeenten wordt nadrukkelijk ingezet op informatieveiligheid. Door continu en structureel aandacht te hebben voor het verbeteren van de informatiebeveiliging en de bescherming van persoonsgegevens worden de risico's zo veel als mogelijk beperkt. Halverwege 2017 is een CISO (Chief Information Security Officer) benoemd binnen de Dienst Dommelvallei. De CISO definieert de informatiebeveiligingsstrategie en organiseert en stuurt de informatiebeveiliging van de Dommelvallei-organisaties overeenkomstig de behoeften, de verplichtingen en de risicobereidheid van de organisatie. Hierbij speelt het bewustzijn van alle medewerkers en het verbeteren van houding en gedrag een belangrijke rol.

Informatiebeveiligingsbeleid

Het informatiebeveiligingsbeleid voor de Dommelvallei samenwerking is opgesteld en vastgesteld op basis van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) waarin gemeenten zich jaarlijks verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid.

In 2018 is de audit op de BIG conform planning uitgevoerd volgens de in 2017 ingevoerde nieuwe Audit systematiek, de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). De voorheen aparte audits voor de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet) zijn gebundeld in één verantwoordingssystematiek.

De uitvoering van het informatiebeveiligingsbeleid is een continue proces zo ook in 2018. Hierdoor groeit het besef dat proceseigenaren en afdelingshoofden integraal verantwoordelijk zijn voor hun informatiebeveiliging. In het uitvoeringsplan informatiebeveiliging zijn 65 BIG maatregelen benoemd, waaronder de aandachtspunten van de visitatiecommissie. Van de 65 maatregelen zijn er inmiddels 25 afgerond, 38 zijn gedeeltelijk ingevoerd en 2 moeten nog worden opgepakt.

De resultaten van de ENSIA worden vastgelegd in collegevoorstellen over de domeinen van de ENSIA: DigiD, Suwinet, BRP/PUN en BAG/BGT. De resultaten van de ENSIA over de overige BIG onderwerpen zijn vastgelegd in een MT-rapportage.

In 2018 zijn voorlichtingsacties over de vertrouwelijkheid van de informatie en de gevolgen van de AVG aan afdelingen gegeven. Op het Intranet zijn meerdere berichten geplaatst met uitleg en tips. Extra is gewezen op de risico's van het klikken op links in mails van onbekende afkomst en op verdachte telefoontjes.

In 2018 is de samenwerking met landelijke en regionale organisaties verder uitgebouwd, door deelname aan regionale en landelijke netwerkoeverleggen op het gebied van Informatieveiligheid. De CISO organiseert tevens een netwerk van CISO's van de gemeenten in Oost-Brabant om ervaringen en producten uit te wisselen.

Wat hebben we bereikt:

- De ENSIA (Eenduidige Normatiek en Single Information Audit) zelfaudit over de informatieveiligheid in 2018 is volgens planning uitgevoerd.
- De uitvoering van een GAP analyse op de BIG normen voor de Dommelvallei-organisaties. De resultaten zijn vastgelegd in collegevoorstellen over de domeinen van de ENSIA: BIG, DigiD, Suwinet, BRP/PUN en BAG/BGT.

In het uitvoeringsplan informatiebeveiliging zijn 65 BIG maatregelen benoemd, waaronder de aandachtspunten van de visitatiecommissie. Van de 65 maatregelen zijn er 25 afgerond, 38 zijn gedeeltelijk ingevoerd en 2 moeten nog worden opgepakt.

Privacy

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Deze nieuwe wet zorgt onder meer voor versterking en uitbreiding van privacyrechten van burgers, meer verantwoordelijkheden voor organisaties die persoonsgegevens verwerken en steviger bevoegdheden voor de privacytoezichthouder, de Autoriteit Persoonsgegevens. Met de komst van de AVG verscherpen de eisen waaraan verwerkingen van persoonsgegevens moeten voldoen. Ook de

gemeente Son en Breugel moet deze Europese verordening naleven. In 2018 hebben we ingezet op de implementatie van de AVG. In 2016 is al een plan van aanpak geschreven, waarna we met de uitvoering daarvan zijn gestart. 2018 is gebruikt om dit verder te realiseren.

Wat hebben we bereikt:

- Er is een tijdelijke functionaris gegevensbescherming aangesteld en aangemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).
- We zijn voor de privacy een bewustzijns campagne opgestart. Door middel van presentaties en informerende teksten op intranet zijn de medewerkers van de verschillende organisaties privacybewuster geworden.
- We hebben een meldingsformulier voor nieuwe of gewijzigde verwerkingen van persoonsgegevens ontwikkeld.
- We zijn gestart met het afsluiten van verwerkersovereenkomsten conform de Standaard Verwerkersovereenkomst Gemeenten die is ontwikkeld door de Informatiebeveiligingsdienst.
- Op de gemeentelijke website staat sinds mei 2018 een privacyverklaring, waarin we de burger informeren over hoe we met persoonsgegevens omgaan en wat de privacyrechten zijn.
- We zijn gestart met het uitvoeren van Data Protection Impact Assessments (DPIA's). Hiermee brengen we de risico's van een verwerking voor de betrokkenen in beeld en kunnen we maatregelen nemen om die risico's zo goed mogelijk te beperken.
- We hebben de procedure voor het inzagerecht op grond van de AVG beschreven, waarin staat hoe burgers hun persoonsgegevens kunnen opvragen.

Procedure datalekken

Sinds 1 januari 2016 geldt de meldplicht datalekken. Deze meldplicht houdt in dat organisaties datalekken met een privacyrisico voor de betrokkenen zo snel mogelijk en uiterlijk binnen 72 uur moeten melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. In 2018 zijn er binnen de gemeente Son en Breugel 4 datalekken gemeld. Hiervan hebben we er geen bij de Autoriteit Persoonsgegevens gemeld, omdat we een privacyrisico voor betrokkenen niet waarschijnlijk achtten. Alle meldingen nemen we op in ons datalekkenregister.

Planning en control

Verbijzonderde Interne controle

De kwaliteit van de verbijzonderde interne controle is goed met ruimte voor verdere professionalisering. Om door te ontwikkelen kijkt control samen met de accountant naar de mogelijkheden. Zo voldoet het financiële systeem aan de daaraan in het kader van de accountantscontrole te stellen eisen. Dit is uit de EDP-audit gebleken.

Daarnaast hanteert control een nieuwe werkwijze om de scoping eerder en beter te bepalen en is een verschuiving in belang te zien van de procescontrole naar de gegevensgerichte controle.

Accountteams

In 2018 is control gestart met accountteams. Onze organisatie heeft een eigen team bestaande uit de medewerker planning & control, de medewerker interne controle, de kwaliteitsmedewerker en de controller. Het accountteam werkt structureel op locatie en communiceert actief met de MT-leden. De verbinding met de organisatie wordt op deze manier versterkt. Begin 2019 wordt de werking van de accountteams geëvalueerd.

Accountant

In 2018 is de samenwerking met de accountant geëvalueerd. Dit heeft ertoe geleid dat de samenwerking met 2 jaar wordt voortgezet. In 2019 wordt de benoeming aan de gemeenteraad voorgelegd.

Invulling kwaliteitszorg/procesverbetering

Vanaf 2018 is vanuit control extra ingezet op kwaliteitszorg. Dit heeft geleid tot verdere versteviging van procesmanagement.

Huisvesting

Er vindt vanaf 2018 een ingrijpende verbouwing van het gemeentehuis plaats. April 2019 is de eerste fase nieuwbouw gemeentehuis afgerond en is het deel van de ambtelijke organisatie dat tijdelijk gehuisvest was op de Vijverberg teruggekeerd naar de nieuwbouw. Fase 2 gaat in 2019 van start en omvat de renovatie van de balies en de bestuursvleugel.

Kengetallen

(peildatum 31-12-2018)

Verdeling man/vrouw en fulltime/parttime

	Fulltime	Parttime	Totaal
Mannen	40	3	43
Vrouwen	12	23	35
Totaal	52	26	78

Verhouding man / vrouw 2018 man 55,1%, vrouw 44,9%

Verhouding man / vrouw in vergelijkbare gemeenteklasse voor 2017: man 49%/ vrouw 51%

Formatie

(excl. Griffie en College B&W)

Afdeling	Factor	Begroting 2018	31-12-2018
Directie / gemeentesecretaris	fte	1.00	1.00
Staf	fte	5.61	4.83
Veiligheid & Wijkbeheer	fte	35.61	36.72
Ruimte & Samenleving	fte	23.39	26.72
Totale formatie	fte	65.61	69.28

Gemiddelde leeftijd

	2018	2017	2016
Mannen	49.1	50.0	49.7
Vrouwen	47.4	45.7	46.0
Totaal	48.2	48.1	48.1

Gemiddelde leeftijd landelijk binnen gemeenten in 2017 : 48,3 jaar

Ziekteverzuim (exclusief zwangerschapsverlof)

	2018	2017*	2016
Verzuimpercentage	5.19	6.55	4.97
Verzuimfrequentie	1.37	0.60	1.41
Ziekteverzuimpercentage in vergelijkbare gemeenteklasse voor 2017: 4,8			

* periode 1-1-2017 t/m 30-6-2017. Ziekteverzuim is voor een belangrijk deel niet werk gerelateerd

Verbonden partijen

Inleiding

De paragraaf verbonden partijen moet inzicht geven in de relaties van de gemeente in rechtspersonen waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend én financiële belangen gemoeid zijn. Verbonden partijen zijn een manier om een bepaald beleidsvoornemen uit te voeren; het aangaan van verbonden partijen komt altijd voort uit het publiek belang.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Onder financieel belang wordt verstaan: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichting niet nakomt.

Ter voldoening aan het bepaalde in de artikelen 1, 5, 8, 9, 15 en 36 van het BBV komen hierna de volgende verbonden partijen aan de orde:

Gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Brabant Zuidoost te Helmond;
- Gemeenschappelijke Regeling Dienst Dommelvallei te Mierlo;
- Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening de Dommel (WSD) te Boxtel;

Vennootschappen en coöperaties:

- Naamloze Vennootschap Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te Den Haag;
- Naamloze Vennootschap Brabant Water te Den Bosch;

Stichtingen en verenigingen:

- Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond;
- Stichting Bureau Inkoop- en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot;
- Stichting Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE) te Son en Breugel;
- Stichting Begraafplaats en Uitvaartcentrum Wolfswinkel te Son en Breugel;
- Stichting Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen (BIFN) te Den Bosch.

In deze paragraaf zal in tabelvorm elke verbonden partij uitgewerkt worden aan de hand van de volgende indelingen:

- Doel en openbaar belang van de verbonden partij;
- Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij; uitgangspunten waarom en wanneer er gebruik wordt gemaakt van de verbonden partij;
- Veranderingen en ontwikkelingen van de verbonden partij;

- Risico's: welke risico's zijn er bij deelname;
- Afbreukrisico van geen deelname: wat zijn de risico's bij geen deelname;
- Alternatieven voor geen deelname: welke alternatieven zijn er;
- Bestuurlijke betrokkenheid: wie zijn er betrokken bij de samenwerking;
- Bestuurlijke vertegenwoordiging namens de gemeente;
- Frequentie van terugkoppeling naar de raad: frequentie van informatie terugkoppeling;
- Financieel belang: welke kosten horen bij de samenwerking;
- Vermogenspositie en resultaat boekjaar van de verbonden partij.

De volgende afkortingen zijn gebruikt in de uitwerking van de verbonden partijen:

DB: Dagelijks bestuur;

GR: Gemeenschappelijke regeling;

NV: Naamloze Vennootschap.

Gemeenschappelijke regelingen

GR Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven	
Doel en openbaar belang	<p>Per 1 januari 2015 is de Metropoolregio Eindhoven actief. Het doel van deze samenwerking is het behouden en het verstevigen van de internationale concurrentiepositie en spitst zich toe op de behartiging van de gezamenlijke belangen op de thema's economie, mobiliteit en ruimte.</p> <p>Per 1 januari 2015 maakt het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven. RHCE heeft taken op het gebied van toezicht, behoud en het openbaar maken van de cultuurhistorische informatie.</p>
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	<p>De regio wordt bestuurd op verschillende overheidsniveaus (lokaal, subregionaal en regionaal) en er wordt steeds geschakeld tussen de verschillende niveaus. De samenwerking vindt niet alleen plaats op de schaal van de 21 gemeenten, maar ook op subregionaal niveau. Flexibele samenwerkingsverbanden, die gebaseerd zijn op gelijkkluidende belangen van de deelnemers, worden steeds belangrijker.</p> <p>Daarnaast kan de Metropoolregio op tijdelijke thema's de gezamenlijke belangen zowel van alle gemeenten als van enkele gemeenten behartigen. Door deze samenwerking wordt niet alleen een kostenbesparing gerealiseerd, maar worden de (ontwikkelings)mogelijkheden van de (sub)regio('s) beter benut.</p>

	<p>Samen met andere overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties worden de thema's economie, ruimte en mobiliteit verkend en wordt de regionale strategie bepaald.</p> <p>De gemeente brengt haar archief na verloop van tijd onder bij het RHCe, voor zover deze documenten niet vernietigd (moeten) worden.</p>
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>Na de evaluatie in 2017 is een stevig doorontwikkelingstraject voor de Metropoolregio gestart. Er is een ambitiedocument opgesteld welke wordt uitgewerkt in een samenwerkingsakkoord. Het samenwerkingsakkoord zal begin 2019 aan de gemeenteraden worden voorgelegd. Daar hangt dan mogelijk ook gelijk een herziening van de juridische constructie aan vast. Het RHCe heeft in 2017 een extern onderzoek laten uitvoeren in verband met exploitatietekorten. Hieruit bleek dat de deelnemende gemeenten weinig vertrouwen in het RHCe in de huidige vorm hebben. Dit is voor de bestuurscommissie RHCe aanleiding geweest om maatregelen te nemen. Eind 2018 wordt bezien of de ingezette doorstart kan worden voortgezet. Blijkt er desondanks onvoldoende vertrouwen te zijn dan wordt onderzoek gedaan na andere toekomsscenario's. De verwachting is dat medio 2019 de resultaten hiervan bekend zijn en hierover besluitvorming kan plaatsvinden. Daarnaast wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om het RHCe te positioneren als archiefinstelling separaat van de Metropoolregio Eindhoven.</p>
Risico's	<p>In het ambitiedocument dat in maart 2017 is vastgesteld is duidelijk geworden dat de Metropoolregio zich alleen nog richt op de thema's Economie, Mobiliteit, Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied. De overige taken worden overgedragen. Deze overdracht dient warm te zijn en gepaard te gaan met middelen. Vooralsnog worden voorbereidingen getroffen, maar dit houdt een risico in.</p>
Afbreukrisico van geen deelname	<p>Het risico is dat de gemeente Son en Breugel zich buiten sluit als zij niet deelneemt aan de Metropoolregio. De Metropoolregio is een belangenbehartiger van de regio en weet ook middelen bij anderen (veelal via cofinanciering) los te krijgen.</p>
Alternatieven voor geen deelname	<p>Naast de Metropoolregio zijn er allerlei andere vormen van (gemeentelijke) samenwerking mogelijk. Zo is op subregionaal vlak een bestuursovereenkomst gesloten met de gemeenten in het stedelijk gebied van Eindhoven en wordt er ook in Dommelvalleiverband samengewerkt. Op het niveau van Zuidoost-Brabant is, inhoudelijk gezien, geen vergelijkbare samenwerking.</p>
Bestuurlijke betrokkenheid	<p>Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant.</p>

Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: Hans Gaillard, plv. lid: Tom van den Nieuwenhuijzen.	
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks tweemaal (begroting, rekening); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.	
Financieel belang	Opsplitsing bijdrage	2018
	MRE	62.248
	• Regionale opgaven	59.139
	• Stimuleringsfonds	41.608
	• Brainport Development	<u>54.720</u>
	• Streekarchief (RHCE)	217.715
	Totaal	
	In 2018 is € 8.251,- aan inwonersbijdrage terug ontvangen in verband met afstoten van taken.	
Eigen vermogen	2017: 4.037.912 2018: 4.280.060 (voorlopig)	
Vreemd vermogen	2017: 20.344.823 2018: 17.412.699 (voorlopig)	
Resultaat boekjaar	2017: 388.648 2018: 1.005.0000 (voorlopig)	

GR Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) te Eindhoven

Doel en openbaar belang	De ODZOB is opgericht om een verdere verbetering tot stand te brengen in: <ul style="list-style-type: none">• de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken;• de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving, zodat het aantal calamiteiten en milieudelicten afneemt.
Algemene visie op en beleidsvoornemens	De ODZOB heeft een relatie met de partners in de GR en andere opdrachtgevers die wordt gekenmerkt door bereikbaarheid, beschikbaarheid, snelheid en betrouwbaarheid waar het gaat om de

omtrent inschakelen van de verbonden partij	levering van diensten en producten, de beantwoording van vragen en het voldoen aan verzoeken betreffende de fysieke leefomgeving.
Veranderingen en ontwikkelingen	ODZOB streeft er naar om in de toekomst voor alle deelnemers de brede WABO (Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht) taken te gaan uitvoeren. De vereiste kwaliteitseisen zijn daartoe noodzakelijk. Een deel van de deelnemers ziet op deelregionaal niveau, bijvoorbeeld binnen Dienst Dommelvallei, mogelijkheden in andere vormen van samenwerking om dit te bereiken.
Risico's	Indien de omzet achterblijft bij de verwachtingen zijn alle deelnemers aan de GR daarvoor (financieel) verantwoordelijk. Omdat het gemeentelijk werkprogramma slechts een klein onderdeel vormt van het totale uitvoeringsprogramma en -budget van de ODZOB is de individuele invloed van de gemeente(n) daardoor beperkt.
Afbreukrisico van geen deelname	Deelname voor wat betreft het basistakenpakket is wettelijk verplicht. Dit geldt niet voor de (incidentele) verzoektaken. De ODZOB voert daarnaast ook de individuele verzoektaken en collectieve taken uit. Indien dit niet gebeurt is het financieel risico als gevolg daarvan voor alle deelnemers van de GR.
Alternatieven voor geen deelname	De deelname voor wat betreft het basistakenpakket is wettelijk verplicht. Voor de uitvoering van een deel van de individuele verzoektaken is ook een samenwerking binnen Dienst Dommelvallei denkbaar. Deels gebeurt dit al, onder andere met betrekking tot de voorbereiding van de AB-vergaderingen.
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: Tom van den Nieuwenhuijzen (wethouder), plv. Hans Gaillard (burgemeester).
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks tweemaal (begroting, jaarrekening); daarnaast incidenteel afhankelijk van ontwikkelingen.

Financieel belang		2018
		129.063
	Landelijke basistaken	80.283
		31.905
	Verzoektaken	21.134
		78.709
	Collectieve taken	<u>-/ - 8.786</u>
		332.309
	Eindafrekening werkprogramma	
	Opdrachten buiten werkprogramma	
	Tariefcorrectie (indicatie)	
	Totaal	
	In 2018 is de uitkering surplus algemene reserve 2018 van € 1.022 ontvangen. In 2018 is de tariefcorrectie 2017 van € 17.484 ontvangen.	
Eigen vermogen	2017: 1.576.541 2018: 1.514.541 (voorlopig)	
Vreemd vermogen	2017: 5.054.918 2018: 4.254.309 (voorlopig)	
Resultaat boekjaar	2017: 0 2018: 0 (voorlopig)	

GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) te Eindhoven

Doel en openbaar belang	<p>Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: brandweerborg, ambulancezorg, geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio, rampenbestrijding en crisisbeheersing en de gemeenschappelijke meldkamer, door:</p> <ul style="list-style-type: none">• Adequaar te reageren op spoedeisende hulpvragen van burgers, instellingen en bedrijven;
-------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none">• Het organiseren en coördineren van geneeskundige hulpverlening in de regio;• Het voorkomen en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar en/of ongevallen bij brand en alles wat hiermee verband houdt. Ook het aanschaffen en onderhouden van gemeenschappelijk materieel en de coördinatie van de werkzaamheden op dit gebied behoort tot de taak van VRBZO;• Het - samen met GGD Brabant Zuidoost - organiseren, coördineren en uitvoeren van ambulancezorg, de bijbehorende procesregistratie en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevalsslachtoffers in ziekenhuizen of andere instellingen voor intramurale zorg.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	<p>Op regionale schaal werken aan een veilige leefomgeving voor mensen die er wonen en verblijven. Professionele hulp verlenen als het nodig is. Waarborgen creëren voor fysieke veiligheid en voorbereidingen treffen voor rampenbestrijding en crisisbeheersing.</p> <p>De gemeentelijke brandweer is per 1 januari 2014 overgegaan naar de Veiligheidsregio. De gemeenschappelijke regeling is hierop aangepast.</p>
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>In 2018 zijn twee bestuurlijke visies vastgesteld: de visie op crisisbeheersing en de visie doorontwikkeling GHOR (geneeskundige hulpverleningsorganisatie).</p> <p>In 2018 is het ontwerp-Regionaal Risicoprofiel 2019 vastgesteld en vrijgegeven voor consultatie van de gemeenteraden. Zij kunnen prioriteiten voor het op te stellen beleidsplan aandragen.</p> <p>Er is intensief gewerkt aan de verdere samenwerking van de Gemeenschappelijke Meldkamers van Brabant-Zuidoost en Brabant-Noord waardoor de samenvoeging tot de Meldkamer Oost-Brabant in de vernieuwde locatie in 's-Hertogenbosch in 2019 gerealiseerd kan worden.</p> <p>In 2018 heeft de evaluatie van de Toekomstvisie Brandweezorg plaatsgevonden. De uitkomsten worden in 2019 aan het bestuur voorgelegd. Op basis van de evaluatie moet gekomen worden tot een nieuw brandweezorgplan.</p> <p>GGD en VRBZO werken samen op het gebied van shared services en in het bijzonder de huisvesting van ambulancezorg.</p> <p>Daar waar het toegevoegde waarde heeft, wordt samengewerkt met Veiligheidsregio Brabant Noord. In 2018 is samengewerkt rondom de aanschaf van een voertuig: de Multidisciplinaire Commando Unit. Daarnaast is er nauwe samenwerking met betrekking tot de meldkamer, bedrijfsvoering, evenementenbeleid, planvorming en een enkele operationele functionaris.</p>

	VRBZO werkt daar waar het relevant is samen met de ODZOB, GGD en met MRE. Een actueel thema daarin is de invoering van de Omgevingswet.	
Risico's	VRBZO wordt geconfronteerd met kostenstijgingen en afnemende inkomsten die resulteren in een structureel financieel tekort van € 1.989.000,- voor de periode 2019 – 2021. Dit tekort wordt grotendeels veroorzaakt doordat de indexering voor loonkosten de afgelopen jaren lager is geweest dan de werkelijke loonkostenstijging. Het AB heeft besloten dat de autonome stijging van de loonkosten daarom aanvullend wordt gecompenseerd door gemeenten. Van de structureel geraamde hogere loonkosten van € 1.355.000,- compenseren gemeenten dan structureel €1.014.000 via een verhoging van de gemeentelijke bijdrage.	
Afbreukrisico van geen deelname	Deelname is een wettelijke plicht (Wet gemeenschappelijke regelingen, Wet veiligheidsregio's).	
Alternatieven voor geen deelname	Geen alternatieven.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door 21 gemeenten uit de regio Zuidoost Brabant.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: Hans Gaillard (burgemeester).	
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks tweemaal (begroting, rekening) en halfjaarlijks (1e en 2e samenvatting van de bestuursrapportage); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen over beleid en strategische keuzes binnen de Veiligheidsregio.	
Financieel belang	Algemene bijdrage	2018 750.588
	De deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling waarborgen de betaling van rente en aflossing van de door de Veiligheidsregio onder goedkeuring van gedeputeerde staten gesloten geldleningen volgens door het algemeen bestuur vast te stellen regels en naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere	

	gemeente van het desbetreffende kalenderjaar en indien de geldschieters dit wensen onder het doen van afstand van de voorrechten, welke de wet aan borgen toelaat.
Eigen vermogen	2017: 7.561.112 2018: 7.390.579 (voorlopig)
Vreemd vermogen	2017: 44.806.322 2018: 49.117.310 (voorlopig)
Resultaat boekjaar	2017: 951.982 2018: 772.535 (voorlopig)

GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Brabant Zuidoost te Eindhoven

Doel en openbaar belang	Het in stand houden van de GGD om daarmee de gezondheid van de bevolking en preventie van ziekten te bevorderen, alsmede snelle interventies op het gebied van gezondheid te verzorgen. Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten en uitvoering van de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van de (openbare) gezondheid (zorg). Financiering o.b.v. bijdrage deelnemende gemeenten, bijdragen zorgverzekeraars, (waaronder ambulancehulpverlening) en bijdragen particulieren.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	De gemeente kan profiteren van de professionele kennis en voorzieningen welke de GGD bezit en door de gemeente niet zelfstandig in stand gehouden kunnen worden. Tevens wordt door de samenwerking met de regiogemeenten een schaalgrootte bereikt die een efficiënte en effectieve aanpak mogelijk maakt tegen zo laag mogelijke kosten. Een positieve bijdrage aan de gezondheid van de inwoners van onze gemeente en uitvoering van tal van wettelijke taken.
Veranderingen en ontwikkelingen	Door transities waarmee gemeenten en GGD te maken hebben (Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet) verandert de maatschappelijke context van publieke gezondheid. Gezondheid wordt in toenemende mate gezien als een middel of voorwaarde voor maatschappelijke participatie. Het leggen van lokale verbindingen tussen gezondheid, zorg en participatie is een belangrijke maatschappelijke opgave voor gemeenten en GGD. Voor de GGD zijn de afspraken die in 2016 en 2017 gemaakt zijn tussen de vier grote gemeenschappelijke regelingen (4 GR'en) en de gemeenten wat

	betreft planning en control kaderstellend. Het Algemeen Bestuur heeft deze uitgangspunten bekrachtigd. Die uitgangspunten zijn in de begroting van de GGD verwerkt. Tevens zijn per 2018 de nieuwe BBV (Besluit begroting en verantwoording) voorschriften verwerkt.	
Risico's	Eventuele financiële consequenties van de ambities uit het Meerjarenbeleidsplan zijn nog niet inzichtelijk en derhalve niet verwerkt in de begroting van de GGD. In principe zal daarvoor in eerste instantie ook in- en externe financiering gezocht worden. In situaties dat dat niet opportuun is zal e.e.a. uiteraard vooraf middels een dossier met business case voorgelegd worden.	
Afbreukrisico van geen deelname	Geen behartiging van onze belangen op dit gebied en niet kunnen voldoen aan wettelijke verplichtingen waaronder het in stand houden van een GGD. Het uitvoeren van de Wet Publieke Gezondheid is een wettelijke taak. Als individuele gemeente in de omvang van Son en Breugel kan deze taak onmogelijk tegen dezelfde kosten uitgevoerd worden.	
Alternatieven voor geen deelname	Het zoeken naar andere instanties (andere GGD) die uitvoering kunnen geven aan onze wettelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: John Frenken.	
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks tweemaal (begroting, rekening); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.	
Financieel belang		2018
	Gemeentelijke bijdrage per inwoner inclusief 1e begrotingswijziging	281.278
	In 2018 is de afrekening gemeentelijke bijdrage 2017 van € 208 ontvangen.	
Eigen vermogen	2017: 2.554.890 2018: 2.830.000 (voorlopig)	
Vreemd vermogen	2017: 12.195.362 2018: 12.663.000 (voorlopig)	

Resultaat boekjaar	2017: -128.882 2018: - 16.000 (voorlopig)
--------------------	--

GR Dienst Dommelvallei te Mierlo

Doel en openbaar belang	Dienst Dommelvallei is het samenwerkingsverband van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel. In deze dienst zijn de bedrijfsvoeringstaken financiën, belastingen, personeel & organisatie, informatievoorziening en planning en control voor de drie gemeenten ondergebracht. Daarnaast hebben de gemeenten Son en Breugel en Nuenen de taken met betrekking tot werk en inkomen en dienstverlening in Dienst Dommelvallei ondergebracht.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	Bij de vorming van Dienst Dommelvallei is aangegeven dat de dienst moet leiden tot: meer kwaliteit, minder kwetsbaarheid, minder kosten en goed werkgeverschap.
Veranderingen en ontwikkelingen	Dienst Dommelvallei stimuleert de samenwerking met en tussen de deelnemende gemeenten. Uitgangspunt is dat met de huidige collegiale houding van de partners er op diverse terreinen harmonisatie afspraken gemaakt worden. Bij harmonisatiewensen en nieuwe ontwikkelingen wordt in een zo vroeg mogelijk stadium gezamenlijk afgestemd binnen de structurele overlegvormen tussen portefeuillehouders, gemeentesecretarissen, contactpersonen en managementteams. Met de ervaringen uit het afgelopen jaren en de uitkomsten van de evaluatie uit 2016 kunnen we stellen dat de dienst snel in staat is geweest om gemeentelijke werkzaamheden over te nemen.
Risico's	
Afbreukrisico van geen deelname	Bij geen deelname kunnen geen resultaten van de samenwerking behaald worden.
Alternatieven voor geen deelname	De werkzaamheden weer zelf als gemeente oppakken of in andere verbanden samenwerkingsmogelijkheden gaan zoeken.
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit drie leden per college van de deelnemers. J.F.M. Gaillard (burgemeester), J.T.H. van den Nieuwenhuijzen

	(wethouder) en J. Boersma (wethouder) namens Son en Breugel. Het AB wijst uit zijn midden een voorzitter, die tevens voorzitter is van het Dagelijks Bestuur (DB). Het DB bestaat uit de voorzitter, een collegelid uit het AB per deelnemer en de gemeentesecretarissen van de deelnemers. J.F.M. Gaillard is voorzitter van het DB.	
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks tweemaal (begroting, rekening); daarnaast incidenteel, afhankelijk voor ontwikkelingen.	
Financieel belang		2018 3.928.291
	Gemeentelijke bijdrage	
	De gemeentelijke bijdrage is inclusief de teruggave van € 166.364 op basis van de jaarrekening 2018.	
Eigen vermogen	2017: 157.000 2018: 318.000	
Vreemd vermogen	2017: 4.363.000 2018: 2.614.000	
Resultaat boekjaar	2017: 291.858 2018: 532.844	

GR Werkvoorziening de Dommel (WSD) te Boxtel

Doel en openbaar belang	De WSD voert de verplichtingen uit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (Wsw) uit. Daarnaast verzorgt de WSD de re-integratie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt voor gemeenten in het kader van de Participatie wet.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	De WSD is een uitvoeringsorganisatie van de Wsw en kan voor alle inwoners met een grote achterstand op de arbeidsmarkt een rol vervullen in de participatie. In 2018 is geëxperimenteerd met de prototypen door uitvoering te geven aan diverse projecten. Hiermee wordt de toekomstige rol van WSD in beeld gebracht.
Veranderingen en ontwikkelingen	De Wsw is per 1-1-2015 opgehouden te bestaan (er vindt geen nieuwe instroom plaats). De zittende doelgroep blijft gebruik maken van de Wsw.

	Er vindt gemiddeld jaarlijks 5% uitstroom plaats van de doelgroep. Door middel van het transitiearrangement wordt deze instroom gecompenseerd met trajecten vanuit de Participatiewet.	
Risico's	De WSD heeft vanaf 2020 een meerjarenbegroting opgesteld met een negatief financieel resultaat. Vooralsnog vindt aanvulling plaats vanuit het weerstandsvermogen bij de WSD. De kans is aanwezig dat de WSD aan de deelnemende gemeenten een aanvullende bijdrage vraagt.	
Afbreukrisico van geen deelname	Hoog (bestuurlijk maar ook financieel als je in deze fase zou besluiten om niet meer te deel te nemen aan de gemeenschappelijke regeling).	
Alternatieven voor geen deelname	Aansluiten bij andere gemeenschappelijke regeling of inkoop van diensten.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de gemeenten Best, Boxtel, Haaren, Nuenen, Oirschot, Oisterwijk, Meierijstad (alleen het verzorgingsgebied van de voormalige gemeenten Schijndel en Sint-Oedenrode), Son en Breugel, Sint Michielsgestel en Vught.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: dhr. J.P. Frenken, dhr. P.A.W.H. Spooren. Plaatsvervangend leden: dhr. W.J. Buurke (vervanger dhr. Spooren), dhr. T.A.M. Groenemans (vervanger dhr. Frenken). Dagelijks bestuur: dhr. J.P. Frenken.	
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Structureel jaarlijks (begroting, rekening); daarnaast incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen	
Financieel belang	Bestuurskosten	2018 4.908
	WSW bijdrage	891.556
	Totaal	896.464
	Naast de bestuurskosten zijn er nog kosten voor 33,1 (2019) geplaatste werknemers omgerekend naar 36 uur per week. Hiervoor wordt een bijdrage van het Rijk ontvangen.	
Eigen vermogen	2017: 26.521.000 2018: 27.350.000	

Vreemd vermogen	2017: 4.915.000 2018: 5.992.000
Resultaat boekjaar	2017: 2.781.000 2018: 2.997.000

Vennootschappen en coöperaties

NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag

Doel en openbaar belang	De BNG Bank is de bank van en voor (decentrale) overheden en instellingen op het gebied van wonen, zorg, onderwijs, energie en infrastructuur. De BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De BNG Bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	Het betalingsverkeer van de BNG Bank richt zich specifiek op zakelijke klanten in de publieke sector. De BNG Bank biedt een volledig pallet aan zakelijke producten. Digitaal, efficiënt en veiligheid staan hierbij centraal.
Veranderingen en ontwikkelingen	Per eind 2018 heeft de BNG Bank duurzame obligaties uitgegeven. De opbrengst hiervan wordt duurzame projectfinanciering alsmede balansfinanciering van de Nederlandse gemeenten en woningcorporaties, die in hun categorie het best scoren op het gebied van duurzaamheid en sociaal beleid.
Risico's	De BNG Bank is na de Staat een van de grootste emittenten van Nederland. Het door de bank uitgegeven schuld papier heeft een credit rating AAA van Moody's, en AA+ van Standard & Poor's en AA+ van Fitch. Door deze top ratings kan de BNG Bank tegen lage prijzen geld aantrekken op de geld- en kapitaalmarkt. Hierdoor kan de bank hun klanten lage tarieven bieden.
Afbreukrisico van geen deelname	n.v.t.
Alternatieven voor geen deelname	n.v.t.
Bestuurlijke betrokkenheid	De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen, die zij bezitten (een stem per aandeel)
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Als aandeelhouder: Hans Gaillard (burgemeester).

Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.	
Financieel belang	Het dividend wordt jaarlijks uitgekeerd en heeft betrekking op het voorafgaande boekjaar.	2018 75.877
	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De gemeente Son en Breugel bezit 29.991 aandelen à € 2,50 zijnde in totaal € 74.978,-. De dividenduitkering is afhankelijk van de resultaten. Hierbij streeft de BNG Bank niet naar een maximaal, maar naar een redelijk rendement op het eigen vermogen.	
Eigen vermogen	2017: 4.953.000.000 2018: 4.991.000.000	
Vreemd vermogen	2017: 135.072.000.000 2018: 132.550.000.000	
Resultaat boekjaar	2017: 393.000.000 2018: 337.000.000	

NV Brabant Water te Den Bosch

Doel en openbaar belang	Brabant Water is het drinkwaterbedrijf dat aan 2,5 miljoen inwoners en bedrijven in Noord Brabant drinkwater levert en ervoor zorgt dat de klanten altijd en overal in Brabant kunnen rekenen op zuiver en veilig drinkwater. Een verantwoordelijke taak, waarnaar gehandeld wordt. Brabant Water streeft niet naar winst, maar wel naar de beste kwaliteit en dienstverlening. Brabant Water biedt naast drinkwater ook water op maat en gespecialiseerde diensten en advies aan.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de	Brabant Water is als drinkwaterbedrijf primair verantwoordelijk voor het waarborgen van de continuïteit van de waterlevering in haar voorzieningsgebied en de kwaliteit en druk van het geleverde drinkwater.

verbonden partij	
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>Brabant Water levert water uit de beste bronnen en doet er daarbij alles aan om dat ook voor de toekomst veilig te stellen door goed te zorgen voor de waterwingebieden. Belangrijke thema's daarbij zijn duurzaamheid, gezondheid en veiligheid.</p> <p>In 2018 heeft Brabant Water de certificering 100% klimaatneutraal gekregen. Dat wil zeggen dat Brabant Water de productie uitvoert zonder schadelijke bijdrage aan klimaatverandering. Deze certificering daagt Brabant Water uit om verder te verduurzamen. De ambitie voor 2020 is 20% efficiënter omgaan met energie, 20% minder CO2 uitstoten en 20% duurzaam opwekken van energie.</p>
Risico's	n.v.t.
Afbreukrisico van geen deelname	n.v.t.
Alternatieven voor geen deelname	n.v.t.
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de aandeelhouders. Dat zijn de provincie Noord-Brabant en 60 gemeenten.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Als aandeelhouder: Hans Gaillard (burgemeester).
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Incidenteel afhankelijk van ontwikkelingen.
Financieel belang	De gemeente heeft een belang in Brabant Water NV van 14.982 aandelen à € 0,10 (totaal € 1.498).
Eigen vermogen	2017: 609.107.000 2018: Nog niet bekend
Vreemd vermogen	2017: 438.726.000 2018: Nog niet bekend

Resultaat boekjaar	2017: 31.167.000 2018: Nog niet bekend
--------------------	---

Stichtingen en verenigingen

Stichting Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond

Doel en openbaar belang	Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost is een samenwerkingsverband tussen gemeenten, (justitiële) overheidsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Het doel is de verbetering van veiligheid en leefbaarheid in de 21 gemeenten in Brabant Zuidoost. Het is van belang om onderscheid te maken tussen het zorg- en veiligheidshuis als professionele netwerkorganisatie en het zorg- en veiligheidshuis als facilitator voor ketenpartners. Het landelijk kader richt zich specifiek op het zorg- en veiligheidshuis als netwerkorganisatie van verschillende partners in de zorg-, de strafrechtketen en gemeenten, gericht op een ketenoverstijgende persoon-, systeem- en gebiedsgerichte aanpak van, of advisering rondom, complexe problematiek. In de rol van facilitator biedt de netwerkorganisatie aan ketenpartners de mogelijkheid om werkplekken te huren in een kantoor. Het zorg- en veiligheidshuis Brabant-Zuidoost is in de kern een smalle organisatie. Haar professionaliteit ligt op het gebied van procesregie, advisering en informatievoorziening.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	De kracht van het zorg- en veiligheidshuis is een goede samenwerking tussen de verschillende organisaties om problemen op het gebied van veiligheid beter aan te pakken. Daarbij behouden alle partners hun eigen (wettelijke) verantwoordelijkheden. Problemen worden in een mix van preventie, repressie en zorg aangepakt. Zo wordt geprobeerd potentieel grote problemen klein te houden. De casussen worden aangepakt middels de werkwijze Casus Op Maat (COM) en de Persoonsgerichte Aanpak. Daarnaast stimuleert en ondersteunt het zorg- en veiligheidshuis de gemeenten om in de toekomst gebruik te maken van het escalatiemodel in de zorg- en veiligheidsketen AVE (aanpak voorkoming escalaties) en dit lokaal te implementeren.
Veranderingen en ontwikkelingen	In 2016 is de rechtsvorm van het Zorg- en Veiligheidshuis gewijzigd en is de Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost opgericht. Besloten werd om hierin deel te nemen. In 2016 is gestart met de methodiek Persoonsgerichte Aanpak (PGA) voor een

	<p>effectieve aanpak van hotshots (kopstukken/-sleutelfiguren). Deze systeemaanpak richt zich op daders van HIC-feiten, problematische jeugdkopstukken en andere personen die via de driehoek als veiligheidsprobleem zijn aangewezen.</p> <p>In 2016 is in het zorg- en veiligheidshuis de Expertisetafel Radicalisering ingericht. Dit overleg is beschikbaar voor ondersteuning, advies en COM-zaken voor de schaalgrootte Oost Brabant voor wat betreft signalen/cases met betrekking tot radicalisering.</p> <p>Vanaf begin 2018 is de naam gewijzigd in Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost.</p>	
Risico's	Alle 21 gemeenten uit de regio nemen deel aan de Stichting en dragen daaraan bij.	
Afbreukrisico van geen deelname	Er kan dan geen gebruik worden gemaakt van de voordelen die het zorg- en veiligheidshuis kan bieden, zoals informatie, expertise en menskracht. Bepaalde organisaties hebben ook aangegeven geen capaciteit te hebben om deel te nemen aan overlegstructuren in alle afzonderlijke gemeenten.	
Alternatieven voor geen deelname	De gemeente moet dan zelf meer regelen en kan geen beroep meer doen op inbreng van bepaalde maatschappelijke instanties en strafrechtpartners.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. Samenwerking met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Alle gemeenten vaardigen een wethouder zorg of een burgemeester af als lid van het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur kiest uit hun midden weer – per basisteam – een wethouder zorg en een burgemeester als lid van het Dagelijks Bestuur. In 2018 werden de gemeenten die behoren tot het basisteam Dommelstroom vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur door voorzitter burgemeester P. Verhoeven (Heeze-Leende) en wethouder P.J. Looijmans (Geldrop-Mierlo) namens de gemeenten die behoren tot het basisteam Dommelstroom.	
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.	
Financieel belang		2018 3.947
	Gemeentelijke bijdrage	
Vermogenspositie en resultaat	De beide centrumgemeenten (Eindhoven en Helmond) zijn verantwoordelijk voor de financiële jaarrekening, ieder voor hun subregio (regio Eindhoven en	

boekjaar Peelregio). Son en Breugel valt onder regio Eindhoven.

Stichting Bureau Inkoop- en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot

Doel en openbaar belang	Inkoopuitgaven maken een zeer groot deel uit van de jaarlijkse begroting. Door samenwerking kunnen gemeenten hun inkoop professionaliseren. Daarnaast vertaalt de kwaliteit van inkoop zich direct in de kwaliteit van producten, diensten en werken. Integer en efficiënt inkopen heeft een positieve uitstraling naar burgers, het bedrijfsleven en de eigen medewerkers. Goed ingerichte inkoopprocessen vergroten het vertrouwen van de samenleving in de manier waarop gemeenschapsgeld wordt besteed.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	De gewijzigde Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012) laat voldoende ruimte over om eigen beleid te voeren op het gebied van inkopen en aanbesteden. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid waarborgt de naleving van wet- en regelgeving, een doelmatige inkoop en bestuurlijke integriteit. Het inkoopbeleid gaat uit van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur: openheid, objectiviteit en zorgvuldigheid. Door gebruik te maken van objectieve voorwaarden, kunnen gemeenten de keuze voor een leverancier verantwoorden. Deze helderheid biedt ook voordelen voor ondernemers, die weten waar ze aan toe zijn.
Veranderingen en ontwikkelingen	Sinds 2013 hebben gemeenten te maken met de Aanbestedingswet 2012. Op 1 juli 2016 zijn de wijzigingen op de Aanbestedingswet 2012 in werking getreden. Hiermee zijn de nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijnen opgenomen in de Nederlandse wetgeving. Door de wijzigingen in de Aanbestedingswet hebben we te maken gekregen met wijzigingen in de dagelijkse inkooppraktijk. In 2017 heeft gemeente Son en Breugel het manifest Maatschappelijk verantwoord inkopen ondertekend en een actieplan vastgesteld. Dit betekent dat we bij elke aanbesteding de mogelijkheden voor social return en duurzaamheid opnemen.
Risico's	Door deel te nemen aan BIZOB wordt het risico op juridische procedures door onjuiste inkoop- en aanbestedingstrajecten verkleind.
Afbreukrisico van geen deelname	De aansluiting bij BIZOB is een keuze voor continuïteit in organisatorische en personele zin voor de invulling van de inkoopfunctie. Naast het mislopen van de mogelijk gunstigere prijzen en/of hogere kwaliteit, ligt er een afbreukrisico op gebied van efficiencyverbetering, rechtmatigheid en een versterking van de expertise.
Alternatieven voor	In plaats van aansluiting bij BIZOB kan ook gekozen worden voor het volledig

geen deelname	intern invullen van de inkoopfunctie. Daarnaast kan een commercieel inkoopbureau worden ingehuurd om gelijksoortige ondersteuning te bieden.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de gemeenten in Zuidoost-Brabant (behoudens Eindhoven, Helmond, Valkenswaard), Haaren, Schijndel, Veghel, Vught en Uden en drie samenwerkingsverbanden in Zuidoost-Brabant.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Vanuit Dommelvallei+ (6 gemeenten) zijn twee stichtingsbestuurders gekozen. Zelf levert de gemeente een afgevaardigde voor de vergadering van aangeslotenen. Dit is de heer Jan Boersma.	
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen. Vanaf begin 2019 wordt jaarlijks een rapportage ter kennisname voorgelegd over maatschappelijk verantwoord inkopen.	
Financieel belang		2018
		146.160
	Gebaseerd op het aantal afgenomen dagen	<u>14.599</u>
	6 dagen x 42 weken x € 580,- per dag	160.759
	Aanvullende dagen inkoopplan 2018	
	Totaal	
	Van de bijdrage 2018 wordt € 37.698 toegerekend aan jeugdzorg en € 41.169 aan diverse projecten. In 2018 is de bestemming resultaat 2017 van € 6.888 ontvangen.	
Eigen vermogen	2017: 666.145 2018: 786.116 (voorlopig)	
Vreemd vermogen	2017: 575.176 2018: 633.621 (voorlopig)	
Resultaat boekjaar	2017: 321.197 2018: 382.095 (voorlopig)	

Stichting Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE) te Son en Breugel

Doel en openbaar belang	<p>De doelstellingen van de SBBE zijn als volgt geformuleerd:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het bevorderen van de veiligheid in het algemeen en meer speciaal het bevorderen van ongestoord gebruik van hun goederen door de gerechtigden, alles op het bedrijvenpark Ekkersrijt en omgeving• Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.• De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door het aanbieden van een pakket van beveiligingsmiddelen en – maatregelen. Dit pakket is gezamenlijk en in samenwerking met de beveiligingsbranche samengesteld door de gemeente Son en Breugel, de Nationale Politie, basisteam Dommelstroom en de gebruikers van bedrijventerreinen.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	<p>De gemeente Son en Breugel verwacht van de SBBE dat zij de veiligheid op het industriepark Ekkersrijt zo optimaal mogelijk waarborgt door het treffen van maatregelen, in eerste instantie gericht op de aangesloten ondernemingen. De stichting SBBE moet zichzelf kunnen bedruipen met bijdragen van ondernemers, die nu nog op vrijwillige basis zijn aangesloten.</p> <p>Het resultaat moet zijn het terugdringen van het aantal inbraken, het opsporen van eventuele daders en een toename van het algehele gevoel van veiligheid op Ekkersrijt.</p>
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>Deelname aan de SBBE is nu nog op vrijwillige basis. Daardoor is sprake van een behoorlijk aantal zgn. freeriders (32%). Wellicht biedt de wet BIZ (Bedrijveninvesteringszones) in de toekomst mogelijkheden om alle ondernemers (verplicht) deel te laten nemen aan de SBBE. Hierdoor draagt elke ondernemer financieel bij.</p>
Risico's	<p>Voor de gemeente vormt deze verbonden partij geen risico, omdat de gemeente geen vermogen aan de stichting beschikbaar heeft gesteld.</p>
Afbreukrisico van geen deelname	<p>Via de bestuurlijke vertegenwoordiger kan invloed worden uitgeoefend op de activiteiten van de SBBE. Zonder deze invloed kan het bestuur van de</p>

	SBBE een richting kiezen die de gemeente Son en Breugel niet passend zou vinden.
Alternatieven voor geen deelname	De gemeente kan de beveiliging op het industriepark Ekkersrijt voor eigen rekening en risico uitvoeren. Dit is echter geen realistisch scenario, feitelijk is er geen alternatief aanwezig.
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de gemeente Son en Breugel, Ondernemersvereniging Ekkersrijt (OVE), Politie.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Stichtingsbestuur: lid: R. Visser (op voordracht van het college van B&W).
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen.
Financieel belang	Geen gemeentelijk bijdrage. Omtrent de openstaande vorderingen bij de gemeente zijn afspraken gemaakt. De stichting voldoet aan haar aflossingsverplichting. Er wordt jaarlijks € 17.353,- afgelost. Op 31-12-2018 is het openstaand saldo € 86.765,-.
Eigen vermogen	2017: 57.242 2018: 80.736
Vreemd vermogen	2017: 121.694 2018: 96.931
Resultaat boekjaar	2017: 7.205 2018: 23.494

Stichting Begraafplaats en Uitvaartcentrum Wolfswinkel te Son en Breugel

Doel en openbaar belang	Het exploiteren en beheren van de begraafplaats Wolfswinkel te Son en Breugel.
Algemene visie op en beleidsvoornemens	Uitgangspunt van de Stichting is een rendabele exploitatie van de begraafplaats. Op dit moment is het exploiteren van een begraafplaats niet rendabel. Het

omtrent inschakelen van de verbonden partij	college heeft na intern onderzoek besloten dat de stichting een businesscase dient op te stellen, die moet leiden tot een toekomstvisie met daarin een structurele oplossing voor het jaarlijkse exploitatietekort. Alternatieven zijn dan een begraafplaats met of zonder crematorium, alsmede wanneer de stichting zou stoppen. De businesscase wordt nog dit jaar verwacht. Daarna zal de gemeente haar positie bepalen.
Veranderingen en ontwikkelingen	Het aantal begrafenissen neemt af. In de uitvaartzorg is meer vraag naar crematies en alternatieve wijzen van begraven.
Risico's	De gemeente heeft een lening en een aanvullende lening met recht van hypotheek en een achtergestelde lening aan de Stichting verstrekt. De stichting komt haar afgesproken aflossingsverplichting op de lening met recht van hypotheek na. Omdat ingeschat wordt dat de Stichting onvoldoende in staat is om aan haar toekomstige aflossingsverplichtingen te voldoen is hiervoor een risico opgenomen in de risicoparagraaf. Voor de achtergestelde lening is een voorziening getroffen.
Afbreukrisico van geen deelname	Het in stand houden van een gemeentelijke begraafplaats is een wettelijke taak.
Alternatieven voor geen deelname	In het projectplan worden een aantal scenario's uitgewerkt waarbij aan het college c.q. de gemeenteraad een advies voorgelegd wordt over de te volgen strategie.
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemeente Son en Breugel (50%), VOF P. Kuis & Zn., St. Oedenrode, (50%).
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Stichtingsbestuur: lid: K. Vortman (raadslid, op voordracht van het college van B en W).
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Incidenteel, afhankelijk van ontwikkelingen
Financieel belang	Op 31-12-2018 is het openstaand saldo van de leningen met recht van hypotheek € 369.095,-. Op 31-12-2018 is het openstaand saldo van de achtergestelde lening € 204.201,- (Voorzien).

Eigen vermogen	2017: -172.852 2018: -204.035
Vreemd vermogen	2017: 615.866 2018: 649.347
Resultaat boekjaar	2017: -15.365 2018: -31.184

Stichting Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen (BIFN) te Den Bosch

Doel en openbaar belang	<p>De stichting heeft ten doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het optreden als bewaarder van het beleggingsfonds Brabant Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen Project Hoven Noord, waaronder mede begrepen wordt het voor rekening en risico van participanten in het beleggingsfonds ten titel van beheer verkrijgen, houden en doen houden van goederen, in overeenstemming met de voorwaarden van beheer en bewaring van het Beleggingsfonds zoals deze van tijd tot tijd gelden; • Het optreden als beheerder van het Beleggingsfonds, waaronder mede begrepen wordt het beleggen, bezwaren en vervreemden van onder a. gemelde goederen in overeenstemming met de voorwaarden van beheer en bewaring van het Beleggingsfonds zoals deze van tijd tot tijd gelden; • Het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, waaronder begrepen het bezwaren van de onder a. gemelde goederen en het aangaan van verplichtingen waaronder mede begrepen het aangaan en verstrekken van geldleningen en stellen van garanties.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen van de verbonden partij	<p>De in deze Stichting opgenomen participanten zijn financieel gezond. Het betreft de Provincie Noord-Brabant (50%), de gemeente Son en Breugel (25%) en woningbouwcorporatie 'Thuis (=voormalige Domein) (ook voor 25%).</p> <p>In de grondexploitatie Sonniuspark wordt voor het BIFN voor het deel van Son en Breugel gerekend met een negatief resultaat van € 345.333,-. Jaarlijks wordt door het bestuur van de Stichting gemonitord in hoeverre</p>

	<p>de voorziening (gebaseerd op de actuele marktwaarde van de in het Fonds opgenomen woningen) die een mogelijk niet terug te ontvangen deel van de lening afdekt, toereikend is. De totale voorziening in de jaarrekening van de Stichting is totaal per 31.12.2018 vrijgevallen. Het in de Grex geprognosticeerde resultaat is toereikend om de verliezen van de historische verkopen, waarbij niet de gehele lening kon worden afgelost, te dekken.</p>
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>Sinds het oprichten van de Stichting heeft de huizenmarkt zich in neerwaartse richting ontwikkeld. Er zijn tussentijds tot 31 december 2018 totaal 42 woningen verkocht en voor de resterende 11 woningen waarvoor een particuliere belegger is gevonden, is de eigendomsoverdracht in voorbereiding. Daarmee zijn de leningen voor alle 53 woningen uit het fonds afgelost dan wel vervallen en kan de Stichting worden geliquideerd. Dit zal in 2019 gebeuren. Terwijl in de eerste jaren van het Fonds de verkoopopbrengst lager lag dan de afnamegarantieprijs waarmee in het Fonds wordt gerekend, is dit inmiddels gewijzigd en ligt de verkoopopbrengst voor sommige woningen boven deze afnamegarantieprijs of zelfs gelijk aan de vraagprijs. In 2018 is op de aan particulieren verkochte woningen dan ook méér dan de voor die woningen verstrekte lening afgelost. Voor de 16 laatste woningen binnen het sociale segment die in 2018 permanent aan de sociale huurvoorraad van 'thuis zijn toegevoegd, is door 'thuis een beroep gedaan op de contractuele regeling volgens welke 'thuis de woningen welke 5 jaar na verstrekken van de lening nog niet zijn verkocht, tegen 85% van de marktwaarde dient over te nemen. Voor deze woningen is dan ook niet het gehele leningdeel afgelost. De afwikkeling van deze verkoop heeft eind 2018 plaats gevonden. Met 'thuis is overeengekomen dat deze regeling niet toegepast wordt op de woningen die buiten het sociale segment vallen. Voor deze woningen is een particuliere belegger gevonden die deze woningen als middensegment huurwoning op de markt houdt. Inmiddels heeft 'thuis toestemming van de toezichhoudende autoriteit gekregen voor deze transactie en de afwikkeling van deze verkoop zal in het tweede kwartaal van 2019 plaatsvinden. Uit de opbrengst zal - conform de daarop van toepassing zijnde formule - méér dan het leningdeel aan de Stichting worden overgemaakt. Door deze gunstige financiële ontwikkelingen is de voorziening in de jaarrekening volledig vrijgevallen ten gunste van het</p>

	resultaat 2018.
Risico's	Conform de accountantsverklaring voor de jaarrekening 2018 van de Stichting, wordt het financiële risico als nihil beschouwd. Dit heeft te maken met het feit dat voor de 11 woningen welke per 31 december 2018 nog in het Fonds zitten, een belegger is gevonden en met deze opbrengst méér dan de lening voor deze woningen kan worden afgelost.
Afbreukrisico van geen deelname	n.v.t.
Alternatieven voor geen deelname	n.v.t.
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door de gemeente Son en Breugel, provincie Noord Brabant, Woonstichting 't Huis (voormalige Stichting Woonmaatschappij Domein).
Bestuurlijke vertegenwoordiging	De participanten hebben gezamenlijk 2 bestuurders aangewezen. Bij de jaarvergadering van participanten wordt de gemeente, in opdracht van het college, vertegenwoordigd door de verantwoordelijke wethouder J. Frenken met ambtelijke ondersteuning.
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Maakt onderdeel uit van Grondexploitatie Sonniuspark: voortgang Sonniuspark wordt minimaal 2x per jaar naar de raad gerapporteerd.
Financieel belang	Het Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen was destijds een initiatief van de provincie waarmee deze samen met gemeenten, projectontwikkelaars en woningcorporaties woningbouwprojecten die uitvoeringsgereed waren, maar door de gevolgen van de kredietcrisis niet konden starten, alsnog tot uitvoering kon brengen. Met behulp van een lening uit dit Investeringsfonds heeft de woningcorporatie een garantie kunnen afgeven aan de projectontwikkelaar voor de afname van de bij oplevering onverkochte woningen zodat de projectontwikkelaar kon starten met de bouw. Als gevolg hiervan zijn de 132 woningen in Hoven Noord gebouwd waarvan uiteindelijk 53 woningen in het BIFN zijn opgenomen. Het Investeringsfonds is gevoed via stortingen (naar rato van deelname) door de participanten. De lening die vanuit het BIFN aan de corporatie is verstrekt, bedraagt 18% van de ten tijde van oplevering geldende VON (vrij

	<p>op naam) prijs van de woningen. De gemeente participeert voor 25% in dit fonds.</p> <p>Omdat uiteindelijk méér woningen zijn verkocht dan bij de oprichting van het fonds was voorzien is een deel van het destijds door de participanten gestorte geld terug ontvangen. Gedurende de looptijd van het Fonds is steeds bij verkoop van een woning, indien de opbrengst toereikend was, een deel van de lening afgelost. Per ultimo 2018 bedraagt de totaal nog uitstaande lening op de nog niet verkochte woningen € 474.750,- welke in 2019 geheel zal worden afgelost bij notarieel transport waarbij uitvoering wordt gegeven aan de koopovereenkomst voor 11 woningen welke is gesloten met een belegger. In totaal zijn inmiddels 23 van de in totaal 53 tijdelijk verhuurde woningen verkocht aan particulieren en 19 aan 'thuis om deze aan hun sociale woningvoorraad toe te voegen. De afrekening voor de resterende 11 woningen zal in 2019 plaatsvinden.</p> <p>Daarna kan het Fonds worden geliquideerd.</p>
Eigen vermogen	2017: 1.041.194 2018: 1.030.123
Vreemd vermogen	2017: 5.512 2018: 5.512
Resultaat boekjaar	2017: 48.696 2018: 289.729

Grondbeleid

Inleiding

Binnen de voorliggende “paragraaf grondbedrijf” wordt ingegaan op het verloop van de complexen binnen het grondbedrijf. Binnen het grondbedrijf spelen op dit moment de volgende projecten: Sonniuspark; Ekkersrijt en Breugel Bruist.

Exploitatie grond en risico's

Bij de grondexploitaties Ekkersrijt en Breugel Bruist heeft de gemeente te maken met een exploitatierisico. In Sonniuspark is dat niet het geval omdat de negatieve boekwaarde van € 4.504.325,- ruim gedekt wordt door de grondwaarde van de nog te realiseren grondverkopen. Deze bedragen per 31.12.2018 totaal € 17.409.412,-

Binnen de grondexploitatie Ekkersrijt wordt op dit moment gerekend met een negatief resultaat van € 550.503,- (N.C.W. 1.1.2019) maar daarbij wordt uitgegaan van een nog te realiseren grondopbrengst van ca. € 750.000. Medio augustus 2019 wordt naar verwachting duidelijk of deze opbrengst reëel is of dat er aangepaste afspraken worden gemaakt met de potentiële koper waardoor het resultaat verslechterd.

De planvorming die ten grondslag ligt aan de exploitatie Breugel Bruist zal in de loop van 2019 tegen het licht worden gehouden. De nieuwe raad zal dan in de gelegenheid te besluiten tot eventuele aanpassingen die vervolgens verwerkt kunnen worden in de grondexploitatie. Het is nog niet in te schatten wat de eventuele wijzigingen zullen zijn (indien er wijzigingen zullen komen) en wat de financiële impact daarvan is.

Complex Sonniuspark (inclusief Ruimte voor Ruimte)

In april 2013 is door de Gemeenteraad besloten een aantal uitgangspunten uit de grondexploitatie Sonniuspark te wijzigen. Met name betrof dit de vaste grondprijs per m², de verkaveling / woningbouwprogramma, de indexcijfers en de fasering. De in 2015 vastgestelde rekenrente is nu vanwege de rentesystematiek in de BBV omlaag bijgesteld naar 0,34% voor 2018 en een verdisconteringsvoet van 2%. In 2017 is de verkaveling nogmaals tegen het licht gehouden en tevens de begrotingen voor de nog uit te voeren werkzaamheden geactualiseerd. Vanwege de zeer gunstige marktsituatie is ook de fasering kritisch bekeken en iets aangepast. De verwachting is nog steeds dat de laatste opbrengsten in 2021 geboekt zullen worden en de afsluiting van de exploitatie in 2022 plaatsvindt. Tevens is als gevolg van de verplichte winstneming in 2017 een bedrag van bijna € 4,5 miljoen als winst genomen. Dit is in de grondexploitatie ten laste van het resultaat geboekt. De verkopen in 2017 waren ca € 2 miljoen hoger dan verwacht. De kosten vielen ca € 1,6 miljoen lager uit. Dit laatste heeft met name te maken met het feit dat de aanpassing van de Ockhuizenweg nog niet

is gestart. Dit deelproject is in 2019 opgepakt. Per 31.12.2018 bedraagt de Netto Contante Waarde ruim € 4,0 miljoen, na winstneming van bijna € 4,5 miljoen bij de jaarrekening 2017. In deze berekening is geen rekening gehouden met de mogelijke afdracht van vennootschapsbelasting.

De overeenkomsten met de ontwikkelaars VOF Sonse Hout betreft de twee noordelijke clusters en met Heijmans zijn de afrondende gesprekken gaande voor de ontwikkeling van de derde noordelijke cluster. Met VOF Sonse Hout lopen momenteel gesprekken om een deel van de daarna resterende kavels aan de Bosrand te ontwikkelen. Voor de overige kavels die beschikbaar zijn voor particuliere bebouwing, is een wachtlijst van gegadigden.

Het risico voor de fasering zit hem dus niet in een gebrek aan belangstelling maar in een gebrek aan aannemers. Een enkele particuliere kavelkoper heeft zijn contract al moeten ontbinden omdat hij geen aannemer kon vinden die - binnen een acceptabele termijn - de woning kon bouwen.

De aanpassing van de infrastructuur, waardoor de kavelmaatvoering is geoptimaliseerd, is in 2018 uitgevoerd en qua kosten krijgen we nu nog met name te maken met het woonrijp maken na oplevering, de aanpassing van de Ockhuizenweg en een verbeterde inrichting van het Noordelijk Park.

De nu geprognosticeerde kosten voor woonrijp maken, planontwikkelingskosten (POK), voorbereidings- en begeleidingskosten (VTU) lijken binnen de prognoses blijven. Het geactualiseerde bestemmingsplan Sonniuspark is begin 2018 onherroepelijk geworden.

Naast de grondverkoop maken de Ruimte voor Ruimte titels onderdeel uit van de grondexploitatie. Op dit moment lopen de gesprekken voor de laatste 2 bouwtitels, maar ook daarvoor zijn meerdere gegadigden. De Ruimte voor Ruimte titels vertegenwoordigen ca 2% van de totaal geraamde inkomsten. De opbrengsten van de eerste acht titels zijn in de grondexploitatie opgenomen, evenals de verwervingskosten van alle 10 titels. Qua prijsstelling volgt de gemeente de prijs van een bouwtitel bij de C.V. Ruimte voor Ruimte van de provincie (€ 151.250,-).

Risico's en reservepositie

Sonniuspark is door de Provincie Noord-Brabant gekozen als project dat in aanmerking komt voor een investeringsbijdrage. Hiertoe is op 26 mei 2011 door de provincie, de woningbouwcorporatie en de gemeente een contract getekend waardoor een financiële achtervang (BIFN) wordt gecreëerd voor de niet verkochte woningen in Hoven Noord. In de loop van 2019 zal deze Stichting worden geliquideerd. (Zie paragraaf Verbonden Partijen, onder Stichtingen)

Bij vaststelling van de jaarrekening 2017 is besloten om een deel (ca € 2,8 miljoen) van de verplichte tussentijds genomen winst op Sonniuspark te storten in een nieuwe Reserve Grondbedrijf. Met deze reserve kunnen eventuele toekomstige verliezen in andere grondexploitaties worden afgedekt.

De boekwaarde per 31.12.2018 bedraagt € 4.504.325,- negatief.

Complex Ekkersrijt

Met de liquidatie van de Gemeenschappelijke Regeling Industrieschap Ekkersrijt per 1-1-2013 en de daaruit voortvloeiende overname van gronden op het industrieterrein door de gemeente Son en

Breugel, is per 1 januari 2013 een nieuw complex aangemaakt in de financiële administratie: het complex Ekkersrijt.

Niet alle van de Agglomeratie overgenomen gronden zijn in exploitatie genomen. Conform regionale afspraken zullen de gronden op Ekkersrijt Oost (ca. 8,1 ha in gedeelde eigendom met de gemeente Eindhoven) pas na 2020 in ontwikkeling worden genomen. Deze gronden hebben daarom geen gevolgen voor de begroting maar vormen een soort “stille reserve”.

Enkele kleine strookjes grond zijn verkocht dan wel door middel van grondruil overgegaan naar naastgelegen bedrijven om ingezet te worden ten behoeve van infrastructuur dan wel parkeren.

Voor het laatste perceel bouwgrond dat in deze exploitatie is opgenomen is nu een opbrengst van bijna € 750.000 geprognosticeerd. De opbrengst van dit laatste perceel was oorspronkelijk voorzien in 2015. Onderhandelingen hebben al wel tot globale afspraken geleid, maar verkoop heeft nog niet plaatsgevonden en is nu voorzien voor 2019. Tevens is de grondexploitatie aangevuld met de kosten voor de gemeentelijke ROW bijdrage (Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties). Dit betreft een bedrag van € 256.000,- waarvan € 250.000,- in 2019 gestort dient te worden. Door deze twee factoren is de grondexploitatie nog niet afgesloten. De boekwaarde van de grondexploitatie Ekkersrijt bedraagt per 31 december 2017 € 977.087,- . Het geprognosticeerde negatieve resultaat c.q. verlies voor deze grondexploitatie is een Netto Contante Waarde van - € 550.503,- .

Dit verlies is afgedekt middels de Reserve Grondbedrijf welke met de winstneming in Sonniuspark is gevuld.

Project Akkerpad

De realisatie van dit complex is door een rechterlijke uitspraak in 2008 stil komen te liggen. Na onderhandelingen met de toenmalige ontwikkelaar is door het college kort voor de zomer 2013 principe overeenstemming bereikt voor de doorstart van de bouw. Omdat de Nota Grondbeleid 2012 het mogelijk maakt een door marktomstandigheden verkregen grondprijs te bepalen is hier bij de onderhandelingen gebruik van gemaakt. Begin 2018 is principe overeenstemming bereikt over de concrete invulling met 9 woningen en het grond bod. Verwacht wordt dat april 2019 de samenwerkingsovereenkomst wordt getekend waarna de grondexploitatie ter vaststelling aan de raad kan worden voorgelegd.

Aangezien voor dit project (nog) geen grondexploitatie door de raad is vastgesteld, worden de kosten – op basis van de BBV - niet geactiveerd.

Project Centrum Breugel

Voor de uitvoeringsprogramma Breugel is door de gemeenteraad in december 2017 een grondexploitatie vastgesteld. Deze is gebaseerd op de toen geldende uitgangspunten die, na de verkiezingen, op een aantal punten waarschijnlijk bijgesteld gaan worden. Zodra de nieuwe kaders duidelijk zijn zal de grondexploitatie worden bijgesteld. Op dit moment is de boekwaarde per 31.12.2018 € 119.271 en bedraagt het geprognosticeerde resultaat van deze grondexploitatie €

1.447.069,- negatief in 2022 met een huidige contante waarde van € 1.336.868,- negatief per 1.1.2019. De grondexploitatie is in deze opzet beëindigd in 2022.

Dit verlies kan worden gedekt uit de Reserve Grondbedrijf.

Nota Grondbeleid

Op 22 december 2016 is door de gemeenteraad de Nota Grondbeleid 2017-2020 vastgesteld. Daarin wordt ook ingegaan op het Reststrokenbeleid dat momenteel, als uitwerking van het Groenbeleidsplan, wordt uitgevoerd. Voor de verkoopbare gronden zal de bestemming in de betreffende bestemmingsplannen gewijzigd moeten worden. Met de voorbereidingen van dit (eerste) zogenaamde veegplan is begin 2019 een aanvang gemaakt.

Winstneming

Het BBV kent tegenwoordig een verplichte tussentijdse winstneming voor grondexploitaties waarbij een positief resultaat wordt verwacht. De gemeente moet dan winst nemen naar rato van de gerealiseerde opbrengsten en de reeds gemaakte kosten (zogenaamde POC methode). Als gevolg hiervan heeft de gemeente bij de jaarrekening 2017 een winst genomen van € 4.446.139,- voor Sonniuspark. De gemeente moet jaarlijks bij de jaarrekening de tussentijdse winstneming herberekenen en - zo nodig - het eerder teveel aan tussentijdse winst genomen bedrag, terugboeken, dan wel extra winst nemen. Per 31 december 2018 is een extra winst genomen van € 1.223.002,00

Beleidsindicatoren

Afdruk 9 april 2019

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit;

- de balans met toelichting;
- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting;
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Balans

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Activa		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.652	559
Totaal Immateriële vaste activa	1.652	559
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	28.041	25.339
Investerings met een economisch nut, dekking door heffing	6.841	6.966
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	3.156	1.333
Totaal Materiële vaste activa	38.038	33.638
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan: deelnemingen	70	70
Leningen aan: overige verbonden partijen	87	104
Overige langlopende leningen	1.153	923
Totaal Financiële vaste activa	1.309	1.097
Totaal Vaste activa	41.000	35.293
Vlottende activa		
Voorraden		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.046	15.417
Gereed product en handelsgoederen	3	6
Totaal Voorraden	5.049	15.424
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	3.118	2.380
Rekening-courantverhouding met het Rijk	2.604	2.090
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-210	0
Overige vorderingen	4.229	2.924
Totaal Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.741	7.394
Liquide middelen		

Kassaldi	1	1
Banksaldi	1	457
Totaal Liquide middelen	2	459
Overlopende activa		
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	1.049	879
Totaal Overlopende activa	1.049	879
Totaal Vlottende activa	15.841	24.156
Totaal Activa	56.841	59.449
Passiva		
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	13.709	10.571
Bestemmingsreserve	24.804	25.501
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	1.798	3.596
Totaal Eigen vermogen	40.311	39.667
Vorzieningen.		
Vorzieningen	3.933	3.986
Totaal Voorzieningen.	3.933	3.986
Vaste schulden, met een rente typische looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen van: binnenlandse banken en overige financiële instellingen	2.580	5.290
Waarborgsommen	12	12
Totaal Vaste schulden, met een rente typische looptijd van één jaar of langer	2.592	5.302
Totaal Vaste passiva	46.836	48.955
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	4.000	3.000
Banksaldi.	411	0
Overige schulden	3.410	4.256
Totaal Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	7.821	7.256

Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen	1.140	2.181
Vooruit ontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen	1.043	1.057
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0	0
Totaal Overlopende passiva	2.183	3.238
Totaal Vlottende passiva	10.005	10.494
Totaal Passiva	56.841	59.449

Omschrijving	2018	2017
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	23.466	23.703

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben (stelsel van baten en lasten wordt dus toegepast). Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De gemeenteraad heeft de verordening ex artikel 212 Gemeentewet vastgesteld.

Eigen bijdragen van het Centraal administratiekantoor (CAK)

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

'Bron: Kadernota rechtmatigheid 2017 BBV'

Investerings algemeen

De volgende algemene afspraken zijn vastgelegd voor waardering van investeringen:

- Er wordt geen rente toegeschreven aan een te activeren investering;
- Toeschrijven van interne uren aan investeringen en deze uren ook activeren vindt alleen plaats indien dit bij de aanvraag van het krediet aangegeven wordt;
- De resultaten als gevolg van de verkoop van investeringen worden verantwoord op het programma waar ook de kapitaallasten van de investering worden verantwoord;
- Bij het bepalen van de afschrijvingen wordt de restwaarde van de investering op nihil gesteld;
- Er wordt gestart met afschrijven het jaar na gereedkomen van het actief;

- Bij lopende investeringen vindt toerekening van rente voor 100% plaats over de boekwaarde op 1 januari.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- er is sprake van een investering door een derde;
- de investering draagt bij aan de publieke taak;
- de derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen;
- de bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Materiële vaste activa

Bij de materiële vaste activa wordt in het BBV onderscheid gemaakt tussen investeringen met een economisch nut, investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding een heffing kan worden geheven en die met een maatschappelijk nut.

Vanaf 2017 is het vanuit het BBV verplicht om alle investeringen te activeren. De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Bijdragen van derden zijn op de investering in mindering gebracht. Over het dan resterende bedrag wordt afgeschreven.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, wanneer deze naar verwachting duurzaam is.

Afschrijvingstabel

In deze tabel zijn de afschrijvingstermijnen opgenomen naar soort van investering:

Afschrijvingstabel investeringen		
Nr.	Omschrijving	Advies
	Algemeen	
	Minimumbedrag activering, m.u.v. gronden en terreinen	€ 10.000
1.	Immateriële vaste activa	
1.1	Kosten van sluiten geldleningen + saldo van agio en disagio	niet activeren
1.2	Kosten van onderzoek en ontwikkeling	5
2.	Materiële vaste activa (Investerings in economisch nut)	
2.1	Gronden en terreinen	
	Gronden en terreinen	Geen afschrijving
2.2	Woonruimten	
	Woonruimten	40
2.3	Gebouwen	
	Gebouwen - permanent	40
	Gebouwen - semi-permanent	15
	Gebouwen - noodgebouw / tijdelijk gebouw	10
	Gebouwen - aanpassingen / renovaties	25
	Gebouwen - uitbreidingen oorspronkelijk gebouw	40
	Overige gebouwen	15
2.4	Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
	Riolering - aanleg vrijverval, pompputten en randvoorzieningen incl. relining	60
	Riolering - Electro mechanisch (incl. kasten besturing en pompen)	15
	Drukriolering (leidingen) en drainage	40
	Riolering - overig	60
	Begraafplaatsen	60
	Speel terreinen en parken - (kunst)grasvelden t.b.v. sportaccommodaties	20
	Overige grond-, weg- en waterbouwkundige werken	15
2.5	Vervoersmiddelen	
	Vrachtauto's	10
	Tractoren en heftrucks	10
	Personenauto's en bestelbussen	7
	Aanhangwagens	7
	Grote (maai)machines	7
	Zoutstrooiers, sneeuwplougen	10

Woonwagens	15
Brandweer - personenauto's en bestelbussen	7
Brandweer - blusauto's	15
Brandweer - personeel / materieelwagens	15
Brandweer - hulpverleningsmaterieel	15
Overige vervoersmiddelen	7
2.6 Machines, apparaten en installaties	
Machinaal handgereedschap	7
Dranghekken	7
Fietsenstallingen	10
Computerapparatuur	4
Brandweer - kleding	5
Brandweer - persluchtapparatuur	5
Brandweer - verbindingmaterieel	5
Brandweer - overig	5
Overige machines, apparaten en installaties	7
2.7 Overige materiële vaste activa	
Software	4
Onderwijs leer- en hulpmiddelen / schoolmeubilair	10
Kantoormeubilair	7
Speelterrinen en parken - veldverlichting	15
Speelterrinen en parken - asfalt-, kunststof-, gravelbanen	15
Overige materiële vaste activa	10
3. Investerings in maatschappelijk nut	
Reconstructie cq aanleg Wegen, straten, paden en pleinen (excl. Gronden)	25
Reconstructie c.q. aanleg Wandel- en fietspaden	25
Bruggen/viaducten/duikers (hout)	40
Bruggen/viaducten/duikers (beton)	60
Masten OVL, veldverlichting en verkeerslichten	40
Armaturen OVL, veldverlichting en verkeerslichten	20
Groenreconstructies	20
Inrichting speelterrinen en parken (bv. Grasvelden, afrastering, beplanting, drainage, doelen, incl. vervangen speeltoestellen)	15
Overige investeringen in maatschappelijk nut	15

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Vlottende activa

Voorraad

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

Deze gronden zijn gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs. Voor gronden waarvan de in de administratie voorkomende vervaardigingsprijs hoger is dan de actuele waarde is een voorziening gevormd ter dekking van het nadelig verschil.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product en handelsgoederen

De voorraad eigen verklaringen is gewaardeerd tegen de laatst bekende verrekenprijzen van de leverancier.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen

De reserves zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzeningen

Voorzeningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. De voorziening verliesgevende complexen en de voorziening pensioen voormalige wethouders zijn gebaseerd op basis van de contante waarde.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De vlottende schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.652	559
Totaal Immateriële vaste activa	1.652	559
Totaal Activa	1.652	559

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2018:

Omschrijving	Balanswaarde 1-1-2018	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Balanswaarde 31-12-2018
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	559	1.093	0	0	0	0	1.652
Totaal	559	1.093	0	0	0	0	1.652

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief

In 2018 zijn de voorbereidingskosten voor de grex Centrum Son geactiveerd voor € 1.093.411,-.

Volgens de regels van het BBV mogen voorbereidingskosten van een grondexploitatie worden geactiveerd. Sloopkosten vallen binnen de kostensoortenlijst en mogen als voorbereidingskosten voor een grex worden aangemerkt. Hierdoor is het mogelijk om indien een grex binnen vijf jaar wordt opgesteld voor de oude locatie, de kosten te activeren.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaand uit de volgende onderdelen:

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Activa		
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	28.041	25.339
Investerings met een economisch nut, dekking door heffing	6.841	6.966
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	3.156	1.333
Totaal Materiële vaste activa	38.038	33.638
Totaal Activa	38.038	33.638

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa weer:

Omschrijving	Balans- waarde 1-1-2018	In- veste- ringen	Des- investe- -ringen	Af- schrij- -vingen	Bij- dragen van derden	Af- waarde -ring	Boek- waarde 31-12- 2018	Voor- - zien- ing	Balans- waarde 31-12- 2018
Investerings met economisch nut									
Gronden en terreinen	1.478	0	0	0	0	0	1.478	0	1.478
Woonruimten	969	0	0	4	0	0	965	88	877
Bedrijfsgebouwen	16.522	3.347	0	605	0	16	19.249	0	19.249
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	42	0	0	3	0	0	38	0	38
Vervoermiddelen	165	13	0	46	0	0	133	0	133
Machines, apparaten en installaties	735	243	0	5	0	0	972	0	972
Overige materiele vaste activa	5.428	61	0	195	0	0	5.417	123	5.294
Totaal Investerings met economisch nut	25.339	3.664	0	858	0	16	28.252	211	28.041
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6.966	8	0	133	0	0	6.841	0	6.841
Totaal investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	6.966	8	0	133	0	0	6.841	0	6.841
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.333	1.857	0	0	35	0	3.156	0	3.156
Totaal investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.333	1.857	0	0	35	0	3.156	0	3.156
Totaal	33.638	5.530	0	991	35	16	38.249	211	38.038

Investerings met economisch nut

Woonruimten

In 2018 is er een voorziening gevormd voor de aankoop van de Torenstraat 5. Deze voorziening is gevormd omdat dit pand te hoog is gewaardeerd.

Bedrijfsgebouwen

In 2018 hebben investeringen plaatsgevonden voor nieuwbouw en renovatie van het gemeentehuis, kerktoren en scholen.

Vervoermiddelen

In 2018 is er geïnvesteerd in een tuintrekker Ferrari.

Machines, apparaten en installaties

Dit jaar is er geïnvesteerd in een houtversnipperaar, plaatsen van fietsnieten, rioolverzwarende Beemdstraat en het controleren en repareren van drukriolering en het vervangen van elektromechanische gemalen.

Overige materiële vaste activa

In 2018 hebben investeringen plaatsgevonden voor de losse werkplekinrichting van het gemeentehuis en voor de renovatie van het carillon.

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Er hebben investeringen plaatsgevonden voor het relinen van diverse projecten

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

In 2018 zijn er investeringen geweest in het verleden van de openbare verlichting, slowlane Ekkersrijt en in het reconstrueren van diverse wegen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaande uit de volgende onderdelen:

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Activa		
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan: deelnemingen	70	70
Leningen aan: overige verbonden partijen	87	104
Overige langlopende leningen	1.153	923
Totaal Financiële vaste activa	1.309	1.097
Totaal Activa	1.309	1.097

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2018 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Omschrijving	Balans- waarde 1-1-2018	In-ves- teringen	Des- inves- teringen	Af- schrij- vingen	Aflos- sing	Bijdra- gen van derden	Afwaar- dering	Boek- waarde 31-12- 2018	Voor- ziening	Balans- waarde 31-12- 2018
Kapitaalverstrekkingen aan:										
- Deelnemingen	70	0	0	0	0	0	0	70	0	70
Leningen aan:										
- Overige verbonden partijen	104	0	0	0	17	0	0	87	0	87
Overige langlopende leningen	923	421	0	0	103	0	0	1.445	292	1.153
Totaal	1.097	421	0	0	121	0	0	1.601	292	1.309

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Betreft gelden waar een aandelenbezit tegenover staat. Betreft voor onze gemeente de BNG en waterleidingmaatschappij (voorheen) Oost-Brabant. Tegenover deze kapitaalverstrekking staan dividenduitkeringen.

Leningen aan overige verbonden partijen

Dit betreft de lening aan het SBBE.

Overige langlopende leningen

Dit betreft leningen die verstrekt zijn aan sportverenigingen en begraafplaatsen Wolfswinkel. Zowel rente als aflossing over de verstrekte geldleningen wordt bij alle leningen ontvangen. Er is een voorziening Wolfswinkel gevormd ten behoeve van de renteloze achtergestelde lening van € 204.201,- die in 2000 beschikbaar is gesteld aan de Stichting Begraafplaats en Uitvaartcentrum Wolfswinkel voor het rendabel exploiteren van de begraafplaats incl. mortuarium. Tevens is er een geldlening verstrekt aan stichting ijsfeest en ook hier staat een voorziening tegenover.

Conform de vereisten van het BBV is de voorziening op de balans in mindering gebracht op de overige langlopende geldleningen.

Tevens staat hier opgenomen het HNG-depot. Tegenover dit depot is een reserve opgenomen met een gelijke waarde waarvan jaarlijks t/m 2020 € 91.124,- vrijvalt ten gunste van de begroting. De verantwoording van het HNG-depot is conform BBV.

De gemeente heeft € 211.356,- gestort bij het SVn ten behoeve van de startersleningen. Verder zijn er leningen verstrekt aan de burgers voor het zonnepanelenproject.

Flottende activa

Voorraad

Van de voorraad kan het volgende overzicht worden weergegeven:

Omschrijving	Balans- waarde 31-12-2017	Vermeer- dering	Vermin- dering	Balans- waarde 31-12-2018
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	17.089	2.815	-12.970	6.934
Gereed product en handelsgoederen	6		-3	3
Totaal	17.095	2.815	-12.973	6.937
Voorziening verlies grex	-1.671		-216	-1.887
Saldo (totaal minus voorziening)	15.424	2.815	-13.189	5.049

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2018 het volgende overzicht worden weergegeven:

Omschrijving	Boek- waarde 01-01- 2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Winst- uitnam- e	Boek- waarde 31-12- 2018	Voorziening dekking verliessaldi	Balans- waarde 31-12- 2018
Sonnius Park	15.992	1.119	12.611	-1.223	5.723		5.723
Complex Ekkersrijt	977	361	359		979	550	429
Complex Breugel Bruist	119	113	-		232	1.337	-1.105
Totaal onderhanden werk, gronden in exploitatie	17.089	1.593	12.970	-1.223	6.934	1.887	5.049

Omschrijving complex	Boekwaarde 31-12-2018	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eind- resultaat (nominale waarde)	Geraamd eind- resultaat (contante waarde)
Sonnius Park	-61.712	8.291.821	12.603.612	-4.373.503	-4.040.441
Complex Ekkersrijt	978.529	330.584	1.014.600	294.513	288.739
Complex Breugel Bruist	232.434	2.195.973	981.338	1.447.069	1.336.868
Totaal	1.149.251	10.818.378	14.599.550	-2.631.921	-2.414.834

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Omschrijving	Boek- waarde 31-12-2018	Voorziening oninbaarheid	Balans- waarde 31-12-2018	Balans- waarde 1-1-2018
Vorderingen op openbare lichamen	3.118	0	3.118	2.380
Rekening-courantverhouding met het rijk	2.604	0	2.604	2.090
Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen	-210	0	-210	0
Overige vorderingen	4.150	79	4.229	2.924
Totaal	9.662	79	9.741	7.394

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	369			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	109	123	186	150
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	260	246	183	219
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	49.260			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	49.260			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	369			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	9.822	11.192	17.131	13.814
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	109	123	186	150

Liquide middelen

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Activa		
Liquide middelen		
Kassaldi	1	1
Banksaldi	1	457
Totaal Liquide middelen	2	459
Totaal Activa	2	459

Overlopende activa

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Activa		
Overlopende activa		
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	1.049	879
Totaal Overlopende activa	1.049	879
Totaal Activa	1.049	879

Vaste passiva

Eigen vermogen

Een gedetailleerd overzicht is te vinden in paragraaf 'Reserves en voorzieningen' en de daarbij behorende toelichting, die verderop in dit boekwerk zijn opgenomen. Het eigen vermogen bestaat op hoofdlijnen uit de volgende onderdelen:

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	13.709	10.571
Bestemmingsreserve	24.804	25.501
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	1.798	3.596
Totaal Eigen vermogen	40.311	39.667
Totaal Passiva	40.311	39.667

Voorzieningen

Een uitgebreide toelichting over het verloop van de voorzieningen is terug te vinden in paragraaf 'Reserves en voorzieningen'. De voorzieningen bestaan uit de volgende onderdelen:

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Passiva		
Voorzieningen.		
Voorzieningen	3.933	3.986
Totaal Voorzieningen.	3.933	3.986
Totaal Passiva	3.933	3.986

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan 1 jaar is als volgt:

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Passiva		
Vaste schulden, met een rente typische looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen van: binnenlandse banken en overige financiële instellingen	2.580	5.290
Waarborgsommen	12	12
Totaal Vaste schulden, met een rente typische looptijd van één jaar of langer	2.592	5.302
Totaal Passiva	2.592	5.302

De rentelast van de langlopende schulden bedraagt € 95.922,91

Onderhandse leningen van : Binnenlandse banken en overige financiële instellingen

De samenstelling van deze schulden blijkt uit de financieringsstaat die opgenomen is in de paragraaf financiering.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Passiva		
Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	4.000	3.000
Banksaldi.	411	0
Overige schulden	3.410	4.256
Totaal Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	7.821	7.256
Totaal Passiva	7.821	7.256

Overlopende passiva

Bedragen x1000

Balans	2018	2017
Passiva		
Overlopende passiva		
Nog te betalen bedragen	1.140	2.181
Vooruit ontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen	1.043	1.057
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0	0
Totaal Overlopende passiva	2.183	3.238
Totaal Passiva	2.183	3.238

De specificatie van het verloop van vooruit ontvangen bedragen per subsidie.

Omschrijving	Stand 1-1-2018	Vooruitontvangsten	Lasten	Stand 31-12-2018
Subsidie Rijkswaterstaat VANG-HHA (overige Nederlandse overheidslichamen)	44	30	44	30
Subsidie Slowlane Brainport Avenue (overige Nederlandse overheidslichamen)	1.013	0	0	1.013
Totaal	1.057	30	44	1.043

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Overeenkomsten

Op grond van artikel 53 BBV dienen in de toelichting bij de balans opgenomen te worden de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is gebonden. In de toelichting bij genoemd artikel worden als voorbeelden genoemd (langlopende) huurcontracten en leaseovereenkomsten.

Veel overeenkomsten die de Gemeente Son en Breugel heeft afgesloten zijn kortlopend van aard, maximaal één jaar. Wel kennen de meeste overeenkomsten een clause, inhoudende dat als niet uiterlijk voor een bepaalde datum – bijvoorbeeld twee maanden voor het einde van het jaar – de overeenkomst wordt opgezegd deze automatisch doorloopt.

Nadrukkelijk worden hier dus geen toekomstige rechten genoemd. De bedoeling van dit artikel is om – naast de bedragen die al volgens de balans bekend zijn – ook nog aan te geven welke toekomstige uitgaven nog volgen. Dit om de werkelijke financiële positie weer te geven. Als een gemeente namelijk erg veel langlopende verplichtingen heeft aangegaan geeft de balans een te rooskleurig beeld.

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

De garantstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	Aard	% lening- bedrag	Oorspron- kelijk bedrag	Restant 1- 1-2018	Restant 31- 12-2018	Betalingen gedurende 2018
Indirecte garantstellingen						
Vaste geldlening U/G	Woonstichting 'thuis	50%	25.964	23.703	23.466	236
Totaal indirecte garantstellingen			25.964	23.703	23.466	236

Omschrijving	Verbonden t/m	Bedrag op Jaarbasis	
Afval inzameling	2019	805	
Afval verwerking	2020	2.704	1
Onderhoud asfaltverhardingen	2018	150	
Deeltaxi CVV	2018	156	
Onderhoud trapliften	2018	130	1
Hulpmiddelen Wmo	2019	834	2
Terugkoop brandweerkazerne	2022	939	1
Onderhoud pompen, gemalen en randvoorzieningen (Pleuger)	2019	26	
Reiniging kolken	2020	30	
Leerlingenvervoer	2017	206	3
Groot elementenverhardingen	2019	200	
Asfaltonderhoud geen opdracht is 0 euro betalen	2019	200	
Wmo ondersteuning bij het huishouden	2019	200	
Onderhoud bermen en watergangen	2019	60	4
Notubiz, raadsverslagen	2019	23	4
Gladheidsbestrijding	2021	35	4
Enexis	2019	18	4
Groene Energie electriciteit	2019	200	4
Maaien gazons en sportvelden	2019	54	4
Hagen knippen	2019	57	4
graskanten	2019	20	4
Vegen en onkruidbestrijding	2020	99	4
Veiligheidsregio Zuidoostbrabant (GR)	2019	751	
Metropoolregio Eindhoven (GR)	2019	218	
GGD (GR)	2019	281	
Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant (GR)	2019	332	
Dienst Dommelvallei (GR)	2019	3.928	
WSD (GR)	2019	891	
X € 1.000			

1 Totaalbedrag

2 Betreft totaalbedrag voor de gemeenten Geldrop-Mierlo, Waalre, Nuenen en Son en Breugel.

Voor onze gemeente worden alleen de daadwerkelijke kosten (o.b.v. afname) in rekening

gebracht.

3 Bedrag per jaar is afhankelijk van afgenomen hoeveelheden. Bij leerlingenvervoer is dit bijv. afhankelijk van het aantal leerlingen per jaar.

4 Bedrag gebaseerd op bestedingen in 2017.

Ambulante jeugdzorg en begeleiding

M.b.t. Ambulante jeugdzorg en begeleiding hebben we gekozen voor bestuurlijk aanbesteden in Dommelvallei+. Dit betekent dat we per 1-1-2015 contracten hebben afgesloten met elke aanbieder die voldoet aan de eisen en aan ons zou willen leveren (contracten liggen bij bizob). Ook na 2015 kunnen nieuwe partijen zich melden onder dezelfde voorwaarden. Iedereen die een contract heeft (basis - en deelovereenkomst heeft getekend) mag leveren. De cliënt bepaalt in samenspraak met het CMD welke aanbieder het wordt. We hebben prijsafspraken, maar geen volume afspraken met aanbieders. De beschikking aan de cliënt is in feite de claim op ons budget en niet het contract met de aanbieder.

Vanaf 2016 heeft de Dommelvallei+ ook m.b.t. verblijf en dagbesteding (Jeugd) contracten afgesloten met aanbieders. Dit liep voor 2015 via een DVO met Eindhoven als centrumgemeente.

In 2017 is gestart met het opstellen van nieuwe PDC/objectieve tarieven met drie inkooporganisaties Eindhoven, Peel, Dommelvallei voor Jeugd (alle producten) en Wmo (begeleiding, dagbesteding, logeren).

M.b.t. verblijf en de zwaardere jeugdzorg hebben wij een Dienstverleningsovereenkomst met Eindhoven. Deels op basis van afname en deels op basis van een bepaald minimum bedrag.

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan bijv.

(spaar)verlofaanspraken. Met ingang van 2017 is het individueel keuzebudget ingevoerd en is er geen sprake meer van overlopende rechten op vakantiegeld.

Niet uit de balans blijvende bezittingen

Bij de liquidatie GR Ekkersrijt per 1 januari 2013 zijn de gronden “Ekkersrijt Oost” om niet overgedragen aan de gemeente Eindhoven en Son en Breugel, dit betreft voor de gemeente Son en Breugel 42.000 m² welke niet op de balans zijn opgenomen.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Programma's

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1. Bestuurlijke zaken	0	1.321	-1.321	0	1.344	-1.344	0	1.303	-1.303
Programma 2. Publieke dienstverlening	180	691	-511	180	721	-541	320	701	-381
Programma 3. Veiligheid en handhaving	12	1.178	-1.166	12	1.178	-1.166	21	1.186	-1.164
Programma 4. Verkeer en vervoer	55	1.443	-1.388	90	1.615	-1.525	158	1.388	-1.229
Programma 5. Onderwijs, sport en cultuur	401	3.051	-2.650	389	3.268	-2.880	395	3.093	-2.698
Programma 6. Openbaar groen en openluchtrecreatie	26	1.439	-1.413	26	1.519	-1.492	49	1.569	-1.521
Programma 7. Sociale Zaken	2.938	5.113	-2.176	3.286	5.462	-2.176	3.370	4.962	-1.592
Programma 8. Zorg en welzijn	402	7.712	-7.311	386	7.854	-7.468	659	7.838	-7.179
Programma 9. Milieu en Duurzaamheid	3.441	2.758	683	3.238	2.949	290	2.942	2.650	292
Programma 10. Ruimtelijke inrichting	11.809	12.252	-443	13.060	13.639	-578	15.551	14.587	964
Programma 11. Economie	65	217	-152	61	342	-281	407	801	-394
Totaal programma's	19.329	37.176	-17.848	20.730	39.890	-19.160	23.873	40.077	-16.205

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x1000

Algemene dekkingsmiddelen	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Algemene uitkering	17.559	0	17.559	17.868	0	17.868	17.883	0	17.883
Dividenden	31	1	30	31	1	30	76	1	75
Lokale heffingen	3.787	126	3.660	3.660	126	3.533	3.674	138	3.536
Overige algemene dekkingsmiddelen	308	540	-232	308	427	-118	0	0	0
Treasury	429	84	345	449	104	345	441	73	368
Totaal algemene dekkingsmiddelen	22.113	752	21.361	22.316	658	21.658	22.073	212	21.862

Onvoorzien, overhead en Vennootschapsbelasting

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Onvoorzien	0	72	-72	0	133	-133	0	-2	2
Overhead	39	4.984	-4.944	39	5.493	-5.454	166	5.065	-4.899
Vennootschapsbelasting	0	472	-472	0	472	-472	0	116	-116
Totaal onvoorzien, overhead en Vennootschapsbelasting	39	5.528	-5.488	39	6.098	-6.059	166	5.179	-5.013

Totaal saldo van baten en lasten

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal saldo van baten en lasten	41.481	43.455	-1.974	43.085	46.646	-3.561	46.112	45.469	644
Totaal saldo van baten en lasten	41.481	43.455	-1.974	43.085	46.646	-3.561	46.112	45.469	644

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Mutaties programma 12	7.779	5.800	1.979	11.556	8.035	3.521	8.989	7.835	1.154
Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	7.779	5.800	1.979	11.556	8.035	3.521	8.989	7.835	1.154

Het geraamde versus het gerealiseerde resultaat

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Het geraamde versus het gerealiseerde resultaat	49.260	49.256	4	54.641	54.681	-40	55.101	53.304	1.798
Het geraamde versus het gerealiseerde resultaat	49.260	49.256	4	54.641	54.681	-40	55.101	53.304	1.798

Het overzicht van baten en lasten per taakveld

Programma 1. Bestuurlijke zaken

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	0	1.321	-1.321	0	1.344	-1.344	0	1.303	-1.303
Subtotaal	0	1.321	-1.321	0	1.344	-1.344	0	1.303	-1.303

Programma 2. Publieke dienstverlening

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.2 Burgerzaken	180	691	-511	180	721	-541	320	701	-381
Subtotaal	180	691	-511	180	721	-541	320	701	-381

Programma 3. Veiligheid en handhaving

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4	794	-790	4	794	-790	4	790	-786
1.2 Openbare orde en veiligheid	8	384	-376	8	384	-376	17	396	-378
Subtotaal	12	1.178	-1.166	12	1.178	-1.166	21	1.186	-1.164

Programma 4. Verkeer en vervoer

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
2.1 Verkeer en vervoer	55	1.379	-1.324	90	1.463	-1.373	158	1.348	-1.190
2.2 Parkeren	0	51	-51	0	26	-26	0	17	-17
2.5 Openbaar vervoer	0	13	-13	0	126	-126	0	22	-22
Subtotaal	55	1.443	-1.388	90	1.615	-1.525	158	1.388	-1.229

Programma 5. Onderwijs, sport en cultuur

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	7	-7	0	7	-7	0	7	-7
4.2 Onderwijshuisvesting	153	988	-835	141	956	-815	139	888	-749
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	9	393	-383	9	397	-388	16	385	-369
5.1 Sportbeleid en activering	0	121	-121	0	173	-173	0	177	-177
5.2 Sportaccommodaties	133	613	-481	133	651	-518	142	640	-498
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	61	376	-315	61	539	-478	61	497	-436
5.4 Musea	0	6	-6	0	29	-29	2	5	-3
5.5 Cultureel erfgoed	9	145	-136	9	93	-84	5	77	-71
5.6 Media	36	402	-366	36	422	-387	30	418	-388
Subtotaal	401	3.051	-2.650	389	3.268	-2.880	395	3.093	-2.698

Programma 6. Openbaar groen en openluchtrecreatie

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	26	1.439	-1.413	26	1.519	-1.492	49	1.569	-1.521
Subtotaal	26	1.439	-1.413	26	1.519	-1.492	49	1.569	-1.521

Programma 7. Sociale zaken

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.3 Inkomensregelingen	2.938	3.731	-794	3.286	4.080	-794	3.370	3.693	-322
6.4 Begeleide participatie	0	994	-994	0	994	-994	0	908	-908
6.5 Arbeidsparticipatie	0	388	-388	0	388	-388	0	362	-362
Subtotaal	2.938	5.113	-2.176	3.286	5.462	-2.176	3.370	4.962	-1.592

Programma 8. Zorg en welzijn

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	178	1.719	-1.541	162	1.781	-1.619	231	1.770	-1.540
6.2 Wijkteams	0	827	-827	0	789	-789	0	895	-895
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	632	-632	0	632	-632	4	513	-509
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	224	2.085	-1.861	224	2.203	-1.979	301	1.951	-1.650
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	1.652	-1.652	0	1.652	-1.652	123	1.822	-1.700
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	45	-45	0	45	-45	0	19	-19
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	148	-148	0	148	-148	0	263	-263
7.1 Volksgezondheid	0	604	-604	0	603	-603	0	604	-604
Subtotaal	402	7.712	-7.311	386	7.854	-7.468	659	7.838	-7.179

Programma 9. Milieu en Duurzaamheid

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
7.2 Riolering	1.639	912	727	1.396	883	513	1.181	788	392
7.3 Afval	1.802	1.395	407	1.832	1.500	332	1.741	1.391	351
7.4 Milieubeheer	0	451	-451	10	565	-555	20	471	-451
Subtotaal	3.441	2.758	683	3.238	2.949	290	2.942	2.650	292

Programma 10. Ruimtelijke inrichting

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	195	99	96	554	245	309	729	143	586
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	4	-4	0	4	-4	0	38	-38
8.1 Ruimtelijke ordening	20	613	-593	772	1.840	-1.068	41	1.116	-1.075
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	10.965	10.964	1	10.965	10.969	-4	13.940	12.744	1.195
8.3 Wonen en bouwen	629	572	57	769	580	188	841	545	296
Subtotaal	11.809	12.252	-443	13.060	13.639	-578	15.551	14.587	964

Programma 11. Economie

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
3.1 Economische ontwikkeling	0	114	-114	0	123	-123	0	125	-125
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	10	22	-12	10	127	-117	361	591	-230
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	20	23	-3	20	23	-3	17	12	4
3.4 Economische promotie	36	58	-22	32	69	-37	29	72	-43
Subtotaal	65	217	-152	61	342	-281	407	801	-394

Programma 12. Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	7.779	5.800	1.979	11.556	8.035	3.521	8.989	7.835	1.154
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	4	-4	0	-40	40	0	1.798	-1.798
0.4 Overhead	39	4.984	-4.944	39	5.493	-5.454	166	5.065	-4.899
0.5 Treasury	459	85	374	479	105	374	516	73	443
0.61 OZB woningen	1.936	86	1.851	1.936	86	1.851	1.938	93	1.846
0.62 OZB niet-woningen	1.842	12	1.830	1.715	12	1.703	1.724	14	1.711
0.64 Belastingen overig	9	29	-20	9	29	-20	11	32	-21
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	17.559	0	17.559	17.868	0	17.868	17.883	0	17.883
0.8 Overige baten en lasten	308	612	-304	308	560	-252	0	-2	2
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	472	-472	0	472	-472	0	116	-116
Subtotaal	29.931	12.084	17.848	33.911	14.751	19.160	31.229	15.024	16.205

Totaal

Bedragen x1000

Omschrijving	Primaire begroting 2018			Begroting 2018			Realisatie 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Totaal	49.260	49.260	0	54.641	54.641	0	55.101	55.101	0
Totaal	49.260	49.260	0	54.641	54.641	0	55.101	55.101	0

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen ingegaan. Dit houdt in dat vanaf het boekjaar 2016 een fiscale aangifte moet worden ingediend. Voor 1 mei 2017 is de voorlopige aangifte gedaan en voor de definitieve aanslag is uitstel aangevraagd. Voor de aanslag 2017 en 2018 is hetzelfde proces gevolgd als voor 2016. De voorlopige aanslag 2018 is opgelegd door de belastingdienst en is gebaseerd op de aanslag 2016. Over 2018 gaat het om een bedrag van € 115.673,-.

De Belastingdienst heeft voor de grondexploitaties en afval inmiddels op de onderdelen waarvoor Vpb-plicht aan de orde is een uitspraak gedaan over de uitgangspunten voor de aangifte. Voor de grondexploitaties is per gemeente een VastStellingsOvereenkomst (VSO) opgesteld. De gevolgen hiervan worden in beeld gebracht en besproken met de belastingdienst. Voor de definitieve aangifte 2016 en 2017 is door de belastingdienst uitstel verleend tot 1 juni 2019.

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) wordt begrotingsrechtmatigheid zo omschreven:

“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, evenals de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma’s (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag en het begrotingsjaar van belang zijn”.

Wijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog aan de raad worden voorgelegd. Als dit niet meer mogelijk is, zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen onrechtmatig. Toch kan voor de accountant bij de controle vaststaan dat een aantal (begrotings)overschrijdingen binnen de beleidskaders van de raad valt.

De toelichting van het Bado zegt hierover:

“Strikt genomen gaat het hier om onrechtmatige uitgaven omdat de overschrijding strijdig is met artikel 189, lid 4 van de Gemeentewet. Deze overschrijdingen (en onderschrijdingen) moeten goed

herkenbaar in de jaarrekening worden opgenomen (Kadernota Rechtmatigheid BBV). Door het vaststellen van de jaarrekening waarin die uitgaven wel zijn opgenomen, autoriseert de raad alsnog de betreffende uitgaven.

Het gaat om overschrijdingen waarbij het college bij het doen van de uitgaven binnen het door de raad uitgezette beleid is gebleven. Het is op grond van de controleverordening niet de bedoeling dat de accountant deze overschrijdingen betreft bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende accountantsverklaring kan worden gegeven. Wel moet de accountant de overschrijdingen waarvan het college in de jaarrekening heeft gemeld dat ze nog moeten worden geautoriseerd, in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. De accountant moet in elk geval aangeven of het overzicht ex artikel 28 BBV volledig is of niet.“

De toets op rechtmatigheid richt zich op de beschikbare uitgavenbudgetten en de in werkelijkheid gedane uitgaven.

Uit het overzicht van baten en lasten op de voorgaande pagina's, en hieronder gecompriemd weergegeven, blijkt dat er bij 5 programma's een overschrijding op de lasten is. De bedragen in onderstaande tabel moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Bedragen x1000

Programma	Begroting 2018	Realisatie 2018	Saldo 2018
Programma 1. Bestuurlijke zaken	-1.344	-1.303	-41
Programma 2. Publieke dienstverlening	-721	-701	-20
Programma 3. Veiligheid en handhaving	-1.178	-1.186	8
Programma 4. Verkeer en vervoer	-1.615	-1.388	-227
Programma 5. Onderwijs, sport en cultuur	-3.268	-3.093	-175
Programma 6. Openbaar groen en openluchtrecreatie	-1.519	-1.569	51
Programma 7. Sociale Zaken	-5.462	-4.962	-500
Programma 8. Zorg en welzijn	-7.854	-7.838	-16
Programma 9. Milieu en Duurzaamheid	-2.949	-2.650	-299
Programma 10. Ruimtelijke inrichting	-13.639	-14.587	949
Programma 11. Economie	-342	-801	459
Programma 12. Algemene dekkingsmiddelen	-14.791	-13.226	-1.565
Totaal	-54.681	-53.304	-1.377

Programma 3 Veiligheid en handhaving € 8.000,00

Verschil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden. De toerekening vindt plaats bij de jaarrekening en kan niet eerder aan de raad worden gemeld.

Het gaat hier om een kostenoverschrijding die past binnen het bestaande beleid. De overschrijding is daarmee onrechtmatig maar telt niet mee voor het oordeel.

Programma 6 Openbaar groen en openluchtrecreatie € 51.000,00

Het gaat om kostenoverschrijdingen bij regie uren en inhuur tractie, als gevolg van stormschade en de extreme weersomstandigheden in de zomer van 2018. In de tweede bestuursrapportage is melding gemaakt van de overschrijding en is er extra budget geraamd. Bij het opstellen van de jaarrekening hebben de diverse afrekeningen voor een overschrijding gezorgd. De overschrijding is daarmee onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel.

Programma 10 Ruimtelijke inrichting € 949.000,00

De uiteindelijke boekwaarde die overgaat naar de balans is hoger dan oorspronkelijk geraamd. Bij het opstellen van de jaarrekening hebben de diverse afrekeningen voor een overschrijding gezorgd. De overschrijding is daarmee onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel.

Programma 11 Economie € 459.000,00

De afwijkingen ontstaan bij de grondexploitatie Ekkersrijt. Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 wordt voorzien dat het te verwachten resultaat van de grondexploitatie Ekkersrijt het noodzakelijk de boekwaarde van de grond af te waarderen. De overschrijding is daarmee onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel.

Tevens heeft er een grondruil plaatsgevonden, waarbij kosten en opbrengsten tegen elkaar wegvallen. Tegenover de overschrijding staat een gelijke overschrijding aan de inkomsten kant. De overschrijding is daarmee onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel.

Analyse overzicht van baten en lasten

Programma 1. Bestuurlijke zaken

1. Bestuurlijke zaken	I/S	Bedrag
Begroting na wijziging 2018		1.344.000
Realisatie 2018		1.303.000
Saldo excl. mutaties reserves		41.000
Mutaties reserves (saldo)		0
Verklaring van het saldo		41.000
Omschrijving		
Directe baten en lasten per kostenplaats		
Baten bestuur		
Overige verschillen		
Totaal baten bestuur		0
Lasten bestuur		
Raad en commissies	I	-37.000
In 2018 is er met terugwerkende kracht een upgrade geweest vanaf april 2018 van de raadsledenvergoeding. De dekking vanuit het rijk is opgenomen in de algemene uitkering.		
College van burgemeester en wethouders	I	-77.000
De overschrijding wordt voor € 39.000 veroorzaakt door een aanpassing van de storting in de voorziening wethouderspensionoenen.		
De hoogte van de voorziening wethouderspensionoenen wordt bepaald op basis van actuariële waardeberekeningen. Bij deze berekeningen is een rekenrente gehanteerd van 1,577%. Vorig jaar bedroeg deze 1,648%. De daling van de rekenrente leidt tot een toename van de benodigde voorziening. Dit geeft een nadeel voor de exploitatie.		
Daarnaast heeft het vertrek van een wethouder geleid tot extra kosten i.v.m. wachtgeld en begeleiding.		
Samenwerkingsverbanden	I	110.000
Ten behoeve van de nieuwe samenwerkingsagenda van het Stedelijk Gebied is € 100.000,00 euro gereserveerd vanwege extra capaciteit en verwachte hogere kosten.		
2018 was een overgangsjaar, waarin veel projecten uit de nieuwe samenwerkingsagenda wel zijn opgestart, maar nog niet direct leiden tot hogere kosten. Pas in 2019 wordt extra capaciteit vrijgemaakt.		
Verder zijn er rekeningen, zoals de kosten voor de urgentieverordening, die pas in 2019 worden afgerekend. De huidige budgetten zijn echter voldoende om deze op te vangen. Deze middelen vallen derhalve vrij.		
Salarissen taakveld 0.1 Bestuur	I	19.000
Vershil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.		
Overige verschillen		26.000
Totaal lasten bestuur		41.000
Totaal (- = nadeel)		41.000

Programma 2. Publieke dienstverlening

2. Publieke dienstverlening	I/S	Bedrag
Begroting na wijziging 2018		541.000
Realisatie 2018		381.000
Saldo excl. mutaties reserves		160.000
Mutaties reserves (saldo)		0
Verklaring van het saldo		160.000
Omschrijving		
Directe baten en lasten per kostenplaats		
Baten burgerzaken		
Baten reisdocumenten De prognose van het ministerie voor de uitgifte van nieuwe reisdocumenten is in Son en Breugel anders uitgekapt. De door het ministerie verwachte piek eind 2017, is later begonnen, waardoor er in 2018 meer reisdocumenten zijn uitgegeven dan verwacht.	I	107.000
Baten rijbewijzen Er zijn meer rijbewijzen afgegeven dan vooraf ingeschat, doordat het Rijk in 2018 regelgeving heeft aangepast.	I	47.000
Overige verschillen		-14.000
Totaal baten burgerzaken		140.000
Lasten burgerzaken		
Verkiezingen Er zijn minder promotionele activiteiten gedaan dan vooraf ingeschat voor de gemeenteraadsverkiezingen.	I	14.000
Dienstverlening In 2018 zijn er alleen kleinschalige verbeteringen van dienstverlening doorgevoerd in afwachting van keuzes rond de invoering van zaakgericht werken. Voorgesteld wordt om € 20.000,00 als resultaatbestemming op te nemen voor kleinschalige verbeteringen in 2019 en versterking adresonderzoek in het kader van aanpak ondermijnende criminaliteit.	I	89.000
Baten reisdocumenten Een deel van de leges voor reisdocumenten betreffen rijksleges. Door de verschuiving van de piek (zie baten reisdocumenten) is er ook meer afgedragen aan het rijk.	I	-53.000
Salarissen Taakveld 0.2 Burgerzaken Verschil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.	I	-27.000
Overige verschillen		-3.000
Totaal lasten burgerzaken		20.000
Indirecte baten en lasten		
Totaal (- = nadeel)		160.000

Programma 3. Veiligheid en handhaving

3. Veiligheid en handhaving	I/S	Bedrag
Begroting na wijziging 2018		1.166.000
Realisatie 2018		1.164.000
Saldo excl. mutaties reserves		2.000
Mutaties reserves (saldo)		0
Verklaring van het saldo		2.000
Omschrijving		
Directe baten en lasten per kostenplaats		
Baten crisisbeheersing en brandweer		
Overige verschillen		0
Totaal baten crisisbeheersing en brandweer		0
Lasten crisisbeheersing en brandweer		
Overige verschillen		4.000
Totaal lasten crisisbeheersing en brandweer		4.000
Baten openbare orde en veiligheid		
Overige verschillen		9.000
Totaal baten openbare orde en veiligheid		9.000
Lasten openbare orde en veiligheid		
Handhaving	I	11.000
De aankoop van handhels is in de begroting als exploitatiebudget opgenomen. Bij de aanschaf is het een investering geworden.		
Sal T 1.2 Openbare orde en veiligheid	I	-24.000
Vershil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.		
Overige verschillen		2.000
Totaal lasten openbare orde en veiligheid		-11.000
Indirecte baten en lasten		
Totaal (- = nadeel)		2.000

Programma 4. Verkeer en vervoer

4. Verkeer en vervoer	I/S	Bedrag
Begroting na wijziging 2018		1.525.000
Realisatie 2018		1.229.000
Saldo excl. mutaties reserves		296.000
Mutaties reserves (saldo)		0
Verklaring van het saldo		296.000
Omschrijving		
Directe baten en lasten per kostenplaats		
Baten verkeer en vervoer		
Wegen Er zijn legesinkomsten voor degeneratie en kabel en leidingwerken gerealiseerd. Deze opbrengsten worden vooraf niet geraamd.	I	65.000
Overige verschillen		-6.000
Totaal baten verkeer en vervoer		59.000
Lasten verkeer en vervoer		
Verkeersmaatregelen tbv verkeersveiligheid Vanwege de overgang naar een nieuwe aannemer voor de veegbeurten zijn er 1 of 2 geplande veeggrondes niet uitgevoerd. Dit zorgt voor een overschot op het budget.	I	27.000
Wegmarkeringen Door een strenge vorst en veel strooiwerk zijn de markeringen op veel plekken meer afgesleten dan voorgaande jaren. Door een extra markeringsronde zijn alle belangrijke punten weer voorzien van goede en juiste markering.	I	-21.000
Wegen In verband met zieke medewerker buitendienst is meer werk dan gebruikelijk uitbesteed.	I	-27.000
Groot onderhoud wegen Kosten kunnen jaarlijks fluctueren. In 2018 is meer geïnvesteerd in groot onderhoud van gesloten verhardingen, vandaar de overschrijding bij Groot onderhoud klinkerwegen en de overschrijding van Groot onderhoud gesloten verhardingen (wegen). Dit jaar is groot onderhoud uitgevoerd aan de Lieshoutseweg, Boslaan en Ruysdaelstraat.	I	-53.000
Civiele kunstwerken In de begroting 2018 is rekening gehouden met de vervanging van een 4-tal fietsbruggen in de Gentiaan, herstel brug Dommelpas, MJOP en renovatie fontein Europalaan. Door de gebiedsontwikkeling rondom de bruggen in de Gentiaan en het burgerparticipatietraject is de vervanging van deze bruggen doorgeschoven naar 2019 (+ €45.000,00). Omdat besloten is om klimaat- en circulariteitsdoelstellingen aan dit project toe te voegen was uitvoering in 2018 niet meer mogelijk. Project is doorgezet naar 2019 (+ € 30.000,00). Bij maaierwerkzaamheden van de vijver is de bestaande fontein dusdanig beschadigd dat deze compleet moest worden vervangen. De reparatie was pas kort voor de winter afgerond, zodat de fontijn niet meer in 2018 konden worden terug geplaatst (+ € 15.000,00). Dit gaat gebeuren in april/mei 2019. Verder is er minder onderhoud nodig geweest dan beschreven in MJOP (+ 10.000,00).	I	114.000

Openbare verlichting In de begroting 2018 is rekening gehouden met de besparing op energiekosten door verledning. De energieleveranciers werken echter met voorschotnota's op basis van eerder verbruik. Hierdoor is de financiële besparing nog niet zichtbaar. Een en ander zal met de eindafrekening met Greenchoice (leverancier) duidelijk worden.	I	-39.000
Groenbeleidsplan griis voor groen In enkele straten is nog geen ruime meerderheid bereikt onder de bewoners voor het al dan niet vervangen van de aanwezige straat- en laanbomen. Zodra hier overeenstemming bereikt wordt, gaan er meerdere bomen verwijderd en aangeplant worden op diverse locaties. Het straatwerk zal hierop aangepast gaan worden. Het bedrag zal begin 2019 geheel uitgegeven gaan worden.	I	30.000
Verkeer diverse projecten Verkeer was ook in 2018 een permanent aandachtsveld. In 2018 is uitvoering gegeven aan de in 2014 vastgestelde mobiliteitsvisie middels projecten zoals: - het uitbreiden van de 'Blauwe Zone'; - het aan brengen van rode suggestiestroken bij de herstructurering van de Boslaan; - het aanbrengen van de straatjuwelen op de oost-westroute; - de grondspots bij zebrapaden in het centrum zijn gerealiseerd; - opwaardering van het fietspad aan de noordzijde van de Gentiaanlaan. Projecten lopen ook in 2019 door.	I	121.000
Salarissen Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer Verschil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.	I	-22.000
Overige verschillen		-2.000
Totaal lasten verkeer en vervoer		128.000
Baten parkeren		
Overige verschillen		0
Totaal baten parkeren		0
Lasten parkeren		
Overige verschillen		8.000
Totaal lasten parkeren		8.000
Baten openbaar vervoer		
Overige verschillen		0
Totaal baten openbaar vervoer		0
Lasten openbaar vervoer		
Openbaar vervoer Er wordt vanaf 2016 gewerkt aan het verbeteren van bushaltes. Restant van het budget wordt meegenomen naar 2019.	I	104.000
Overige verschillen		-3.000
Totaal lasten openbaar vervoer		101.000

Indirecte baten en lasten		
Totaal (- = nadeel)		296.000

Programma 5. Onderwijs, sport en cultuur

5. Onderwijs, sport en cultuur	I/S	Bedrag
Begroting na wijziging 2018		2.880.000
Realisatie 2018		2.698.000
Verklaring van het saldo		182.000
Omschrijving		
Directe baten en lasten per kostenplaats		
Baten openbaar onderwijs		
Overige verschillen		0
Totaal baten openbaar onderwijs		0
Lasten openbaar onderwijs		
Overige verschillen		0
Totaal lasten openbaar onderwijs		0
Baten onderwijshuisvesting		
Overige verschillen		-2.000
Totaal baten onderwijshuisvesting		-2.000
Lasten onderwijshuisvesting		
Huisvesting Basisonderwijs Budget hangt samen met het Groeipad scholen. Dit budget blijft (structureel) noodzakelijk voor Breugel Bruist! i.v.m. de voorziene nieuwbouw Regenboog. Verder vervalt de elektriciteit en gas bijdragen en inkomsten vanuit de scholen.	S	80.000
Overige verschillen		-12.000
Totaal lasten onderwijshuisvesting		68.000
Baten onderwijsbeleid en leerlingenzaken		
Overige verschillen		6.000
Totaal baten onderwijsbeleid en leerlingenzaken		6.000
Lasten onderwijsbeleid en leerlingenzaken		
Peuterspeelzalen Het geraamde budget wordt aan de hand van declaraties uitbetaald. Minder kinderen in de opvang betekent dus een lagere uitnutting van het budget.	I	10.000
Overige verschillen		3.000
Totaal lasten onderwijsbeleid en leerlingenzaken		13.000
Baten sportbeleid en activering		
Overige verschillen		0
Totaal baten sportbeleid en activering		0

Lasten sportbeleid en activering		
Overige verschillen		-3.000
Totaal lasten sportbeleid en activering		-3.000
Baten sportaccomodaties		
Sportcomplex Gentiaan HTC In 2018 heeft de verrekening van de pachtgelden over 2 jaar met de Sportstichting HTC plaatsgevonden.	I	10.000
Overige verschillen		0
Totaal baten sportaccomodaties		10.000
Lasten sportaccomodaties		
Voetbalcomplex Gentiaan Noord Naast het reguliere onderhoudsbudget is incidenteel, voor de renovatie van de kunstgrasvelden een budget opgenomen van € 43.000,00. Renovatie is uitgevoerd voor € 30.000,00.	I	19.000
Overige verschillen		-8.000
Totaal lasten sportaccomodaties		11.000
Baten cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		
Overige verschillen		0
Totaal baten cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		0
Lasten cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		
Kunst Naast het reguliere onderhoud aan de kunstwerken in de openbare ruimte was er een budget beschikbaar van €39.000,00 voor kunst op rotondes. Hiervan is € 27.000 niet besteed.	I	29.000
Overige verschillen		13.000
Totaal lasten cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		42.000
Baten musea		
Overige verschillen		2.000
Totaal baten musea		2.000
Lasten musea		
Archeologie Binnen de post archeologie lopen een tweetal langdurige projecten die te maken hebben met het opstellen van een beleidsplan en bijbehorende waardekaarten en het gebruik van containers tbv opslag materialen. Beide hebben in 2018 niet tot kosten geleid en worden meegenomen naar 2019.	I	13.000
Overige verschillen		0
Totaal lasten musea		13.000
Baten cultureel erfgoed		
Overige verschillen		0
Totaal baten cultureel erfgoed		0
Lasten cultureel erfgoed		

Monumentenbeleid	I	25.000
Overtollig subsidiebudget, geen aanspraak op gemaakt.		
Overige verschillen		2.000
Totaal lasten cultureel erfgoed		27.000
Baten media		
Overige verschillen		-7.000
Totaal baten media		-7.000
Lasten media		
Overige verschillen		4.000
Totaal lasten media		4.000
Totaal (- = nadeel)		182.000

Programma 6. Openbaar groen en openluchtrecreatie

6. Openbaar groen en openluchtrecreatie	I/S	Bedrag
Begroting na wijziging 2018		1.492.000
Realisatie 2018		1.521.000
Saldo excl. mutaties reserves		-29.000
Mutaties reserves (saldo)		0
Verklaring van het saldo		-29.000
Omschrijving		
Directe baten en lasten per kostenplaats		
Baten openbaar groen en (openlucht) recreatie		
Overige kosten groen Door meer graafwerkzaamheden tbv kabels en leidingen zijn er meer legesinkomsten binnengekomen.		22.000
Overige verschillen		4.000
Totaal baten openbaar groen en (openlucht) recreatie		26.000
Lasten openbaar groen en (openlucht) recreatie		
Maaien Door extreme droogte zijn er minder maaibeurten noodzakelijk geweest. Dit resulteert in een overschot op het budget.	I	39.000
Regie uren De extreme weersverschijnselen in 2018 (storm, droogte) hebben voor veel extra werk gezorgd. De inhuur van extra arbeidskrachten was noodzakelijk om alle werkzaamheden uitgevoerd te krijgen. Denk hierbij aan opruimen stormschade, ruimen van bladval gedurende de zomer, ruimen van verdorde plantsoenen en opnieuw aanplanten.	I	-46.000
Inhuur tractie De extreme weersverschijnselen in 2018 (storm, droogte) hebben voor veel extra werk gezorgd. De inhuur van extra materieel was noodzakelijk om alle werkzaamheden uitgevoerd te krijgen. Denk hierbij aan opruimen stormschade, ruimen van bladval gedurende de zomer, ruimen van verdorde plantsoenen en extra water geven van jonge bomen.	I	-80.000
Overige kosten groen Overschrijding wordt veroorzaakt door extra storkosten van groenafval veroorzaakt door storm, en ruimen van dood plantmateriaal door extreme hitte.	I	10.000
Groenbeheer In de uitvoering de optimalisering van Vroonhoven als verblijfspark is vertraging opgetreden.	I	27.000
Speelvelden en speelwerktuigen Bij de jaarlijkse keuring zijn er minder gebreken geconstateerd.	I	10.000
Watertaken naar taakveld 7.2 Riolering Verschil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.	I	-20.000

Overige verschillen		5.000
Totaal lasten openbaar groen en (openlucht) recreatie		-55.000
Indirecte baten en lasten		
Totaal (- = nadeel)		-29.000

Programma 7. Sociale Zaken

7. Sociale Zaken	I/S	Bedrag
Begroting na wijziging 2018		2.176.000
Realisatie 2018		1.592.000
Saldo excl. mutaties reserves		584.000
Mutaties reserves (saldo)		0
Verklaring van het saldo		584.000
Omschrijving		
Directe baten en lasten per kostenplaats		
Baten inkomensregelingen		
Maatschappelijk Werk € 11.000 meer aan uitkering terugontvangen dan begroot. Restant afwijking 183.000 verschil betreft Rijksvergoeding (budgetten worden in de loop van jaar bijgesteld, de Vangnetregeling 2017 is in het boekjaar 2018 opgevoerd).		193.000
Bijstand Zelfstandigen Te veel begroot. De begroting is niet aangepast aan de beschikking van het Ministerie.		-110.000
Overige verschillen		0
Totaal baten inkomensregelingen		83.000
Maatschappelijk Werk Door een teruglopend uitkeringsbestand is minder aan uitkering Participatiewet uitgegeven dan vooraf ingeschat. Daarnaast is bij de tussentijdse begrotingswijziging abusievelijk een bijstelling dubbel meegeteld.	I	280.000
Bijstand Zelfstandigen Er zijn minder aanvragen geweest om een Bbz-uitkering. Hierdoor zijn ook minder advieskosten gemaakt. Daarnaast is geen bedrijfskrediet verstrekt in 2018.	I	48.000
Bijzondere bijstand De instroom van vergunninghouders heeft zich gestabiliseerd in 2018. Hierdoor zijn minder inrichtingskosten verstrek. In de meerjarenbegroting zijn wij uitgegaan van een stijging. Daarnaast zijn ook op andere gebieden minder toekenningen Bijzondere bijstand.	I	42.000
Sociaal fonds Nog niet alle aanvragen over 2018 waren eind december 2018 afgehandeld. Daarnaast mogen mensen tot 1 april 2019 nog aanvragen over 2018 voor het GSF indienen. De daadwerkelijke uitgaven over 2018 worden dus in 2019 financieel verantwoord.	I	13.000
Kwijtschelding belastingen Als mensen de verschuldigde belasting(en) niet kunnen betalen, komen zij wellicht in aanmerking voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. In het kader van de administratieve lastenverlichting voor de burgers, hanteren we automatische kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen voor onze uitkeringsgerechtigden.	I	12.000
Overige verschillen		-6.000
Totaal lasten inkomensregelingen		389.000
Baten begeleide participatie		

Overige verschillen		0
Totaal baten begeleide participatie		0
Lasten begeleide participatie		
Sociale werkvoorziening Budgetten worden in de mei- en septembercirculaire van het ministerie gewijzigd. Deze wijzigingen zijn niet doorgevoerd.	S	85.000
Overige verschillen		0
Totaal lasten begeleide participatie		85.000
Baten begeleide Arbeidsparticipatieinstrumenten gericht op toeleiding naar werk		
Overige verschillen		0
Totaal baten Arbeidsparticipatieinstrumenten gericht op toeleiding naar werk		0
Lasten Arbeidsparticipatieinstrumenten gericht op toeleiding naar werk		
Participatiebudget Re-integratie incl KO Het taalpunt (samenwerkingsverband) is op 5 november geopend in Het Vestzak in Son en Breugel. De geplande activiteiten hebben niet allemaal kunnen plaats vinden in 2018 en schuiven voor een deel door naar 2019 en verder.	I	14.000
Salaris naar T 6.5 Arbeidsparticipatie Verschil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.	I	13.000
Overige verschillen		0
Totaal lasten Arbeidsparticipatieinstrumenten gericht op toeleiding naar werk		27.000
Indirecte baten en lasten		
Totaal (- = nadeel)		584.000

Programma 8. Zorg en welzijn

8. Zorg en welzijn	Bedrag
Begroting na wijziging 2018	7.468.000
Realisatie 2018	7.179.000
Saldo excl. mutaties reserves	289.000
Mutaties reserves (saldo)	0
Verklaring van het saldo	289.000
Omschrijving	
Directe baten en lasten per kostenplaats	
Baten samenkracht en burgerparticipatie	
Opvang vluchtelingen	I 16.000
Betreft ontvangsten voor individuele trajecten voor asielzoekers. Deze worden vooraf niet geraamd.	I
Kinderdagverblijven	I 46.000
Dit betreft ontvangsten die betrekking hebben op een doeluitkering van het Ministerie van Onderwijs welke op voorhand niet begroot konden worden.	I
Overige verschillen	7.000
Totaal baten samenkracht en burgerparticipatie	70.000
Lasten samenkracht en burgerparticipatie	
Opvang vluchtelingen	I 54.000
Toegekende subsidie niet volledig gebruikt. Restant wordt via resultaatbestemming meegenomen naar 2019.	
Kinderdagverblijven	I -34.000
GGD heeft een incidenteel meer controles uitgevoerd waardoor de kosten bij ons hoger uitvallen.	
Maatschappelijk werk	I -32.000
Hiertegenover staan inkomsten (algemene uitkeringen), namelijk de Klijnsmagelden (€ 54.432). Na verrekening van deze twee bedragen blijft er een bedrag over van + 22.100. Dit overschot is te verklaren vanwege ongebruikte middelen op het gebied van schuldhulpverlening, hier is geen aanspraak op gemaakt.	
Innovatiebudget sociaal domein	I -16.000
Het ontwikkelbudget dagbesteding is nog niet benut in 2018.	
Sociaal cultureel werk	I -21.000
Alle betalingen naar de LEVgroep zijn in de loop van 2018 verplaatst naar dit budget. Echter is het budget Mantelzorg (fcl: 6670102) niet meegenomen. Vandaar dat er een overschrijding plaatsvindt op dit budget. Dit dient bij de eerstvolgende begrotingswijziging in 2019 gecorrigeerd te worden.	
Mantelzorg	I 78.000
Zoals hierboven beschreven. Daarnaast is er door een als maar stijgende uitgave op het gebied van mantelzorg, begin 2018 een stop gezet op de uitbreiding van mantelzorgtaken door de LEVgroep. Dit in combinatie met hetgeen hierboven beschreven is maakt dat er een overschot is op dit budget.	

Jeugd en jongerenwerk	I	-19.000
Hiertegenover staan inkomsten (algemene uitkeringen), namelijk een deel van de gelden t.b.v. de combinatiefunctionaris.		
Overige verschillen		1.000
Totaal lasten samenkracht en burgerparticipatie		11.000
Baten wijkteams		
Overige verschillen		0
Totaal baten wijkteams		0
Lasten wijkteams		
CMD Eerstelijnsloket	I	-42.000
Cliëntondersteuning	I	14.000
Salarissen Taakveld 6.2 Wijkteams	I	-78.000
Vershil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.		
Overige verschillen		0
Totaal lasten wijkteams		-106.000
Baten Maatwerk-voorzieningen (WMO)		
Overige verschillen		4.000
Totaal baten Maatwerk-voorzieningen (WMO)		4.000
Lasten Maatwerk-voorzieningen (WMO)		
WMO voorzieningen	I	90.000
Sal T 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	I	23.000
Vershil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.		
Overige verschillen		5.000
Totaal lasten Maatwerk-voorzieningen (WMO)		118.000
Baten Maatwerkdienstverlening 18+		
Eigen bijdrage en PGB WMO		77.000
Overige verschillen		0
Totaal baten Maatwerkdienstverlening 18+		77.000
Lasten Maatwerkdienstverlening 18+		
Ondersteuning bij huishouden Wmo	I	104.000
Begeleiding/dagbesteding Wmo	I	81.000
Persoonlijke verzorging Wmo	I	28.000

Maatwerk chronisch zieken	I	39.000
Overige verschillen		
Totaal lasten Maatwerkdienstverlening 18+		252.000
Baten Maatwerkdienstverlening 18-		
Maatwerkdienstverlening 18- (Jeugd)	I	123.000
Overige verschillen		0
Totaal baten Maatwerkdienstverlening 18-		123.000
Lasten Maatwerkdienstverlening 18-		
Maatwerkdienstverlening 18- (Jeugd)	I	-160.000
Overige verschillen		-10.000
Totaal lasten Maatwerkdienstverlening 18-		-170.000
Baten geëscaleerde zorg 18+		
Overige verschillen		0
Totaal baten geëscaleerde zorg 18+		0
Lasten geëscaleerde zorg 18+		
Inloopfunctie GGZ		30.000
Overige verschillen		-4.000
Totaal lasten geëscaleerde zorg 18+		26.000
Baten geëscaleerde zorg 18-		
Overige verschillen		0
Totaal baten geëscaleerde zorg 18-		0
Lasten geëscaleerde zorg 18-		
Gedwongen kader		-112.000
Overige verschillen		-3.000
Totaal lasten geëscaleerde zorg 18-		-115.000
Baten volksgezondheid		
Overige verschillen		0
Totaal baten volksgezondheid		0
Lasten volksgezondheid		
Overige verschillen		-1.000
Totaal lasten volksgezondheid		-1.000
Indirecte baten en lasten		
Totaal (- = nadeel)		289.000

Programma 9. Milieu en Duurzaamheid

9. Milieu en Duurzaamheid	I/S	Bedrag
Begroting na wijziging 2018		- 290.000
Realisatie 2018		- 292.000
Saldo excl. mutaties reserves		2.000
Mutaties reserves (saldo)		
Verklaring van het saldo		2.000
Omschrijving		
Directe baten en lasten per kostenplaats		
Baten riolering		
Rioolaansluitingen tbv derden Het aansluiten van het complex hiva is in 2018 gerealiseerd en was niet als inkomsten geraamd.	I	28.000
Opbrengst riolering De opbrengst van riolering was geraamd op € 1.155.600,00. Gerealiseerd is € 1.144.900,00.	I	-11.000
Overige verschillen		0
Totaal baten riolering		17.000
Lasten riolering		
Waterportaal Door het aanpassen van de te nemen KRW-maatregelen op basis van voortschrijdend inzicht en effectiviteit van eerder genomen maatregelen en het inzetten van niet geprognostiseerde subsidies, zijn de kosten lager.	I	36.000
Vorbereiding en onderzoek De voorbereidingskosten voor het opstellen van het schetsplan / visie voor de Gentiaan zijn in 2018 niet volledig afgerond. De werkzaamheden met betrekking tot de belastingdifferentiatie rioolheffing zijn deels verschoven naar 2019.	I	24.000
Uitvoering planmatig vrijverval riolering Plaatselijk onderhoud aan de riolering is eind 2018 aanbesteed en wordt in 2019 uitgevoerd.	I	82.000
Uitvoering drukriolering gemalen en BBB Energielasten (electra) vallen lager uit. Voor 2019 heeft een aframing van het budget plaatsgevonden.	I	10.000
Rioolaansluitingen tbv derden Het aansluiten van het complex hiva is in 2018 gerealiseerd en was niet als kosten geraamd.	I	-19.000
Diverse exploitatie projecten riolering Afgelopen jaar hebben een tiental bewoners subsidie aangevraagd voor het afkoppelen van regenwater, terwijl in de begroting is uitgegaan van circa 130 subsidies per jaar. Minder bewoners en bedrijven hebben subsidie aangevraagd.	I	47.000
Salarissen Taakveld 7.2 Riolering Verschil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een	I	-10.000

verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.		
Overige verschillen		0
Totaal lasten riolering		170.000
Baten afval		
Overige verschillen		0
Totaal baten afval		0
Lasten afval		
Afval huishoudens Er is in 2018 minder uitgegeven aan kosten communicatie (o.a. Afvalwijzer).	I	15.000
Overige verschillen		0
Totaal lasten afval		15.000
Baten milieubeheer		
Algemeen milieubeleid Extra inkomsten door subsidie geluidssanering A / B lijst woningen, waarmee de uitgave voor de daadwerkelijke begeleiding van de sanering worden gedekt. Per saldo kost dit de gemeenten niets.	I	17.000
Overige verschillen		0
Totaal baten milieubeheer		17.000
Lasten milieubeheer		
Algemeen milieubeleid Vervolgaanpak Greendeal Ekkersrijt / via berap bijgeraamd voor 2e helft 2018 vanwege vertrek medewerker wordt dit in 2019 opgepakt. Budget doorschuiven naar 2019 via resultaatbestemming. Visie grootschalig zonne- en windenergie via berap bijgeraamd voor 2e helft 2018 vanwege vertrek medewerker wordt dit in 2019 opgepakt. Budget doorschuiven naar 2019 via resultaatbestemming.	I	32.000
Salarissen Taakveld 7.4 Milieubeheer Verschil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.	I	76.000
Overige verschillen		-15.000
Totaal lasten milieubeheer		93.000
Voorzieningen	I	- 316.000
Kapitaallasten		6.000
Totaal Directe baten en lasten per kostenplaats		2.000
Indirecte baten en lasten		
Totaal (- = nadeel)		2.000

Programma 10. Ruimtelijke inrichting

10. Ruimtelijke inrichting		Bedrag
Begroting na wijziging 2018		578.000
Realisatie 2018		-964.000
Saldo excl. mutaties reserves		1.542.000
Verklaring van het saldo		1.542.000
Nr.	Omschrijving	
Directe baten en lasten per kostenplaats		
Baten beheer overige gebouwen en gronden		
	Verkoop groenstroken Het project waarbij door burgers in gebruik genomen groenstroken gelegaliseerd worden loopt al een aantal jaren. In 2018 zijn veel dossiers afgewerkt en is de opbrengst van de verkopen van groenstroken aan burgers veel hoger uitgevallen dan geraamd. Het project is voor een belangrijk deel afgerond.	I 189.000
	Overige verschillen	I -3.000
Totaal baten beheer overige gebouwen en gronden		175.000
Lasten beheer overige gebouwen en gronden		
	Verkoop groenstroken Bij de jaarrekening 2017 is besloten een deel van de opbrengsten in te zetten ter dekking van de kosten inhuur. Er is € 147.000,00 meegenomen. De kosten bedroegen in 2018 € 68.000,00.	I 79.000
	Opbrengst verkoop agrarische gronden Er hebben geen verkopen van agrarische gronden plaatsgevonden.	I 15.000
	Overige verschillen	I -3.000
Totaal lasten beheer overige gebouwen en gronden		102.000
Baten begraafplaatsen		
	Overige verschillen	
Totaal baten begraafplaatsen		
Lasten begraafplaatsen		
	Wolfswinkel Aanpassing van de voorziening naar het noodzakelijke niveau.	I -37000
	Overige verschillen	2000
Totaal lasten begraafplaatsen		-35.000
Baten ruimtelijke ordening		
	Bestemmingsplannen Algemeen Opstellen bstemmingsplannen heeft extra leges opgebracht	I 20.000
	Diverse projecten Ruimtelijke Ordening (Herontwikkeling voormalige. Aldi- en Stoklandlocatie). Project loopt door in 2019. Met het in rekening brengen van kosten is in 2019 gestart.	I -33.000
	Overige verschillen	7.000

Totaal baten ruimtelijke ordening		-6.000
Lasten ruimtelijke ordening		
Bestemmingsplannen Algemeen Opstellen bestemmingsplannen heeft meer gekost. Wordt gedeeltelijk gecompenseerd door leges (zie inkomsten).	I	38.000
Planschadevergoedingen niet A50 Geraamd worden de kosten die de gemeente maakt voor planschade procedures. De uiteindelijke schade uitkeringen kunnen vooraf niet ingeschat worden en zogen in 2018 voor een overschrijding.	I	-12.000
Ontwikkelingslocatie Son en Breugel	I	23.000
Salarissen Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening Verschil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.	I	-51.000
Overige verschillen		8.000
Totaal lasten ruimtelijke ordening		6.000
Baten grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)		
Bouwrijpe gronden De grondverkoop in het project Sonnius Park waren in 2018 € 1.580.000,- hoger dan begroot. Een groot contract met een ontwikkelaar is in 2017 overeengekomen en begin 2018 getekend. Met de afwikkeling van deze verkoop is in 2018 een aanvang gemaakt. De te nemen winst op basis van POC is € 1.223.000,00. en is ook verwerkt.	I	2.974.000
Overige verschillen		0
Totaal baten grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)		2.974.000
Lasten grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)		
Bouwrijpe gronden	I	- 2.099.000
Salaris T 8.2 Grondexpl (niet-bedrijventerreinen) Verschil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.	I	329.000
Overige verschillen		-5.000
Totaal lasten grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)		- 1.775.000
Baten wonen en bouwen		
WABO omgevingsvergunning Er is een aanvraag voor een bouwplan ingediend, wat een aanzienlijke extra legesopbrengst in 2018 met zich meebrengt. Daarmee vallen de legesopbrengsten in 2018 hoger uit dan begroot.	I	73.000
Overige verschillen		0
Totaal baten wonen en bouwen		73.000

Lasten wonen en bouwen		
Salaris T 8.3 Wonen en bouwen	I	40.000
Vershil tussen geraamde en werkelijke salariskosten toegerekend aan dit taakveld. Betreft verschuiving tussen taakvelden en een doorbelasting naar de grondexploitatie. Op de totale salariskosten in de exploitatie kan een verschil ontstaan als de doorbelasting naar de grondexploitatie afwijkt van de raming.		
Overige verschillen		-4.000
Totaal lasten wonen en bouwen		36.000
Totaal		1.542.000

Programma 11. Economie

11. Economie		Bedrag
Begroting na wijziging 2018		281.000
Realisatie 2018		394.000
Saldo excl. mutaties reserves		- 113.000
Mutaties reserves (saldo)		0
Verklaring van het saldo		- 113.000
Nr.	Omschrijving	
	Directe baten en lasten per kostenplaats	
	Baten economische ontwikkeling	
	Overige verschillen	0
	Totaal baten beheer overige gebouwen en gronden	0
	Lasten beheer overige gebouwen en gronden	
	Overige verschillen	0
	Totaal lasten beheer overige gebouwen en gronden	0
	Baten fysieke bedrijfsinfrastructuur	
	grondexploitatie ekkersrijt vrijval verliesvoorziening	I 351.000
	Overige verschillen	
	Totaal baten fysieke bedrijfsinfrastructuur	351.000
	Lasten fysieke bedrijfsinfrastructuur	
	Bedrijfsvoering Ekkersrijt (inclusief uitvoering Masterplan Ekkersrijt) Het totaal beschikbaar gestelde budget bedraagt € 195.000 incidenteel ten behoeve van de uitvoering van het Masterplan Ekkersrijt en € 10.000 voor de bedrijfsvoering (zoals ozb, elektriciteit en waterschapslasten). De uitvoering van het Masterplan Ekkersrijt is in 2017 opgepakt. De Visie Sciencepark en de Visie Eindhovenseweg zijn in concept rond de herfstvakantie gereed. De overige projecten zijn nog niet opgepakt. De middelen die hiervoor zijn gereserveerd worden in 2019 aangesproken.	I 100.000
	Grondexploitatie Ekkersrijt afwaardering gronden Ekkersrijt	I - 564.000
	Overige verschillen	-2.000
	Totaal lasten fysieke bedrijfsinfrastructuur	- 466.000
	Baten bedrijfsloket en-regelingen	
	Overige verschillen	-3.000

Totaal baten bedrijfsloket en-regelingen	-3.000
Lasten bedrijfsloket en-regelingen	
Overige verschillen	11.000
Totaal lasten bedrijfsloket en-regelingen	11.000
Baten economische promotie	
Overige verschillen	-1.000
Totaal baten economische promotie	-1.000
Lasten economische promotie	
Overige verschillen	2.000
Totaal lasten economische promotie	-5.000
Totaal Directe baten en lasten per kostenplaats	0
Totaal	- 113.000

Programma 12. Algemene dekkingsmiddelen

12. Algemene dekkingsmiddelen		Bedrag
Begroting na wijziging 2018		-
		15.639.000
Realisatie 2018		-
		15.051.000
Saldo excl. mutaties reserves		-588.000
Mutaties reserves (saldo)		-2.367.000
Verklaring van het saldo		1.779.000
Nr.	Omschrijving	
	Directe baten en lasten per kostenplaats	
	Baten resultaat van de rekening van baten en lasten	
	Overige verschillen	0
	Totaal baten resultaat van de rekening van baten en lasten	0
	Lasten resultaat van de rekening van baten en lasten	
	Saldo baten en lasten na bestemming	I -1.838.000
	Overige verschillen	0
	Totaal lasten resultaat van de rekening van baten en lasten	-1.838.000
	Baten overhead	
	Personeelsplan	I 60.000
	Binnen deze post zijn (onvoorziene) ontvangsten geboekt. Deze ontvangen komen vanuit het UWV als vergoeding voor zwangerschapsverlof (WAZO) en ziekte/arbeidshandicap van medewerkers. Daarnaast zijn er subsidies aangevraagd die zijn uitgekeerd door A&O fonds a € 10.000,00 (jongerenregeling).	
	Combigebouw werfdeel 100%	I 37.000
	Er wordt structureel een bijdrage geraamd die de veiligheidsregio doet voor het gedeelde gebruik van de kazerne.	
	Incidentele vergoedingen, zoals een schade uitkering door de verzekering hebben tot hogere inkomsten geleid.	
	Overige verschillen	10.000
	Totaal baten overhead	127.000
	Lasten overhead	
	Personeelsplan	I 148.000
	Binnen de post personeelsplan worden een aantal kosten geraamd, zoals het opleidingsbudget, inhuur personeel, compensatie uren OR, overuren, jubilea etc. In totaal gaat het om € 612.000,- Met name ziekte hebben er in 2018 toegeleid dat er extra inhuur heeft plaatsgevonden. In totaal voor een bedrag van € 209.000,00.	
	In totaal is er in 2018 een bedrag van € 272.000,00 als budget Opleidingskosten opgenomen, verdeeld in 3 blokken. Het reguliere opleidingsplan (€ 98.000,00), zaakgericht werken (€ 125.000,00) en	

<p>organisatieontwikkeling (€ 50.000,00). Van dit budget resteert in 2017 € 220.000,00. Deze 3 onderdelen worden hieronder toegelicht:</p> <p>1. Reguliere opleidingen: Jaarlijks wordt op basis van de persoonlijke werkplannen een opleidingsplan gemaakt. voor deze kosten worden reserveringen gemaakt binnen het beschikbare opleidingsbudget. Opleidingen kunnen om zowel externe redenen (opleidingsinstituut annuleert de opleiding) als interne redenen (afwezigheid, ziekte, wijziging persoonlijk werkplan, ontslag e.d.) niet doorgaan. Het budget bedraagt € 98.000,00. Op het budget resteert € 45.000,00.</p> <p>2. Zaakgericht werken (opleidingen): Binnen deze post zijn de kosten begroot voor zaakgericht werken. In totaal € 125.000,00. Het projectzaakgericht werken is inmiddels gestart maar loopt door in 2019 waardoor in 2018 de kosten niet zijn besteed. Hiervoor is een resultaatbestemming gemaakt om de begrote kosten over te hevelen naar 2019.</p> <p>3. Organisatieontwikkeling/kwaliteitsontwikkeling (opleidingen): Ook zijn binnen deze post kosten begroot voor organisatieontwikkeling. In 2018 is een aanbesteding gedaan voor externe ondersteuning. In 2019 wordt gestart met het project de organisatie die we willen zijn, fase 1. Om die reden zijn hiervoor in 2018 geen kosten uitgegeven. Een gedeelte van het restant is meegenomen in een resultaat bestemming voor 2019.</p>		
<p>Telefooncentrale kosten Son Het overschot komt door de opheffing van Edutel per 1 juli 2018. Vanaf dat moment zijn een deel van de kosten voor de opvolging van de diensten geboekt op andere budgetten.</p>	I	-10.000
<p>Voertuigen werf Door onverwacht grote onderhoudsuitgave aan de tractor, de civiele bus en enkele overige voertuigen is deze budgetoverschrijding ontstaan.</p>	I	-16.000
<p>Combigebouw werfdeel 100% Er is een bedrag van € 18.000,00 ter beschikking gesteld voor het vervangen van de buitenbeglazing van het Combigebouw. In verband met het juridische traject en besluitvorming in de VvE van het Combigebouw is dit in 2018 niet gerealiseerd. Voorstel is om het restant door te schuiven naar 2019,</p>	I	19.000
<p>Dienst Dommelvallei De doorbelasting van directe kosten naar de onderdelen dienstverlening, i&a en belasting is € 54.000,00 hoger uitgevallen dan begroot. Daarnaast heeft Dienst Dommelvallei een voordelig exploitatie resultaat geboekt, waarvan € 166.000,00 terug betaald is aan de gemeente Son en Breugel.</p>	I	220.000
<p>Dekkingsverschil kostenverdeelstaat Aan het eind van het jaar wordt op basis van de werkelijke verantwoordingen bepaald hoe hoog de doorbelasting van overhead aan de gesloten exploitaties moet bedragen. In 2018 wordt er meer doorbelast dan geraamd.</p>	I	75.000
<p>Overige verschillen</p>		-8.000
Totaal lasten overhead		428.000
Baten treasury		
<p>Beleggingen De dividend uitkering van de BNG over 2017 is fors hoger uitgevallen dan geraamd. Het goede resultaat heeft ertoe geleid dat het dividend percentage van 25% verhoogd is naar 37,5%.</p>	I	45.000
<p>Overige verschillen</p>		-8.000

Totaal baten treasury		37.000
Lasten treasury		
Hulpkostenplaats kapitaallasten	I	55.000
Minder rentelasten doordat minder geleend is dan geraamd.		
Financiering	I	-24.000
Minder rentelasten doordat minder geleend is dan geraamd.		
Overige verschillen		0
Totaal lasten treasury		31.000
Baten OZB woningen		
Overige verschillen		2.000
Totaal baten OZB woningen		2.000
Lasten OZB woningen		
Overige verschillen		-7.000
Totaal lasten OZB woningen		-7.000
Baten OZB niet-woningen		
Baten OZB eigenaren niet-woningen	I	10.000
Ten opzichte van de raming OZB bij de begroting is het totaal van het onroerend goed dat gewaardeerd is hoger uitgekomen. Daarmee is de opbrengst OZB ook hoger uitgevallen.		
Overige verschillen		0
Totaal baten OZB niet-woningen		10.000
Lasten OZB niet-woningen		
Overige verschillen		-2.000
Totaal lasten OZB niet-woningen		-2.000
Baten belastingen overig		
Overige verschillen		3.000
Totaal baten belastingen overig		3.000
Lasten belastingen overig		
Overige verschillen		-3.000
Totaal lasten belastingen overig		-3.000
Baten algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		
Algemene uitkering	I	14.000
De algemene uitkering vormt een belangrijk deel van de inkomsten van een gemeente. Dat geldt ook voor de gemeente Son en Breugel. De mutaties als gevolg van de mei- en septembercirculaire zijn bij de begroting 2018 betrokken. In de vastgestelde begroting was geraamd dat er in totaal € 17.558.534,00 ontvangen zou worden. Na begrotingsbijstellingen vanwege diverse circulaire's in 2018 komt de bijgestelde raming uit op in totaal op € 17.868.398,00. In werkelijkheid is er inclusief een aantal verrekeningen over voorgaande jaren € 17.882.571,00 ontvangen.		

Overige verschillen		0
Totaal baten algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		14.000
Lasten algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		
Overige verschillen		0
Totaal lasten algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		0
Baten overige baten en lasten		
Beleidsvoornemens In de begroting zijn een aantal stelposten opgenomen: * inkoopvoordelen van € 150.425,00 * dekking uren projecten van € 132.940,00 * verkrijgen externe subsidies van € 25.000,00 Realisatie van inkoopvoordelen en verkregen subsidies zijn direct verantwoord op de desbetreffende producten.	I	-308.000
Overige verschillen		0
Totaal baten overige baten en lasten		-308.000
Lasten overige baten en lasten		
Onvoorzien en stelposten De primitieve raming op de post onvoorzien bedraagt € 80.000,00. Er is € 45.000,00 ingezet ten behoeve van stormschade en € 18.000,00 ten behoeve van buitenbeglazing combigebouw. In de tweede bestuursrapportage heeft er een aframing van € 88.000, 00 plaatsgevonden van de stelpost inflatie. In de begroting zijn een aantal stelposten opgenomen ten behoeve van diverse beleidsvoornemens voor het begrotingsjaar. Hierbij kan het voorkomen dat beleidsvoornemens in het jaar niet of niet volledig gerealiseerd worden. Oorspronkelijk is er voor € 1.173.926,00 aan beleidsvoornemens geraamd. In totaal is er voor € 765.000,00 gerealiseerd. Hierbij moet gedacht worden aan de uitvoering nieuwbouw en renovatie gemeentehuis de uitwerking veerkrachtig bestuur Brabant. Bij de resultaatbestemming wordt voor een aantal beleidsvoornemens gevraagd het budget mee te nemen naar 2019.	I	562.000
Overige verschillen		0
Totaal lasten overige baten en lasten		562.000
Baten vennootschapsbelasting (vpb)		
Overige verschillen		0
Totaal baten vennootschapsbelasting (vpb)		0
Lasten vennootschapsbelasting (vpb)		
Vennootschapsbelasting We hebben bericht ontvangen dat de definitieve aangifte Vpb 2016 en 2017 is uitgesteld door de Belastingdienst, naar 1 juni 2019. Er dient nog een afstemming met de belastingdienst plaats te vinden. Huidige bedrag is op basis van bekende gegevens.	I	356.000
Totaal lasten vennootschapsbelasting (vpb)		356.000
Totaal Directe baten en lasten per kostenplaats		-588.000

Indirecte baten en lasten	
Reserves	-2.367.000
Totaal Indirecte baten en lasten	-2.367.000
Totaal	1.779.000

Overzicht onvoorzien

Omschrijving	2018
Beginstand onvoorzien 2018	72.000
2e bestuursrapportage 2018 aframing stelpost inflatie 208 tbv inflatie 2009	88.312
Resultaatbestemming 2017 vervanging buitenbeglazing combigebouw	18.000
1e bestuursrapportage 2018 stormschade	-45.000
Eindstand onvoorzien 2018	133.312

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Omschrijving	2018 jaarrekening	
	Baten	Lasten
Programma 1 Bestuurlijke zaken		
Wachtgeld wethouder		158.799
Afscheid oude raad		1.397
Opleiding nieuwe raad		1.470
Programma 2 publieke dienstverlening		
Project dienstverlening		12.722
Programma 4 Verkeer en vervoer		
Aanpassing grijs in oude woonwijken a.g.v. groenbeleidsplan		10.758
Kunst op rotondes		17.636
Programma 5 Onderwijs, sport en cultuur		
Bijdrage zwembad Thermae Son		120.000
Programma 6 Openbaar groen en openluchtrecreatie		
Uitvoering groenbeleidsplan		152.079
Stika		9.826
Huur units vestzaktheater		6.800
tijdelijke huisvesting bibliotheek		53.226
Programma 8 Zorg en Welzijn		
Innovatiebudget Sociaal Domein		75.090
Subsidie MeeDoen Werkt		114.260
SonenBreugel Verbindt		25.000
Opvang vluchtelingen		82.500
Programma 10 Ruimtelijke inrichting		
Inkomsten en uitgaven bouwrijpe gronden Sonniuspark	13.826.515	12.619.351
Verkoop groenstroken voortzetten	254.418	
Omgevingswet		24.370
Programma 12 Algemene dekkingsmiddelen		
Post onvoorzien incidenteel		27.000
Onderuitputting kapitaallasten		5.727
Vennootschapsbelasting		115.673
tijdelijke huisvesting bibliotheek		70.664
Bijdrage uit bestemmingsreserves		
Uitvoering groenbeleidsplan	62.500	
Kunst op rotondes	17.636	

Huur units vestzaktheater	4.000	
Onttrekking vanuit reserve Obragas tbv MFA Son en Nieuwbouw Bongerd	5.451.688	
Storting in reserve centrumontwikkeling Son en Breugel tbv MFA Son		1.353.461
Storting in dekkingsreserve Nieuwbouw Bongerd		4.098.227
Bestseweg ivm BBV 2017 toevoeging aan dekkingsreserve	148.465	
Bestseweg ivm BBV 2017 toevoeging aan dekkingsreserve	0	148.465
storting in reserve grondexploitatie	0	1.223.002
Bijdrage uit reserve vrije bestedingsruimte		
Vennootschapsbelasting	115.673	
Bijdrage omgevingswet	24.370	
Bijdrage opvang vluchtelingen	82.500	
Bijdrage zwembad Thermae Son	120.000	
Overhead		
Jubilea		8.149
Totaal	20.107.765	20.535.653
Incidenteel saldo baten en lasten		427.888
Totaal jaarrekeningsaldo		1.797.743
Rekeningsaldo structureel		2.225.631

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Omschrijving	Toevoegingen	Onttrekkingen	Reden
DR Nieuwbouw Sporthal		98.520	dekking afschrijving investering
DR Renovatie de Bongerd		13.134	dekking afschrijving investering
DR Nieuwbouw brandweerkzame en werf		75.613	dekking afschrijving investering
DR dak Emiliusschool		16.751	dekking afschrijving investering
DR Vijverbergschool		10.038	dekking afschrijving investering
DR Optimalisatie sportpark SBC		37.738	dekking afschrijving investering
DR Onderwijshuisvesting 2010		3.380	dekking afschrijving investering
DR Aanpassing Bongerd t.b.v. Boksschool		1.480	dekking afschrijving investering
Egalisatiereserve wegen		16.150	egalisatie wegen
Verkoop HNG		73.486	jaarlijkse uitbetaling verkoopsom
Totaal	0	346.290	0

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT is van toepassing op gemeente Son en Breugel. Het voor gemeente Son en Breugel toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000,-.

bedragen x € 1	M.A.J.M. Schalkx	F. den Hengst
Funcitiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	104.037	84.837
Beloningen betaalbaar op termijn	17.165	13.982
<i>Subtotaal</i>	121.202	98.819
Individueel toepasselijke bezoldigings-maximum	189.000	189.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedragen	-	-
Totaal bezoldiging	121.202	98.819
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	105.684	86.192
Beloningen betaalbaar op termijn	15.584	12.977
<i>Subtotaal</i>	121.268	99.169
Individueel toepasselijke bezoldigings-maximum	181.000	181.000
Totaal bezoldiging 2017	121.268	99.169

Overzicht van investeringen en projecten

Programma 3. Veiligheid en handhaving

Nr.	Projecten	Beschikbaar gesteld 31- 12-2018	Realisatie t/m	Realisatie 2018	Restant	Investering/ exploitatie	Aanpassing
41702	Besteding gelden veiligheidsregio In 2017 heeft de raad via een amendement besloten om de gerestitueerde gelden van de VRBZO via een bestemmingsreserve gedurende twee jaar bedrijfscontroles op industrieterreinen en in het buitengebied uit te voeren en buurtpreventieprojecten te ondersteunen.	48.016	0	6.773	41.243	Exploitatie	Niet aanpassen

Programma 4. Verkeer en vervoer

Nr.	Projecten	Beschikbaar gesteld 31-12-2018	Realisatie t/m	Realisatie 2018	Restant	Investering/exploitatie	Aanpassing
41512	<p>Mobiliteitsvisie</p> <p>Bijdrage reserve</p> <p>Uitvoering heeft in deelprojecten plaatsgevonden. In 2018 is sterk ingezet op het vermijden van doorgaand verkeer, het stimuleren van fietsgebruik door het verbeteren van de kwaliteit van fietspaden, het verlagen van gereden snelheden en het verbeteren van de zichtbaarheid van overstekende voetgangers in het centrum. Krediet handhaven.</p>	138.500	17.648	0	120.852	Exploitatie	Niet aanpassen
		-138.500	-17.648	0	- 120.852		
71606/ 71607/71811	<p>Verledden openbare verlichting</p> <p>Vanaf eind 2017 tot begin 2018 is de bestaande openbare verlichting door led armaturen vervangen. De ledwerkzaamheden zijn grotendeels in 2018 afgerond. De laatste werkzaamheden worden in 2019 afgerond. Krediet handhaven.</p>	2.651.585	991.917	874.348	785.320	Investering	Niet aanpassen
71709	<p>Parkeren centrum Son en Breugel</p> <p>In 2018 heeft uitbreiding van de blauwe zone in het centrum van Son plaatsgevonden. Daarnaast is een aanvang gemaakt met de voorbereiding van de aangedragen parkeeroplossingen aan de Zandstraat en Torenstraat. Het resterende budget zal in 2019 worden aangewend voor realisatie van deze</p>	567.500	328.659	1.909	236.932	Investering	Niet aanpassen

	parkeervoorzieningen alsmede de andere locaties in het centrum waarover de raad heeft besloten.						
71712	Slowlane Ekkersrijt De aanleg van de Slowlane deel 1 is op de verlichting na afgerond. Het budget dient daarom nog beschikbaar te blijven. In 2018 is nog slechts € 18.682,- nodig voor het project. €107.709,- van de dekkingsreserve kan terugvloeien naar reserve infrastructurele werken Ekkersrijt bij afronding van het project.	139.000	12.609	18.840	107.551	Investering	afsluiten
71713	Bosgebied West - Fietsoversteek Bestseweg Bijdrage voorziening In het project Bosgebied-West zijn middelen gereserveerd voor de aanleg van een veilige fietsoversteek op de Bestseweg. Uitvoering geschiedt door de provincie. De financiële afwikkeling volgt in 2018.	296.254 -147.789	296.254	0 -147.789	0 0	Investering	afsluiten
71714	Onkruidbestrijdingsmachine met aanhanger	30.000	0	0	30.000	Investering	Niet aanpassen
71715	Reconstructie wegen 2018 Kanaaldijk, Hoberglaan, Boslaan, Lieshoutseweg De werkzaamheden aan de Boslaan zijn in augustus-september 2018 uitgevoerd. De werkzaamheden aan de Kanaaldijk-Hoberglaan zijn medio oktober opgeleverd. De werkzaamheden aan de Lieshoutseweg zijn eind november afgerond. In 2019 worden rode fietsuggestiestroken	839.000	0	664.814	174.186	Investering	Niet aanpassen

	aangebracht. Krediet handhaven.						
71716	Bruggen planetenlaan en Dommelpas Eind 2018 worden de voorbereidende werkzaamheden opgestart, zodat in 2019 de fysiek uitvoering kan plaatsvinden. Hierna worden de bruggen opgenomen in de MJOP om het jaarlijks onderhoud uit te voeren.	250.000	0	0	250.000	Investering	Niet aanpassen
71808	Verharden parkeerplaats Visplas Ekkersweijer De parkeerplaats is in 2018 geasfalteerd en voorzien van parkeerplaatsbelijning	30.000	0	28.100	1.900	Investering	afsluiten
71718	Plaatsen fietsnieten Het plaatsen van fietsnieten i.p.v. de ongebruikte lage fietsrekken langs de doorgaande weg in het centrum van Son als preventiemaatregel tegen de relatief vele fietsdiefstallen.	40.000	23.500	11.545	4.955	Investering	Niet aanpassen

Programma 5. Onderwijs, cultuur en sport

Nr.	Projecten	Beschikbaar gesteld 31-12-2018	Realisatie t/m	Realisatie 2018	Restant	Investing/exploitatie	Aanpassing
51702	Sporthal de Bongerd onderhoud 2017 Onderhoudsniveau is in verband met nieuwbouw terug gezet naar instandhouding en er is dus minder onderhoud uitgevoerd dan was gepland in MJOP.	10.136	2.910	13.004	-5.779	Exploitatie	afsluiten
51703	Sporthal de Landing onderhoud 2017 Onderhoud is conform MJOP 5 uitgevoerd	18.655	18.886	21.960	-22.190	Exploitatie	afsluiten
51704	Vestzaktheater onderhoud 2017 Instandhoudingsonderhoud is uitgevoerd	4.202	3.071	2.533	-1.402	Exploitatie	afsluiten
51708	Oude raadhuis onderhoud 2017 Onderhoud is conform MJOP uitgevoerd	3.036	3.663	608	-1.235	Exploitatie	afsluiten
51709	Oude Kerktoren onderhoud 2017 Door de huisvesting van vleermuizen uit St Petrus Bandenkerk is niet al het geplande onderhoud door kunnen gaan.	8.125	2.418	8.036	-2.329	Exploitatie	Niet aanpassen
71001	Renovatie kerktoren Door aanvullend vleermuisonderzoek is omgevingsvergunning nog niet verleend. E.e.a. is klaar voor aanbesteding. Restauratie is doorgeschoven naar 2019	650.000	10.565	2.200	637.235	Investing	Niet aanpassen
??	Sloopkosten	52.481	0	0	52.481	Investing	Niet

	Regenboogschool Dit bedrag moet beschikbaar blijven voor de sloop van de school. De start is nog niet bekend. Onderdeel van Breugel Bruist!						aanpassen
71503	Renovatie carillon Om praktische redenen (o.m. aanwezigheid van een bouwlift) vindt de renovatie van het carillon plaats als de restauratie van de kerktoren daadwerkelijk is gestart. Naar verwachting begint de restauratie van de kerktoren in de loop van 2017. Doordat de vleermuizen in de te slopen St Petrus Bandenkerk moesten worden verhuisd naar de kerktoren is de renovatie van de kerktoren doorgeschoven naar 2018. Dan wordt ook het carillon opgepakt. Door aanvullend vleermuisonderzoek is de omgevingsvergunning nog niet verleend. E.e.a. is klaar voor aanbesteding. Restauratie is doorgeschoven naar 2019.	38.000	0	19.314	18.686	Investering	Niet aanpassen
71603/71806/71807	Kosten omgeving school Voor het project nieuwbouw Sonnewijzer is € 95.000,- geraamd voor het aanleggen van parkeerplaatsen. Ook worden de werkzaamheden tegelijk uitgevoerd met onderhoudswerkzaamheden aan het wegdek en de aanleg van een gescheiden	215.000	2.417	165.838	46.745	Investering	afsluiten

	rioolstelsel. Het gaat om € 70.000,- vanuit riolering en € 50.000,- wegen. Daarmee is er een totaalbudget van € 215.000,-						
??	Verbetering toegankelijkheid van de Landing Het betreft uitvoering van de volgende maatregelen: Ombouw van de entreedeur naar automatische sluis; Vervangen van de bestaande deurdrangers door deurautomaten met ellenboogbediening; Bouwkundige werkzaamheden om rolstoelplaatsen op de tribune te realiseren	40.000	0		40.000	Investering	nieuw
71801	Sporthal de Bongerd	190.000	0	0	190.000	Investering	Niet aanpassen
71811	Verledden Schuttersheide In het kader van verdere verduurzaming is alle straatverlichting in de gemeente omgezet naar led verlichting. De verlichting op het gemeentelijk sportpark Schuttersheide (SBC) is daarbij echter niet meegenomen. Gelet op de werkzaamheden die dit jaar plaatsvinden bij de vervanging van de kunstgrasvelden is in 2018 gestart met de vervanging van de verlichting. Afronding in 2019. Voor de vervanging van de armaturen is een krediet benodigd van € 90.000,- dit krediet leidt tot een kapitaallast van	90.000	0	9.836	80.164	Investering	Niet aanpassen

	afgerond € 5.000,- per jaar.						
71812	Vervanging verlichting kunstwerk omroep brabant Naast het Pand waarin Omroep Brabant gevestigd is, staat op gemeentelijk grond een kunstwerk in de vorm van een 35 meter hoge mast met 3 poten. In het kunstwerk is een verlichtingsinstallatie gemonteerd die al geruime tijd defect is. vervanging en tegelijkertijd verduurzaming van de installatie kost circa € 28.500,-. Werkzaamheden worden in Q1 2019 uitgevoerd.	28.500	0	0	28.500	Investering	Niet aanpassen

Programma 6. Openbaar groen en openluchtrecreatie

Nr.	Projecten	Beschikbaar gesteld 31-12-2018	Realisatie t/m	Realisatie 2018	Restant	Investering/exploitatie	Aanpassing
71813	Aanleg krachtstroom plein Son en Breugel In het centrum van Son is een krachtstroomaansluiting voor evenementen gerealiseerd. De voorziening is in de kerktoren geplaatst. De totale kosten inclusief montage, bemetering, kasten etc. bedragen €22.000,-. Er is een contract gesloten voor de levering van groene stroom. Van deze voorziening maakt o.a. het IJsfest gebruik. Deze organisatie maakte in het verleden gebruik van dieselaggregaten. Definitieve financiële afwikkeling vindt in 2019 plaats	22.000	0	8911	13.089	Investering	niet aanpassen

Programma 8. Zorg en Welzijn

Nr.	Projecten	Beschikbaar gesteld 31-12-2018	Realisatie t/m	Realisatie 2018	Restant	Investering/exploitatie	Aanpassing
51606	Braecklant-Gentiaan onderhoud 2016 De discussie omtrent Braecklant is nog steeds niet definitief. In afwachting van duurzaamheidsonderzoek wordt er geen groot onderhoud uitgevoerd.	15.944	784	0	15.160	Exploitatie	Niet aanpassen
51705	De Boerderij onderhoud 2018 Onderhoud is conform MJOP uitgevoerd. I.v.m. storingen in cv is ketel eerder vernieuwd dan gepland.	2.650	2.336	7.015	-6.701	Exploitatie	Afsluiten
51706	Braecklant Gentiaan onderhoud 2018 Klein onderhoud is conform MJOP uitgevoerd. In afwachting van duurzaamheidsonderzoek wordt er geen groot onderhoud uitgevoerd.	2.219	440	3.440	-1.661	Exploitatie	Afsluiten
51707	MF Gebouw St Genovevastraat onderhoud 2018 Onderhoudsniveau is in verband met sloop en herontwikkeling terug gezet naar instandhouding. Geen groot planmatig onderhoud meer.	16.745	1.265	3.656	11.824	Exploitatie	Niet aanpassen

Programma 9. Milieu en Duurzaamheid

Nr.	Projecten	Beschikbaar gesteld 31-12-2018	Realisatie t/m	Realisatie 2018	Restant	Investering/exploitatie	Aanpassing
71508	Relinen diverse projecten Betreft ondergrondse levensduurverlengende maatregelen aan riolering die in 2017 zijn afgerond en in 2019 definitief worden opgeleverd.	750.000	484.652	8.328	257.021	Investering	Niet aanpassen
71604	Ondergrondse containers omgekeerd inzamelen	465.000	0	0	465.000	Investering	Niet aanpassen
71701	GRP 2016 GM01 Riolverzwaren div str (Taylorstraat) Geplande werkzaamheden zijn in verband met werkzaamheden Brabant Water verplaatst naar 2020.	785.000	0	0	785.000	Investering	Niet aanpassen
71702	GRP 2016 GM06 Thorbeckelaan Werkzaamheden aan overstordrempel zijn uitgevoerd.	20.000	20.000	0	0	Investering	afsluiten
71703	GRP 2016 GM10 Controleren en rep drukriolering Afgelopen jaar is gestart met de controle van huisaansluitingen. De werkzaamheden zijn voor 50% gereed.	50.000	24.710	3.700	21.590	Investering	Niet aanpassen
71704	GRP 2016 Vervanging elektromechanische gemalen 2017 De werkzaamheden zijn in de tweede helft van 2017 uitgevoerd. Daarnaast is een aanvullende renovatie uitgevoerd aan het gemaal Gentiaan. De werkzaamheden zijn in 2019 definitief opgeleverd.	402.150	259.528	81.166	61.455	Investering	afsluiten
71717	GRP 2016 GM04 Riolverzwaren div str (Beemdstraat) Project is in 2017 uitgevoerd en wordt in 2019 definitief opgeleverd.	425.000	398.920	8.947	17.133	Investering	afsluiten
71802	GRP 2016 GM 03 Riolverzwaren div str (Weserlaan) In 2018 is gestart met een integraal gebiedsplan voor de omgeving van de	175.000	0	0	175.000	Investering	Niet aanpassen

	sloot in de Gentiaan-Noord. Dit plan is integraal opgesteld met andere geplande werkzaamheden en eind 2019 uitgevoerd. Krediet handhaven						
71803	GRP 2016 Vervanging electromech gemalen 2018 Werkzaamheden moeten nog worden voorbereid. Uitvoering 2019.	63.000	0	0	63.000	Investering	Niet aanpassen
71804	GRP 2016 Rioolvervangingen incl. relining 2018 Werkzaamheden zijn eind 2018 aanbesteed. Uitvoering 2019.	250.000	0	0	250.000	Investering	Niet aanpassen
71925	Dassentunnel Lieshoutseweg overige inkomensoverdrachten vd overheid Werkzaamheden voor een Dassentunnel onder de Lieshoutseweg. Hiervoor is voor 75% (€ 34.984,-) subsidie toegekend vanuit de Provincie Noord-Brabant. Het restant van de investering (€ 12.016,-) komt voor rekening van de gemeente via kapitaallasten na accordering van dit nieuwe krediet.	47.000 -35.000	0 0	3.636 -34.984	43.364 -16	Investering	Niet aanpassen

Programma 10. Ruimtelijke inrichting

Nr.	Projecten	Beschikbaar gesteld 31-12-2018	Realisatie t/m	Realisatie 2018	Restant	Investering/exploitatie	Aanpassing
41101.33/	Actualisatie bestemmingsplan bebouwde kommen	84.000	69.623	0	14.337	Exploitatie	Niet aanpassen
41102.14	Bijdrage reserve	-84.000	-69.623	0	-14.337		
Okko Schook	Het project 'actualisatie bestemmingsplannen bebouwde kommen' is een meerjarig project. De aanpassing van onvolkomenheden en de verwerking van de verplichtingen van de Verordening Ruimte 2014 van de provincie zijn eind 2016 afgerond. In december 2017 is het bestemmingsplan "Bebouwde Kommen; Herziening 2017" vastgesteld. De beroepsprocedure loopt door tot in 2018.						
41101.34/	Actualisatie bestemmingsplan buitengebied	64.000	61.311	33.619	-30.930	Exploitatie	Project verantwoord
41102.15	Bijdrage reserve	-64.000	-55.000	0	9.000		en sluiten bij jaarrekening.
Okko Schook	Het project 'actualisatie bestemmingsplan buitengebied' is een meerjarig project. De aanpassing van onvolkomenheden en de verwerking van de verplichtingen van de Verordening Ruimte 2014 van de provincie zijn besproken en nagenoeg afgerond. Tevens is gestart met de vereiste planMER en is het vereiste onderzoek naar gezondheid in relatie tot de agrarische sector nagenoeg afgerond. In 2017 is de procedure van het ontwerpbestemmingsplan (vooroverleg provincie) resp. planMER gestart. Dit proces loopt door tot in 2018/2019.						

41509	Voorbereiding Breugel, Bongerd, Boerderij en Dorpsplein	75.000	23.444	0	51.556	Exploitatie	Niet aanpassen
	Bijdrage reserve	-75.000	-23.444	0	-51.556		
	Voor deze onderdelen is een apart investeringsprogramma opgesteld. Deels zal hier in voorzien worden vanuit het groeppad Centrumontwikkeling Son en Breugel. Een externe adviseur heeft een haalbaarheidsonderzoek gedaan en een aangepast uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit uitvoeringsprogramma is vastgesteld door de gemeenteraad. Uitvoering start in 2018.						
41601	Omgevingswet	390.000	38.802	24370	326.828	Exploitatie	Niet aanpassen
Okko Schook	Bijdrage reserve	-390.000	-38.802	0	-		
	In 2016 is gewerkt, om via een aantal interne workshops, een 'Plan van Aanpak Implementatieplan Omgevingswet Son en Breugel' op te stellen. Dit plan van aanpak is in november 2016 vastgesteld. Het plan van aanpak geeft inzicht welke activiteiten moeten worden opgepakt om te komen tot de implementatie van de Omgevingswet. Het proces van de implementatie kan daarmee van start gaan (periode 2017-2030). In 2017 is gestart met het implementatieproces. Dat is in september 2017 tijdelijk on hold gezet door uitstel van de inwerkingtreding van de wet. In de loop van 2018 zal naar verwachting een herstart plaatsvinden.				351.198		
41602	MFA kerkplein Son	500.000	328.997	62.221	108.782	Exploitatie	Niet

							aanpassen
	Bijdrage reserve	-500.000	-328.997	-62.221	- 108.782		
	Budget wordt gebruikt voor de voorbereiding van de ontwikkeling en realisatie van het MFA en andere centrum gerelateerde ontwikkelingen in de meest brede zin (bijvoorbeeld parkeren irt bestemmingsplan, activiteiten vleermuizen, begeleiding nieuwbouw kerk, contractvorming etc.). Voor zover van toepassing zijn kosten die thuis horen in de Grex centrum Son verplaatst naar dit complex. Het resterende budget dient gehandhaafd te blijven.						
41701	Consultatie MFA centrum Son en Breugel	70.620	39.800	1.219	29.601	Exploitatie	Niet aanpassen
	De consultatie door KantarPublic is in 2017 opgestart en afgerond. Alleen de externe onderzoekskosten zijn ten last van het krediet gebracht. Begeleiding en communicatie zijn in het voorbereidingskrediet MFA centrum Son meegenomen.						
41703	Herontwikkeling voormalige. Aldi- en Stoklandlocatie						
	Aldi locatie kosten	606.250	0	406.250	200.000	Exploitatie	Niet aanpassen
	Aldi locatie opbrengst verkopen	-717.750	0	0	- 717.750		
	stoklaandlocatie kosten	146.000	0	146.000	0	Exploitatie	Niet aanpassen
	stoklaandlocatie opbrengst verkopen	-903.600		0	- 903.600		

Programma 12. Algemene dekkingsmiddelen

Nr.	Projecten	Beschikbaar gesteld 31-12-2018	Realisatie t/m	Realisatie 2018	Restant	Investering/exploitatie	Aanpassing
41603	Nieuwbouw gemeentehuis (Airbornestraat) Bijdrage reserve Aanbestedingstraject voor ontwerp-/bouwteam is afgerond eind 2016. Ontwerp is medio 2017 vastgesteld en de sloop is eind 2017 afgerond. De nieuwbouw werkzaamheden zijn gestart op 8 januari 2018 en vorderen gestaag. De nieuwbouw zal in Q1-2019 gereed zijn.	394.905 -178.956	284.731 -178.916	30.865 0	79.309 -40	Exploitatie	Niet aanpassen
51701	Combgebouw onderhoud 2018 Onderhoud is conform MJOP uitgevoerd.	21.821	21.536	19.845	-19.560	Exploitatie	afsluiten
71003	Renovatie oude raadhuis Dave Blommers De voorbereiding is in 2015 afgerond. Raadsbesluit omtrent restauratieniveau en kredietverhoging van € 120.000,- heeft eind 2016 plaatsgevonden. Besteksfase, aanbesteding en uitvoering in 2017. In 2017 is een extra raming voor dit krediet opgenomen van € 120.000,-. Totaal beschikbaar is € 250.000,-. Doordat de vleermuizen in de te slopen St Petrus Bandenkerk moesten worden verhuisd naar de kerktoren is de renovatie van de kerktoren doorgeschoven naar 2018. Omgevingsvergunning is verleend. Door aanvullend vleermuisonderzoek Kerktoren is de omgevingsvergunning Kerktoren nog niet verleend. Uitvoering restauratie doorgeschoven naar 2019.	250.000	11.162	9.604	229.234	Investering	Niet aanpassen
71601	Houtversnipperaar Schiesling	111.000	0	113.300	-2.300	Investering	afsluiten

	Aanschaf heeft plaats gevonden. Levering begin oktober 2018						
71705	Tuintrekker Ferrari Ter vervanging van de oude tuintrekker.	13.000	0	13.114	-114	Investering	afsluiten
71707	Airbornestraat: sloop en nieuwbouw Chris Spooren	2.790.954	405.948	2.444.572	-59.567	Investering	niet aanpassen
71710	Airbornestraat: winkelgedeelte Chris Spooren	785.937	55.850	767.759	-37.672	Investering	niet aanpassen
71711	Airbornestraat: losse werkplekinrichting Chris Spooren	132.201	39	42.104	90.058	Investering	niet aanpassen
71708	Renovatie BKC Chris Spooren	121.689	10.084	0	111.605	Investering	Niet aanpassen
71809	Fase II: Renovatie BKC Chris Spooren	175.000	0	64.870	110.130	Investering	niet aanpassen

Reserves en voorzieningen

Overzicht van reserves en voorzieningen

Reserves

Bedragen x1000

Exploitatie	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen	Onttrekking	Aanwending	Balanswaarde 31-12-2018
Algemene reserves						
9801000 Algemene reserve vast	1.622	0	0	0	0	1.622
9801005 Algemene reserve bouwgrond	0	2.775	0	193	0	2.582
9801006 Reserve vrije bestedingsruimte	6.267	2.013	0	1.457	0	6.823
9801007 Reserve algemene risicoreserve	2.681	0	0	0	0	2.681
Totaal Algemene reserves	10.571	4.788	0	1.650	0	13.709
Bestemmingsreserves						
9802001 Reserve aanleg West-structuur	32	0	0	0	0	32
9802004 Reserve recreatie en natuurgebied West	232	0	0	148	0	84
9802017 Reserve verkoop Obragas	7.818	0	0	5.452	0	2.366
9802031 Reserve aandelen verkoop HNG	237	0	0	73	0	164
9802041 Reserve centrumontwikkeling Son en Breugel	1.770	1.463	0	57	0	3.176
9802042 Egalisatiereserve wegen	306	0	0	16	0	290
9802047 Reserve samenwerking I&A aandeel Son	442	0	0	61	0	381
9802056 Reserve projectmatig werken	263	0	0	14	0	249
9802057 Reserve jeugd en jongerencentrum	211	0	0	0	0	211
9802059 Reserve natuurcompensatie	150	0	0	0	0	150
9802061 Reserve infrastructurale werken. Ekkersrijt	973	200	0	0	0	1.173

9802062 Reserve uitvoering groenbeleidsplan	203	0	0	71	0	132
9802064 Dekkingsreserve centrum Breugel	0	4.098	0	190	0	3.908
9802071 Reserve veiligheidsgelden VRBZO	48	0	0	0	0	48
Totaal Bestemmingsreserves	12.685	5.762	0	6.082	0	12.364
Dekkingsreserves						
9802011 Reserve nieuwbouw sporthal	3.448	0	0	99	0	3.350
9802012 Reserve renovatie de Bongerd	144	0	0	13	0	131
9802039 Reserve nieuwbouw brandweerkazerne + werf	2.722	0	0	76	0	2.646
9802051 Reserve dak Emiliusschool	335	0	0	17	0	318
9802052 Reserve Vijverbergschool	120	0	0	10	0	110
9802053 Reserve optimalisatie sportpark SBC	604	0	0	38	0	566
9802054 Reserve onderwijshuisvesting 2010	7	0	0	3	0	3
9802060 Reserve aanpassing Bongerd tbv boksschool	31	0	0	1	0	30
9802063 Reserve verledden	3.742	0	0	1.000	0	2.742
9802065 Reserve Parkeren Centrum Son	568	0	0	0	0	568
9802066 Reserve renovatie kunstgrasvelden	686	300	0	0	0	986
9802068 Reserve	139	0	0	0	0	139

slowlane ekkersrijt						
9802069 Reserve fietsoversteek bestseweg	0	148	0	0	0	148
9802070 Reserve gemeentehuis losse werkplekinrichting	270	0	0	0	0	270
9802072 Reserve nieuwbouw sporthal de bongerd	0	190	0	0	0	190
9802073 Reserve ruysdaelstraat kst omgeving school	0	50	0	0	0	50
9802074 Reserve infr werken ekk-eindhovenseweg	0	0	0	0	0	0
9802075 Reserve infr werken ekk -HOV	0	0	0	0	0	0
9802076 Reserve aankoop units bibliotheek	0	192	0	0	0	192
Totaal Dekkingsreserves	12.816	881	0	1.257	0	12.440
Totaal reserves	36.071	11.431	0	8.989	0	38.513

Voorzieningen

Bedragen x1000

Exploitatie	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen	Onttrekking	Aanwending	Balanswaarde 31-12-2018
Vorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's						
9806021 Voorziening pensioenoverdracht wethouders	867	89	0	0	15	941
Totaal Vorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	867	89	0	0	15	941
Vorzieningen onderhoud en egalisatie						
9806002 Voorziening onderhoud gebouwen	795	75	0	0	41	829
Totaal Vorzieningen onderhoud en egalisatie	795	75	0	0	41	829
Vorzieningen door derden bekleemde middelen						
9806001 Voorz bijdr financieringsschap Bosgebied West	148	0	0	0	148	0
9806009 Voorziening riolering	2.080	82	0	0	0	2.162
9806010 Voorziening afval	8	0	8	0	0	0
9806029 Voorziening door derden bekleemde middelen	0	0	0	0	0	0
Totaal	2.236	82	8	0	148	2.162

Vorzieningen door derden bekleemde middelen						
Totaal voorzieningen	3.898	247	8	0	203	3.933

Totaal reserves en voorzieningen

Bedragen x1000

Staat van reserves en voorzieningen	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen	Onttrekking	Aanwending	Balanswaarde 31-12-2018
Totaal reserves en voorzieningen	39.969	11.677	8	8.989	203	42.446
Totaal reserves en voorzieningen	39.969	11.677	8	8.989	203	42.446

Toelichting op de reserves

Inleiding

In deze toelichting richten wij ons hoofdzakelijk op de vermogensmutaties die betrekking hebben op 2018. Ook lichten we toe waarvoor de reserves bedoeld zijn.

Reserves

De reserves vallen uiteen in algemene reserves, bestemmingsreserves en dekkingsreserves. Algemene reserves fungeren als buffer, voor het opvangen van verliezen van algemene aard. Bestemmingsreserves daarentegen zijn gevormd voor een specifiek doel. Dekkingsreserves staan ter dekking van de afschrijvingslasten van enkele grote projecten/ investeringen.

Algemene reserve vast

Bedragen x1000

Algemene reserve vast	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9801000 Algemene reserve vast	1.622	0	0	1.622

De algemene reserve heeft vooral een bufferfunctie om ongewenste en onvoorziene toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. Daarnaast is er de functie van afdekking van bestaande en toekomstige risico's. Het gaat dan om risico's waarvoor geen voorziening kan worden gevormd, omdat geen inschatting gemaakt kan worden van het bedrag van de schade of verlies dat ermee gemoeid kan zijn. Denk bijvoorbeeld aan ondernemersrisico's en "open eind regelingen". Het BBV schrijft voor dat dit soort risico's moeten worden opgenomen in de verplicht voorgeschreven paragraaf over het weerstandsvermogen. De algemene reserve kan in dat geval dienen als dekking voor dergelijke risico's. In de nota reserves en voorzieningen 2011 is de omvang van de algemene reserve vastgesteld op € 1.330.000,-. Bij de begroting 2015 is besloten om deze reserve met € 292.000,- op te hogen naar € 1.622.000

Algemene reserve bouwgrond

Bedragen x1000

Algemene reserve bouwgrond	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9801005 Algemene reserve bouwgrond	0	2.775	193	2.582

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2017 is er besloten een reserve grondexploitatie in te stellen met als doel een buffer te vormen voor conjuncturele risico's en exploitatierisico's binnen het grondbedrijf. Tevens met als doel indien noodzakelijk de verlies voorziening grondexploitatie te kunnen aan vullen.

Reserve vrije bestedingsruimte

Bedragen x1000

Reserve vrije bestedingsruimte	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9801006 Reserve vrije bestedingsruimte	6.267	2.013	1.457	6.823

De reserve vrije bestedingsruimte is bedoeld om eenmalige projecten te financieren die gedurende een jaar plaatsvinden en die niet uit de exploitatie bekostigd kunnen worden.

De reserve vrije bestedingsruimte is de vrij besteedbare algemene reserve. In 2018 zijn voor de volgende onderwerpen middelen uit de reserve vrije bestedingsruimte onttrokken

Onttrekkingen aan de reserve vrije bestedingsruimte

- Uitvoering groenbeleidsplan € 33.096,-
- Groenbeleidsplan € 15.523,-
- Groenbeleidsplan grijs voor groen € 34.477,-
- Werkbudget programma masterplan Ekkersrijt € 4.730,-
- Uitvoeringsplan verkeer € 25.000,-
- Bestemmingsplan buitengebied € 2.689,-
- Consultatie MFA € 1.219,-
- Project dienstverlening € 12.933,-
- Omgevingswet € 24.370,-
- Vennootschapsbelasting € 115.673,-
- Bedrijfsvoering Ekkersrijt € 728,-
- Schilderen lichtmasten € 15.000,-
- Infiltratie grond hertenkamp € 47.078,-
- Verkoop reststroken € 34.815,-
- Groeipad majeure infr. werken € 200.000,-
- Onderhoud kunstwerken € 3.793,-
- Groeipad centrumontwikkeling aan reserve € 110.000,-
- Statushouders € 83.500,-
- Planschadevergoedingen niet A50 € 17.780,-
- Organisatie/kwaliteitsontwikkeling € 10.000,-
- Golfballenvanger € 52.891,-
- Reparatie kunstgras € 43.000,-
- Zwembad Thermae Son € 120.000,-
- Gemeenteraadsverkiezingen € 36.237,-
- Optimalisering Vroonhoven € 950,-
- Dienst Dommelvallei € 61.979,-
- Garantie ijsfeesten naar voorziening € 50.000,-
- Storting dekkingsreserve kunstgrasvelden € 300.000,-

De stortingen in de reserve vrije bestedingsruimte betreffen het resultaat 2017, de storting vanuit de reserve verleden en de storting vanuit de algemene reserve bouwgrond inzake VPB.

Reserve algemene risicoreserve

Bedragen x1000

Reserve algemene risicoreserve	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9801007	2.681	0	0	2.681
Reserve algemene risicoreserve				

In maart 2013 is de nota risicomanagement en weerstandsvormen vastgesteld. In deze nota is berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Besloten is dat de risicoanalyse regelmatig wordt geactualiseerd en dat deze actualisatie wordt gekoppeld met de P&C-cyclus. Dit gebeurt in de paragraaf weerstandsvormen en risicobeheersing.

Voor verder toelichting over deze reserve verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvormen en risicobeheersing.

Reserve aanleg west-structuur

Bedragen x1000

Reserve aanleg west-structuur	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802001	32	0	0	32
Reserve aanleg West-structuur				

De reserve is destijds gevormd om ten laste van de gemeente Son en Breugel investeringen in verband met de A50 te dekken. Met deze reserve worden de procedurele lasten gedekt van de af te wikkelen planschades. In verband met nog huidige lopende procedures wordt voorgesteld om de reserve te handhaven.

Reserve recreatie en natuurgebied west

Bedragen x1000

Reserve recreatie en natuurgebied west	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802004	232	0	148	84
Reserve recreatie en				

natuurgebied West				
----------------------	--	--	--	--

Deze reserve heeft tot doel om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en invulling van dit gebied. Naast deze reserve, die is opgebouwd uit eigen middelen, bevat de voorziening Bijdrage financiering schap Bosgebied West op 1-1-2017 een bedrag van € 150.000,-, dat eveneens ingezet kan worden voor de ontwikkeling van dit gebied.

Deze reserve kon nog tot 31-12-2016 aangewend worden voor projecten die in het kader van de ontwikkeling van dit gebied worden uitgevoerd. In de commissie GZ van 6 maart 2017 en de gemeente-raad van 30 maart 2017 is de eindrapportage aan de orde geweest. De onttrekking betreft de aanleg van de oversteek Bestseweg en is gestort in een dekkingsreserve fietsoversteek Bestseweg . Hiermee is het project afgerond. De overige middelen in deze reserve blijven conform het raadsbesluit van 30-03-2017 behouden voor Bosgebied West.

Reserve verkoop Obragas

Bedragen x1000

Reserve verkoop Obragas	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802017	7.818	0	5.452	2.366
Reserve verkoop Obragas				

Deze reserve is in 2003 gevormd uit de opbrengst van de verkoop van aandelen Obragas.

De onttrekking betreft;

- storting reserve centrumontwikkeling Son en Breugel € 1.353.461,-
- storting reserve centrum Breugel € 4.098.227 ,-

Reserve aandelen verkoop HNG

Bedragen x1000

Reserve aandelen verkoop HNG	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802031	237	0	73	164
Reserve aandelen verkoop HNG				

Begin jaren 90 heeft de gemeente haar aandelen in het HNG (Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten) verkocht aan de BNG. Uitbetaling van de verkoopsom vindt plaats in 25 gelijke jaarlijkse termijnen van € 91.124,-. Deze termijnen bestaan uit zowel aflossing als rente. In verband met de notitie rente van de commissie BBV moet de rentebaat apart geboekt worden in de exploitatie. Tegenover deze reserve (totaal van de nog te ontvangen bijdragen) staat op de balans bij Financiële Vaste Activa het actief opgenomen (waarop jaarlijks wordt afgeschreven), dit is conform Besluit Begroten en Verantwoording (BBV) opgenomen. Het "actief" en de reserve zijn communicerende vaten. Zodra de laatste termijn is ontvangen is zowel het restantbedrag van de investering als het restantbedrag van de reserve € 0,-.

Reserve centrumontwikkeling Son en Breugel

Bedragen x1000

Reserve centrumontwikkeling Son en Breugel	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802041 Reserve centrumontwikkeling Son en Breugel	1.770	1.463	57	3.176

De reserve wordt nu reeds benut voor de bekostiging van de diverse feitelijke ontwikkelingen in het centrum. Dit is niet de enige post waaruit de centrum projecten hun bekostiging kunnen vinden. Het Groeipad Centrum Son en Breugel is hierbij de belangrijkste dekkingsbron. Deze reserve is in 2016 betrokken bij de financiële analyse rond dekking kosten centrumprojecten die in 2017 ter besluitvorming zullen worden voorgelegd. Het betreft daarbij dan minimaal de projecten Gemeentehuis, MFA en deels voor een invulling van de parkeercapaciteit.

De toevoeging betreft de storting vanuit de reserve Obragas en uit het groeipad centrumontwikkeling.

De onttrekking betreffen de kosten voor het MFA en het Vestzaktheater

Egalisatiereserve wegen

Bedragen x1000

Egalisatiereserve wegen	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802042 Egalisatiereserve wegen	306	0	16	290

Deze reserve is gevormd om de in de exploitatie resterende middelen voor wegen beschikbaar te kunnen houden voor de wegen. De lasten in de exploitatie zijn daardoor in de jaren gelijkmatig

Reserve samenwerking I&A aandeel Son

Bedragen x1000

Reserve samenwerking I&A aandeel Son	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802047	442	0	61	381
Reserve samenwerking I&A aandeel Son				

Deze reserve is in 2008 gevormd in het kader van de samenwerking tussen de gemeente Nuenen ca. en de gemeente Son en Breugel op het gebied van I&A. Vanaf 1-1-2014 is I&A overgegaan naar Dienst Dommelvallei. In het Informatie Beleidsplan (IBP) 2016-2020 is inzichtelijk gemaakt welke kosten voor de komende jaren noodzakelijk zijn.

De onttrekking van € 60.797,- betreft de kosten voor I&A bij Dienst Dommelvallei.

Reserve projectmatig werken

Bedragen x1000

Reserve projectmatig werken	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802056	263	0	14	249
Reserve projectmatig werken				

Deze reserve is bedoeld om verdere concrete invulling te kunnen geven aan het concept "projectmatig werken". De onttrekking betreft de kosten voor de invoering van de kunst op rotonde (€ 13.843,-).

Reserve jeugd en jongerencentrum

Bedragen x1000

Reserve jeugd en jongerencentrum	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802057 Reserve jeugd en	211	0	0	211

jongerencentrum				
-----------------	--	--	--	--

Deze reserve is ter dekking voor eventuele investeringen ten behoeve van een Jeugd en Jongeren accommodatie.

Reserve natuurcompensatie

Bedragen x1000

Reserve natuurcompensatie	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802059 Reserve natuurcompensatie	150	0	0	150

De Gemeente Son en Breugel heeft in 2012 een financiële bijdrage ontvangen ten behoeve van natuurontwikkeling binnen de gemeentegrenzen dan wel in de omgeving van de gemeente.

Reserve infrastructurale werken. Ekkersrijt

Bedragen x1000

Reserve infrastructurale werken. Ekkersrijt	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802061 Reserve infrastructurale werken. Ekkersrijt	973	200	0	1.173

Bij de liquidatie van de gemeenschappelijke regeling Industrieschap Ekkersrijt is er besloten een aparte bestemmingsreserve te vormen voor toekomstige infrastructurale ontwikkelingen. Deze reserve dient voor infrastructurale werken zoals het aanleggen van de Slowlane, het aanleggen van Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), ontbrekende schakels in het fietsnetwerk op Ekkersrijt en voor de tweede ontsluiting van Ekkersrijt op het Hoofdwegennet.

De toevoeging betreft de storting vanuit het groeipad.

Reserve uitvoering groenbeleidsplan

Bedragen x1000

Reserve uitvoering groenbeleidsplan	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802062 Reserve uitvoering groenbeleidsplan	203	0	71	132

Onze gemeente heeft een bijzonder groene uitstraling. Deze groene identiteit vinden we belangrijk en de grote waarde van de omringende natuur willen we bewaken en waar mogelijk versterken. Om dit te kunnen doen is een groenbeleidsplan gemaakt met daaraan gekoppeld een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma van het groenbeleidsplan heeft een doorlooptijd van 10 jaar. Voor uitvoering van dit programma is een reserve uitvoering groenbeleidsplan gevormd. In 2018 is € 70.500,- onttrokken ten behoeve van het groenbeleidsplan.

Dekkingsreserve centrum Breugel

Bedragen x1000

Dekkingsreserve centrum Breugel	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802064 Dekkingsreserve centrum Breugel	0	4.098	190	3.908

De toevoeging betreft de storting uit de reserve verkoop Obragas.
De onttrekking betreft de kosten voor uitvoering programma Breugel Bruist.

Reserve veiligheidsgelden VRBZO

Bedragen x1000

Reserve veiligheidsgelden VRBZO	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802071 Reserve veiligheidsgelden VRBZO	48	0	0	48

Deze reserve is in de 2e bestuursrapportage 2017 gevormd ten behoeve van bedrijfscontrole en buurtpreventie.

Reserve nieuwbouw sporthal

Bedragen x1000

Reserve nieuwbouw sporthal	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802011	3.448	0	99	3.350
Reserve nieuwbouw sporthal				

Deze reserve houdt verband met het dossier “nieuwbouw sporthal” en dient voor de (gedeeltelijke) afdekking van de investeringsuitgaven van de sporthal de Landing. De duurzaamheidsmaatregelen, bouw van de 2e verdieping en de bouw van de sport en fitness ruimte worden gedekt uit de exploitatie. De onttrekking van € 98.520,- is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering voor de nieuw-bouw sporthal.

Reserve renovatie de Bongerd

Bedragen x1000

Reserve renovatie de Bongerd	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802012	144	0	13	131
Reserve renovatie de Bongerd				

De reserve is gevormd om de kosten van de renovatie van de sporthal de Bongerd te dekken. De onttrekking van € 13.134,- is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering renovatie de Bongerd.

Reserve nieuwbouw brandweerkazerne + werf

Bedragen x1000

Reserve nieuwbouw brandweerkazerne + werf	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12- 2018
9802039	2.722	0	76	2.646
Reserve nieuwbouw brandweerkazerne + werf				

Deze reserve is in 2007 gevormd om de kapitaallasten die voortvloeien uit de nieuwbouw van de brandweerkazerne en de werf te dekken.

Op 1-1-2014 zijn alle aan brandzorg gerelateerde taken naar de veiligheidsregio Brabant- Zuidoost over gegaan. Om BTW technische reden is ervoor gekozen om het brandweerdeel van het combigebouw te verkopen aan het VRBZO tegen de boekwaarde per 31-12-2013 zijnde € 1.173.768,- Na de herzieningsperiode wordt de kazerne terug geleverd aan de gemeente tegen de dan geldende boekwaarde (€ 939.014,-)

De middelen in deze reserve worden benut voor de volgende twee zaken:

1. Een bedrag van € 939.014,- voor de terugkoop op 1-1-2020 van het brandweerdeel van het combigebouw. Door het geld hiervoor te reserveren is het mogelijk om de terugkoop weer budgettair neutraal in de begroting te verwerken.
2. Een bedrag van € 234.754,- om de huurpenningen die betaald moeten worden aan het VRBZO te bekostigen. Afsproken is dat een huur betaald zal worden aan het VRBZO die gelijk is aan de kapitaallasten die de gemeente zou hebben. Omdat deze kapitaallasten gedekt werden uit deze reserve worden de huurpenningen op dezelfde wijze gedekt.

De onttrekking van € 75.613,- betreft de dekking van de afschrijvingslasten en een deel voor de huur van het verkochte deel van het combigebouw.

Reserve dak Emiliusschool

Bedragen x1000

Reserve dak Emiliusschool	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802051	335	0	17	318
Reserve dak Emiliusschool				

Binnen het huisvestingsprogramma 2009 voor het onderwijs wordt voorzien in een investering ten behoeve van het dak van de Emiliusschool. De onttrekking van € 16.751,- is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering voor het dak Emiliusschool.

Reserve Vijverbergschool

Bedragen x1000

Reserve Vijverbergschool	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12- 2018
9802052 Reserve Vijverbergschool	120	0	10	110

Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringskosten voor het opknappen van de Vijverberg. De onttrekking van € 10.038,- is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering in de Vijverberg school.

Reserve optimalisatie sportpark SBC

Bedragen x1000

Reserve optimalisatie sportpark SBC	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802053	604	0	38	566
Reserve optimalisatie sportpark SBC				

Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen in de verdere optimalisatie van het sportpark SBC. De onttrekking van € 37.738,- is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering in de optimalisatie van het sportpark SBC.

Reserve onderwijshuisvesting 2010

Bedragen x1000

Reserve onderwijshuisvesting 2010	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802054 Reserve onderwijshuisvesting 2010	7	0	3	3

Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen in het kader van de aanvragen onderwijshuisvesting 2010. De onttrekking van € 3.380,- is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering.

Reserve aanpassing Bongerd tbv boksschool

Bedragen x1000

Reserve aanpassing Bongerd tbv boksschool	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802060	31	0	1	30

Reserve aanpassing Bongerd tbv boksschool				
--	--	--	--	--

Deze reserve is gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investering voor de bouwkundige aanpassingen aan de sporthal de Bongerd voor de huisvesting van de boksschool.

De onttrekking van € 1.480,- is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering in aanpassingen Bongerd ten behoeve van de boksschool.

Reserve verledden

Bedragen x1000

Reserve verledden	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802063 Reserve verledden	3.742	0	1.000	2.742

Deze reserve is gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investering voor het project verledden waarbij zowel masten als armaturen worden vervangen. In 2016 is er conform besluit bij de kadernota

€ 3.741.585,- gestort vanuit de reserve vrije bestedingsmiddelen. In de 1e berap van 2018 is er besloten € 1.000.000,- af te ramen in vanwege een gunstige aanbesteding.

Reserve parkeren Centrum Son

Bedragen x1000

Reserve centrum Breugel	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802065 Reserve Parkeren Centrum Son	568	0	0	568

Deze reserve is gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investering voor het project parkeren centrum Son.

Reserve renovatie kunstgrasvelden

Bedragen x1000

Reserve parkeren centrum Son	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802066 Reserve renovatie kunstgrasvelden	686	300	0	986

De dekkingsreserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van investeringen renovatie kunstgrasvelden. De raad heeft op 4 september 2018 € 300.000-- extra beschikbaar gesteld ten laste van de reserve vrije bestedingsruimte.

Reserve slowlane ekkersrijt

Bedragen x1000

Reserve slowlane ekkersrijt	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802068 Reserve slowlane ekkersrijt	139	0	0	139

De dekkingsreserve Slowlane Ekkersrijt is gevormd vanuit de reserve infrastructurele werken Ekkersrijt ter dekking van kapitaallasten voor de investering slowlane Ekkersrijt.

Reserve fietsoversteek bestseweg

Bedragen x1000

Reserve fietsoversteek bestseweg	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802069 Reserve fietsoversteek bestseweg	0	148	0	148

De dekkingsreserve fietsoversteek Bestseweg is gevormd vanuit de reserve recreatie en natuurgebied west, ter dekking van kapitaallasten voor de investering fietsoversteek Bestseweg

Reserve gemeentehuis losse werkplekinrichting

Bedragen x1000

Reserve gemeentehuis losse werkplekinrichting	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802070 Reserve gemeentehuis losse werkplekinrichting	270	0	0	270

Deze reserve in 2017 gevormd voor investeringen in losse werkplekken in het gemeentehuis.

Reserve nieuwbouw sporthal de bongerd

Bedragen x1000

Reserve nieuwbouw sporthal de bongerd	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802072 Reserve nieuwbouw sporthal de bongerd	0	190	0	190

In het raadsbesluit Uitvoeringsprogramma Breugel Bruist! 2017 van 21 december 2017 is besloten om een dekkingsreserve 'Nieuwbouw de Bongerd' te vormen ten laste van de reserve centrum Breugel, voornamelijk voor het bedrag van € 190.000,-, ter bekostiging van de toekomstige kapitaallasten.

Reserve ruysdaelstraat kst omgeving school

Bedragen x1000

Reserve ruysdaelstraat kst omgeving school	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802073 Reserve ruysdaelstraat kst omgeving school	0	50	0	50

Deze reserve is gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investering voor Ruysdaelstraat kosten omgeving school

Reserve aankoop units bibliotheek

Bedragen x1000

Exploitatie	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9802076	0	192	0	192
Reserve aankoop units bibliotheek				

Deze reserve is gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de aankoop van units voor de bibliotheek.

Toelichting op de voorzieningen

Voorzieningen

Voorziening pensioenoverdracht wethouders

Bedragen x1000

Voorziening pensioenoverdracht wethouders	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9806021	867	89	15	941
Voorziening pensioenoverdracht wethouders				

Voor zittende wethouders dient op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) pensioen te worden opgebouwd. Dit pensioen is afhankelijk van de diensttijd als wethouder en komt tot uitkering na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

De hoogte van de voorziening wethouderspensiolen wordt bepaald op basis van zogenaamde actuariële waardeberekeningen. Bij deze berekeningen is een rekenrente gehanteerd van 1,577%. Vorig jaar bedroeg deze 1,684%. De daling van de rekenrente leidt tot een toename van de benodigde voorziening. Er is afgerond € 15.000 uit de voorziening onttrokken voor lopende pensioenverplichtingen en € 89.000 toegevoegd om de voorziening op het benodigde peil te brengen.

Voorziening onderhoud gebouwen

Bedragen x1000

Voorziening onderhoud gebouwen	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9806002	795	75	41	829
Voorziening onderhoud gebouwen				

In de raad van 2 december 2015 is het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gebouwen in de gemeenteraad vastgesteld. Jaarlijks wordt € 75.000,- toegevoegd aan de voorziening. De onttrekkingen betreffen uitgaven van groot onderhoud van de gebouwen.

Voorz bijdr financieringsschap Bosgebied West

Bedragen x1000

Voorz bijdr financieringsschap Bosgebied West	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12- 2018
9806001 Voorz bijdr financieringsschap Bosgebied West	148	0	148	0

Samen met de reserve recreatie- en natuurgebied West (zie toelichting op de reserves) dient deze bijdrage ingezet te worden voor de ontwikkeling en inrichting van het gebied ten westen van de A50. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld door de regio en heeft, samen met eerder benoemde reserve, tot doel om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en invulling van het bosgebied.

Deze voorziening kon nog tot 31-12-2016 aangewend worden voor projecten die in het kader van de ontwikkeling van dit gebied worden uitgevoerd. De bestedingen in 2016 hangen samen met deze projecten. In de commissie GZ van 6 maart 2017 en de gemeenteraad van 30 maart 2017 is de eindrapportage aan de orde geweest. Voor de verantwoording van middelen die nodig zijn voor het project 'oversteek Bestseweg', € 300.000,- voor de helft gefinancierd uit deze voorziening, is door de regio uitstel verleend tot 31 december 2018. De overige middelen moeten aan de partners in de regio, zijnde de 9 gemeenten in het Stedelijk Gebied, worden teruggestort.

Kosten die voor het project 'oversteek Bestseweg' zijn gemaakt, zijn voor 50% in mindering gebracht op deze voorziening, waardoor deze op 31-12-2018 op nul staat en kan komen te vervallen.

Voorziening riolering

Bedragen x1000

Voorziening riolering	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9806009 Voorziening riolering	2.080	82	0	2.162

In 2016 is een nieuw vGRP opgesteld waarin het college haar visie heeft neerlegt voor de komende zes jaar. Hierin is een overzicht van benodigde investeringen voor verbeter- en vervangingsmaatregelen opgenomen. De voor riolering ontvangen middelen blijven via deze voorziening beschikbaar voor riolering. Het exploitatieresultaat van € 82.347,- van riolering is in 2017 toegevoegd aan deze voorziening.

Voorziening afval

Bedragen x1000

Voorziening afval	Balanswaarde 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Balanswaarde 31-12-2018
9806010 Voorziening afval	8	0	8	0

De voor afval ontvangen middelen blijven via deze voorziening beschikbaar voor afval. Het exploitatieresultaat van afval van €61.139,- is gedeeltelijk in 2018 onttrokken aan deze voorziening.

Bijlage Single Information Single Audit (SISA)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa -
d.d. 10 januari 2019

O C W	D 9	Onderwijsachters tandenbeleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterst andenbeleid 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzal en (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsi nformatie	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
			<i>Indicatornumm er: D9 / 01</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Indicatornumm er: D9 / 03</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 04</i>	
			€ 53.420	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterst andenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(cod e) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterst andenbeleid	Eindverantw oording Ja/Nee
				Bedrag		Bedrag	
			<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicatornumm er: D9 / 05</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 06</i>	<i>Indicatornumm er: D9 / 07</i>	<i>Indicatornummer: D9 / 08</i>	<i>Indicatornu mmer: D9 / 09</i>

len	E	Subsidieregeling	Hieronder per regel één	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
W	3	sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoording informatie					
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Indicatornummer: E3 / 05</i>	<i>Indicatornummer: E3 / 06</i>
	1	lenW/BSK-2018/143223		€ 3.081	€ 3.918	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Eindverantwoording Ja/Nee	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicatornummer: E3 / 07</i>	<i>Indicatornummer: E3 / 08</i>	<i>Indicatornummer: E3 / 09</i>	<i>Indicatornummer: E3 / 10</i>	<i>Indicatornummer: E3 / 11</i>	<i>Indicatornummer: E3 / 12</i>
	1	lenW/BSK-		€ 3.081	€ 3.918	€ 0		Nee

		2018/143223						
SZ	G	Gebundelde	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
W	2	uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongezochte zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongezochte zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 06</i>
			€ 2.705.619	€ 42.846	€ 189.646	€ 1.879	€ 21.885	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkosten subsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicatornummer</i>	<i>Indicatornummer</i>	<i>Indicatornummer</i>	<i>Indicatornummer</i>	<i>Indicatornummer</i>	<i>Indicatornummer</i>

		er: G2 / 07	G2 / 08	er: G2 / 09	G2 / 10	mmer: G2 / 11	mmer: G2 / 12
		€ 2.065	€ 0	€ 0	€ 145.253	€ 3.829	Ja
SZ	G	Besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Baten (jaar T)	Besteding (jaar T) aan	Besteding (jaar T) Bob
W	3	levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	kapitaalverstreking (exclusief Bob)	levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	kapitaalverstreking (exclusief Bob)	onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
		<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
		<i>Indicatornummer: er: G3 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Indicatornummer: er: G3 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 06</i>
		€ 15.941	€ 0	€ 1.870	€ 37.229	€ 4.196	€ 0
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
		<i>Indicatornummer: er: G3 / 07</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Indicatornummer: er: G3 / 09</i>			
		€ 0	€ 0	Ja			

Controleverklaring

Bijlage

Subsidieoverzicht

Organisatie:	Verlening 2018	Begroot 2018	Opmerking:
Professionele organisaties			
LEVgroep			
	Basis	€ 428.090,00	€ 428.090,00
	Veerkracht	€ 59.820,00	€ 59.820,00
	Mantelzorg	€ 33.095,00	€106.000,00 * niet geheel begroot voor LEVgroep
	Coordinator vluchtelingenwerk	€ 83.500,00	€ 83.500,00
Lumens		€ 266.851,00	€ 266.851,00
Bibliotheek Dommeldal		€ 320.919,00	€ 320.919,00
Zuidzorg		€ 270.584,00	€ 270.584,00
Stichting Vestzaktheater		€ 113.127,00	€ 113.127,00
MEE		€ 176.411,00	€ 176.411,00
GGZE		€ 52.904,00	€ 52.904,00
Stichting Leergeld		€ 54.432,00	€ 54.432,00
Slachtofferhulp		€ 4.652,00	€ 4.652,00
Vrijwilligersorganisaties			
JEUGD- EN JONGERENWERK			
Stichting Kinderactiviteiten Son en Breugel		€ 3.081,00	€ 3.081,00
Breughelse Rommeldag		€ 865,00	€ 0,00
Sint Nicolaascomité		€ 2.688,00	€ 2.688,00
Stichting Scouting Dutmella		€ 19.912,00	€ 19.912,00
Stichting Mgr. Bekkersgroep		€ 9.553,00	€ 9.553,00
Jongerencentrum Oase		€ 14.087,00	€ 14.087,00
Stichting MeeDoen S&B		€ 2.851,10	€ 2.851,10
SPORT			
Hockeyclub HTC Son		€ 4.383,00	€ 4.383,00
Tennisvereniging HTC Son 2000		€ 3.319,00	€ 3.319,00
R.K. Voetbalvereniging S.B.C.		€ 46.028,00	€ 45.866,00
Dameskorfbalvereniging de Corridor		€ 3.953,00	€ 3.953,00
Tennisvereniging Pieter Brueghel		€ 3.088,00	€ 3.088,00
Tennisvereniging Son en Breugel		€ 3.458,00	€ 3.458,00
Handbalvereniging Apollo		€ 6.935,00	€ 6.935,00
Hoodonkse Kano Vereniging		€ 1.693,00	€ 1.693,00
Show- en Dansvereniging Avanti		€ 1.026,00	€ 1.026,00
Badmintonclub Scarabee		€ 1.619,00	€ 1.642,00

Volleybalclub Pieter Breugel	€ 2.246,00	€ 2.246,00
Boksvereniging Xhofleer	€ 6.650,00	€ 6.580,00
Schaakvereniging Son en Breugel	€ 1.095,00	€ 1.095,00
Dommelsoppers (Oase)	€ 3.034,00	€ 3.034,00
Sport for Health	€ 1.232,00	€ 1.232,00
Accommodatiesubsidie binnensport jeugdleden (budget)	€ 17.681,00	€ 13.000,00

SOCIAAL-CULTURELE CENTRA

Vereniging Boerderij Breugel plus Jeu de boulesbaan	€ 100.056,00	€ 100.056,00
St. Gemeenschapsvoorziening De Gentiaan (Braecklant)	€ 24.616,00	€ 24.616,00

MUZIEK, DANS EN TONEELVERENIGINGEN

Stichting Pro Honore et Virtute	€ 10.663,00	€ 10.663,00
Stichting Pro Honore et Virtute: muziekleerlingen	€ 19.270,00	€ 19.270,00
Gemengde Zangvereniging Een van Zin	€ 865,00	€ 865,00
Theaterkoor Sincère	€ 865,00	€ 865,00
Sons Kamerkoor	€ 865,00	€ 865,00
Son's Musical en Operettekoor	€ 865,00	€ 865,00
Smartlappenkoor Rawazzi	€ 295,00	€ 295,00
Toneelvereniging Vestzakkomedie	€ 865,00	€ 865,00
Toneelgroep Maan	€ 1.754,46	€ 1.754,46

VOLKSFEESTEN EN CULTURELE EVENEMENTEN

Stichting Orgelkring Vollenbregt Orgel Breugel	€ 590,00	€ 590,00
Sonse Poëziegroep DichtBij	€ 295,00	€ 295,00
Stichting Oranjeviering Son en Breugel	€ 7.631,23	€ 7.631,23
Stichting Breugels Festijn	€ 3.816,00	€ 3.816,00
Stichting Sixties Seventies (Tower Festival)	€ 2.500,00	€ 2.500,00
Stichting Giggut!? Events	€ 2.688,00	€ 2.688,00
Beheer- en activiteitencommissie Kiosk	€ 2.688,00	€ 2.688,00

OUDERENVERENIGINGEN

Philips Ver. Van Gepensioneerden, Afd. Son	€ 3.212,00	€ 3.212,00
Kath. Bond van Ouderen, afd. Breugel	€ 1.096,00	€ 1.096,00
Kath. Bond van Ouderen, afd. Son	€ 1.183,00	€ 1.183,00

ZORG- EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

EHBO-vereniging Son en Breugel	€ 562,00	€ 562,00
St. Vrijwillige Thuiszorg Best Oirschot Son en Breugel	€ 2.161,38	€ 2.158,00

Stichting Voedselbank Best e.o.	€ 4.600,00	€ 4.789,00
Zonnebloem, afd. Son en Breugel	€ 860,00	€ 860,00
Buurtbusvereniging Nuenen - Best	€ 860,00	€ 860,00
Stichting Bijna Thuis Huis	€ 860,00	€ 860,00
Stichting Vluchtelingenwerk	€ 13.649,00	€ 13.649,00
Adviesraad Wmo	€ 7.860,00	€ 7.860,00
Stichting HartSave	€ 860,00	€ 860,00
Stichting Seniorenraad (secretariaat)	€ 1.357,00	€ 1.357,00
Stichting Seniorenraad (projecten)	€ 4.590,00	€ 4.590,00
Alzheimer Café Best - Oirschot - Son en Breugel	€ 1.730,00	€ 1.730,00
Stichting C G Platform Son en Breugel	€ 1.357,00	€ 1.357,00
Stichting Belangenbehartiging Mantelzorgers	€ 1.357,00	€ 1.357,00
Stichting Carrousel	€ 5.593,00	€ 5.597,00
Vereniging Happiness	€ 860,00	€ 860,00
Stichting 2109	€ 860,00	€ 0,00
Stichting Doorpakken Wonen	€ 860,00	€ 0,00
Stichting Differend Bewegen	€ 860,00	€ 860,00

SOCIAAL-CULTUREEL EN EDUCATIEF

Buurtvereniging Gehurterbij	€ 295,00	€ 295,00
Kath. Vrouwenbeweging Son en Breugel	€ 295,00	€ 295,00
Vrouw Aktief	€ 295,00	€ 295,00
Vereniging Vrouwencontact Son en Breugel	€ 295,00	€ 295,00
Vrouwenvereniging Scala Breugel	€ 295,00	€ 295,00
IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie	€ 9.931,00	€ 9.931,00
Stichting HOi-Huis	€ 6.000,00	€ 6.000,00
Heemkundekring Son en Breugel	€ 1.866,00	€ 1.866,00
Stichting Vrienden van de Beiaard	€ 4.048,00	€ 4.048,00
Radio Son en Breugel	€ 8.464,94	€ 8.464,94

Muzieklerlingen

Subsidies muzieklerlingen ('Rugzakje')	€ 101.755,00	€ 101.755,00
--	--------------	--------------

Eenmalige subsidies

Eenmalige subsidies maatschappelijk welzijn (budget)	€ 15.084,00	€ 15.000,00
Eenmalige subsidies onderhoud monumenten (budget)	€ 13.094,00	€ 20.000,00
GGD inzet Jeugdarts & verpleegkundige	€ 11.250,00	€ 22.450,00

€ 2.436.205,11 €

2.519.846,73